

E174

ΕΚΛΟΓΑΙ

ΕΚ ΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

ΤΟΥ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

*Διηρημένα εις μεθοδικὰς ἐνότητες κατὰ τὰς ἐπισημοὺς ὁδηγίας
τοῦ Ὑπουργείου τῆς Παιδείας μετὰ σημειώσεων, σχεδίων μαχῶν, εἰκόνων
καὶ γεωγραφικοῦ πίνακος*

ΥΠΟ

ΚΥΡΙΑΚΟΥ ΚΟΣΜΑ

Δ. Φ. ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ ΤΟΥ ΕΝ ΠΕΙΡΑΙΕΙ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ

ΕΠΙ ΤΟ ΒΕΛΤΙΟΝ ΜΕΤΕΡΡΥΘΜΙΣΜΕΝΗ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ ΤΗΣ "ΕΣΤΙΑΣ",

ΙΩΑΝΝΟΥ Δ. ΚΟΛΛΑΡΟΥ

44 — ΕΝ ΟΔΩΙ ΣΤΑΔΙΟΥ — 44

1910

Ἡ παρούσα τετάρτη ἐκδοσις τῶν διὰ τὴν Γ' τάξιν τῶν Ἑλληνικῶν σχολείων ὀριζομένων ὑπὸ τοῦ προγράμματος ἐκλογῶν ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ τῆς Κύρου Παιδείας τοῦ Ξενοφῶντος εἶναι συντεταγμένη κατὰ τὰς ἐπισήμους ὁδηγίας καὶ τὰς ἀρχὰς τῆς Διδακτικῆς, ὡς καὶ αἱ προηγούμενα ἐκδόσεις κατὰ τοῦτο μόνον διαφέρει ἢ προκειμένη ἐκείνων ἢ περιλήψις ἐκάστης μεθοδικῆς ἐνότητος δὲν διατυπῶται ἐν τῷ α' μέρει, ἐνθα τὸ κείμενον, ἀλλ' ἐν τῷ β', ἐνθα αἱ σημειώσεις. Εἰς τοιαύτην καινοτομίαν προσέβημεν, ἵνα μὴ οἱ μαθηταὶ κατὰ τὴν διδακτικὴν ἐλεξεργασίαν τοῦ ἐκάστοτε διδασκομένου μέρους ἔχωσιν ἐνώπιόν των τὴν περιλήψιν, ἀλλ' ἵνα μόνον οὗτοι διατυπῶσι ταύτην ὀδηγούμενοι καταλλήλως ὑπὸ τοῦ διδάσκοντος.

Καὶ ἐν τῇ προκειμένῃ ἐκδόσει πρὸς εὐκολωτέραν τῶν ιστορουμένων μερῶν κατανόησιν προσεθήκαμεν α') σχέδια μαχῶν (1. τῆς πολιορκίας τῆς Καλχηδόνος, 2. τῆς ναυμαχίας παρὰ τὰς Ἀργινούσας), β') εἰκόνας (1. τοῦ ἀρχαίου τροπαίου, 2. τοῦ φρουρίου τῆς Φυλῆς), γ') τοπογραφικὸν πίνακα τῆς πόλεως τοῦ Πειραιῶς καὶ δ') γεωγραφικὸν πίνακα, ἐν ᾧ σημειοῦνται αἱ πόλεις καὶ χῶραι, ἐν αἷς διεδραματίσθησαν τὰ ὑπὸ τοῦ Ξενοφῶντος ιστορούμενα.

Ὅδηγους ἐν τῇ ἐργασίᾳ ἡμῶν εἶχομεν τὰς ἀρίστας τῶν Γερμανικῶν ἐκδόσεων, ἰδίᾳ τὴν τοῦ Sorof, Vollbrecht, Breitenbach καὶ Grosser· οὐκ ὀλίγον δ' ἐβοήθησαν ἡμῖν πρὸς κατανόησιν χωρίων τινῶν τοῦ II βιβλίου τῶν Ἑλληνικῶν τοῦ Ξενοφῶντος αἱ ἐν τῷ «Ἀπόλλωνι» δημοσιευθεῖσαι (τῷ 1886) ὑπὸ τοῦ σεβαστοῦ φίλου κ. Γεωργίου Ζαννέτου συμβολαὶ περὶ τῆς τοπογραφίας τοῦ Πειραιῶς].

Πᾶν γνήσιον ἀντίτυπον φέρει τὴν ὑπογραφήν μου.

E174

ΤΩΙ ΦΙΛΤΑΤΩΙ ΜΟΙ
ΘΕΟΦΑΝΕΙ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΛΩΙ

ΕΛΑΧΙΣΤΟΝ ΔΕΙΓΜΑ

ΑΠΕΙΡΟΥ ΕΥΓΝΩΜΟΣΥΝΗΣ ΚΑΙ ΑΓΑΠΗΣ

ΑΝΑΤΙΘΗΜΙ ΤΟΔΕ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟΝ

Κ Ε Ι Μ Ε Ν Ο Ν

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

1. Βίος Ξενοφώντος.

Ὁ Ξενοφών, ὁ υἱὸς τοῦ Γρύλλου καὶ τῆς Διοδώρας, γεννηθεὶς κατὰ πᾶσαν πιθανότητα τῷ 430 π. Χ., ἐπῆρξε πιστὸς μαθητὴς τοῦ φιλοσόφου Σωκράτους. Τῷ 401 π. Χ. καταλιπὼν τὰς Ἀθήνας ἐπορεύθη κατὰ πρόσκλησιν τοῦ φίλου του Προξένου τοῦ Βοιωτοῦ εἰς Σάρδεϊς πρὸς τὸν νεώτερον Κύρου, ὅτε οὗτος παρεσκευάζετο νὰ ἐκστρατεύσῃ κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του Ἀριαξέρξου.

Τὴν ἐκστρατείαν ταύτην ἠκολούθησεν ὁ Ξενοφὼν ἄνευ οὐδενὸς ἀξιώματος. Μετὰ τὴν περὶ τὰ Κούναξα ὄμως μάχην καὶ τὴν προδοσίαν τοῦ σατραπίου Τισαφέρνηου ἐκλεχθεὶς στρατηγὸς κατέδειξε τὴν στρατηγικὴν του εὐφυΐαν, κατορθώσας διὰ μεγίστων κόπων καὶ κινδύνων νὰ ὀδηγήσῃ τὸν στρατὸν τῶν μυρίων Ἑλλήνων ἐκ τοῦ βάθου τῆς Ἀσίας εἰς τὴν Θράκην. Ἐνταῦθα ἐβοήθησε τὸν Σεύθη, τὸν βασιλέα τῆς Θράκης, καὶ παρεσκευάζετο νὰ ἐπανεέλθῃ εἰς τὰς Ἀθήνας. Ἀλλ' οἱ φίλοι του προσελθόντες ἔπεισαν αὐτὸν νὰ προστεθῇ μετὰ τοῦ στρατοῦ του εἰς τὸν Σπαρτιατικὸν στρατὸν, ὅστις ὑπὸ τὸν Θίβρωνα ἐπολέμει ἐν Ἀσίᾳ πρὸς τοὺς Πέρσας.

Διὰ τοῦτο καὶ διότι ἐπολέμησε μετὰ τοῦ Κύρου, ὅστις ἦτο ἐχθρὸς τῶν Ἀθηναίων, ἐξωρίσθη ὁ Ξενοφὼν ἀπὸ τῆς πατρίδος του.

Ἀφ' οὗ δ' ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἐπολέμησε μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν πρὸς ἀπεικνερωσίων τῶν Ἑλλήνων, ἐπανήλθεν εἰς τὴν Ἑλλάδα ἀκολουθῶν τὸν Ἀγησίλαον, τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, καὶ ἐπολέμησε μετ' αὐτοῦ ἐν Κορωνείᾳ (394) κατὰ τῶν συμπολιτῶν του, οἵτινες παρέστησαν σύμμαχοι τῶν Θηβαίων.

Οἱ Σπαρτιάται ἀναγνωρίζοντες τὰς εὐεργεσίας τοῦ Ξενοφώντος ἔδωκαν αὐτῷ ὡς δῶρον προσοδοφόρον κτήμα ἐν Σκιλλοῦντι τῆς Ἥλιδος, παρὰ τὴν Ὀλυμπίαν, ὅπου μακρὸν χρόνον ἔζησεν ἀσχολούμενος εἰς τὴν θήραν, τὴν γεωργίαν καὶ τὴν συγγραφὴν.

Ἀλλὰ μετὰ τὴν ἐν Λεύκτροις μάχην (371), καθ' ἣν οἱ Λακεδαιμόνιοι ἠττήθησαν ὑπὸ τῶν Θηβαίων, ἐκδιωχθεὶς ἐκ τοῦ Σκιλλοῦντος κατέφυγεν εἰς Κόρινθον. Ἐκεῖ οὗτος ἀπέθνηε πλήρης ἡμερῶν περὶ τὸ 355 π. Χ.

2. Συγγράμματα Ξενοφώντος.

Τὰ συγγράμματα τοῦ Ξενοφώντος ἐλαινοῦνται ὑπὸ τε τῶν ἀρχαίων καὶ τῶν νεωτέρων διὰ τὴν καθαρότητα, τὴν σαφήνειαν, τὴν χάριν καὶ τὴν ἡδύτητα. διὰ τοῦτο ὠνόμασαν τὸν Ξενοφῶνα Ἀττικὴν Μοῦσαν καὶ Μέλισσαν καὶ ἐξέ-

χθη, ὅτι ἡ θεὰ Πειθὼ ἐκαθέσθη ἐπὶ τῶν χειλέων αὐτοῦ· τὰ ἀξιολογότερα τούτων εἶναι τὰ ἐξῆς :

1. Ἀπομνημονεύματα Σωκράτους εἰς 4 βιβλία, δι' ὧν ὁ Ξενοφῶν ὑπερασπίζει τὸν διδάσκαλόν του κατηγορηθέντα ἐπὶ ἀσεβείᾳ καὶ διαφθορᾷ τῶν νέων.

2. Κύρου Ἀνάβασις εἰς 7 βιβλία, ἐν οἷς περιγράφει τὴν στρατείαν τοῦ Κύρου κατὰ τοῦ Ἀριαξέζου καὶ κυρίως τὴν κάθοδον τῶν μισθοφόρων Ἑλλήνων.

3. Τὰ Ἑλληνικά ἦτοι Ἑλληνικὴ Ἱστορία εἰς 7 βιβλία. Τὸ ἔργον τοῦτο διαιρεῖται εἰς δύο μέρη· τὸ μὲν α', ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δύο πρώτων βιβλίων, περιέχει τὴν ἱστορίαν τῶν τελευταίων ἐτῶν τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου (411 - 404 π. X.), οὗ τὰ προηγούμενα ἔτη (431 - 411) ἐξιστορεῖ ὁ Θουκυδίδης· τὸ δὲ β' μέρος τῶν Ἑλληνικῶν, ὅπερ ἀποτελεῖται ἐκ τῶν λοιπῶν πέντε βιβλίων, περιέχει τὴν ἱστορίαν τῆς Ἑλλάδος ἀπὸ τοῦ τέλους τοῦ Πελοποννησιακοῦ πολέμου μέχρι τῆς ἐν Μαντινείᾳ μάχης (403 - 362 π. X.). Τὸ σύγγραμμα τοῦτο, ὅπερ διὰ τὴν σπουδαιότητα τῶν ἱστορουμένων γεγονότων εἶναι ἐν τῶν τιμοτάτων μνημείων τοῦ ἀρχαίου Ἑλληνικοῦ κόσμου, ἔχει πολλὰ τεχνικὰ ἀτελείαι καὶ ἑλλείψεις, ὥς πολλοὶ ἐπειράθησαν νὰ ἐξηγήσωσι διαφοροτρόπως· τὸ πιθανώτερον εἶναι ὅτι τὰ Ἑλληνικά δὲν εἶναι ἡ πρωτότυπος συγγραφὴ τοῦ Ξενοφῶντος, ἀλλ' ἐπιτομή.

4. Κύρου Παιδεία εἰς 8 βιβλία. Τὸ ἔργον τοῦτο κυρίως εἶναι οὐχὶ ἱστορικόν, ἀλλὰ μᾶλλον μυθιστορία τις φιλοσοφικὴ στηριζομένη ἐπὶ ἱστορικῶν βάσεων, ἐν ᾗ ὁ ἰδρυτὴς τῆς Περσικῆς μοναρχίας, Κύρος ὁ πρεσβύτερος, εἰκονίζεται ὡς τὸ ἰδεῶδες βασιλεὺς ἀγαθοῦ καὶ εὐδαίμονος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΚ ΤΩΝ

ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ

[1]

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ
ΑΠΟ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ 411
ΜΕΧΡΙ ΤΗΣ ΠΑΡΑ ΤΑΣ ΑΡΓΙΝΟΥΣΑΣ ΝΑΥΜΑΧΙΑΣ
ΚΑΙ ΤΗΣ ΚΑΤΑΔΙΚΗΣ ΕΙΣ ΘΑΝΑΤΟΝ
ΤΩΝ ΕΝ ΑΡΓΙΝΟΥΣΑΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΩΝ (406)

*Α'. Ναυμαχίαι Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων
ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ (411).
Μάχη παρὰ τὴν Κύζικον (410).*

(1, 1—25)

Μετὰ δὲ ταῦτα οὐ πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον ἦλθεν ἐξ Ἀθη- § 1-3
νῶν Θυμοχάρης ἔχων ναῦς ὀλίγας· καὶ εὐθὺς ἐναυμάχησαν
αὐτῆς Λακεδαιμόνιοι καὶ Ἀθηναῖοι, ἐνίκησαν δὲ Λακεδαιμό-
νιοι ἡγουμένου Ἀγησανδρίδου. μετ' ὀλίγον δὲ Δωριεὺς ὁ Δια-
γόρου ἐκ Ῥόδου εἰς Ἑλλήσποντον εἰσέπλει ἀρχομένου χει-
μῶνος τέτταρσι καὶ δέκα ναυσὶν ἅμα ἡμέρα. κατιδὼν δὲ ὁ
τῶν Ἀθηναίων ἡμεροσκόπος ἐσήμηγε τοῖς στρατηγοῖς. οἱ δὲ
ἀνηγάγοντο ἐπ' αὐτὸν εἴκοσι ναυσὶν, ἃς ὁ Δωριεὺς φυγῶν
πρὸς τὴν γῆν ἀνεβίβαζε τὰς αὐτοῦ τριήρεις, ὡς ἦνυτεν, περὶ
τὸ Ῥοίτειον. ἐγγὺς δὲ γενομένων τῶν Ἀθηναίων ἐμάχοντο

ἀπό τε τῶν νεῶν καὶ τῆς γῆς, μέχρι οἱ Ἀθηναῖοι ἀπέπλευσαν εἰς Μάδυτον πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον οὐδὲν πράξαντες.

§ 4-5 Μίνδαρος δὲ κατιδὼν τὴν μάχην ἐν Ἰλίῳ θύων τῇ Ἀθηναῖ ἑβοήθει ἐπὶ τὴν θάλατταν, καὶ καθελκύσας τὰς ἑαυτοῦ τριήρεις ἀπέπλει, ὅπως ἀναλάβοι τὰς μετὰ Δωριέως. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀνταναγαγόμενοι ἐναυμάχησαν περὶ Ἄβυδον κατὰ τὴν ἡύονα μέχρι δειλῆς. καὶ τὰ μὲν νικῶντων, τὰ δὲ νικωμένων, Ἀλκιβιάδης ἐπεισπλεῖ δυοῖν δεοῦσαις εἴκοσι ναυσίν.

§ 6-7 Ἐντεῦθεν δὲ φυγῇ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο πρὸς τὴν Ἄβυδον· καὶ ὁ Φαρνάβαζος παρεβοήθει, καὶ ἐπεισθαίνων τῷ ἵππῳ εἰς τὴν θάλατταν μέχρι δυνατὸν ἦν ἐμάχετο, καὶ τοῖς ἄλλοις τοῖς αὐτοῦ ἵππευσι καὶ πεζοῖς παρεκελεύετο. συμφράξαντες δὲ τὰς ναῦς οἱ Πελοποννήσιοι καὶ παραταξάμενοι πρὸς τῇ γῆ ἐμάχοντο. Ἀθηναῖοι δὲ ἀπέπλευσαν, τριάκοντα ναῦς τῶν πολεμίων λαβόντες κενὰς καὶ ἄς αὐτοὶ ἀπώλεσαν κομισάμενοι, εἰς Σηστόν.

§ 8-10 Ἐντεῦθεν πλὴν τετταράκοντα νεῶν ἄλλαι ἄλλη ὄχοντο ἐπ' ἀργυρολογίαν ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου· καὶ ὁ Θράσυλλος, εἰς ὧν τῶν στρατηγῶν, εἰς Ἀθήνας ἔπλευσε ταῦτα ἐξαγγελῶν καὶ στρατιὰν καὶ ναῦς αἰτήσων. μετὰ δὲ ταῦτα Τισσαφέρνης ἦλθεν εἰς Ἑλλησπόντον· ἀφικόμενον δὲ παρ' αὐτὸν μιᾷ τριήρει Ἀλκιβιάδην ξενία τε καὶ δῶρα ἄγοντα συλλαβῶν εἶρξεν ἐν Σάρδεσιν, φάσκων κελεύειν βασιλέα πολεμῆν Ἀθηναίοις. ἡμέραις δὲ τριάκοντα ὕστερον Ἀλκιβιάδης ἐκ Σάρδεων μετὰ Μαντιθέου τοῦ ἀλόντος ἐν Καρία ἵππων εὐπορήσαντες νυκτὸς ἀπέδρασαν εἰς Κλαζομένας.

§ 11-13 Οἱ δ' ἐν Σηστῷ Ἀθηναῖοι, αἰσθόμενοι Μίνδαρον πλεῖν ἐπ' αὐτοὺς μέλλοντα ναυσίν ἐξήκοντα, νυκτὸς ἀπέδρασαν εἰς Καρδίαν. ἐνταῦθα δὲ καὶ Ἀλκιβιάδης ἤκεν ἐκ τῶν Κλαζομένων σὺν πέντε τριήρεσι καὶ ἑπακτριδί. πυθόμενος δέ, ὅτι αἱ τῶν Πελοποννησίων νῆες ἐξ Ἀβύδου ἀνηγμέναι εἶεν εἰς Κύζικον,

αὐτὸς μὲν πεζῇ ἦλθεν εἰς Σηστόν, τὰς δὲ ναῦς περιπλεῖν ἐκέλευσεν. ἐπεὶ δ' ἦλθον, ἀνάγεσθαι ἤδη αὐτοῦ μέλλοντος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἐπεισπλεῖ Θηραμένης εἴκοσι ναυσὶν ἀπὸ Μακεδονίας, ἅμα δὲ καὶ Θρασύβουλος εἴκοσιν ἐτέραις ἐκ Θάσου, ἀμφοτέροι ἡργυρολογηκότες. Ἀλκιβιάδης δὲ εἰπὼν καὶ τούτοις διώκειν αὐτὸν ἐξελομένοις τὰ μεγάλα ἰστία αὐτὸς ἔπλευσεν εἰς Πάριον· ἀθρόαι δὲ γενόμεναι αἱ νῆες ἅπασαι ἐν Παρίῳ ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα τῆς ἐπιούσης νυκτὸς ἀνηγάγοντο, καὶ τῇ ἄλλῃ ἡμέρᾳ περὶ ἀρίστου ὥραν ἤκον εἰς Προκόννησον.

Ἐκεῖ δ' ἐπύθοντο, ὅτι Μίνδαρος ἐν Κυζίκῳ εἶη καὶ Φαρ- § 14-15
νάβαζος μετὰ τοῦ πεζοῦ. ταύτην μὲν οὖν τὴν ἡμέραν αὐτοῦ ἔμειναν, τῇ δὲ ὑστεραίᾳ Ἀλκιβιάδης ἐκκλησίαν ποιήσας παρεκελεύετο αὐτοῖς, ὅτι ἀνάγκη εἶη καὶ ναυμαχεῖν καὶ πεζομαχεῖν καὶ τειχομαχεῖν. «Οὐ γὰρ ἔστιν», ἔφη, «χρήματα ἡμῖν, τοῖς δὲ πολεμίοις ἄφθονα παρὰ βασιλέως». τῇ δὲ προτεραίᾳ, ἐπειδὴ ὠρμίσαντο, τὰ πλοῖα πάντα καὶ τὰ μικρὰ συνήθροισε παρ' ἑαυτὸν, ὅπως μηδεὶς ἐξαγγεῖλαι τοῖς πολεμίοις τὸ πλῆθος τῶν νεῶν, ἐπεκήρυξέ τε, ὃς ἂν ἀλίσκηται εἰς τὸ πέραν διαπλέων, θάνατον τὴν ζημίαν. μετὰ δὲ τὴν ἐκκλησίαν παρασκευασάμενος ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν ἀνηγάγετο ἐπὶ τὴν Κύζικον ὕοντος πολλῶ.

Ἐπειδὴ δ' ἐγγὺς τῆς Κυζίκου ἦν, αἰθρίας γενομένης καὶ § 16-17
τοῦ ἡλίου ἐκλάμψαντος καθορᾷ τὰς τοῦ Μινδάρου ναῦς γυμναζομένας πόρρω ἀπὸ τοῦ λιμένος καὶ ἀπειλημμένας ἀπ' αὐτοῦ, ἐξήκοντα οὖσας. οἱ δὲ Πελοποννήσιοι, ἰδόντες τὰς τῶν Ἀθηναίων τριήρεις οὖσας πλείους τε πολλῶ ἢ πρότερον καὶ πρὸς τῷ λιμένι, ἔφυγον πρὸς τὴν γῆν· καὶ συνορμίσαντες τὰς ναῦς ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι τοῖς ἐναντίοις.

Ἀλκιβιάδης δὲ ταῖς εἴκοσι τῶν νεῶν περιπλεύσας ἀπέβη § 18-19
εἰς τὴν γῆν. ἰδὼν δὲ ὁ Μίνδαρος, καὶ αὐτὸς ἀποβάς ἐν τῇ γῇ μαχόμενος ἀπέθανεν· οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον. τὰς δὲ

ναῦς οἱ Ἀθηναῖοι ᾤχοντο ἄγοντες ἀπάσας εἰς Προκόννησον πλὴν τῶν Συρακοσίων· ἐκεῖνας δὲ αὐτοὶ κατέκαυσαν οἱ Συρακοῖοι. ἐκεῖθεν δὲ τῇ ὑστεραίᾳ ἔπλευον οἱ Ἀθηναῖοι ἐπὶ Κυζικόν. οἱ δὲ Κυζικηνοὶ τῶν Πελοποννησίων καὶ Φαρναβάζου ἐκλιπόντων αὐτὴν ἐδέχοντο τοὺς Ἀθηναίους.

§ 20-22 Ἀλκιβιάδης δὲ μείνας αὐτοῦ εἴκοσιν ἡμέρας καὶ χρήματα πολλὰ λαβὼν παρὰ τῶν Κυζικηνῶν, οὐδὲν ἄλλο κακὸν ἐργασάμενος ἐν τῇ πόλει ἀπέπλευσεν εἰς Προκόννησον. ἐκεῖθεν δ' ἔπλευσεν εἰς Πέρινθον καὶ Σηλυμβρίαν. καὶ Περίνθιοι μὲν εἰσεδέξαντο εἰς τὸ ἄστυ τὸ στρατόπεδον· Σηλυμβριανοὶ δὲ ἐδέξαντο μὲν οὐ, χρήματα δὲ ἔδωσαν. ἐντεῦθεν δ' ἀφικόμενοι τῆς Καλχηδονίας εἰς Χρυσόπολιν ἐτείχισαν αὐτὴν, καὶ δεκατευτήριον κατεσκευάσαν ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν δεκάτην ἐξέλεγον τῶν ἐκ τοῦ Πόντου πλοίων, καὶ φυλακὴν ἐγκαταλιπόντες ναῦς τριάκοντα καὶ στρατηγῶν δύο, Θηραμένην καὶ Εὐμαχον, τοῦ τε χωρίου ἐπιμελεῖσθαι καὶ τῶν ἐκπλεόντων πλοίων καὶ εἴ τι ἄλλο δύναιντο βλάπτειν τοὺς πολεμίους. οἱ δ' ἄλλοι στρατηγοὶ εἰς τὸν Ἑλλήσποντον ᾤχοντο.

§ 23 Παρὰ δὲ Ἴπποκράτους τοῦ Μινδάρου ἐπιστολέως εἰς Λακεδαίμονα γράμματα πεμφθέντα ἐάλω εἰς Ἀθήνας λέγοντα τάδε· «Ἔρρει τὰ κἄλα. Μίνδαρος ἀπεσσοῦα. πεινῶντι τῶνδρες. ἀπορίομες τί χρὴ δρῆν».

§ 24-25 Φαρναβάζος δὲ παντὶ τῇ τῶν Πελοποννησίων στρατεύματι καὶ τοῖς συμμάχοις παρακελευσάμενος μὴ ἀθυμεῖν ἕνεκα ξύλων, ὡς ὄντων πολλῶν ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἕως ἂν τὰ σώματα σώα ᾦ, ἰμάτιόν τ' ἔδωκεν ἐκάστῳ καὶ ἐφόδιον δυοῖν μηνῶν, καὶ ὀπλίσας τοὺς ναύτας φύλακας κατέστησε τῆς ἑαυτοῦ παραθαλαττίας γῆς. καὶ συγκαλέσας τοὺς τε ἀπὸ τῶν πόλεων στρατηγοὺς καὶ τριηράρχους ἐκέλευε ναυπηγεῖσθαι τριήρεις ἐν Ἀντάνδρῳ, ὅσας ἕκαστοι ἀπώλεσαν, χρήματά τε διδοὺς καὶ ὕλην ἐκ τῆς Ἰδῆς κομίζεσθαι φράζων.

**Β'. Ἀγῶνες Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων
περὶ Καλχηδόνα καὶ Βυζάντιον (409).**

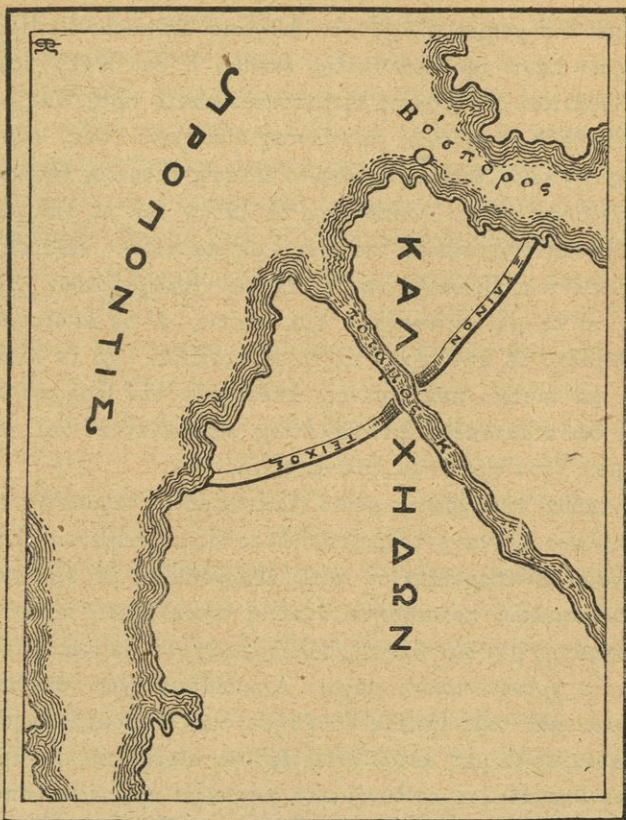
(3, 1—22)

Ἐπεὶ δ' ὁ χειμῶν ἔληγεν, οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλευσαν εἰς Προ- § 1-4
κόννησον παντὶ τῷ στρατοπέδῳ. ἐκείθεν δ' ἐπὶ Καλχηδόνα
καὶ Βυζάντιον ὀρμήσαντες ἐστρατοπεδεύσαντο πρὸς Καλχη-
δόνη. οἱ δὲ Καλχηδόνηοι προσιόντας αἰσθόμενοι τοὺς Ἀθη-
ναίους τὴν λείαν ἄπασαν κατέθεντο εἰς τοὺς Βιθυνοὺς Θράκας
ἀστυγείτονας ὄντας. Ἀλκιβιάδης δὲ λαθὼν τῶν τε ὀπλιτῶν
ὀλίγους καὶ τοὺς ἵππείας, καὶ τὰς ναῦς παραπλεῖν κελεύσας,
ἐλθὼν εἰς τοὺς Βιθυνοὺς ἀπήγει τὰ τῶν Καλχηδονίων χρή-
ματα· εἰ δὲ μή, πολεμήσειν ἔφη αὐτοῖς. οἱ δὲ ἀπέδωκαν.
Ἀλκιβιάδης δέ, ἐπεὶ ἤκεν εἰς τὸ στρατόπεδον τὴν τε λείαν
ἔχων καὶ πίστεις πεποιημένος, ἀπετείχιζε τὴν Καλχηδόνα
παντὶ τῷ στρατοπέδῳ ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν καὶ τοῦ
ποταμοῦ, ὅσον οἶόν τ' ἦν, ξυλίῳ τείχει.

Ἐνταῦθα Ἴπποκράτης μὲν ὁ Λακεδαιμόνιος ἀρμοστής ἐκ § 5-7
τῆς πόλεως ἐξήγαγε τοὺς στρατιώτας ὡς μαχούμενος· οἱ δὲ
Ἀθηναῖοι ἀντιπαρετάξαντο αὐτῷ, Φαρνάβαζος δὲ ἔξω τῶν
περιτειχισμάτων προσεβοήθει στρατιᾷ τε καὶ ἵπποις πολλοῖς.
Ἴπποκράτης μὲν οὖν καὶ Θράσυλλος ἐμάχοντο ἐκάτερος τοῖς
ὀπλίταις χρόνον πολὺν, μέχρι Ἀλκιβιάδης ἔχων ὀπλίτας
τέ τινας καὶ τοὺς ἵππείας ἐβοήθησε. καὶ Ἴπποκράτης μὲν
ἀπέθανεν, οἱ δὲ μετ' αὐτοῦ ὄντες ἔφυγον εἰς τὴν πόλιν. ἅμα
δὲ καὶ Φαρνάβαζος, οὐ δυνάμενος συμμεῖξαι πρὸς τὸν Ἴππο-
κράτην διὰ τὴν στενοπορίαν, τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτειχι-
σμάτων ἐγγὺς ὄντων, ἀπεχώρησεν εἰς τὸ Ἡράκλειον τὸ τῶν
Καλχηδονίων, οὗ ἦν αὐτῷ τὸ στρατόπεδον.

Ἐκ τούτου δὲ Ἀλκιβιάδης μὲν ὤχετο εἰς τὸν Ἑλλήσπον- § 8-9
τον καὶ εἰς Χερρόνησον χρήματα πράξων· οἱ δὲ λοιποὶ στρα-

τηγοὶ συνεχώρησαν πρὸς Φαρνάβαζον ὑπὲρ Καλχηδόνος εἴκοσι τάλαντα δοῦναι Ἀθηναίοις Φαρνάβαζον καὶ ὡς βασιλέα πρέσβεις Ἀθηναίων ἀναγαγεῖν, καὶ ὄρκους ἔδωσαν καὶ

Εἰς Ἑλλάγην. βιβλ. Ι, κεφ. β, § 1 καὶ ἐξ.

ἔλαβον παρὰ Φαρναβάζου ὑποτελεῖν τὸν φόρον Καλχηδονίους Ἀθηναίοις ὅσον περ εἴθεσαν, καὶ τὰ ὀφειλόμενα χρήματα ἀποδοῦναι, Ἀθηναίους δὲ μὴ πολεμεῖν Καλχηδονίους, ἕως ἂν οἱ παρὰ βασιλέως πρέσβεις ἔλθωσιν.

Ἀλκιβιάδης δὲ τοῖς ὅρκοις οὐκ ἐτύγχανε παρών, ἀλλὰ § 10-12
 περὶ Σηλυμβρίαν ἦν· ἐκείνην δ' ἔλων πρὸς τὸ Βυζάντιον
 ἦκεν, ἔχων Χερρονησίτας τε πανδημίαι καὶ ἀπὸ Θράκης
 στρατιώτας καὶ ἰππέας πλείους τριακοσίων. Φαρνάβαζος δὲ
 ἀξιῶν δεῖν ἀκείνῳ ὀμνῦναι περιέμενεν ἐν Καλχηδόνι,
 μέχρι ἔλθοι ἐκ τοῦ Βυζαντίου· ἐπεὶ δ' ἦλθεν, οὐκ ἔφη
 ὀμείσθαι, εἰ μὴ ἀκείνῳ αὐτῷ ὀμείται. μετὰ ταῦτα ὤμοσεν ὁ
 μὲν ἐν Χρυσόπολει· οἷς Φαρνάβαζος ἔπεμψε Μιτροβάται καὶ
 Ἄρνάπει, ὁ δ' ἐν Καλχηδόνι τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου Εὐρυππο-
 λέμφῳ καὶ Διοτίμῳ τὸν τε κοινὸν ὅρκον καὶ ἰδία ἀλλήλοις
 πίστεις ἐποιήσαντο.

Φαρνάβαζος μὲν οὖν εὐθὺς ἀπήει, καὶ τοὺς παρὰ βασιλέα § 13-16
 πορευομένους πρέσβεις ἀπαντᾶν ἐκέλευσεν εἰς Κύζικον.
 ἐπέμφθησαν δὲ Ἀθηναίων μὲν Δωρόθεος, Φιλοκύδης, Θεο-
 γένης, Εὐρυπτόλεμος, Μαντίθεος, οὖν δὲ τούτοις Ἀργεῖοι
 Κλεόστρατος, Πυρρόλογος· ἐπορεύοντο δὲ καὶ Λακεδαιμο-
 νίων Παισιπίδας καὶ ἕτεροι· καὶ Φαρνάβαζος μὲν τούτους
 ἤγε· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι τὸ Βυζάντιον ἐπολιόρκουν περιτειχί-
 σαντες, καὶ πρὸς τὸ τεῖχος ἀκροβολισμοὺς καὶ προσβολὰς
 ἐποιούντο. ἐν δὲ τῷ Βυζαντίῳ ἦν Κλέαρχος Λακεδαιμόνιος
 ἄρμοστής καὶ σὺν αὐτῷ τῶν περιοίκων τινὲς καὶ τῶν νεοδα-
 μῶδων οὐ πολλοὶ καὶ Μεγαρεῖς καὶ ἄρχων αὐτῶν Ἐλιξος
 Μεγαρεὺς καὶ Βοιωτοὶ καὶ τούτων ἄρχων Κοιρατάδας· οἱ
 δ' Ἀθηναῖοι, ὡς οὐδὲν ἐδύνατο διαπράξασθαι κατ' ἰσχύν,
 ἐπεισάν τινος τῶν Βυζαντίων προδοῦναι τὴν πόλιν.

Κλέαρχος δὲ ὁ ἄρμοστής οἰόμενος οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆ- § 17
 σαι, καταστήσας δὲ ἅπαντα ὡς ἐδύνατο κάλλιστα καὶ ἐπι-
 τρέφας τὰ ἐν τῇ πόλει Κοιρατάδα καὶ Ἐλιξῳ, διέβη παρὰ
 τὸν Φαρνάβαζον εἰς τὸ πέραν, μισθόν τε τοῖς στρατιώταις
 παρ' αὐτοῦ ληψόμενος καὶ ναῦς συλλέξων, αἱ ἦσαν ἐν τῷ
 Ἑλλησπόντῳ ἄλλαι· ἄλλη καταλειμμένη φρουρίδες ὑπὸ

Πασιππίδου, καὶ ἄς Ἀγησανδρίδας εἶχεν ἐπὶ Θράκης, ἐπιβάτης ὢν Μινδάρου, καὶ ὅπως καὶ ἐν Ἀντάνδρῳ ἄλλαι ναυπηγηθεῖεν, ἀθρόαι δὲ γενόμεναι πᾶσαι κακῶς τοὺς συμμάχους τῶν Ἀθηναίων ποιῶσαι ἀποσπάσειαν τὸ στρατόπεδον ἀπὸ τοῦ Βυζαντίου.

§ 18-22 Ἐπεὶ δ' ἐξέπλευσεν ὁ Κλέαρχος, οἱ προδιδόντες τὴν πόλιν τῶν Βυζαντιῶν νυκτὸς ἀνοίξαντες τὰς πύλας τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλούμενον εἰσήγαγον τὸ στρατεύμα καὶ τὸν Ἀλκιβιάδην. ὁ δὲ Ἐλιξος καὶ ὁ Κοιρατάδας οὐδὲν τούτων εἰδότες ἐβοήθουν μετὰ πάντων εἰς τὴν ἀγοράν· ἐπεὶ δὲ πάντῃ οἱ πολέμιοι κατεῖχον, οὐδὲν ἔχοντες ὅ,τι ποιήσειαν, παρέδωσαν σφᾶς αὐτούς. καὶ οὗτοι μὲν ἀπεπέμφθησαν εἰς Ἀθήνας, καὶ ὁ Κοιρατάδας ἐν τῇ ὄχλῳ ἀποθαινόντων ἐν Πειραιεὶ ἔλαθεν ἀποδρᾶς καὶ ἀπεσώθη εἰς Δεκέλειαν.

**Γ'. Ἀφιξίς Κύρου τοῦ νεωτέρου εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν.
Ἐπᾶνοδος τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς Ἀθήνας (408).**

(4, 1—23)

§ 1-3 Φαρνάβαζος δὲ καὶ οἱ πρέσβεις τῆς Φρυγίας ἐν Γορδίῳ ὄντες τὸν χειμῶνα τὰ περὶ τὸ Βυζάντιον πεπραγμένα ἤκουσαν. ἀρχομένου δὲ τοῦ ἔαρος πορευομένοις αὐτοῖς παρὰ βασιλέα ἀπήντησαν καταβαίνοντες οἱ τε Λακεδαιμονίων πρέσβεις, Βοιώτιος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, ὅτι Λακεδαιμόνιοι πάντων ὢν δέονται πεπραγότες εἰεν παρὰ βασιλέως, καὶ Κύρος, ἄρξων πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττῃ καὶ συμπολεμήσων Λακεδαιμονίους, ἐπιστολὴν τε ἔφερε τοῖς κάτω πᾶσι τὸ βασιλεῖον σφράγισμα ἔχουσαν, ἐν ἣ ἐνήν καὶ τάδε· «Καταπέμπω Κύρον κάρανον τῶν εἰς Καστωλὸν ἀθροιζομένων». τὸ δὲ κάρανον ἔστι κύριον.

Ταῦτ' οὖν ἀκούοντες οἱ τῶν Ἀθηναίων πρέσβεις, καὶ § 4-7
 ἐπειδὴ Κῦρον εἶδον, ἐβούλοντο μάλιστα μὲν παρὰ βασιλέα
 ἀναβῆναι, εἰ δὲ μὴ, οἴκαδε ἀπελθεῖν. Κῦρος δὲ Φαρναβάζω
 εἶπεν ἢ παραδοῦναι τοὺς πρέσβεις ἑαυτῷ ἢ μὴ οἴκαδέ ποι
 ἀποπέμψαι, βουλόμενος τοὺς Ἀθηναίους μὴ εἰδέναι τὰ πρατ-
 τόμενα. Φαρνάβαζος δὲ τέως μὲν κατεῖχε τοὺς πρέσβεις,
 φάσκων τοτὲ μὲν ἀνάξειν αὐτοὺς παρὰ βασιλέα, τοτὲ δὲ
 οἴκαδε ἀποπέμψειν, ὡς μηδὲν μέμφηται· ἐπειδὴ δὲ ἐνιαυτοὶ
 τρεῖς ἦσαν, ἐδεήθη τοῦ Κύρου ἀφεῖναι αὐτούς, φάσκων ὁμο-
 μοκέναι ἀπάξειν ἐπὶ θάλατταν, ἐπειδὴ οὐ παρὰ βασιλέα.
 πέμψαντες δὲ Ἀριοβαρζάνει παρακομίσαι αὐτοὺς ἐκέλευον·
 ὁ δὲ ἀπήγαγεν εἰς Κίον τῆς Μυσίας, ὅθεν πρὸς τὸ ἄλλο
 στρατόπεδον ἀπέπλευσαν.

Ἀλκιβιάδης δὲ βουλόμενος μετὰ τῶν στρατιωτῶν ἀπο- § 8-10
 πλεῖν οἴκαδε, ἀνήχθη εὐθὺς ἐπὶ Σάμου· ἐκεῖθεν δὲ λαβὼν
 τῶν νεῶν εἴκοσιν ἔπλευσε τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεραμεικὸν
 κόλπον. ἐκεῖθεν δὲ συλλέξας ἑκατὸν τάλαντα ἤκεν εἰς τὴν
 Σάμον. Θρασύβουλος δὲ σὺν τριάκοντα ναυσὶν ἐπὶ Θράκης
 ᾤχετο, ἐκεῖ δὲ τὰ τε ἄλλα χωρία τὰ πρὸς Λακεδαιμονίους
 μεθεστηκότα κατεστρέψατο καὶ Θάσον, ἔχουσαν κακῶς ὑπὸ τε
 τῶν πολέμων καὶ στάσεων καὶ λιμοῦ. Θράσυλλος δὲ σὺν τῇ
 ἄλλῃ στρατιᾷ εἰς Ἀθήνας κατέπλευσε· πρὶν δὲ ἤκειν αὐτόν,
 οἱ Ἀθηναῖοι στρατηγούς εἶλοντο Ἀλκιβιάδην μὲν φεύγοντα
 καὶ Θρασύβουλον ἀπόντα, Κόνωνα δὲ τρίτον ἐκ τῶν οἴκοθεν.

Ἀλκιβιάδης δ' ἐκ τῆς Σάμου ἔχων τὰ χρήματα κατέ- § 11-12
 πλευσεν εἰς Πάρον ναυσὶν εἴκοσιν, ἐκεῖθεν δ' ἀνήχθη εὐθὺ
 Γυθείου ἐπὶ κατασκοπὴν τῶν τριήρων, ἃς ἐπυθάνετο Λακε-
 δαιμονίους αὐτόθι παρασκευάζειν τριάκοντα, καὶ τοῦ οἴκαδε
 κατάπλου, ὅπως ἢ πόλις πρὸς αὐτὸν ἔχει. ἐπεὶ δ' ἑώρα ἑαυτῷ
 εὖνουν οὖσαν καὶ στρατηγὸν αὐτὸν ἡρημένην καὶ ἰδίᾳ μετα-
 πεμπομένους τοὺς ἐπιτηδεῖους, κατέπλευσεν εἰς τὸν Πειραιᾶ

ἡμέρα, ἣ Πλυντήρια ἦγεν ἡ πόλις, τοῦ ἔδους κατακεκαλυμμένου τῆς Ἀθηναῶς, ὃ τινες οἰωνίζοντο ἀνεπιτήδειον εἶναι καὶ αὐτῷ καὶ τῇ πόλει· Ἀθηναίων γὰρ οὐδεὶς ἐν ταύτῃ τῇ ἡμέρᾳ οὐδενὸς σπουδαίου ἔργου τολμήσειεν ἂν ἄψασθαι.

§ 13-19 Καταπλέοντος δ' αὐτοῦ ὃ τε ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ ὃ ἐκ τοῦ ἄστεως ὄχλος ἠθροίσθη πρὸς τὰς ναῦς, θαυμάζοντες καὶ ἰδεῖν βουλόμενοι τὸν Ἀλκιβιάδην. ὃ δὲ πρὸς τὴν γῆν ὀρμισθεὶς ἀπέβαινε μὲν οὐκ εὐθέως, φοβούμενος τοὺς ἐχθροὺς· ἐπαναστὰς δὲ ἐπὶ τοῦ καταστρώματος ἐσκόπει τοὺς αὐτοῦ ἐπιτηδείους, εἰ παρεῖεν. κατιδὼν δὲ Εὐρυπτόλεμον τὸν Πεισιάνακτος, αὐτοῦ δὲ ἀνεψιόν, καὶ τοὺς ἄλλους οἰκείους καὶ τοὺς φίλους μετ' αὐτῶν, τότε ἀποβάς ἀναβαίνει εἰς τὴν πόλιν μετὰ τῶν παρεσκευασμένων, εἴ τις ἄπτοίτο, μὴ ἐπιτρέπειν.

§ 20 Ἐν δὲ τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ ἀπολογησάμενος, ὡς οὐκ ἠσεβήκει, εἰπὼν δὲ, ὡς ἠδίκηται, λεχθέντων δὲ καὶ ἄλλων τοιούτων καὶ οὐδενὸς ἀντειπόντος διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἂν τὴν ἐκκλησίαν, ἀναρρηθεὶς ἀπάντων ἡγεμῶν αὐτοκράτωρ, ὡς οἶός τε ὦν ἀνασῆσαι τὴν προτέραν τῆς πόλεως δύναμιν, πρότερον μὲν τὰ μυστήρια τῶν Ἀθηναίων κατὰ θάλατταν ἀγόντων διὰ τὸν πόλεμον, κατὰ γῆν ἐποίησεν ἐξαγαγὼν τοὺς στρατιώτας ἅπαντας.

§ 21-23 Μετὰ δὲ ταῦτα κατελέξατο στρατιάν, ὀπλίτας μὲν πεντακοσίους καὶ χιλίους, ἵππείας δὲ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, ναῦς δ' ἑκατόν· καὶ μετὰ τὸν κατάπλου τετάρτῃ μηνὶ ἀνήχθη ἐπ' Ἄνδρον ἀφεστηκυῖαν τῶν Ἀθηναίων, καὶ μετ' αὐτοῦ Ἀριστοκράτης καὶ Ἀδείμαντος ὁ Λευκολοφίδου συνεπέμφθησαν ἡρημένοι κατὰ γῆν στρατηγοί. Ἀλκιβιάδης δὲ ἀπεβίβασε τὸ στράτευμα τῆς Ἀνδρίας εἰς Γαύ-

Τρόπαιον

ρειον· ἐκβοηθήσαντας δὲ τοὺς Ἀνδρίους ἐτρέφαντο καὶ κατέκλησαν εἰς τὴν πόλιν καὶ τινὰς ἀπέκτειναν οὐ πολλοὺς, καὶ τοὺς Λάκωνας, οἳ αὐτόθι ἦσαν. Ἀλκιβιάδης δὲ τρόπαιόν τ' ἔστησε, καὶ μείνας αὐτοῦ ὀλίγας ἡμέρας ἔπλευσεν εἰς Σάμμον, ἀκαίϋθεν ὀρμώμενος ἐπολέμει.

Δ'. Λύσανδρος. — Μάχη ἐν Νοτίῳ (408·407).

(5, 1—20)

Οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι πρότερον τούτων οὐ πολλῷ χρόνῳ, § 1-3 Κρατησιππίδα τῆς ναυαρχίας παρεληλυθυίας, Λύσανδρον ἐξέπεμψαν ναύαρχον. ὁ δὲ ἀφικόμενος εἰς Ῥόδον καὶ ναῦς ἐκείϋθεν λαβὼν, εἰς Κῶ καὶ Μίλητον ἔπλευσεν· ἐκείϋθεν δ' εἰς Ἔφεσον, καὶ ἐκεῖ ἔμεινε ναῦς ἔχων ἑβδομήκοντα, μέχρι οὗ Κύρος εἰς Σάρδεϊς ἀφίκετο. ἐπεὶ δ' ἦγεν, ἀνέβη πρὸς αὐτὸν σὺν τοῖς ἐκ Λακεδαίμονος πρέσβεσιν. ἐναυῦθα δὴ κατὰ τε τοῦ Τισσαφέρνους ἔλεγον ἅ πεποιγηκῶς εἶη, αὐτοῦ τε Κύρου ἐδέοντο ὡς προθυμοτάτου πρὸς τὸν πόλεμον γενέσθαι. Κύρος δὲ τὸν τε πατέρα ἔφη ταῦτα ἐπεσταλκέναι καὶ αὐτὸς οὐκ ἄλλ' ἐγνωκέναι, ἀλλὰ πάντα ποιήσειν· ἔχων δὲ ἦκειν τάλαντα πεντακόσια· ἐὰν δὲ ταῦτα ἐκλίπη, τοῖς ἰδίοις χρήσεσθαι ἔφη, ἃ ὁ πατήρ αὐτῷ ἔδωκεν· ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα, καὶ τὸν θρόνον κατακόψειν, ἐφ' οὗ ἐκάθητο, ὄντα ἀργυροῦν καὶ χρυσοῦν.

Οἱ δὲ ταῦτ' ἐπήνον καὶ ἐκέλευον αὐτὸν τάξει τῷ ναύτῃ § 4-7 δραχμῆν Ἀττικὴν, διδάσκοντες ὅτι, ἂν οὗτος ὁ μισθὸς γένηται, οἱ τῶν Ἀθηναίων ναῦται ἀπολείψουσι τὰς ναῦς καὶ μείω χρήματα ἀναλώσει. ὁ δὲ καλῶς μὲν ἔφη αὐτοὺς λέγειν, οὐ δυνατὸν δ' εἶναι, παρ' ἃ βασιλεὺς ἐπέστειλεν, αὐτῷ ἄλλα ποιεῖν. εἶναι δὲ καὶ τὰς συνθήκας οὕτως ἐχούσας, τριάκοντα μνᾶς ἐκάστη νηὶ τοῦ μηνὸς διδόναι, ὀπόσας ἂν βούλωνται.

τρέφειν Λακεδαιμόνιοι. ὁ δὲ Λύσανδρος τότε μὲν ἐσιώπησε· μετὰ δὲ τὸ δεῖπνον, ἐπεὶ αὐτῷ προπιῶν ὁ Κῦρος ἤρετο, τί ἂν μάλιστα χαρίζοιτο ποιῶν, εἶπεν ὅτι «Εἰ πρὸς τὸν μισθὸν ἐκάστω ναύτῃ ὀβολὸν προσθείης». ἐκ δὲ τούτου τέτταρες ὀβολοὶ ἦν ὁ μισθός, πρότερον δὲ τριῶβολον. καὶ τὸν τε προοφειλόμενον ἀπέδωκε καὶ ἔτι μὴνός προσέδωκεν, ὥστε τὸ στράτευμα πολὺ προθυμότερον εἶναι.

§ 8-10 Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἀκούοντες ταῦτα ἀθύμως μὲν εἶχον, ἔπεμπον δὲ πρὸς τὸν Κῦρον πρέσβεις διὰ Τισσαφέρνους. ὁ δὲ οὐ προσεδέχετο, δεομένου Τισσαφέρνους καὶ λέγοντος, ἅπερ αὐτὸς ἐποίει πεισθεὶς ὑπ' Ἀλκιβιάδου, σκοπεῖν, ὅπως τῶν Ἑλλήνων μὴδὲ οἵτινες ἰσχυροὶ ᾖσιν, ἀλλὰ πάντες ἀσθενεῖς, αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς στασιάζοντες. καὶ ὁ μὲν Λύσανδρος, ἐπεὶ αὐτῷ τὸ ναυτικὸν συνετέτακτο, ἀνεγκύσας τὰς ἐν τῇ Ἐφέσῳ οὖσας ναῦς ἐνενήκοντα ἡσυχίαν ἤγεν, ἐπισκευάζων καὶ ἀναψύχων αὐτάς.

§ 11-13 Ἀλκιβιάδης δὲ ἀκούσας Θρασύβουλον ἕξω Ἑλλησπόντου ἦκοντι ἀποτειχίζειν Φώκαιαν διέπλευσε πρὸς αὐτόν, καταλιπὼν ἐπὶ ταῖς ναυσὶν Ἀντίοχον τὸν αὐτοῦ κυβερνήτην, ἐπιστείλας μὴ ἐπιπλεῖν ἐπὶ τὰς Λυσάνδρου ναῦς. ὁ δὲ Ἀντίοχος τῇ τε αὐτοῦ νηὶ καὶ ἄλλῃ ἐκ Νοτίου εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων εἰσπλεύσας παρ' αὐτάς τὰς πύργους τῶν Λυσάνδρου νεῶν παρέπλει. ὁ δὲ Λύσανδρος τὸ μὲν πρῶτον ὀλίγας τῶν νεῶν καθελκύσας ἐδίωκεν αὐτόν, ἐπεὶ δὲ οἱ Ἀθηναῖοι τῷ Ἀντίοχῳ ἐβοήθουν πλείοσι ναυσί, τότε δὴ καὶ πάσας συντάξας ἐπέπλει. μετὰ δὲ ταῦτα καὶ οἱ Ἀθηναῖοι ἐκ τοῦ Νοτίου καθελκύσαντες τὰς λοιπὰς τριήρεις ἀνήχθησαν, ὡς ἕκαστος ἤνυσεν.

§ 14-15 Ἐκ τούτου δ' ἐναυμάχησαν οἱ μὲν ἐν τάξει, οἱ δὲ Ἀθηναῖοι διεσπαρμέναις ταῖς ναυσί, μέχρι οὗ ἔφυγον ἀπολέσαντες πεντεκαίδεκα τριήρεις. τῶν δὲ ἀνδρῶν οἱ μὲν πλείστοι ἐξέφυγον, οἱ δ' ἐζωγρήθησαν. Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς ἀνα-

λαβὼν καὶ τρόπαιον στήσας ἐπὶ τοῦ Νοτίου διέπλευσεν εἰς Ἐφεσον, οἱ δ' Ἀθηναῖοι εἰς Σάμον. μετὰ δὲ ταῦτα Ἀλκιβιάδης ἐλθὼν εἰς Σάμον ἀνήχθη ταῖς ναυσὶν ἀπάσαις ἐπὶ τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων, καὶ πρὸ τοῦ στόματος παρέταξεν, εἴ τις βούλοιο ναυμαχεῖν. ἐπειδὴ δὲ Λύσανδρος οὐκ ἀντανήγαγε διὰ τὸ πολλαῖς ναυσὶν ἐλαττοῦσθαι, ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον. Λακεδαιμόνιοι δὲ ὀλίγω ὕστερον αἰροῦσι Δελφίνιον καὶ Τέων.

Οἱ δὲ ἐν οἴκῳ Ἀθηναῖοι, ἐπειδὴ ἠγγέλθη ἡ ναυμαχία, § 16-17 χαλεπῶς εἶχον τῷ Ἀλκιβιάδῃ, οἰόμενοι δι' ἀμέλειάν τε καὶ ἀκράτειαν ἀπολωλεκέναι τὰς ναῦς, καὶ στρατηγούς εἶλοντο ἄλλους δέκα, Κόνωνα, Διομέδοντα, Λέοντα, Περικλέα, Ἐρασινίδην, Ἀριστοκράτην, Ἀρχέστρατον, Πρωτόμαχον, Θράσυλλον, Ἀριστογένην. Ἀλκιβιάδης μὲν οὖν πονήρως καὶ ἐν τῇ στρατιᾷ φερόμενος, λαβὼν τριήρη μίαν ἀπέπλευσεν εἰς Χερρόνησον εἰς τὰ ἑαυτοῦ τεύχη.

Μετὰ δὲ ταῦτα Κόνων ἐκ τῆς Ἄνδρου σὺν αἰς εἶχε ναυσὶν § 18-20 εἴκοσι ψηφισαμένων Ἀθηναίων εἰς Σάμον ἐπλευσεν ἐπὶ τὸ ναυτικόν. ἀντὶ δὲ Κόνωνος εἰς Ἄνδρον ἐπεμφαν Φανοσθένην, τέτταρας ναῦς ἔχοντα. οὗτος περιτυχῶν δυοῖν τριήρων Θουρίαιν ἔλαβεν αὐτοῖς ἀνδράσι· καὶ τοὺς μὲν αἰχμαλώτους ἀπαντας ἔδησαν Ἀθηναῖοι, τὸν δὲ ἄρχοντα αὐτῶν Δωριέα, ὄντα μὲν Ῥόδιον, πάλαι δὲ φυγάδα ἐξ Ἀθηναίων καὶ Ῥόδου ὑπὸ Ἀθηναίων κατεψηφισμένων αὐτοῦ θάνατον καὶ τῶν ἐκείνου συγγενῶν, πολιτευόντα παρ' αὐτοῖς, ἐλεήσαντες ἀφείσαν οὐδὲ χρήματα πραξάμενοι. Κόνων δ' ἐπεὶ εἰς τὴν Σάμον ἀφίκετο καὶ τὸ ναυτικὸν κατέλαβεν ἀθύμως ἔχον, συμπληρώσας τριήρεις ἑβδομήκοντα ἀντὶ τῶν προτέρων, οὐσῶν πλειόνων ἢ ἑκατόν, καὶ ταύταις ἀναγαγόμενος μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, ἄλλοτε ἄλλη ἀποβαίνων τῆς τῶν πολεμίων χώρας ἐλήϊζετο.

Ε'. Καλλικρατίδας Λακεδαιμονίων ναύαρχος. — Πολιορκία τοῦ Κόνωνος ἐν Μυτιλήνῃ. — Ἡ παρὰ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχία (406).

(6, 1 — 38)

- § 1-3 Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει οἱ Λακεδαιμόνιοι τῷ Λυσάνδρῳ παρεληλυθότος ἤδη τοῦ χρόνου ἔπεμφαν ἐπὶ τὰς ναῦς Καλλικρατίδαν. ὅτε δὲ παρεδίδου ὁ Λύσανδρος τὰς ναῦς, ἔλεγε τῷ Καλλικρατίδᾳ, ὅτι θαλαττοκράτωρ τε παραδιδόη καὶ ναυμαχία νενικηκώς. ὁ δὲ αὐτὸν ἐκέλευσεν ἐξ Ἐφέσου ἐν ἀριστερᾷ Σάμου παραπλεύσαντα, οὓ ἦσαν αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες, ἐν Μιλήτῃ παραδοῦναι τὰς ναῦς, καὶ ὁμολογήσειν θαλαττοκρατεῖν. οὐ φαμένου δὲ τοῦ Λυσάνδρου πολυπραγμονεῖν ἄλλου ἄρχοντος, αὐτὸς ὁ Καλλικρατίδας πρὸς αἷς παρὰ Λυσάνδρου ἔλαβε ναυσὶ προσεπλήρωσεν ἐκ Χίου καὶ Ῥόδου καὶ ἄλλοθεν ἀπὸ τῶν συμμάχων πεντήκοντα ναῦς. ταύτας δὲ πάσας ἀθροίσας, οὓσας τετταράκοντα καὶ ἑκατόν, παρεσκευάζετο ὡς ἀπαντησόμενος τοῖς πολεμίοις.
- § 4 Καταμαθὼν δὲ ὑπὸ τῶν Λυσάνδρου φίλων καταστασιαζόμενος, οὐ μόνον ἀπροθύμως ὑπηρετούντων, ἀλλὰ καὶ διαθροούντων ἐν ταῖς πόλεσιν, ὅτι Λακεδαιμόνιοι μέγιστα παραπίπτοιεν ἐν τῇ αἰεὶ διαλλάττειν τοὺς ναύαρχους, πολλάκις ἀντ' ἐπιτηδείων γενομένων καὶ ἀκριβοῦντων τὰ ναυτικὰ καὶ ἀνθρώποις ὡς χρηστέον γιγνωσκόντων, ἀπείρους τε θαλάττης πέμποντες καὶ ἀγνώτας τοῖς ἐκεῖ, καὶ κινδυνεοῦσιν τι παθεῖν διὰ τοῦτο, ἐκ τούτου δὴ ὁ Καλλικρατίδας συγκαλέσας τοὺς Λακεδαιμονίων ἐκεῖ παρόντας ἔλεγεν αὐτοῖς τοιαύδε·
- § 5 «Ἐμοὶ μὲν ἀρκεῖ οἴκοι μένειν, καὶ εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις ἐμπειρότερος περὶ τὰ ναυτικὰ βούλεται εἶναι, οὐ κωλύω τὸ κατ' ἐμέ· ἐγὼ δ' ὑπὸ τῆς πόλεως ἐπὶ τὰς ναῦς πεμφθεὶς οὐκ ἔχω τί ἄλλο ποιῶ ἢ τὰ κελεύόμενα ὡς ἂν

δύνωμαι κράτιστα. ὑμεῖς δὲ πρὸς ἃ ἐγὼ τε φιλοτιμοῦμαι καὶ ἡ πόλις ἡμῶν αἰτιάσεται, ἵστε γὰρ αὐτά, ὥσπερ καὶ ἐγώ, συμβουλεύετε τὰ ἄριστα ὑμῖν δοκοῦντα εἶναι περὶ τοῦ ἐμὲ ἐνθάδε μένειν ἢ οἴκαδε ἀποπλεῖν ἐροῦντα τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε».

Οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος ἄλλο τι εἰπεῖν ἢ τοῖς οἴκοι πεί- § 6-7
θεσθαι ποιεῖν τε ἐφ' ἃ ἤκει, ἐλθὼν παρὰ Κῦρον ἦτει μισθὸν τοῖς ναύταις· ὁ δὲ αὐτῷ εἶπε δύο ἡμέρας ἐπισχεῖν. Καλλικρατίδας δ' ἀχθεσθεὶς τῇ ἀναβολῇ καὶ ταῖς ἐπὶ τὰς θύρας φοιτήσεσιν ὀργισθεὶς καὶ εἰπὼν ἀθλιωτάτους εἶναι τοὺς Ἑλληνας, ὅτι βαρβάρους κολακεύουσιν ἕνεκα ἀργυρίου, φάσκων τε, ἐὰν σωθῇ οἴκαδε, κατὰ γε τὸ αὐτοῦ δυνατὸν διαλλάξειν Ἀθηναίους καὶ Λακεδαιμονίους, ἀπέπλευσεν εἰς Μίλητον κάκειθεν πέμψας τριήρεις εἰς Λακεδαίμονα ἐπὶ χρήματα, ἐκκλησίαν ἀθροίσας τῶν Μιλησίων τάδε εἶπεν·

«Ἐμοὶ μὲν, ὦ Μιλήσιοι, ἀνάγκη τοῖς οἴκοι ἄρχουσι πείθε- § 8-11
σθαι· ὑμᾶς δὲ ἐγὼ ἀξιῶ προθυμοτάτους εἶναι εἰς τὸν πόλεμον διὰ τὸ οἰκοῦντας ἐν βαρβάροις πλεῖστα κακὰ ἤδη ὑπ' αὐτῶν πεπονθέναι. δεῖ δ' ὑμᾶς ἐξηγεῖσθαι τοῖς ἄλλοις συμμάχοις, ὅπως ἂν τάχιστα τε καὶ μάλιστα βλάβπτωμεν τοὺς πολεμίους, ἕως ἂν οἱ ἐκ Λακεδαίμονος ἤκωσιν, οὓς ἐγὼ ἔπεμψα χρήματα ἄξοντας, ἐπεὶ τὰ ἐνθάδε ὑπάρχοντα Λύσανδρος Κύρῳ ἀποδοῦς ὡς περιττὰ ὄντα οἴχεται· Κύρος δὲ ἐλθόντος ἐμοῦ ἐπ' αὐτὸν ἀεὶ ἀνεβάλλετό μοι διαλεχθῆναι, ἐγὼ δὲ ἐπὶ τὰς ἐκεῖνου θύρας φοιτᾶν οὐκ ἠδυνάμην ἑμαυτὸν πείσαι. ὑπισχνοῦμαι δ' ὑμῖν ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγαθῶν ἐν τῷ χρόνῳ, ᾧ ἂν ἐκεῖνα προσδεχώμεθα, χάριν ἀξίαν ἀποδώσειν. ἀλλὰ σὺν τοῖς θεοῖς δεῖξομεν τοῖς βαρβάροις, ὅτι καὶ ἄνευ τοῦ ἐκεῖνους θαυμάζειν δυνάμεθα τοὺς ἐχθροὺς τιμωρεῖσθαι».

Ἐπεὶ δὲ ταῦτ' εἶπεν, ἀνιστάμενοι πολλοί, καὶ μάλιστα οἱ § 12-14
αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι, δεδιότες εἰσηγοῦντο πόρον χρημάτων, καὶ αὐτοὶ ἐπαγγελλόμενοι ἰδίᾳ λαβῶν δὲ ταῦτα ἐκεῖνος

καὶ ἐκ Χίου πεντεδραχμίαν ἐκάστῳ τῶν ναυτῶν ἐφοδιασάμενος ἐπλευσε τῆς Λέσβου ἐπὶ Μήθυμναν πολεμίαν οὖσαν. οὐ βουλομένων δὲ τῶν Μηθυμναίων προσχωρεῖν, ἅτ' ἐμφρουρούντων Ἀθηναίων καὶ τῶν τὰ πράγματα ἐχόντων ἀττικιζόντων, προσβαλὼν αἰρεῖ τὴν πόλιν κατὰ κράτος. τὰ μὲν οὖν χρήματα πάντα διήρπασαν οἱ στρατιῶται, τὰ δὲ ἀνδράποδα πάντα συνήθροισεν ὁ Καλλικρατίδας εἰς τὴν ἀγοράν, καὶ κελεύοντων τῶν συμμάχων ἀποδόσθαι καὶ τοὺς Μηθυμναίους οὐκ ἔφη ἑαυτοῦ γε ἄρχοντος οὐδέν' ἂν Ἑλλήνων ἀνδραποδισθῆναι. τῆ δ' ὕστεραία τοὺς μὲν ἐλευθέρους ἀφῆκε, τοὺς δὲ τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς καὶ τὰ ἀνδράποδα τὰ δοῦλα πάντα ἀπέδοτο.

§ 15-18 Κόνωνι δὲ εἶπεν, ὅτι παύσει αὐτὸν μοιχῶντα τὴν θάλατταν. κατιδὼν δὲ αὐτὸν ἀναγόμενον ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἐδίωκεν ὑποτεμνόμενος τὸν εἰς Σάμον πλοῦν. Κόνων δ' ἔφευγε ταῖς ναυσὶν εὖ πλεούσας διὰ τὸ ἐκ πολλῶν πληρωμάτων εἰς ὀλίγας ἐξειλέχθαι τοὺς ἀρίστους ἐρέτας, καὶ καταφεύγει εἰς Μυτιλήνην τῆς Λέσβου καὶ σὺν αὐτῷ τῶν δέκα στρατηγῶν Λέων καὶ Ἐρασινίδης. ὡς δὲ ἔφθη ὑπὸ τῶν πολεμίων κατακωλυθεῖς, ἠναγκάσθη ναυμαχῆσαι πρὸς τῷ λιμένι, καὶ ἀπώλεσε ναῦς τριάκοντα· οἱ δ' ἄνδρες εἰς τὴν γῆν ἀπέφυγον· τὰς δὲ λοιπὰς τῶν νεῶν, τετταράκοντα οὖσας, ὑπὸ τῷ τείχει ἀνείλκυσε. Καλλικρατίδας δὲ ἐν τῷ λιμένι ὀρμισάμενος ἐπολιόρκει ἐνταῦθα, τὸν ἔκπλοον ἔχων. καὶ κατὰ γῆν μεταπεμφάμενος τοὺς Μηθυμναίους πανδημεὶ καὶ ἐκ τῆς Χίου τὸ στρατεύμα διεβίβασε· χρήματά τε παρὰ Κύρου αὐτῷ ἤλθεν.

§ 19-20 Ὁ δὲ Κόνων ἐπεὶ ἐπολιορκεῖτο καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, καὶ σίτου οὐδαμῶθεν ἦν εὐπορῆσαι, οἱ δὲ ἄνθρωποι πολλοὶ ἐν τῇ πόλει ἦσαν καὶ οἱ Ἀθηναῖοι οὐκ ἐβοήθουν διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι ταῦτα, καθελκύσας τῶν νεῶν τὰς ἄριστα πλεούσας δύο ἐπλήρωσε πρὸ ἡμέρας, ἐξ ἀπασῶν τῶν νεῶν τοὺς ἀρίστους ἐρέτας ἐκλέξας καὶ τοὺς ἐπιβάτας εἰς κοίλην

ναῦν μεταβιάσας καὶ τὰ παραρρύματα παραβαλῶν. τὴν μὲν οὖν ἡμέραν οὕτως ἀνειχον, εἰς δὲ τὴν ἑσπέραν, ἐπεὶ σκότος εἶη, ἐξεβίβαζεν, ὡς μὴ καταδήλους εἶναι τοῖς πολεμίοις ταῦτα ποιοῦντας. πέμπτη δὲ ἡμέρα εἰσθέμενοι σῖτα μέτρια, ἐπειδὴ ἤδη μέσον ἡμέρας ἦν καὶ οἱ ἐφορμοῦντες ὀλιγώρως εἶχον καὶ ἔνιοι ἀνεπαύοντο, ἐξέπλευσαν ἔξω τοῦ λιμένος, καὶ ἡ μὲν ἐπὶ Ἑλλησπόντου ὤρμησεν, ἡ δὲ εἰς τὸ πέλαγος.

Τῶν δ' ἐφορμούντων ὡς ἕκαστοι ἦνυτον, τὰς τε ἀγκύρας § 21-23 ἀποκόπτοντες καὶ ἐπειγόμενοι ἐβοήθουν τεταραγμένοι, τυχόντες ἐν τῇ γῆ ἀριστοποιούμενοι· εἰσθάντες δὲ ἐδίωκον τὴν εἰς τὸ πέλαγος ἀφορμήσασαν, καὶ ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι κατέλαβον, καὶ κρατήσαντες μάχη, ἀναδησάμενοι ἀπῆγον εἰς τὸ στρατόπεδον αὐτοῖς ἀνδράσιν. ἡ δ' ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου φυγοῦσα ναῦς διέφυγε, καὶ ἀφικομένη εἰς τὰς Ἀθήνας ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. Διομέδων δὲ βοηθῶν Κόνωνι πολιορκουμένῳ δώδεκα ναυσὶν ὠρμίσατο εἰς τὸν εὐριπον τῶν Μυτιληναίων. ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἐπιπλεύσας αὐτῷ ἐξαίφνης δέκα μὲν τῶν νεῶν ἔλαβε, Διομέδων δ' ἔφυγε τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ.

Οἱ δὲ Ἀθηναῖοι, τὰ γεγενημένα καὶ τὴν πολιορκίαν ἐπεὶ § 24-25 ἤκουσαν, ἐψηφίσαντο βοηθεῖν ναυσὶν ἑκατὸν καὶ δέκα, εἰσβιάζοντες τοὺς ἐν ἡλικίᾳ ἅπαντας καὶ δούλους καὶ ἐλευθέρους· καὶ πληρώσαντες τὰς δέκα καὶ ἑκατὸν ἐν τριάκοντα ἡμέραις ἀπῆραν. εἰσέβησαν δὲ καὶ τῶν ἰππέων πολλοί. μετὰ ταῦτα ἀνήχθησαν εἰς Σάμον, κἀκεῖθεν Σαμίας ναῦς ἔλαβον δέκα· ἤθροισαν δὲ καὶ ἄλλας πλείους ἢ τριάκοντα παρὰ τῶν ἄλλων συμμάχων, εἰσβαίνειν ἀναγκάσαντες ἅπαντας, ὁμοίως δὲ καὶ εἴ τινες αὐτοῖς ἔτυχον ἔξω οὔσαι. ἐγένοντο δὲ αἱ πᾶσαι πλείους ἢ πενήκοντα καὶ ἑκατόν.

Ὁ δὲ Καλλικρατίδας ἀκούων τὴν βοήθειαν ἤδη ἐν Σάμῳ § 26-28 οὔσαν, αὐτοῦ μὲν κατέλιπε πενήκοντα ναῦς καὶ ἄρχοντα

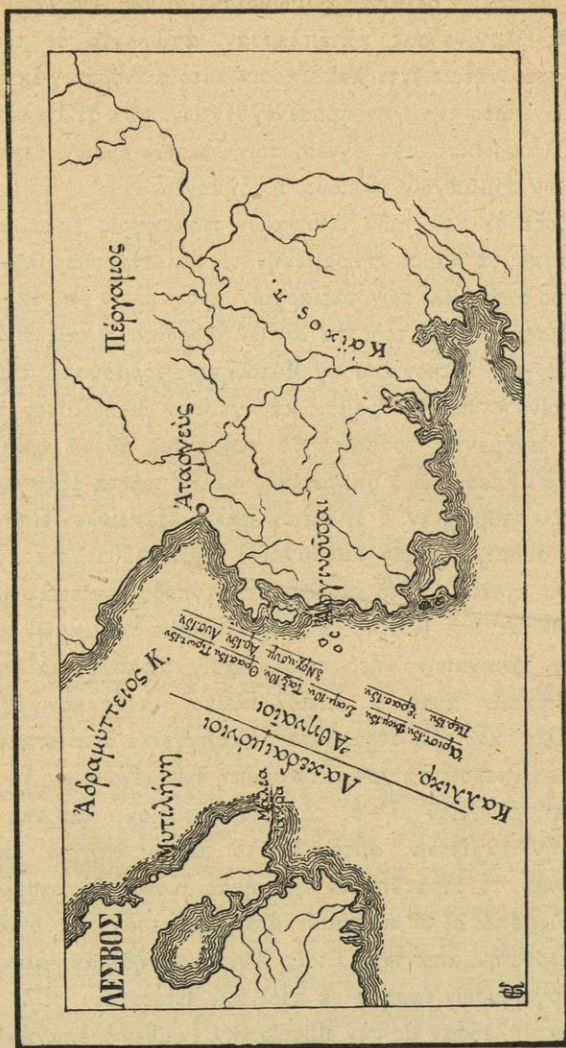
Ἐτεόνικον, ταῖς δὲ εἴκοσι καὶ ἑκατὸν ἀναχθεῖς ἐδειπνοποιεῖτο τῆς Λέσθου ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρα. τῇ δ' αὐτῇ ἡμέρᾳ ἔτυχον καὶ οἱ Ἀθηναῖοι δειπνοποιούμενοι ἐν ταῖς Ἀργινοῦσαις· αὐταὶ δ' εἰσὶν ἀντίον τῆς Μυτιλήνης. τῆς δὲ νυκτὸς ἰδὼν τὰ πυρά, καὶ τινων αὐτῶ ἐξαγγελιάντων, ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶεν, ἀνήγγετο περὶ μέσας νύκτας, ὡς ἕξαπιναίως προσπέσοι ὕδωρ δ' ἐπιγενόμενον πολὺ καὶ θρονταὶ διεκώλυσαν τὴν ἀναγωγὴν. ἐπεὶ δὲ ἀνέσχεν, ἅμα τῇ ἡμέρᾳ ἔπλει ἐπὶ τὰς Ἀργινοῦσας.

§ 29-32 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι ἀντανήγοντο εὐδίῳ ἀνέμῳ παρατεταγμένοι ὧδε. Ἀριστοκράτης μὲν τὸ εὐώνυμον ἔχων ἠγγεῖτο πεντεκαίδεκα ναυσί, μετὰ δὲ ταῦτα Διομέδων ἐτέραις πεντεκαίδεκα ἐπετέτακτο δὲ Ἀριστοκράτει μὲν Περικλῆς, Διομέδωντι δὲ Ἐρασινίδης· παρὰ δὲ Διομέδοντα οἱ Σάμιοι δέκα ναυσὶν ἐπὶ μιᾶς τεταγμένοι· ἐστρατήγει δὲ αὐτῶν Σάμιος ὀνόματι Ἴππεύς· ἐχόμενοι δ' αἱ τῶν ταξιάρχων δέκα, καὶ αὐταὶ ἐπὶ μιᾶς· ἐπὶ δὲ ταύταις αἱ τῶν ναυάρχων τρεῖς, καὶ εἴ τινες ἄλλαι ἦσαν συμμαχίδες. τὸ δὲ δεξιὸν κέρας Πρωτόμαχος εἶχε πεντεκαίδεκα ναυσί· παρὰ δ' αὐτὸν Θράσυλλος ἐτέραις πεντεκαίδεκα· ἐπετέτακτο δὲ Πρωτομάχῳ μὲν Λυσίας, ἔχων τὰς ἴσας ναῦς, Θρασύλλῳ δὲ Ἀριστογένης. οὕτω δ' ἐτάχθησαν, ἵνα μὴ διέκπλουν διδοῖεν· χεῖρον γὰρ ἔπλεον. αἱ δὲ τῶν Λακεδαιμονίων ἀντιτεταγμένοι ἦσαν ἅπασαι ἐπὶ μιᾶς ὡς πρὸς διέκπλουν καὶ περίπλουν παρεσκευασμένοι, διὰ τὸ βέλτιον πλεῖν· εἶχε δὲ τὸ δεξιὸν κέρας Καλλικρατίδας. Ἐρμων δὲ Μεγαρεὺς ὁ τῷ Καλλικρατίδᾳ κυβερνῶν εἶπε πρὸς αὐτόν, ὅτι εἴη καλῶς ἔχον ἀποπλεῦσαι· αἱ γὰρ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων πολλῶ πλείους ἦσαν. Καλλικρατίδας δὲ εἶπεν, ὅτι ἡ Σπάρτη οὐδὲν μὴ κάκιον οἰκιεῖται αὐτοῦ ἀποθανόντος, φεύγειν δὲ αἰσχρὸν ἔφη εἶναι.

§ 33-34 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐναυμάχησαν χρόνον πολὺν, πρῶτον μὲν ἀθρόαι, ἔπειτα δὲ διεσκεδασμένοι. ἐπεὶ δὲ Καλλικρατίδας τε

ἐμβαλοῦσης τῆς νεῶς ἀποπεσὼν εἰς τὴν θάλατταν ἠφανίσθη,

Εἰς Ἑλλην. βιβλ. Ι, κεφ. 6, § 29-32.

Πρωτόμαχος τε και οι μετ' αυτου τῷ δεξιῷ τὸ εὐώνυμον

ἐνίκησαν, ἐντεῦθεν φυγὴ τῶν Πελοποννησίων ἐγένετο εἰς Χίον, πλείστων δὲ καὶ εἰς Φώκαιαν· οἱ δὲ Ἀθηναῖοι πάλιν εἰς τὰς Ἀργινούσας κατέπλευσαν. ἀπώλοντο δὲ τῶν μὲν Ἀθηναίων νῆες πέντε καὶ εἴκοσιν αὐτοῖς ἀνδράσιν ἐκτὸς ὀλίγων τῶν πρὸς τὴν γῆν προσενεχθέντων, τῶν δὲ Πελοποννησίων Λακωνικαὶ μὲν ἑννέα, τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα, τῶν δ' ἄλλων συμμάχων πλείους ἢ ἐξήκοντα.

§ 35 Ἐδοξε δὲ τοῖς τῶν Ἀθηναίων στρατηγοῖς ἑπτὰ μὲν καὶ τετταράκοντα ναυσὶ Θηραμένην τε καὶ Θρασύβουλον τριηράρχους ὄντας καὶ τῶν ταξιάρχων τινὰς πλεῖν ἐπὶ τὰς καταδεδυκίας ναῦς καὶ τοὺς ἐπ' αὐτῶν ἀνθρώπους, ταῖς δ' ἄλλαις ἐπὶ τὰς μετ' Ἐτεονίκου τῇ Μυτιλήνῃ ἐφορμούσας. ταῦτα δὲ βουλομένους ποιεῖν ἄνεμος καὶ χειμῶν διεκώλυσεν αὐτοὺς μέγας γενόμενος· τρόπαιον δὲ στήσαντες αὐτοῦ ἠύλιζοντο.

§ 36-38 Τῷ δ' Ἐτεονίκῳ ὁ ὑπηρετικὸς κέλῃς πάντα ἐξήγγειλε τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν. ὁ δὲ αὐτὸν πάλιν ἐξέπεμψεν εἰπὼν τοῖς ἐνοῦσι σιωπῇ ἐκπλεῖν καὶ μηδενὶ διαλέγεσθαι, παραχρῆμα δὲ αὐθις πλεῖν εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον ἑστεφανωμένους καὶ βοῶντας, ὅτι Καλλικρατίδας νενίκηκε ναυμαχῶν καὶ ὅτι αἱ τῶν Ἀθηναίων νῆες ἀπολώλασιν ἅπασαι. καὶ οἱ μὲν ταῦτ' ἐποίουν· αὐτὸς δ', ἐπειδὴ ἐκείνοι κατέπλεον, ἔθυε τὰ εὐαγγέλια, καὶ τοῖς στρατιώταις παρήγγειλε δειπνοποιεῖσθαι, καὶ τοῖς ἐμπόροις τὰ χρήματα σιωπῇ ἐνθεμένους εἰς τὰ πλοῖα ἀποπλεῖν εἰς Χίον (ἦν δὲ τὸ πνεῦμα οὖριον) καὶ τὰς τριήρεις τὴν ταχίστην. αὐτὸς δὲ τὸ πεζὸν ἀπήγεν εἰς τὴν Μήθυμναν, τὸ στρατόπεδον ἐμπρήσας. Κόνων δὲ καθελκύσας τὰς ναῦς, ἐπεὶ οἱ τε πολέμοι ἀπεδεδράκεσαν καὶ ὁ ἄνεμος εὐδιαίτερος ἦν, ἀπαντήσας τοῖς Ἀθηναίοις ἤδη ἀνηγγμένους ἐκ τῶν Ἀργινουσῶν ἔφρασε τὰ περὶ τοῦ Ἐτεονίκου. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι κατέπλευσαν εἰς τὴν Μυτιλήνῃν, ἐκεῖθεν δ' ἐπανήχθησαν εἰς τὴν Χίον, καὶ οὐδὲν διαπραξάμενοι ἀπέπλευσαν ἐπὶ Σάμου.

Γ'. *Καταδίκη εἰς θάνατον
τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγῶν (406).*

(7, 1—35)

Οἱ δ' ἐν οἴκῳ τούτους μὲν τοὺς στρατηγοὺς ἔπαυσαν πλὴν § 1-3
Κόνωνος· πρὸς δὲ τούτῳ εἶλοντο Ἀδείμαντον καὶ τρίτον
Φιλοκλέα. τῶν δὲ ναυμαχησάντων στρατηγῶν Πρωτόμαχος
μὲν καὶ Ἀριστογένης οὐκ ἀπήλθον εἰς Ἀθήνας, τῶν δὲ ἕξ
καταπλευσάντων, Περικλέους καὶ Διομέδοντος καὶ Λυσίου
καὶ Ἀριστοκράτους καὶ Θρασύλλου καὶ Ἐρασινίδου, Ἀρχέ-
δημος ὁ τοῦ δήμου τότε προεστηκὼς ἐν Ἀθήναις καὶ τῆς
διωβελίας ἐπιμελόμενος Ἐρασινίδῃ ἐπιβολὴν ἐπιβαλὼν κατη-
γόρει ἐν δικαστηρίῳ, φάσκων ἕξ Ἑλλησπόντου αὐτὸν ἔχειν
χρήματα ὄντα τοῦ δήμου· κατηγόρει δὲ καὶ περὶ τῆς στρα-
τηγίας. καὶ ἔδοξε τῷ δικαστηρίῳ δῆσαι τὸν Ἐρασινίδην. μετὰ
δὲ ταῦτα ἐν τῇ βουλῇ διηγοῦντο οἱ στρατηγοὶ περὶ τε τῆς ναυ-
μαχίας καὶ τοῦ μεγέθους τοῦ χειμῶνος. Τιμοκράτους δ' εἰπόν-
τος, ὅτι καὶ τοὺς ἄλλους χρὴ δεθέντας εἰς τὸν δῆμον παραδο-
θῆναι, ἡ βουλὴ ἔδωκε.

Μετὰ δὲ ταῦτα ἐκκλησία ἐγένετο, ἐν ἣ τῶν στρατηγῶν § 4-7
κατηγόρου ἄλλοι τε καὶ Θηραμένης μάλιστα, δικαίους εἶναι
λέγων λόγον ὑποσχεῖν, διότι οὐκ ἀνεῖλοντο τοὺς ναυαγούς.
ὅτι μὲν γὰρ οὐδενὸς ἄλλου καθήπτοντο ἐπιστολὴν ἐπεδείκνυ
μαρτύριον, ἣν ἔπεμψαν πρὸς τὴν βουλὴν καὶ πρὸς τὸν δῆμον
ἄλλο οὐδὲν αἰτιώμενοι ἢ τὸν χειμῶνα. μετὰ ταῦτα δὲ οἱ στρα-
τηγοὶ βραχέως ἕκαστος ἀπελογήσατο, οὐ γὰρ προυτέθη σφίσι
λόγος κατὰ τὸν νόμον, καὶ τὰ πεπραγμένα διηγοῦντο, ὅτι
αὐτοὶ μὲν ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέοιεν, τὴν δὲ ἀναίρεσιν τῶν
ναυαγῶν προστάξειαν τῶν τριηράρχων ἀνδράσιν ἱκανοῖς καὶ
ἔστρατηγηκόσιν ἤδη, Θηραμένει καὶ Θρασυδούλῳ καὶ ἄλλοις

τοιούτοις· καὶ εἴπερ γέ τινας δέοι, περὶ τῆς ἀναιρέσεως οὐδένα ἄλλον ἔχειν αὐτοὶ αἰτιάσασθαι ἢ τούτους, οἷς προσετάχθη. «καὶ οὐχ ὅτι γε κατηγοροῦσιν ἡμῶν», ἔφασαν, «ψευδόμεθα φάσκοντες αὐτοὺς αἰτίους εἶναι, ἀλλὰ τὸ μέγεθος τοῦ χειμῶνος εἶναι τὸ κωλύσαν τὴν ἀναίρεσιν». τούτων δὲ μάρτυρας παρείχοντο τοὺς κυβερνήτας καὶ ἄλλους τῶν συμπλεόντων πολλοὺς. τοιαῦτα λέγοντες ἔπειθον τὸν δῆμον· ἐβούλοντο δὲ πολλοὶ τῶν ἰδιωτῶν ἐγγυᾶσθαι ἀνιστάμενοι· ἔδοξε δὲ ἀναβαλέσθαι εἰς ἑτέραν ἐκκλησίαν· τότε γὰρ ὁπὲ ἦν καὶ τὰς χεῖρας οὐκ ἂν καθεώρων· τὴν δὲ βουλὴν προβουλευσασαν εἰσενεγκεῖν, ὅτῃ τρόπῳ οἱ ἄνδρες κρίνουντο.

§ 8 Μετὰ δὲ ταῦτα ἐγίγνετο Ἀπατούρια, ἐν οἷς οἱ τε πατέρες καὶ οἱ συγγενεῖς σύνεισι σφίσιν αὐτοῖς. οἱ οὖν περὶ τὸν Θηραμένην παρεσκευάσαν ἀνθρώπους μέλανα ἱμάτια ἔχοντας καὶ ἐν χρῆσιν κεκαρμένους πολλοὺς ἐν ταύτῃ τῇ ἑορτῇ, ἵνα πρὸς τὴν ἐκκλησίαν ἦκοιεν, ὡς δὴ συγγενεῖς ὄντες τῶν ἀπολωλότων, καὶ Καλλιξενον ἔπεισαν ἐν τῇ βουλῇ κατηγορεῖν τῶν στρατηγῶν.

§ 9-11 Ἐντεῦθεν ἐκκλησίαν ἐποίουν, εἰς ἣν ἡ βουλὴ εἰσήνεγκε τὴν ἑαυτῆς γνώμην Καλλιξένου εἰπόντος τήνδε· «Ἐπειδὴ τῶν τε κατηγορούντων κατὰ τῶν στρατηγῶν καὶ ἐκείνων ἀπολογουμένων ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ διακηκόασι, διαψηφίσασθαι Ἀθηναίους πάντας κατὰ φυλάς· θεῖναι δὲ εἰς τὴν φυλὴν ἐκάστην δύο ὑδρίας· ἐφ' ἐκάστη δὲ τῇ φυλῇ κήρυκα κηρύττειν, ὅτῃ δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν τῇ ναυμαχίᾳ, εἰς τὴν προτέραν ψηφίσασθαι, ὅτῃ δὲ μή, εἰς τὴν ὑστέραν· ἐὰν δὲ δόξωσιν ἀδικεῖν, θανάτῳ ζημιῶσαι καὶ τοῖς ἑνδεκα παραδοῦναι, καὶ τὰ χρήματα δημεῦσαι, τὸ δ' ἐπιδέκατον τῆς θεοῦ εἶναι». παρήλθε δέ τις εἰς τὴν ἐκκλησίαν φάσκων ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων σωθῆναι· ἐπιστέλλειν δ' αὐτῷ τοὺς ἀπολλυμένους, ἐὰν σωθῇ, ἀπαγ-

γείλαι τῷ δήμῳ, ὅτι οἱ στρατηγοὶ οὐκ ἀνείλοντο τοὺς ἀρίστους ὑπὲρ τῆς πατρίδος γενομένους.

Τὸν δὲ Καλλίξενον προσεκαλέσαντο παράνομα φάσκοντες § 12-15 συγγεγραφεῖν Εὐρυπτόλεμός τε ὁ Πεισιάνακτος καὶ ἄλλοι τινές. τοῦ δὲ δήμου ἔνιοι ταῦτα ἐπήνουν, τὸ δὲ πλῆθος ἐβόα δεινὸν εἶναι, εἰ μή τις ἐάσει τὸν δήμον πράττειν, ὃ ἂν βούληται. καὶ ἐπὶ τούτοις εἰπόντος Λυκίσκου καὶ τούτους τῇ αὐτῇ ψήφῳ κρίνεσθαι, ἥπερ καὶ τοὺς στρατηγοὺς, ἐὰν μὴ ἀφῶσι τὴν κλήσιν, ἐπεθορύβησε πάλιν ὁ ὄχλος, καὶ ἤναγκάσθησαν ἀφιέναι τὰς κλήσεις. τῶν δὲ πρυτάνεων τινων οὐ φασκόντων προθήσειν τὴν διαψήφισιν παρὰ τὸν νόμον, αὐθις Καλλίξενος ἀναβάς κατηγόρει αὐτῶν τὰ αὐτά. οἱ δὲ ἐβόων καλεῖν τοὺς οὐ φάσκοντας. οἱ δὲ πρυτάνεις φοβηθέντες ὡμολόγουν πάντες προθήσειν πλὴν Σωκράτους τοῦ Σωφρονίσκου· οὗτος δ' οὐκ ἔφη ἄλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν. μετὰ δὲ ταῦτα ἀναβάς Εὐρυπτόλεμος ἔλεξεν ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν τάδε·

«Τὰ μὲν κατηγορήσων, ὧ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀνέβην ἐνθάδε § 16-18 Περικλέους ἀναγκαίου μοι ὄντος καὶ ἐπιτηδείου καὶ Διομέδοντος φίλου, τὰ δ' ὑπεραπολογησόμενος, τὰ δὲ συμβουλευσων, ἃ μοι δοκεῖ ἄριστα εἶναι ἀπάσῃ τῇ πόλει. κατηγορῶ μὲν οὖν αὐτῶν, ὅτι μετέπεισαν τοὺς συνάρχοντας βουλομένους πέμπειν γράμματα τῇ τε βουλῇ καὶ ὑμῖν, ὅτι ἐπέταξαν τῷ Θηραμένει καὶ Θρασυβούλῳ τετταράκοντα καὶ ἑπτὰ τριήρεσιν ἀνελῆσθαι τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ οὐκ ἀνείλοντο. εἶτα νῦν τὴν αἰτίαν κοινὴν ἔχουσιν ἐκείνων ἰδίᾳ ἀμαρτόντων, καὶ ἀντὶ τῆς τότε φιλανθρωπίας νῦν ὑπ' ἐκείνων τε καὶ τινων ἄλλων ἐπιβουλεύομενοι κινδυνεύουσιν ἀπολέσθαι· οὐκ, ἂν ὑμεῖς γέ μοι πείθησθε τὰ δίκαια καὶ ὅσια ποιῶντες, καὶ ὅθεν μάλιστα τάλληθῇ πεύσεσθε καὶ οὐ μετανοήσαντες ὕστερον εὐρήσετε σφᾶς αὐτοὺς ἡμαρτηκότας τὰ μέγιστα εἰς θεοὺς τε καὶ ὑμᾶς αὐτοὺς.

§ 19-22 » Συμβουλευώ δ' ὑμῖν, ἐν οἷς οὐθ' ὑπ' ἐμοῦ οὐθ' ὑπ' ἄλλου οὐδενὸς ἔστιν ἐξαπατηθῆναι ὑμᾶς, καὶ τοὺς ἀδικοῦντας εἰδότες κολάσασθε, ἢ ἂν βούλησθε δίκην, καὶ ἅμα πάντας καὶ καθ' ἓνα ἕκαστον, εἰ μὴ πλέον, ἀλλὰ μίαν ἡμέραν δόντες αὐτοῖς ὑπὲρ αὐτῶν ἀπολογήσασθαι, μὴ ἄλλοις μᾶλλον πιστεύοντες ἢ ὑμῖν αὐτοῖς. ἴστε δέ, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, πάντες, ὅτι τὸ Κανωνοῦ ψήφισμά ἐστιν ἰσχυρότατον, ὃ κελεύει, ἐάν τις τὸν τῶν Ἀθηναίων δῆμον ἀδικῆ, δεδεμένον ἀποδικεῖν ἐν τῇ δῆμῳ καὶ, ἐὰν καταγνωσθῆ ἀδικεῖν, ἀποθανεῖν εἰς τὸ βάραθρον ἐμβληθέντα, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημευθῆναι καὶ τῆς θεοῦ τὸ ἐπιδέκατον εἶναι. κατὰ τοῦτο τὸ ψήφισμα κελεύω κρίνεσθαι τοὺς στρατηγούς καὶ νῆ Δία, ἂν ὑμῖν γε δοκῆ, πρῶτον Περικλέα τὸν ἐμοὶ προσήκοντα· αἰσχρὸν γάρ μοι ἐστὶν ἐκεῖνον περὶ πλείονος ποιεῖσθαι ἢ τὴν ὄλην πόλιν. τοῦτο δ' εἰ μὴ βούλεσθε, κατὰ τόνδε τὸν νόμον κρίνατε, ὅς ἐστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις καὶ προδόταις, ἐάν τις ἢ τὴν πόλιν προδιδῷ ἢ τὰ ἱερὰ κλέπτῃ, κριθέντα ἐν δικαστηρίῳ, ἂν καταγνωσθῆ, μὴ ταφῆναι ἐν τῇ Ἀττικῇ, τὰ δὲ χρήματα αὐτοῦ δημόσια εἶναι.

§ 23-25 » Τούτων ὁποτέρῳ βούλεσθε, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, τῶν νόμων κρινέσθων οἱ ἄνδρες κατὰ ἓνα ἕκαστον, διηρημένων τῆς ἡμέρας τριῶν μερῶν. τούτων δὲ γιγνομένων οἱ μὲν ἀδικοῦντες τεύξονται τῆς μεγίστης τιμωρίας, οἱ δ' ἀναίτιοι ἐλευθερωθήσονται ὑφ' ὑμῶν, ὦ Ἀθηναῖοι, καὶ οὐκ ἀδίκως ἀπολοῦνται. ὑμεῖς δὲ κατὰ τὸν νόμον εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες κρίνετε, καὶ οὐ συμπολεμήσετε Λακεδαιμονίοις τοὺς ἐκείνους ἐβδομήκοντα ναῦς ἀφελομένους καὶ νενικηκότας, τούτους ἀπολλύντες ἀκρίτους παρὰ τὸν νόμον.

§ 26-28 » Τί δὲ καὶ δεδιότες σφόδρα οὕτως ἐπέειγασθε; ἢ μὴ οὐχ ὑμεῖς, ὃν ἂν βούλησθε, ἀποκτείνητε καὶ ἐλευθερώσητε, ἐὰν κατὰ τὸν νόμον κρίνητε, ἀλλ' οὐκ ἐὰν παρὰ τὸν νόμον, ὥσπερ

Καλλιξενος τὴν βουλὴν ἔπεισεν εἰς τὸν δῆμον εἰσενεγκεῖν μὴ φήφω; ἀλλ' ἴσως ἂν τινα καὶ οὐκ αἴτιον ὄντα ἀποκτείναιτε· μεταμελήσαι δὲ ὕστερον ἀναμνήσθητε ὡς ἀλγεινὸν καὶ ἀνωφελές ἤδη ἐστί, πρὸς δ' ἔτι καὶ περὶ θανάτου ἀνθρώπου ἡμάρτηκότας. δεινὰ δ' ἂν ποιήσαιτε, εἰ Ἄριστάρχῳ μὲν πρότερον τὸν δῆμον καταλύοντι, εἶτα δὲ Οἰνόγῳ προδιδόντι Θηβαίοις πολεμίοις οὖσιν, ἔδοτε ἡμέραν ἀπολογήσασθαι, ἣ ἐβούλετο, καὶ τὰλλα κατὰ τὸν νόμον προύθετε, τοὺς δὲ στρατηγούς τοὺς πάντα ὑμῖν κατὰ γνώμην πράξαντας, νικήσαντας δὲ τοὺς πολεμίους, τῶν αὐτῶν τούτων ἀποστερήσετε. μὴ ὑμεῖς γε, ὦ Ἀθηναῖοι, ἀλλ' ἑαυτῶν ὄντας τοὺς νόμους, δι' οὓς μάλιστα μέγιστοί ἐστε, φυλάττοντες, ἄνευ τούτων μηδὲν πράττειν πειραῶσθε.

» Ἐπανέλθετε δὲ καὶ ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα, καθ' ἃ καὶ αἱ § 29-31
 ἁμαρτίαι δοκοῦσι γεγενῆσθαι τοῖς στρατηγοῖς. ἐπεὶ γὰρ κρατήσαντες τῇ ναυμαχίᾳ εἰς τὴν γῆν κατέπλευσαν, Διομέδων μὲν ἐκέλευεν ἀναχθέντας ἐπὶ κέρως ἅπαντας ἀναιρεῖσθαι· τὰ ναυάγια καὶ τοὺς ναυαγούς, Ἐράσινίδης δὲ ἐπὶ τοὺς πρὸς Μυτιλήνην πολεμίους τὴν ταχίστην πλεῖν ἅπαντας· Θράσυλλος δ' ἀμφοτέρ' ἂν ἔφη γενέσθαι, ἐὰν τὰς μὲν αὐτοῦ καταλίπωσι, ταῖς δὲ ἐπὶ τοὺς πολεμίους πλέωσι· καὶ δόξαν τοῦτο, καταλιπεῖν τρεῖς ναῦς ἕκαστον ἐκ τῆς αὐτοῦ συμμορίας, τῶν στρατηγῶν ὀκτώ ὄντων, καὶ τὰς τῶν ταξιάρχων δέκα καὶ τὰς Σαμίων δέκα καὶ τὰς τῶν ναυάρχων τρεῖς· αὗται ἅπασαι γίνονται ἑπτὰ καὶ τετταράκιοντα, τέτταρες περὶ ἑκάστην ναῦν, τῶν ἀπολωλυῶν δώδεκα οὖσῶν. τῶν δὲ καταλειφθέντων ἦσαν καὶ Θρασύβουλος καὶ Θηραμένης, ὃς ἐν τῇ προτέρᾳ ἐκκλησίᾳ κατηγορεῖ τῶν στρατηγῶν. ταῖς δὲ ἄλλαις ναυσὶν ἔπλεον ἐπὶ τὰς πολεμίας. τί τούτων οὐχ ἰκανῶς καὶ καλῶς ἔπραξαν;

» Οὐκοῦν δίκαιον τὰ μὲν πρὸς τοὺς πολεμίους μὴ καλῶς § 32
 πραχθέντα τοὺς πρὸς τούτους ταχθέντας ὑπέχειν λόγον,

τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν, μὴ ποιήσαντας ἃ οἱ στρατηγοὶ ἐκέλευσαν, διότι οὐκ ἀνείλοντο, κρίνεσθαι. τοσοῦτον δ' ἔχω εἰπεῖν ὑπὲρ ἀμφοτέρων, ὅτι ὁ χειμῶν διεκώλυσε μηδὲν πράξαι ὧν οἱ στρατηγοὶ παρεκελεύσαντο. τούτων δὲ μάρτυρες οἱ σωθέντες ἀπὸ ταῦτομάτου, ὧν εἰς τῶν ἡμετέρων στρατηγῶν ἐπὶ καταδύσης νεῶς διασωθείς, ὃν κελεύουσι τῇ αὐτῇ φήφῃ κρίνεσθαι, καὶ αὐτὸν τότε δεόμενον ἀναιρέσεως.

§ 33 »Μὴ τοίνυν, ὦ ἄνδρες Ἀθηναῖοι, ἀντὶ μὲν τῆς νίκης καὶ τῆς εὐτυχίας ὅμοια ποιήσητε τοῖς ἠττημένοις τε καὶ ἀτυχούσιν, ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ θεοῦ ἀναγκαίων ἀγνωμονεῖν δόξητε, προδοσίαν καταγνόντες ἀντὶ τῆς ἀδυναμίας· ἀλλὰ πολὺ δικαιότερον στεφάνοις γεραίρειν τοὺς νικῶντας ἢ θανάτῃ ζημιῶν πονηροῖς ἀνθρώποις πειθομένους».

§ 34 Ταῦτ' εἰπὼν Εὐρυπτόλεμος ἔγραψε γνώμην κατὰ τὸ Κανωνοῦ ψήφισμα κρίνεσθαι τοὺς ἄνδρας δίχα ἕκαστον· ἡ δὲ τῆς βουλῆς ἦν μᾶ ψήφῃ ἅπαντας κρίνειν. τούτων δὲ διαχειροτονουμένων τὸ μὲν πρῶτον ἔκριναν τὴν Εὐρυπτολέμου ὑπομοσαμένου δὲ Μενεκλέους καὶ πάλιν διαχειροτονίας γενομένης ἔκριναν τὴν τῆς βουλῆς. καὶ μετὰ ταῦτα κατεψηφίσαντο τῶν ναυμαχησάντων στρατηγῶν ὁκτὼ ὄντων· ἀπέθανον δὲ οἱ παρόντες ἕξ.

§ 35 Καὶ οὐ πολλῷ χρόνῳ ὕστερον μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις, καὶ ἐψηφίσαντο, οὔτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν, προβολὰς αὐτῶν εἶναι, καὶ ἐγγυητὰς καταστήσαι, ἕως ἂν κριθῶσιν, εἶναι δὲ καὶ Καλλίξενον τούτων. προυβλήθησαν δὲ καὶ ἄλλοι τέτταρες, καὶ ἐδέθησαν ὑπὸ τῶν ἐγγυησαμένων. ὕστερον δὲ στάσεώς τινος γενομένης ἀπέδρασαν οὗτοι, πρὶν κριθῆναι· Καλλίξενος δὲ κατελθὼν, ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς εἰς τὸ ἄστυ, μισούμενος ὑπὸ πάντων λιμῷ ἀπέθανεν.

ΤΕΛΟΣ ΤΟΥ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΙΑΚΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ.
 ΑΡΧΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΛΥΣΙΣ ΤΩΝ ΤΡΙΑΚΟΝΤΑ ΤΥΡΑΝΝΩΝ
 ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ (405 - 403)

*Α'. Κατάπαυσις συνωμοσίας τινὸς τοῦ ἐν Χίῳ
 στρατοῦ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἡ παρὰ τοὺς Αἰγὸς
 ποταμὸς ναυμαχία (405).*

(1, 1—32)

Οἱ δ' ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου στρατιῶται ὄντες, § 1
 ἕως μὲν θέρος ἦν, ἀπὸ τε τῆς ὥρας ἐτρέφοντο καὶ ἐργαζό-
 μνοι μισθοῦ κατὰ τὴν χώραν· ἐπεὶ δὲ χειμῶν ἐγένετο καὶ
 τροφὴν οὐκ εἶχον γυμνοὶ τε ἦσαν καὶ ἀνυπόδητοι, συνί-
 σταντο ἀλλήλοις καὶ συνετίθεντο ὡς τῇ Χίῳ ἐπιθησόμενοι·
 οἷς δὲ ταῦτα ἀρέσκοι, κάλαμον φέρειν ἐδόκει, ἵνα ἀλλήλους
 μάθοιεν ὅπόσοι εἶεν.

Ἡυθόμενος δὲ τὸ σύνθημα ὁ Ἐτεόνικος, ἀπόρως μὲν εἶχε, § 2-4
 τί χρῆτο τῷ πράγματι, διὰ τὸ πλῆθος τῶν καλαμηφόρων·
 τό τε γὰρ ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς ἐπιχειρήσαι σφαλερὸν ἐδόκει
 εἶναι, μὴ εἰς τὰ ὄπλα ὀρμήσωσι καὶ τὴν πόλιν κατασχόντες
 καὶ πολέμιοι γενόμενοι ἀπολέσωσι πάντα τὰ πράγματα, ἂν
 κρατήσωσι, τό τ' αὖ ἀπολλύναι ἀνθρώπους συμμάχους πολ-
 λούς δεινὸν ἐφαίνετο εἶναι, μὴ τινα καὶ εἰς τοὺς ἄλλους
 Ἕλληνας διαβολὴν σχοίεν καὶ οἱ στρατιῶται δύσνοι πρὸς τὰ
 πράγματα ὧσιν· ἀναλαβὼν δὲ μεθ' ἑαυτοῦ ἄνδρας πεντεκαί-
 δεκα ἐγχειρίδια ἔχοντας ἐπορεύετο κατὰ τὴν πόλιν καὶ ἐντυ-
 χῶν τινι ὀφθαλμιῶντι ἀνθρώπῳ ἀπιόντι ἐξ ἰατρείου, κάλαμον
 ἔχοντι, ἀπέκτεινε. θορόβου δὲ γενομένου καὶ ἐρωτῶντων

τινῶν, διὰ τί ἀπέθανεν ὁ ἄνθρωπος, παραγγέλλειν ἐκέλευεν ὁ Ἐτεόνικος, ὅτι τὸν κάλαμον εἶχε. κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν ἐρρίπτουν πάντες, ὅσοι εἶχον τοὺς καλάμους, ἀεὶ ὁ ἀκούων δεδιώς, μὴ ὀφθεῖη ἔχων.

§ ὅ Μετὰ δὲ ταῦτα ὁ Ἐτεόνικος συγκαλέσας τοὺς Χίους χρήματα ἐκέλευσε συνενεγχεῖν, ὅπως οἱ ναῦται λάβωσι μισθὸν καὶ μὴ νεωτερίσωσιν τι· οἱ δὲ εἰσήνεγκαν· ἅμα δὲ εἰς τὰς ναῦς ἐσήμνηνεν εἰσβαίνειν· προσιών δὲ ἐν μέρει παρ' ἐκάστην ναῦν παρεθάρρυνέ τε καὶ παρήνει πολλά, ὡς τοῦ γεγενημένου οὐδὲν εἰδώς, καὶ μισθὸν ἐκάστῃ μηνὸς διέδωκε.

§ 6-9 Μετὰ δὲ ταῦτα οἱ Χῖοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι συλλεγέντες εἰς Ἐφεσον ἐβουλεύσαντο περὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων πέμπειν εἰς Λακεδαίμονα πρέσβεις ταῦτά τε ἐροῦντας καὶ Λύσανδρον αἰτήσοντας ἐπὶ τὰς ναῦς, εὐ φερόμενον παρὰ τοῖς συμμάχοις κατὰ τὴν προτέραν ναυαρχίαν, ὅτε καὶ τὴν ἐν Νοτίῳ ἐνίκησε ναυμαχίαν. καὶ ἀπεπέμφθησαν πρέσβεις, σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ παρὰ Κύρου ταῦτά λέγοντες ἄγγελοι. οἱ δὲ Λακεδαιμόνιοι ἔδωσαν τὸν Λύσανδρον ὡς ἐπιστολέα, ναυαρχὸν δὲ Ἄρακον· οὐ γὰρ νόμος αὐτοῖς δις τὸν αὐτὸν ναυαρχεῖν· τὰς μέντοι ναῦς παρέδωσαν Λυσάνδρῳ.

§ 10-12 Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Ἐφεσον μετεπέμψατο Ἐτεόνικον ἐκ Χίου σὺν ταῖς ναυσὶ, καὶ τὰς ἄλλας πάσας συνήθροισεν, εἰ πού τις ἦν, καὶ ταύτας τ' ἐπεσκευάζε καὶ ἄλλας ἐν Ἀντάνδρῳ ἐναυπηγεῖτο. ἐλθὼν δὲ παρὰ Κύρον χρήματα ἤτει· ὁ δ' αὐτῷ εἶπεν, ὅτι τὰ μὲν παρὰ βασιλέως ἀνηλωμένα εἶη, καὶ ἔτι πλείω πολλῶν, δεικνύων, ὅσα ἕκαστος τῶν ναυάρχων ἔχοι, ὅμως δ' ἔδωκε. λαβὼν δὲ ὁ Λύσανδρος τὰργύριον, ἐπὶ τὰς τριήρεις τριηράρχους ἐπέστησε καὶ τοῖς ναύταις τὸν ὀφειλόμενον μισθὸν ἀπέδωκε. παρεσκευάζοντο δὲ καὶ οἱ τῶν Ἀθηναίων στρατηγοὶ τὸ ναυτικὸν ἐν τῇ Σάμῳ.

Κῦρος δ' ἐπὶ τούτοις μετεπέμφατο Λύσανδρον, ἐπεὶ αὐτῷ § 13-14
 παρὰ τοῦ πατρὸς ἦκεν ἄγγελος λέγων, ὅτι ἄρρωστών ἐκείνον
 καλοῖη, ὧν ἐν Θαμνηρίοις τῆς Μηδίας ἐγγὺς Καδουσίων,
 ἐφ' οὓς ἐστράτευσεν ἀφεστῶτας. ἦκοντα δὲ Λύσανδρον οὐκ
 εἶα ναυμαχεῖν πρὸς Ἀθηναίους, ἐὰν μὴ πολλῶ πλείους ναῦς
 ἔχη· εἶναι γὰρ χρήματα πολλὰ καὶ βασιλεῖ καὶ ἑαυτῷ, ὥστε
 τούτου ἕνεκεν πολλὰς πληροῦν. παρέδειξε δ' αὐτῷ πάντας
 τοὺς φόρους τοὺς ἐκ τῶν πόλεων, οἳ αὐτῷ ἴδιοι ἦσαν, καὶ τὰ
 περιττὰ χρήματα ἔδωκε· καὶ ἀναμνήσας ἧς εἶχε φιλίας πρὸς
 τὴν τῶν Λακεδαιμονίων πόλιν καὶ πρὸς Λύσανδρον ἰδίᾳ,
 ἀνέβαινε παρὰ τὸν πατέρα.

Λύσανδρος δ', ἐπεὶ αὐτῷ Κῦρος πάντα παραδοὺς τὰ αὐτοῦ § 15-16
 πρὸς τὸν πατέρα ἄρρωστοῦντα μετάπεμπτος ἀνέβαινε, μισθὸν
 διαδοὺς τῇ στρατιᾷ ἀνήχθη τῆς Καρίας εἰς τὸν Κεράμειον
 κόλπον. καὶ προσθαλὼν πόλει τῶν Ἀθηναίων συμμάχῳ,
 ὄνομα Κεδρεαίαις, τῇ ὑστεραία προσβολῇ κατὰ κράτος αἰρεῖ
 καὶ ἐξηνδραπόδισεν. ἦσαν δὲ μιξοβάρβαροι οἳ ἐνοικοῦντες.
 ἐκεῖθεν δὲ ἀπέπλευσεν εἰς Ῥόδον. οἳ δ' Ἀθηναῖοι ἐκ τῆς
 Σάμου ὀρμώμενοι τὴν βασιλέως κακῶς ἐποιοῦν, καὶ ἐπὶ τὴν
 Χίον καὶ τὴν Ἐφεσον ἐπέπλεον, καὶ παρεσκευάζοντο πρὸς
 ναυμαχίαν, καὶ στρατηγούς πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι προσείλοντο
 Μένανδρον, Τυδέα, Κηφισόδοτον.

Λύσανδρος δ' ἐκ τῆς Ῥόδου παρὰ τὴν Ἰωνίαν ἔπλει πρὸς § 17-19
 τὸν Ἑλλάσποντον πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἔκπλον καὶ ἐπὶ
 τὰς ἀφεστηκυίας αὐτῶν πόλεις. ἀνήγοντο δὲ καὶ οἳ Ἀθηναῖοι
 ἐκ τῆς Χίου πελάγιοι· ἡ γὰρ Ἀσία πολεμία αὐτοῖς ἦν.
 Λύσανδρος δ' ἐξ Ἀβύδου παρέπλει εἰς Λάμψακον σύμμα-
 χον οὖσαν Ἀθηναίων· καὶ οἳ Ἀβυθῆνοι καὶ οἳ ἄλλοι παρή-
 σαν περὶ τῆς ἡγεῖτο δὲ Θώραξ Λακεδαιμόνιος. προσθαλόντες
 δὲ τῇ πόλει αἰροῦσι κατὰ κράτος, καὶ διήρπασαν οἳ στρα-
 τιῶται οὖσαν πλουσίαν καὶ οἴνου καὶ σίτου καὶ τῶν ἄλλων

ἐπιτηδείων πλήρη· τὰ δὲ ἐλεύθερα σώματα πάντα ἀφῆκε
 Λύσανδρος.

§ 20-24 Οἱ δ' Ἀθηναῖοι κατὰ πόδας πλέοντες ὠρμίσαντο τῆς Χερ-
 ρονήσου ἐν Ἐλαιούντι ναυσὶν ὀγδοήκοντα καὶ ἑκατόν. ἐνταῦθα
 δὴ ἀριστοποιούμενοις αὐτοῖς ἀγγέλλεται τὰ περὶ Λάμφακον,
 καὶ εὐθὺς ἀνήχθησαν εἰς Σηστόν. ἐκεῖθεν δ' εὐθὺς ἐπισιτισά-
 μενοι ἔπλευσαν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντίον τῆς Λαμφάκου·
 διέχει δ' ὁ Ἑλλήσποντος ταύτη σταδίους ὡς πεντεκαίδεκα.
 ἐνταῦθα δὲ ἐδειπνοποιοῦντο. Λύσανδρος δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ,
 ἐπεὶ ὄρθρος ἦν, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς ἀριστοποιησαμένους
 εἰσβαίνειν, πάντα δὲ παρασκευασάμενος ὡς εἰς ναυμαχίαν καὶ
 τὰ παραβλήματα παραβαλὼν προεῖπεν, ὡς μηδεὶς κινήσοιτο
 ἐκ τῆς τάξεως μηδὲ ἀνάξοιτο. οἱ δὲ Ἀθηναῖοι ἅμα τῇ ἡλίῳ
 ἀνίσχοντι ἐπὶ τῇ λιμένι παρετάξαντο ἐν μετώπῳ ὡς εἰς ναυ-
 μαχίαν. ἐπεὶ δὲ οὐκ ἀντανήγαγε Λύσανδρος καὶ τῆς ἡμέρας
 ὀψὲ ἦν, ἀπέπλευσαν πάλιν εἰς τοὺς Αἰγὸς ποταμούς. Λύσαν-
 δρος δὲ τὰς ταχίστας τῶν νεῶν ἐκέλευσεν ἔπεσθαι τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, ἐπειδὴν δὲ ἐκβῶσι, κατιδόντας ὅτι ποιοῦσιν ἀποπλεῖν
 καὶ αὐτῷ ἐξαγγεῖλαι. καὶ οὐ πρότερον ἐξεβίβασεν ἐκ τῶν νεῶν,
 πρὶν αὐταὶ ἦκον. ταῦτα δ' ἐποίησε τέτταρας ἡμέρας.

§ 25-26 Ἀλκιβιάδης δὲ κατιδὼν ἐκ τῶν τειχῶν τοὺς μὲν Ἀθηναίους
 ἐν αἰγιαλῷ ὀρμοῦντας καὶ πρὸς οὐδεμιᾶ πόλει, τὰ δ' ἐπιτή-
 δεια ἐκ Σηστοῦ μετιόντας πεντεκαίδεκα σταδίους ἀπὸ τῶν
 νεῶν, τοὺς δὲ πολεμίους ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει ἔχοντας
 πάντα, οὐκ ἐν καλῷ ἔφη αὐτοὺς ὀρμεῖν, ἀλλὰ μεθορμίσαι εἰς
 Σηστόν παρήγει· «οὐ ὄντες ναυμαχήσετε», ἔφη, «ὅταν βού-
 λησθε». οἱ δὲ στρατηγοί, μάλιστα δὲ Τυδεὺς καὶ Μένανδρος,
 ἀπιέναι αὐτὸν ἐκέλευσαν· αὐτοὶ γὰρ νῦν στρατηγεῖν, οὐκ ἐκεί-
 νον. καὶ ὁ μὲν ὄχρητο.

§ 27-28 Λύσανδρος δ', ἐπεὶ ἦν ἡμέρα πέμπτη ἐπιπλέουσι τοῖς Ἀθη-
 ναίοις, εἶπε τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις, ἐπὰν κατιδῶσιν αὐτοὺς

ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους κατὰ τὴν Χερρόνησον, ὅπερ ἐποίουν πολὺ μᾶλλον καθ' ἑκάστην ἡμέραν, τὰ τε σιτία πρόρρωθεν ὠνούμενοι καὶ καταφρονοῦντες δὴ τοῦ Λυσάνδρου, ὅτι οὐκ ἀντανήγεν, ἀποπλέοντας εἰς τοῦμπαλιν παρ' αὐτὸν ἀραι ἀσπίδα κατὰ μέσον τὸν πλοῦν. οἱ δὲ ταῦτα ἐποίησαν, ὡς ἐκέλευσε. Λύσανδρος δ' εὐθύς ἐσήμηνε τὴν ταχίστην πλεῖν, συμπάρηει δὲ καὶ Θώραξ τὸ πεζὸν ἔχων. Κόνων δὲ ἰδὼν τὸν ἐπίπλουν, ἐσήμηνεν εἰς τὰς ναῦς βοηθεῖν ἀνά κράτος. διεσκεδασμένων δὲ τῶν ἀνθρώπων, αἱ μὲν τῶν νεῶν δίκροτοι ἦσαν, αἱ δὲ μονόκροτοι, αἱ δὲ παντελῶς κεναί· ἡ δὲ Κόνωνος καὶ ἄλλαι περὶ αὐτὸν ἑπτὰ πλήρεις ἀνήχθησαν ἀθρόαι καὶ ἡ Πάραλος, τὰς δ' ἄλλας πάσας Λύσανδρος ἔλαβε πρὸς τῇ γῆ. τοὺς δὲ πλείστους ἀνδρας ἐν τῇ γῆ συνέλεξεν· οἱ δὲ καὶ ἔφυγον εἰς τὰ τειχύδρια.

Κόνων δὲ ταῖς ἑννέα ναυσὶ φεύγων, ἐπεὶ ἔγνω τῶν Ἀθηναίων τὰ πράγματα διεφθαρμένα, κατασχὼν ἐπὶ τὴν Ἀβαρνίδα τὴν Λαμφάκου ἄκραν ἔλαβεν αὐτόθεν τὰ μεγάλα τῶν Λυσάνδρου νεῶν ἰστία, καὶ αὐτὸς μὲν ὀκτῶ ναυσὶν ἀπέπλευσε παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον, ἡ δὲ Πάραλος εἰς τὰς Ἀθήνας ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα. Λύσανδρος δὲ τὰς τε ναῦς καὶ τοὺς αἰχμαλώτους καὶ τὰλλα πάντα εἰς Λάμφακον ἀπήγαγεν, ἔλαβε δὲ καὶ τῶν στρατηγῶν ἄλλους τε καὶ Φιλοκλέα καὶ Ἀδείμαντον. ἡ δ' ἡμέρα ταῦτα κατειργάσατο, ἔπεμψε Θεόπομπον τὸν Μιλήσιον ληστήν εἰς Λακεδαίμονα ἀπαγγελοῦντα τὰ γεγονότα, ὃς ἀφικόμενος τριταῖος ἀπήγγειλε. § 29-30

Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρος ἀθρόοις τοὺς συμμάχους ἐκέλευσε βουλευέσθαι περὶ τῶν αἰχμαλώτων. ἐνταῦθα δὴ κατηγορίαι ἐγίνοντο πολλαὶ τῶν Ἀθηναίων, ἃ τε ἤδη παρενενομήκεσαν καὶ ὅτι ἐψηφισμένοι εἶεν, εἰ κρατήσειαν τῇ ναυμαχίᾳ, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτειν τῶν ζωγρηθέντων πάντων, καὶ ὅτι λαβόντες δύο τριήρεις, Κορινθίαν καὶ Ἀνδρίαν, τοὺς § 31-32

ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πάντας κατακρημνίσειαν· Φιλοκλῆς δ' ἦν στρατηγὸς τῶν Ἀθηναίων, ὃς τούτους διέφθειρεν· ἐλέγετο δὲ καὶ ἄλλα πολλά, καὶ ἔδοξεν ἀποκτείνει τῶν αἰχμαλώτων ὅσοι ἦσαν Ἀθηναῖοι πλὴν Ἀδειμάντου, ὅτι μόνος ἐπελάβετο ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ περὶ τῆς ἀποτομῆς τῶν χειρῶν ψηφίσματος· ἠτιάζθη μέντοι ὑπὸ τινων προδοῦναι τὰς ναῦς. Λύσανδρος δὲ Φιλοκλέα πρῶτον ἐρωτήσας, ὃς τοὺς Ἀνδρίους καὶ Κορινθίους κατεκρήμνισε, τί εἶη ἄξιος παθεῖν ἀρξάμενος εἰς Ἑλληνας παρανομεῖν, ἀπέσφαξεν.

Β'. Τὰ μετὰ τὴν παρὰ τοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς μάχην, πολιορκία τῶν Ἀθηναίων, παράδοσις αὐτῶν καὶ κατασκαφὴ τῶν τειχῶν (405-404).

(2, 1-23)

§ 1-2 Ἐπεὶ δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμφάκῃ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες. οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων, καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μὲν πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοσε δ' οὐ, εἰδὼς, ὅτι, ὅσῃ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θάττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι. καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἀρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμφακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

§ 3-4 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἢ συμφορὰ, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διήκειν, ὁ ἕτερος τῶ ἐτέρῳ παραγγέλ-

λων ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες, οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, καὶ Ἰστιαῖας καὶ Σκιωναίους καὶ Τρωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπί- ζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν. καὶ οὗτοι μὲν περὶ ταῦτα ἦσαν.

Λύσανδρος δ' ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου ναυσὶ διακοσίαις ἀφι- § 5-6
κόμενος εἰς Λέσβον κατεσκευάσατο τάς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνην· εἰς δὲ τὰπὶ Θράκης χωρία ἔπεμψε δέκα τριήρεις ἔχοντα Ἐτεόνικον, ὃς τὰ ἐκεῖ πάντα πρὸς Λακεδαιμονίους μετέστησεν. εὐθὺς δὲ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς ἀφειστήκει Ἀθηναίων μετὰ τὴν ναυμαχίαν πλὴν Σαμίων· οὗτοι δὲ σφαγὰς τῶν γνωρίμων ποιήσαντες κατεῖχον τὴν πόλιν.

Λύσανδρος δὲ μετὰ ταῦτα ἔπεμψε πρὸς Ἄγιν τε εἰς Δεκέ- § 7-9
λειαν καὶ εἰς Λακεδαίμονα, ὅτι προσπλεῖ σὺν διακοσίαις ναυσί. Λακεδαιμόνιοι δὲ ἐξῆσαν πανδημει καὶ οἱ ἄλλοι Πελοποννήσιοι πλὴν Ἀργείων, παραγγειλαντοῦ τοῦ ἐτέρου Λακεδαιμονίων βασιλέως Πausανίου. ἐπεὶ δ' ἅπαντες ἠθροίσθησαν, ἀναλαβὼν αὐτοὺς πρὸς τὴν πόλιν ἐστρατοπέδευσεν ἐν τῇ Ἀκαδημείᾳ. Λύσανδρος δὲ ἀφικόμενος εἰς Αἴγιναν ἀπέδωκε τὴν πόλιν Αἰγινήταις, ὅσους ἐδύνατο πλείστους ἀθροίσας αὐτῶν, ὡς δ' αὐτως καὶ Μηλίοις καὶ τοῖς ἄλλοις, ὅσοι τῆς αὐτῶν ἐστέροντο. μετὰ δὲ τοῦτο δηλώσας Σαλαμίνα ὤρμιαστο πρὸς τὸν Πειραιᾶ ναυσὶ πεντήκοντα καὶ ἑκατόν, καὶ τὰ πλοῖα εἶργε τοῦ εἰσπλου.

Οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκούμενοι κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατ- § 10-12
ταν, ἠπόρουσαν, τί χρῆ ποιεῖν, οὔτε νεῶν οὔτε συμμάχων αὐτοῖς ὄντων οὔτε σίτου· ἐνόμιζον δ' οὐδεμίαν εἶναι σωτηρίαν τοῦ

μὴ παθεῖν, ἃ οὐ τιμωρούμενοι ἐποίησαν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὕβριν ἠδέικουν ἀνθρώπους μικροπολίτας, οὐδ' ἐπὶ μιᾷ αἰτία ἑτέρα ἢ ὅτι ἐκείνοις συνεμάχουν. διὰ ταῦτα τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες ἐκαρτέρουν, καὶ ἀποθνησκόντων ἐν τῇ πόλει λιμῶ πολλῶν οὐ διελέγοντο περὶ διαλλαγῆς. ἐπεὶ δὲ παντελῶς ἦδη ὁ σίτος ἐπελελοίπει, ἔπεμψαν πρέσβεις παρ' Ἄγιν, βουλόμενοι σύμμαχοι εἶναι Λακεδαιμονίοις ἔχοντες τὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ, καὶ ἐπὶ τούτοις συνθήκας ποιεῖσθαι. ὁ δὲ αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα ἐκέλευεν ἵεναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός. ἐπεὶ δ' ἀπήγγειλαν οἱ πρέσβεις ταῦτα τοῖς Ἀθηναίοις, ἔπεμψαν αὐτοὺς εἰς Λακεδαίμονα.

§ 13-15 Οἱ δ' ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ καὶ ἐπύθοντο οἱ ἔφοροι αὐτῶν, ἃ ἔλεγον, ὄντα οἰάπερ καὶ πρὸς Ἄγιν, αὐτόθεν αὐτοὺς ἐκέλευον ἀπιέναι καί, εἴ τι δέονται εἰρήνης, κάλλιον ἦκειν βουλευσαμένους. οἱ δὲ πρέσβεις ἐπεὶ ἦκον οἴκαδε καὶ ἀπήγγειλαν ταῦτα εἰς τὴν πόλιν, ἀθυμία ἐνέπεσε πᾶσιν ὄντων γὰρ ἀνδραποδισθῆσθαι, καὶ ἕως ἂν πέμπωσιν ἑτέρους πρέσβεις, πολλοὺς τῷ λιμῶ ἀπολεισθαι. περὶ δὲ τῶν τειχῶν τῆς καθαιρέσεως οὐδεὶς ἐβούλετο συμβουλευεῖν. Ἀρχέστρατος γάρ, εἰπὼν ἐν τῇ βουλῇ κράτιστον εἶναι ἐφ' οἷς Λακεδαιμόνιοι προυκαλοῦντο εἰρήνην ποιεῖσθαι, ἐδέθη· προυκαλοῦντο δὲ τῶν μακρῶν τειχῶν ἐπὶ δέκα σταδίους καθελεῖν ἑκατέρου· ἐγένετο δὲ ψήφισμα μὴ ἐξεῖναι περὶ τούτων συμβουλευεῖν.

§ 16-18 Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης ἐν ἐκκλησίᾳ εἶπεν, ὅτι, εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἦξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἕνεκα. πεμψθεὶς δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλεόν, ἐπιτηρῶν, ὁπότε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σίτον ἅπαντα, ὅ,τι τις λέγοι, ὁμολογήσειν. ἐπεὶ δ' ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ, ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχοι, εἴτα

κελεύοι εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος, ὧν ἐρω-
τῆτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. μετὰ ταῦτα ἤρθεη πρε-
σβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσαν-
δρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαι-
μονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναίων ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο
Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου.

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις, ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλα- § 19-20
σία, ἐρωτώμενοι, ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν, εἶπον, ὅτι αὐτοκράτορες
περὶ εἰρήνης· μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς.
ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἣ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ
Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπέν-
δεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν
πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν
τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο
εἰρήνην, ἐφ' ᾧ τά τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας
καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας κα-
θέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις
ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν, ὅποι ἂν ἤγῳνται.

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα § 21-23
εἰς τὰς Ἀθήνας. εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς,
φοβούμενοι, μὴ ἄπρακτοι ἤκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλ-
λειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. τῇ δ' ὕστε-
ραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις, ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι
ποιοῦντο τὴν εἰρήνην προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης λέγων,
ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν.
ἀντειπόντων δὲ τινων αὐτῷ, πολὺ δὲ πλείονων συνεπαινεσάν-
των, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός
τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατήσαν, καὶ τὰ
τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζον-
τες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

**Γ'. Ἀρχὴ τῶν τριάκοντα ἐν Ἀθήναις,
ἔσωτερικὴ ἔρις, καταδίκη καὶ θάνατος
Θηραμένους (404-403).**

(3, 1-3, 11-56)

- § 1-3 Τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει ἔδοξε τῷ δήμῳ τριάκοντα ἄνδρας ἐλέσθαι, οἱ νόμους συγγράψουσι, καθ' οὓς πολιτεύσουσι. καὶ ἤρέθησαν οἷδε, Πολυχάρης, Κριτίας, Μηλόβιος, Ἴππόλοχος, Εὐκλειδης, Ἰέρων, Μνησίλοχος, Χρέμων, Θηραμένης, Ἀρυσίας, Διοκλῆς, Φαιδρίας, Χαιρέλεως, Ἀναίτιος, Πείσων, Σοφοκλῆς, Ἐρατοσθένης, Χαρικλῆς, Ὀνομακλῆς, Θεόγνις, Αἰσχίνης, Θεογένης, Κλεομήδης, Ἐρασίστρατος, Φεῖδων, Δρακοντίδης, Εὐμάθης, Ἀριστοτέλης, Ἴππόμαχος, Μνησιθείδης. τούτων δὲ πρᾶχθέντων ἀπέπλει Λύσανδρος πρὸς Σάμον, Ἄγις δ' ἐκ τῆς Δεκελείας ἀπαγαγὼν τὸ πεζὸν στράτευμα διέλυσε κατὰ πόλεις ἐκάστους.
- § 11-12 Οἱ δὲ τριάκοντα ἤρέθησαν μὲν, ἐπεὶ τάχιστα τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ περὶ τὸν Πειραιᾶ καθηρέθη· αἰρεθέντες δέ, ἐφ' ᾧτε συγγράφαι νόμους, καθ' οὓσιν πολιτεύσονται, τούτους μὲν αἰεὶ ἔμελλον συγγράφειν τε καὶ ἀποδεικνύναι, βουλήν δὲ καὶ τὰς ἄλλας ἀρχὰς κατέστησαν, ὡς ἐδόκει αὐτοῖς. ἔπειτα πρῶτον μὲν οὓς πάντες ἤδεσαν ἐν τῇ δημοκρατίᾳ ἀπὸ συκοφαντίας ζῶντας καὶ τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς βαρεῖς ὄντας, συλλαμβάνοντες ὑπήγον θανάτου· καὶ ἢ τε βουλή ἠδέως αὐτῶν κατεψηφίζετο, οἱ τε ἄλλοι, ὅσοι συνήδεσαν ἑαυτοῖς μὴ ὄντες τοιοῦτοι, οὐδὲν ἤχθοντο.
- § 13-14 Ἐπεὶ δὲ ἤρξαντο βουλευέσθαι, ὅπως ἂν ἐξείη αὐτοῖς τῇ πόλει χρῆσθαι ὅπως βούλοιντο, ἐκ τούτου πρῶτον μὲν πέμψαντες εἰς Λακεδαίμονα Αἰσχίνην τε καὶ Ἀριστοτέλην ἔπεισαν Λύσανδρον φρουροὺς σφίσι συμπράξαι ἐλθεῖν, ἕως δὲ τοὺς πονηροὺς ἐκποδῶν ποιησάμενοι καταστήσαιντο τὴν πολιτείαν·

θρέφειν δὲ αὐτοὶ ὑπισχνοῦντο. ὁ δὲ πεισθεὶς τοὺς τε φρουροὺς καὶ Καλλίβιον ἀρμοστήν συνέπραξεν αὐτοῖς πεμφθῆναι. οἱ δ' ἐπεὶ τὴν φρουρὰν ἔλαβον, τὸν μὲν Καλλίβιον ἐθεράπευον πάσῃ θεραπείᾳ, ὡς πάντα ἐπαινοίῃ, ἃ πράττειεν, τῶν δὲ φρουρῶν τούτου συμπέμποντος αὐτοῖς οὓς ἐβούλοντο συνελάμβανον, οὐκέτι τοὺς πονηροὺς τε καὶ ὀλίγου ἀξίους, ἀλλ' ἤδη οὓς ἐνόμιζον ἥμιστα μὲν παρωθουμένους ἀνέχεσθαι, ἀντιπράττειν δὲ τι ἐπιχειροῦντας, πλείστους ἂν τοὺς συνεθέλοντας λαμβάνειν.

Τῷ μὲν οὖν πρώτῳ χρόνῳ ὁ Κριτίας τῷ Θηραμένει § 15-17 ὁμογνώμων τε καὶ φίλος ἦν· ἐπεὶ δὲ αὐτὸς προπετής ἦν ἐπὶ τὸ πολλοὺς ἀποκτείνειν, ἅτε καὶ φυγῶν ὑπὸ τοῦ δήμου, ὁ Θηραμένης ἀντέκοπτε, λέγων, ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη θανάτου, εἴ τις ἐτιμᾶτο ὑπὸ τοῦ δήμου, τοὺς δὲ καλοὺς κάγαθοὺς μηδὲν κακὸν εἰργάζετο, «ἐπεὶ καὶ ἐγώ», ἔφη, «καὶ σὺ πολλὰ δὴ τοῦ ἀρέσκειν ἕνεκα τῇ πόλει καὶ εἵπομεν καὶ ἐπράξαμεν»· ὁ δὲ, ἔτι γὰρ οἰκείως ἐχρήτο τῷ Θηραμένει, ἀντέλεγεν, ὅτι οὐκ ἐγχωροίῃ τοῖς πλεονεκτεῖν βουλομένοις μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιεῖσθαι τοὺς ἰκανωτάτους διακωλύειν· «εἰ δέ, ὅτι τριάκοντά ἐσμεν καὶ οὐχ εἷς, ἥττον τι οἶε ὥσπερ τυραννίδος ταύτης τῆς ἀρχῆς χρῆναι ἐπιμέλεισθαι, εὐήθης εἶ». ἐπεὶ δὲ ἀποθνησκόντων πολλῶν καὶ ἀδίκως πολλοὶ δήλοι ἦσαν συνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες, τί ἔσοιτο ἡ πολιτεία, πάλιν ἔλεγεν ὁ Θηραμένης, ὅτι, εἰ μὴ τις κοινωνοὺς ἰκανοὺς λήψοιτο τῶν πραγμάτων, ἀδύνατον ἔσοιτο τὴν ὀλιγαρχίαν διαμένειν.

Ἐκ τούτου μέντοι Κριτίας καὶ οἱ ἄλλοι τριάκοντα, ἤδη § 18-19 φοβούμενοι καὶ οὐχ ἥμιστα τὸν Θηραμένην, μὴ συρρυσίεν πρὸς αὐτὸν οἱ πολῖται, καταλέγουσι τρισχιλίους τοὺς μεθέξοντας δὴ τῶν πραγμάτων. ὁ δ' αὖ Θηραμένης καὶ πρὸς ταῦτα ἔλεγεν, ὅτι ἄτοπον δοκοίῃ ἑαυτῷ γε εἶναι πρῶτον μὲν τὸ βου-

λομένους τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν κοινωνοὺς ποιήσασθαι τρισχιλίους καταλέξει, ὡσπερ τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἔχοντά τινα ἀνάγκην καλοὺς καὶ ἀγαθοὺς εἶναι, καὶ οὐτ' ἔξω τούτων σπουδαίους οὐτ' ἐντὸς τούτων πονηροὺς οἶόν τε γενέσθαι· «ἔπειτα δ'», ἔφη, «ὄρω ἔγωγε δύο ἡμᾶς τὰ ἐναντιώτατα πράττοντας, βιαίαν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἤττονα τῶν ἀρχομένων κατασκευαζομένους». ὁ μὲν ταῦτ' ἔλεγεν.

§ 20-22 Οἱ δ' ἐξέτασιν ποιήσαντες τῶν μὲν τρισχιλίων ἐν τῇ ἀγορᾷ, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου ἄλλων ἀλλαχοῦ, ἔπειτα κελεύσαντες ἐπὶ τὰ ὄπλα, ἐν ᾗ ἐκείνοι ἀπεληλύθεσαν πέμφαντες τοὺς φρουροὺς καὶ τῶν πολιτῶν τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς τὰ ὄπλα πάντων πλὴν τῶν τρισχιλίων παρείλοντο, καὶ ἀνακομίσαντες ταῦτα εἰς τὴν ἀκρόπολιν συνέθεσαν ἐν τῷ ναῷ. τούτων δὲ γενομένων, ὡς ἐξὸν ἤδη ποιεῖν αὐτοῖς, ὅτι βούλοιντο, πολλοὺς μὲν ἔχθρας ἔνεκα ἀπέκτεινον, πολλοὺς δὲ χρημάτων. ἔδοξε δ' αὐτοῖς, ὅπως ἔχοιεν καὶ τοῖς φρουροῖς χρήματα διδόναι, καὶ τῶν μετοίκων ἓνα ἕκαστον λαβεῖν, καὶ αὐτοὺς μὲν ἀποκτεῖναι, τὰ δὲ χρήματα αὐτῶν ἀποσημήνασθαι. ἐκέλευον δὲ καὶ τὸν Θηραμένην λαβεῖν, ὄντινα βούλοιο. ὁ δ' ἀπεκρίνατο· «Ἄλλ' οὐ δοκεῖ μοι», ἔφη, «καλὸν εἶναι φάσκοντας βελτίστους εἶναι ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν ποιεῖν. ἐκείνοι μὲν γὰρ παρ' ὧν χρήματα λαμβάνοιεν ζῆν εἶων, ἡμεῖς δὲ ἀποκτενοῦμεν μηδὲν ἀδικοῦντας, ἵνα χρήματα λαμβάνωμεν; πῶς οὐ ταῦτα τῷ παντὶ ἐκείνων ἀδικώτερα;».

§ 23 Οἱ δ' ἐμποδῶν νομίζοντες αὐτὸν εἶναι τῷ ποιεῖν, ὅτι βούλοιντο, ἐπιβουλεύουσιν αὐτῷ, καὶ ἰδίᾳ πρὸς τοὺς βουλευτὰς ἄλλος πρὸς ἄλλον διέβαλλον ὡς λυμαινόμενον τὴν πολιτείαν. καὶ παραγγέιλαντες νεανίσκοις, οἱ ἐδόκουν αὐτοῖς θρασύτατοι εἶναι, ξιφίδια ὑπὸ μάλῃς ἔχοντας παραγενέσθαι, συνέλεξαν τὴν βουλὴν. ἐπεὶ δὲ ὁ Θηραμένης παρῆν, ἀναστάς ὁ Κριτίας ἔλεξεν ὧδε·

« Ὁ ἄνδρες βουλευταί, εἰ μὲν τις ὑμῶν νομίζει πλείους τοῦ § 24-26
 καιροῦ ἀποθνήσκειν, ἐννοησάτω, ὅτι, ὅπου πολιτεῖται μεθίσταν-
 ται, πανταχοῦ ταῦτα γίγνεται· πλείστους δ' ἀνάγκη ἐνθάδε
 πολεμίους εἶναι τοῖς εἰς ὀλιγαρχίαν μεθιστάσι διὰ τε τὸ πολυ-
 ανθρωποτάτην τῶν Ἑλληνίδων τὴν πόλιν εἶναι καὶ διὰ τὸ
 πλείστον χρόνον ἐν ἐλευθερίᾳ τὸν δῆμον τεθράφθαι. ἡμεῖς δὲ
 γνόντες μὲν τοῖς οἷοις ἡμῖν τε καὶ ὑμῖν χαλεπὴν πολιτείαν
 εἶναι δημοκρατίαν, γνόντες δέ, ὅτι Λακεδαιμονίοις τοῖς περι-
 σσώσασιν ἡμᾶς ὁ μὲν δῆμος οὐποτ' ἂν φίλος γένοιτο, οἱ δὲ
 βέλτιστοι ἀεὶ ἂν πιστοὶ διατελοῖεν, διὰ ταῦτα σὺν τῇ Λακε-
 δαιμονίων γνώμῃ τήνδε τὴν πολιτείαν καθίσταμεν. καὶ ἐάν
 τινα αἰσθανώμεθα ἐναντίον τῇ ὀλιγαρχίᾳ, ὅσον δυνάμεθα ἐκπο-
 δῶν ποιούμεθα· πολὺ δὲ μάλιστα ἡμῖν δοκεῖ δίκαιον εἶναι,
 εἴ τις ἡμῶν αὐτῶν λυμαίνεται ταύτῃ τῇ καταστάσει, δίκην
 αὐτὸν διδόναι.

» Νῦν οὖν αἰσθανώμεθα Θηραμένην τουτοῖ οἷς δύναται § 27-29
 ἀπολλύντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὡς δὲ ταῦτα ἀληθῆ, ἐὰν κατα-
 νοῆτε, εὐρήσετε οὔτε φέγοντα οὐδένα μᾶλλον Θηραμένους
 τουτοῖ τὰ παρόντα οὔτε ἐναντιούμενον, ὅταν τινὰ ἐκποδῶν
 βουλώμεθα ποιήσασθαι τῶν δημαγωγῶν. εἰ μὲν τοίνυν ἐξ
 ἀρχῆς ταῦτα ἐγίγνωσκε, πολέμιος μὲν ἦν, οὐ μέντοι πονηρός
 γ' ἂν δικαίως ἐνομίζετο· νῦν δὲ αὐτὸς μὲν ἄρξας τῆς πρὸς
 Λακεδαιμονίους πίστεως καὶ φιλίας, αὐτὸς δὲ τῆς τοῦ δήμου
 καταλύσεως, μάλιστα δὲ ἐξορμήσας ὑμᾶς τοῖς πρώτοις ὑπαγο-
 μένοις εἰς ὑμᾶς δίκην ἐπιτιθέναι, νῦν ἐπεὶ καὶ ὑμεῖς καὶ ἡμεῖς
 φανερώς ἐχθροὶ τῷ δήμῳ γεγενήμεθα, οὐκέτ' αὐτῷ τὰ γιγνό-
 μενα ἀρέσκει, ὅπως αὐτὸς μὲν αὖ ἐν τῷ ἀσφαλεῖ καταστῆ,
 ἡμεῖς δὲ δίκην δῶμεν τῶν πεπραγμένων. ὥστε οὐ μόνον ὡς
 ἐχθρῷ αὐτῷ προσήκει ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ὑμῶν τε καὶ
 ἡμῶν διδόναι τὴν δίκην. καίτοι τοσοῦτῃ μὲν δεινότερον προ-
 δοσίᾳ πολέμου, ὅσῃ χαλεπώτερον φυλάξασθαι τὸ ἀφανές

τοῦ φανεροῦ, τοσοῦτον δ' ἔχθιον, ὅση πολεμίοις μὲν ἄνθρωποι καὶ σπένδονται καὶ αὐθις πιστοὶ γίνονται, ὃν δ' ἂν προδιδόντα λαμβάνωσι, τούτων οὔτε ἐσπέισατο πώποτε οὐδεὶς οὔτ' ἐπίστευσε τοῦ λοιποῦ.

§ 30-32 » Ἴνα δὲ εἰδῆτε, ὅτι οὐ καινὰ ταῦτα οὗτος ποιεῖ, ἀλλὰ φύσει προδότης ἐστίν, ἀναμνήσω ὑμᾶς τὰ τούτων πεπραγμένα. οὗτος γὰρ ἐξ ἀρχῆς μὲν τιμώμενος ὑπὸ τοῦ δήμου κατὰ τὸν πατέρα Ἀγνώνα, προπετέστατος ἐγένετο τὴν δημοκρατίαν μεταστῆσαι εἰς τοὺς τετρακοσίους, καὶ ἐπρώτευεν ἐν ἐκείνοις. ἐπεὶ δ' ἤσθητο ἀντίπαλόν τι τῇ ὀλιγαρχίᾳ συνιστάμενον, πρῶτος αὖ ἡγεμὼν τῷ δήμῳ ἐπ' ἐκείνους ἐγένετο. ὅθεν δήπου καὶ κόθορνος ἐπικαλεῖται· δεῖ δέ, ὦ Θηράμενες, ἄνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ προάγειν μὲν δεινὸν εἶναι εἰς πράγματα τοὺς συνόντας, ἐάν τις ἀντικόπτῃ, εὐθύς μεταβάλλεσθαι, ἀλλ' ὥσπερ ἐν νηὶ διαπονεῖσθαι, ἕως ἂν εἰς οὖρον καταστῶσιν· εἰ δὲ μή, πῶς ἂν ἀφίκοιντό ποτε ἔνθα δεῖ, εἰ, ἐπειδάν τις ἀντικόψῃ, εὐθύς εἰς τάναντία πλέοιεν; καὶ εἰσὶ μὲν δήπου πᾶσαι αἱ μεταβολαὶ πολιτειῶν θανατηφόροι, οὐ δὲ διὰ τὸ εὐμετάβολος εἶναι πλείστοις μὲν μεταίτιος εἰ ἐξ ὀλιγαρχίας ὑπὸ τοῦ δήμου ἀπολωλέναι, πλείστοις δ' ἐκ δημοκρατίας ὑπὸ τῶν βελτιόνων. οὗτος δὲ τοί ἐστιν, ὃς καὶ ταχθεὶς ἀνελέσθαι ὑπὸ τῶν στρατηγῶν τοὺς καταδύντας Ἀθηναίων ἐν τῇ περὶ Λέσθον ναυμαχίᾳ αὐτὸς οὐκ ἀνελόμενος ὅμως τῶν στρατηγῶν κατηγορῶν ἀπέκτεινεν αὐτούς, ἵνα αὐτὸς περιωθεῖθι.

§ 33-34 » Ὅστις γε μὴν φανερός ἐστι τοῦ μὲν πλεονεκτεῖν αἰεὶ ἐπιμελόμενος, τοῦ δὲ καλοῦ καὶ τῶν φίλων μηδὲν ἐντρεπόμενος, πῶς τούτου χρή ποτε φείσασθαι; πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι, εἰδόντας αὐτοῦ τὰς μεταβολάς, ὡς μὴ καὶ ἡμᾶς ταῦτο δυνασθῆ ποιῆσαι; ἡμεῖς οὖν τοῦτον ὑπάγομεν καὶ ὡς ἐπιβουλεύοντα καὶ ὡς προδιδόντα ἡμᾶς τε καὶ ὑμᾶς. ὡς δ' εἰκότα ποιούμεν, καὶ τάδ' ἐννοήσατε. καλλίστη μὲν γὰρ δήπου δοκεῖ πολιτεία

εἶναι ἢ Λακεδαιμονίων· εἰ δὲ ἐκεῖ ἐπιχειρήσειέ τις τῶν ἐφόρων ἀντὶ τοῦ τοῖς πλείοσι πείθεσθαι ψέγειν τε τὴν ἀρχὴν καὶ ἐναντιοῦσθαι τοῖς πραττομένοις, οὐκ ἂν οἴεσθε αὐτὸν καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν ἐφόρων καὶ ὑπὸ τῆς ἄλλης ἀπάσης πόλεως τῆς μεγίστης τιμωρίας ἀξιωθῆναι; καὶ ὑμεῖς οὖν, ἐὰν σωφρονῆτε, οὐ τούτου ἀλλ' ὑμῶν αὐτῶν φείσεσθε, ὡς οὗτος σωθεῖς μὲν πολλοὺς ἂν μέγα φρονεῖν ποιήσειε τῶν ἐναντία γιγνωσκόντων ὑμῖν, ἀπολόμενος δὲ πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω ὑποτέμοι ἂν τὰς ἐλπίδας».

Ὁ μὲν ταῦτ' εἰπὼν ἐκαθέζετο· Θηραμένης δὲ ἀναστὰς § 35-36 ἔλεξεν· «Ἄλλὰ πρῶτον μὲν μνησθήσομαι, ὧ ἄνδρες, ὃ τελευταῖον κατ' ἐμοῦ εἶπε. φησὶ γάρ με τοὺς στρατηγούς ἀποκτεῖναι κατηγοροῦντα. ἐγὼ δὲ οὐκ ἤρχον δῆπου τοῦ κατ' ἐκείνων λόγου, ἀλλ' ἐκεῖνοι ἔφασαν προσταχθέν μοι ὑφ' ἑαυτῶν οὐκ ἀνελέσθαι τοὺς δυστυχοῦντας ἐν τῇ περὶ Λέσθον ναυμαχίᾳ. ἐγὼ δὲ ἀπολογούμενος, ὡς διὰ τὸν χειμῶνα οὐδὲ πλεῖν, μὴ ὅτι ἀναιρεῖσθαι τοὺς ἄνδρας δυνατὸν ἦν, ἔδοξα τῇ πόλει εἰκότα λέγειν, ἐκεῖνοι δὲ ἑαυτῶν κατηγορεῖν ἐφαίνοντο. φάσκοντες γὰρ οἶόν τε εἶναι σῆσαι τοὺς ἄνδρας, προέμενοι αὐτοὺς ἀπολέσθαι ἀποπλέοντες ὕχοντο. οὐ μέντοι θαυμάζω γε τὸ Κριτίαν παρανενομηκέναί· ὅτε γὰρ ταῦτα ἦν, οὐ παρῶν ἐτύγχανεν, ἀλλ' ἐν Θετταλίᾳ μετὰ Προμηθέως δημοκρατίαν κατεσκεύαζε καὶ τοὺς πενέστας ὥπλιζεν ἐπὶ τοὺς δεσπότας.

» Ὡν μὲν οὖν οὗτος ἐκεῖ ἔπραττε μὴδὲν ἐνθάδε γένοιτο· § 37-39 τάδε γε μέντοι ὁμολογῶ ἐγὼ τούτῳ, εἰ τις ὑμᾶς μὲν τῆς ἀρχῆς βούλεται παῦσαι, τοὺς δ' ἐπιβουλεύοντας ὑμῖν ἰσχυροὺς ποιεῖ, δίκαιον εἶναι τῆς μεγίστης αὐτὸν τιμωρίας τυγχάνειν· ὅστις μέντοι ὁ ταῦτα πράττων ἐστίν, οἶομαι ἂν ὑμᾶς κάλλιστα κρίνειν, τὰ τε πεπραγμένα καὶ ἃ νῦν πράττει ἕκαστος ἡμῶν εἰ κατανοήσετε. οὐκοῦν μέχρι μὲν τοῦ ὑμᾶς τε καταστῆναι εἰς τὴν βουλήν καὶ ἀρχὰς ἀποδειχθῆναι καὶ τοὺς ὁμολογου-

μένως συκοφάντας ὑπάγεσθαι ἅπαντες ταῦτα ἐγινώσκομεν· ἐπεὶ δὲ γε οὗτοι ἤρξαντο ἄνδρας καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς συλλαμβάνειν, ἐκ τούτου καὶ γὰρ ἤρξάμην τάναντία τούτοις γιγνώσκειν ἤδδεν γάρ, ὅτι ἀποθνήσκοντος μὲν Λέοντος τοῦ Σαλαμινίου, ἄνδρὸς καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος ἱκανοῦ εἶναι, ἀδικοῦντος δ' οὐδὲ ἓν, οἱ ὅμοιοι τούτῳ φοβήσονται, φοβούμενοι δὲ ἐναντίοι τῆδε τῇ πολιτείᾳ ἔσονται· ἐγίνωσκον δέ, ὅτι συλλαμβανομένου Νικηράτου τοῦ Νικίου, καὶ πλουσίου καὶ οὐδὲν πώποτε δημοτικὸν οὔτε αὐτοῦ οὔτε τοῦ πατρὸς πράξαντος, οἱ τούτῳ ὅμοιοι δυσμενεῖς ἡμῖν γενήσονται.

§ 40-42 » Ἄλλὰ μὴν καὶ Ἀντιφῶντος ὑφ' ἡμῶν ἀπολλυμένου, ὃς ἐν τῇ πολέμῳ δύο τριήρεις εὖ πλεούσας παρέιχετο, ἠπιστάμην, ὅτι καὶ οἱ πρόθυμοι τῇ πόλει γεγενημένοι πάντες ὑπόπτως ἡμῖν ἔξοιεν. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τῶν μετοίκων ἓνα ἕκαστον λαβεῖν ἔφασαν χρῆναι· εὐδηλον γὰρ ἦν, ὅτι τούτων ἀπολομένων καὶ οἱ μέτοικοι ἅπαντες πολέμιοι τῇ πολιτείᾳ ἔσονται. ἀντεῖπον δὲ καὶ ὅτε τὰ ὄπλα τοῦ πλήθους παρηροῦντο, οὐ νομίζων χρῆναι ἀσθενῆ τὴν πόλιν ποιεῖν· οὐδὲ γὰρ τοὺς Λακεδαιμονίους ἐώρων τούτου ἕνεκα βουλομένους περισσῶσαι ἡμᾶς, ὅπως ὀλίγοι γενόμενοι μηδὲν δυναίμεθα αὐτοὺς ὠφελεῖν· ἐξῆν γὰρ αὐτοῖς, εἰ τούτου γ' ἐδέοντο, καὶ μηδένα λιπεῖν ὀλίγον ἔτι χρόνον τῇ λιμῇ πιέσαντας. οὐδέ γε τὸ φρουροὺς μισθοῦσθαι συνήρεσκέ μοι, ἐξὸν αὐτῶν τῶν πολιτῶν τοσοῦτους προσλαμβάνειν, ἕως βραδίως ἐμέλλομεν οἱ ἄρχοντες τῶν ἀρχομένων κρατήσειν. ἐπεὶ γε μὴν πολλοὺς ἐώρων ἐν τῇ πόλει τῇ ἀρχῇ τῆδε δυσμενεῖς, πολλοὺς δὲ φυγάδας γιγνομένους, οὐκ αὖ ἐδόκει μοι οὔτε Θρασύβουλον οὔτε Ἄνυτον οὔτε Ἀλκιβιάδην φυγαδεύειν· ἤδδεν γάρ, ὅτι οὕτω γε τὸ ἀντίπαλον ἰσχυρὸν ἔσοιτο, εἰ τῷ μὲν πλήθει ἡγεμόνες ἱκανοὶ προσγενήσονται, τοῖς δ' ἡγεῖσθαι βουλομένοις σύμμαχοι πολλοὶ φανήσονται.

»Ὅ ταῦτα οὖν νουθετῶν ἐν τῷ φανερῷ πότερα εὐμενῆς § 43-44
 ἂν δικαίως ἢ προδότης νομιζοίτο; οὐχ οἱ ἐχθροὺς, ὧ Κριτία,
 κωλύοντες πολλοὺς ποιεῖσθαι, οὐδ' οἱ συμμάχους πλείστους
 διδάσκοντες κτᾶσθαι, οὗτοι τοὺς πολεμίους ἰσχυροὺς ποιοῦσιν,
 ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον οἱ ἀδίκως τε χρήματα ἀφαιροῦμενοι καὶ
 τοὺς οὐδὲν ἀδικοῦντας ἀποκτείνοντες, οὗτοί εἰσιν οἱ καὶ
 πολλοὺς τοὺς ἐναντίους ποιοῦντες καὶ προδιδόντες οὐ μόνον
 τοὺς φίλους ἀλλὰ καὶ ἑαυτούς. εἰ δὲ μὴ ἄλλως γνωστόν, ὅτι
 ἀληθῆ λέγω, ὧδε ἐπισκέψασθε. πότερον οἴεσθε Θρασύβουλον
 καὶ Ἄνυτον καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ἃ ἐγὼ λέγω μᾶλλον,
 ἂν ἐνθάδε βούλεσθαι γίγνεσθαι, ἢ ἃ οὗτοι πράττουσιν; ἐγὼ μὲν
 γὰρ οἶμαι νῦν μὲν αὐτοὺς νομίζειν συμμάχων πάντα μεστὰ
 εἶναι· εἰ δὲ τὸ κράτιστον τῆς πόλεως προσφιλῶς ἡμῖν εἶχε,
 χαλεπὸν ἂν ἠγεῖσθαι εἶναι καὶ τὸ ἐπιβαίνειν ποι τῆς χώρας.

»Ἄ δ' αὖ εἶπεν, ὡς ἐγὼ εἶμι αἶος ἀεὶ ποτε μεταβάλλεσθαι, § 45-47
 κατανοήσατε καὶ ταῦτα. τὴν μὲν γὰρ ἐπὶ τῶν τετρακοσίων
 πολιτείαν καὶ αὐτὸς δήπου ὁ δῆμος ἐψηφίσαστο διδασκόμενος,
 ὡς οἱ Λακεδαιμόνιοι πάση πολιτείᾳ μᾶλλον ἂν ἢ δημοκρα-
 τία πιστεύσειαν. ἐπεὶ δὲ γε ἐκεῖνοι μὲν οὐδὲν ἀνέεσαν, οἱ δὲ
 ἀμφὶ Ἄριστοτέλην καὶ Μελάνθιον καὶ Ἄρισταρχον στρατη-
 γοῦντες φανεροὶ ἐγένοντο ἐπὶ τῷ χώματι ἔρυμα τειχίζοντες,
 εἰς ὃ ἐβούλοντο τοὺς πολεμίους δεξάμενοι ὑφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς
 ἐταίροις τὴν πόλιν ποιήσασθαι, εἰ ταῦτ' αἰσθόμενος ἐγὼ διε-
 κώλυσα, τοῦτ' ἐστὶ προδότην εἶναι τῶν φίλων; ἀποκαλεῖ δὲ
 κόθορνόν με, ὡς ἀμφοτέροις πειρώμενον ἀρμόττειν. ὅστις δὲ
 μηδετέροις ἀρέσκει, τοῦτον ὧ πρὸς τῶν θεῶν τί ποτε καὶ
 καλέσαι χρή; σὺ γὰρ δὴ ἐν μὲν τῇ δημοκρατίᾳ πάντων μισο-
 δημότατος ἐνομίζου, ἐν δὲ τῇ ἀριστοκρατίᾳ πάντων μισοχρη-
 στότατος γεγένησαι.

»Ἐγὼ δ', ὧ Κριτία, ἐκεῖνοις μὲν ἀεὶ ποτε πολεμῶ τοῖς § 48-49
 οὐ πρόσθεν οἰομένοις κελὴν ἂν δημοκρατίαν εἶναι, πρὶν

καὶ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ δι' ἀπορίαν δραχμῆς ἂν ἀποδόμενοι τὴν πόλιν αὐτῆς μετέχοιεν, καὶ τοῖσδέ γ' αὖ ἀεὶ ἐναντίος εἰμί, οἳ οὐκ οἶονται καλὴν ἂν ἐγγενέσθαι ὀλιγαρχίαν, πρὶν εἰς τὸ ὑπ' ὀλίγων τυραννεῖσθαι τὴν πόλιν καταστήσειαν. τὸ μὲντοι σὺν τοῖς δυναμένοις καὶ μεθ' ἵππων καὶ μετ' ἀσπίδων ὠφελεῖν τὴν πολιτείαν πρόσθεν τ' ἄριστον ἡγοῦμην εἶναι, καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι. εἰ δ' ἔχεις εἰπεῖν, ὦ Κριτία, ὅπου ἐγὼ σὺν τοῖς δημοτικοῖς ἢ τυραννικοῖς τοὺς καλοὺς τε καὶ ἀγαθοὺς ἀποστερεῖν πολιτείας ἐπεχείρησα, λέγε· ἐὰν γὰρ ἐλεγχθῶ ἢ νῦν ταῦτα πράττων ἢ πρότερον πώποτε πεποιηκῶς, ὁμολογῶ τὰ πάντων ἔσχατα παθῶν ἂν δικαίως ἀποθνήσκειν».

§ 50-51 Ὡς δ' εἰπὼν ταῦτα ἐπαύσατο καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθυροῦσάσα, γνοὺς δὲ Κριτίας ὅτι, εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύξοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγγχειρίδια ἔχοντας φανερώς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάντοις. πάλιν δ' εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὄρων τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. καὶ γὰρ οἷδε οἱ ἐφεστηκότεσ οὗ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέφειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερώς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. ἐγὼ οὖν», ἔφη, «Θηραμένην τουτοῖ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. καὶ τοῦτον», ἔφη, «ἡμεῖς θανατοῦμεν».

§ 52-53 Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν Ἑστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ'», ἔφη, «ὦ ἄνδρες, ἱκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε

ὕμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. καὶ τοῦτο μὲν», ἔφη, «μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὅδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδειξάι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. ὑμῶν μέντοι», ἔφη, «ὧ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γιγνώσκοντες, ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου».

Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κήρυξ τοὺς § 54-56 ἔνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπηρέταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν», ἔφη, «Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον· ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οὐ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε». ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γιγνόμενα. ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὀρώσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἄγνοοῦντες, ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα, οἷα ἔπασχε. λέγεται δ' ἐν ῥήματι καὶ τοῦτο αὐτοῦ· ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος, ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρητο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ'», ἔφη, «οἰμῶξομαι;». καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κῆνειον ἔπαιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μήτε τὸ φόβον μήτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

**Δ'. Θρασύβουλος, κατάλυσις τῶν τριάκοντα,
ἐπάνοδος τῶν φυγάδων, ἀμνηστία (403).**

(4, 1—43)

- § 1 Ἐθραμένῃς μὲν δὴ οὕτως ἀπέθανεν· οἱ δὲ τριάκοντα, ὡς ἔξῃν ἤδη αὐτοῖς τυραννεῖν ἀδεῶς, προεῖπον μὲν τοῖς ἔξω τοῦ καταλόγου μὴ εἰσιέναι εἰς τὸ ἄστυ, ἤγον δὲ ἐκ τῶν χωρίων, ἴν' αὐτοὶ καὶ οἱ φίλοι τοὺς τούτων ἀγροὺς ἔχοιεν. φευγόντων δὲ εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ ἐντεῦθεν πολλοὺς ἄγοντες ἐνέπλησαν καὶ τὰ Μέγαρα καὶ τὰς Θήβας τῶν ὑποχωρούντων.
- § 2-4 Ἐκ δὲ τούτου Θρασύβουλος ὄρμηθεις ἐκ Θηβῶν ὡς σὺν ἑβδομήκοντα Φυλῆν χωρίον καταλαμβάνει ἰσχυρόν. οἱ δὲ τριάκοντα ἐβοήθουν ἐκ τοῦ ἄστεως σὺν τε τοῖς τρισχιλίοις καὶ σὺν τοῖς ἰππεῦσι καὶ μάλ' εὐημερίας οὔσης. ἐπεὶ δὲ ἀφίκοντο, εὐθύς μὲν θρασυνόμενοί τινες τῶν νέων προσέβαλον πρὸς τὸ χωρίον, καὶ ἐποίησαν μὲν οὐδέν, τραύματα δὲ λαβόντες ἀπῆλθον. βουλομένων δὲ τῶν τριάκοντα ἀποτεριχίσειν, ὅπως ἐκπολιορκήσειαν αὐτοὺς ἀποκλήσαντες τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων, ἐπιγίγνεται τῆς νυκτὸς χιῶν παμπληθῆς καὶ τῆ ὕστεραία. οἱ δὲ νιφόμενοι ἀπῆλθον εἰς τὸ ἄστυ, μάλ' αὖτε συχνοὺς τῶν σκευοφόρων ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς ἀποβαλόντες. γινώσκοντες δέ, ὅτι καὶ ἐκ τῶν ἀγρῶν λεηλατήσοιεν, εἰ μὴ τις φυλακὴ ἔσοιτο, διαπέμπουσιν εἰς τὰς ἐσχατίας, ὅσον πεντεκαίδεκα στάδια ἀπὸ Φυλῆς, τοὺς τε Λακωνικοὺς πλὴν ὀλίγων φρουροὺς καὶ τῶν ἰππέων δύο φυλάς. οὗτοι δὲ στρατοπεδευσάμενοι ἐν χωρίῳ λασίῳ ἐφύλαττον.
- § 5-7 Ὁ δὲ Θρασύβουλος, ἤδη συνειλεγμένων εἰς τὴν Φυλῆν περὶ ἑπτακοσίου, λαβὼν αὐτοὺς καταβαίνει τῆς νυκτὸς· θέμενος δὲ τὰ ὄπλα ὅσον τρία ἢ τέτταρα στάδια ἀπὸ τῶν φρουρῶν ἡσυχίαν εἶχεν. ἐπεὶ δὲ πρὸς ἡμέραν ἐγίγνετο, καὶ ἤδη ἀνίσταντο ὅποι ἐδεῖτο ἕκαστος ἀπὸ τῶν ὄπλων, καὶ οἱ ἰππο-

Εἰς Ἑλλην. βιβλ. II, κεφ. 4, § 2 καὶ ἐξ.

Τὸ φρούριον τῆς Φυλῆς.

κόμοι ψήχοντες τοὺς ἵππους φόφον ἐποίουν, ἐν τούτῳ ἀναλαβόντες οἱ περὶ Θρασύβουλον τὰ ὄπλα δρόμῳ προσέπιπτον· καὶ ἔστι μὲν οὖς αὐτῶν κατέβαλον, πάντας δὲ τρεψάμενοι ἐδίωξαν ἕξ ἢ ἑπτὰ στάδια, καὶ ἀπέκτειναν τῶν μὲν ὀπλιτῶν πλέον ἢ εἴκοσι καὶ ἑκατόν, τῶν δὲ ἱππέων Νικόστρατόν τε τὸν καλὸν ἐπικαλούμενον, καὶ ἄλλους δὲ δύο, ἔτι καταλαβόντες ἐν ταῖς εὐναῖς. ἐπαναχωρήσαντες δὲ καὶ τρόπαιον στησάμενοι καὶ συσκευασάμενοι ὄπλα τε ὅσα ἔλαβον καὶ σκευὴ ἀπῆλθον ἐπὶ Φυλῆς. οἱ δ' ἐξ ἄστεως ἱππεῖς βοηθήσαντες τῶν μὲν πολεμίων οὐδένα ἔτι εἶδον, προσμείναντες δέ, ἕως τοὺς νεκροὺς ἀνείλοντο οἱ προσήκοντες, ἀνεχώρησαν εἰς ἄστν.

§ 8 Ἐκ δὲ τούτου οἱ τριάκοντα, οὐκέτι νομίζοντες ἀσφαλῆ σφίσι τὰ πράγματα, ἐβουλήθησαν Ἐλευσίνα ἐξιδιώσασθαι, ὥστε εἶναι σφίσι καταφυγὴν, εἰ δεήσειε. καὶ παραγγείλαντες τοῖς ἱππεῦσιν ἦλθον εἰς Ἐλευσίνα Κριτίας τε καὶ οἱ ἄλλοι τῶν τριάκοντα· ἐξέτασιν τε ποιήσαντες ἐν τοῖς ὄπλοις, φάσκοντες εἰδέναι βούλεσθαι, πόσοι εἶεν καὶ πόσῃς φυλακῆς προσδεήσονται, ἐκέλευον ἀπογράφεσθαι πάντας· τὸν δ' ἀπογραφάμενον αἰεὶ διὰ τῆς πυλίδος ἐπὶ τὴν θάλατταν ἐξιέναι. ἐπὶ δὲ τῇ αἰγιαλῷ τοὺς μὲν ἱππέας ἔνθεν καὶ ἔνθεν κατέστησαν, τὸν δ' ἐξιόντα αἰεὶ οἱ ὑπηρέται συνέδουν. ἐπεὶ δὲ πάντες συνειλημμένοι ἦσαν, Λυσίμαχον τὸν ἵππαρχον ἐκέλευον ἀναγαγόντα παραδοῦναι αὐτοὺς τοῖς ἔνδεκα.

§ 9 Τῇ δ' ὑστεραῖα εἰς τὸ Ὠιδεῖον παρεκάλεσαν τοὺς ἐν τῇ καταλόγῳ ὀπλίτας καὶ τοὺς ἄλλους ἱππέας. ἀναστάς δὲ Κριτίας ἔλεξεν· «Ἡμεῖς», ἔφη, «ὧ ἄνδρες, οὐδὲν ἤττον ὑμῖν κατασκευάζομεν τὴν πολιτείαν ἢ ἡμῖν αὐτοῖς. δεῖ οὖν ὑμᾶς, ὥσπερ καὶ τιμῶν μεθέξετε, οὕτω καὶ τῶν κινδύνων μετέχειν. τῶν οὖν συνειλημμένων Ἐλευσινίων καταψηφιστέον ἐστίν, ἵνα ταῦτά ἡμῖν καὶ θαρρήτε καὶ φοβήσθε». δεῖξας δὲ τι χωρίον, εἰς τοῦτο ἐκέλευε φανεράν φέρειν τὴν ψῆφον. οἱ δὲ Λακωνι-

κοὶ φρουροὶ ἐν τῇ ἡμίσει τοῦ Ὀιδείου ἐξωπλισμένοι ἦσαν ἤν δὲ ταῦτα ἀρεστὰ καὶ τῶν πολιτῶν οἷς τὸ πλεονεκτεῖν μόνον ἔμελεν.

Ἐκ δὲ τούτου λαθῶν ὁ Θρασύβουλος τοὺς ἀπὸ Φυλῆς § 10-12
περὶ χιλίους ἤδη συνειλεγμένους, ἀφικνεῖται τῆς νυκτὸς εἰς τὸν Πειραιᾶ. οἱ δὲ τριάκοντα, ἐπεὶ ἤσθοντο ταῦτα, εὐθὺς ἐβοήθουν σὺν τε τοῖς Λακωνικοῖς καὶ σὺν τοῖς ἵππευσι καὶ τοῖς ὀπλίταις· ἔπειτα ἐχώρουν κατὰ τὴν εἰς τὸν Πειραιᾶ ἀμαξιτὸν ἀναφέρουσαν. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἔτι μὲν ἐπεχείρησαν μὴ ἀνιέναι αὐτούς, ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὦν πολλῆς φυλακῆς ἐδόκει δεῖσθαι οὐπω πολλοῖς οὔσι, συνεσπειράθησαν ἐπὶ τὴν Μουνιχίαν. οἱ δ' ἐκ τοῦ ἄστεως εἰς τὴν Ἴπποδάμειον ἀγορὰν ἐλθόντες πρῶτον μὲν συνετάξαντο, ὥστε ἐμπλήσαι τὴν ὁδόν, ἣ φέρει πρὸς τε τὸ ἱερὸν τῆς Μουνιχίας Ἀρτέμιδος καὶ τὸ Βενδίδειον· καὶ ἐγένοντο βάθος οὐκ ἔλαττον ἢ ἐπὶ πεντήκοντα ἀσπίδων. οὕτω δὲ συντεταγμένοι ἐχώρουν ἄνω. οἱ δὲ ἀπὸ Φυλῆς ἀντενέπλησαν μὲν τὴν ὁδόν, βάθος δὲ οὐ πλεον ἢ εἰς δέκα ὀπλίτας ἐγένοντο. ἐτάχθησαν μέντοι ἐπ' αὐτοῖς πελτοφόροι τε καὶ φιλοὶ ἀκοντισταί, ἐπὶ δὲ τούτοις οἱ πετροβόλοι. οὗτοι μέντοι συχνοὶ ἦσαν· καὶ γὰρ αὐτόθεν προσεγένοντο. ἐν ᾧ δὲ προσῆσαν οἱ ἐναντίοι, Θρασύβουλος τοὺς μεθ' αὐτοῦ θέσθαι κελεύσας τὰς ἀσπίδας καὶ αὐτὸς θέμενος, τὰ δ' ἄλλα ὄπλα ἔχων, κατὰ μέσον στὰς ἔλεξεν·

«Ἄνδρες πολῖται, τοὺς μὲν διδάξαι, τοὺς δὲ ἀναμνησαί § 13
ὑμῶν βούλομαι, ὅτι εἰσὶ τῶν προσιόντων οἱ μὲν τὸ δεξιὸν ἔχοντες, οὓς ὑμεῖς ἡμέραν πέμπτην τρεψάμενοι ἐδιώξατε, οἱ δ' ἐπὶ τοῦ εὐωνύμου ἔσχατοι, οὗτοι δὲ οἱ τριάκοντα, οἱ ἡμᾶς καὶ πόλεως ἀπεστέρουσιν οὐδὲν ἀδικοῦντας καὶ οἰκιῶν ἐξήλωνον καὶ τοὺς φιλάτους τῶν ἡμετέρων ἀπέκτεινον καὶ τὰ χρήματα αὐτῶν ἀπεσημαίνοντο.

» Ἄλλὰ νῦν τοι παραγεγένηνται, οὐ οὔτοι μὲν οὔποτε § 14-16
 φροντο, ἡμεῖς δὲ ἀεὶ ἠυχόμεθα. ἔχοντες γὰρ ὄπλα μὲν ἐναν-
 τίοι αὐτοῖς καθέσταμεν· οἱ δὲ θεοί, ὅτι ποτὲ καὶ δειπνοῦντες
 συναλαμβανόμεθα καὶ καθεύδοντες καὶ ἀγοράζοντες, οἱ δὲ
 καὶ οὐχ ὅπως ἀδικοῦντες, ἀλλ' οὐδ' ἐπιδημοῦντες ἐφυγαδεύο-
 μεθα, νῦν φανερώς ἡμῖν συμμαχοῦσι. καὶ γὰρ ἐν εὐδίᾳ χει-
 μῶνα ποιοῦσιν, ὅταν ἡμῖν συμφέρῃ, καὶ ὅταν ἐγχειρῶμεν,
 πολλῶν ὄντων ἐναντίων ὀλίγοις οὔσι τρόπαια ἵστασθαι διδῶσι·
 καὶ νῦν δὲ κεκομίκασι ἡμᾶς εἰς χωρίον, ἐν ᾧ οὔτοι μὲν οὔτε
 βάλλειν οὔτε ἀκοντίζειν ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων διὰ τὸ πρὸς
 ὄρθιον ἰέναι δύναιντ' ἂν, ἡμεῖς δὲ εἰς τὸ κάταντες καὶ δόρατα
 ἀφιέντες καὶ ἀκόντια καὶ πέτρους ἐξιζόμεθά τε αὐτῶν καὶ
 πολλοὺς κατατρώσομεν. καὶ ᾤετο μὲν ἂν τις δεήσειν τοῖς γε
 πρωτοστάταις ἐκ τοῦ ἴσου μάχεσθαι· νῦν δέ, ἂν ὑμεῖς, ὡσπερ
 προσήκει, προθύμως ἀφιῆτε τὰ βέλη, ἀμαρτήσεται μὲν οὐδεὶς
 ὧν γε μεστή ἢ ὁδός, φυλαττόμενοι δὲ δραπετεύσουσιν ἀεὶ
 ὑπὸ ταῖς ἀσπίσιν· ὥστε ἐξέσται ὡσπερ τυφλοὺς καὶ τύπτειν,
 ὅπου ἂν βουλώμεθα, καὶ ἐναλλομένους ἀνατρέπειν.

» Ἄλλ', ὦ ἄνδρες, οὕτω χρῆ ποιεῖν, ὅπως ἕκαστός τις ἑαυτῷ § 17
 συνείσεται τῆς νίκης αἰτιώτατος ὢν. αὕτη γὰρ ἡμῖν, ἂν θεὸς
 θέλῃ, νῦν ἀποδώσει καὶ πατρίδα καὶ οἶκος καὶ ἐλευθερίαν καὶ
 τιμὰς καὶ παῖδας, οἷς εἰσί, καὶ γυναῖκας. ὦ μακάριοι δῆτα, οἳ ἂν
 ἡμῶν νικήσαντες ἐπίδωσι τὴν πασῶν ἡδίστην ἡμέραν. εὐδαί-
 μων δὲ καὶ ἂν τις ἀποθάνῃ· μνημείου γὰρ οὐδεὶς οὕτω πλούσιος
 ὢν καλοῦ τεύξεται· ἐξάρξω μὲν οὖν ἐγώ, ἠνίκ' ἂν καιρὸς ἦ,
 παιᾶνα· ὅταν δὲ τὸν Ἐνυάλιον παρακαλέσωμεν, τότε πάντες
 ὁμοθυμαδὸν ἀνθ' ὧν ὑβρίσθημεν τιμωρώμεθα τοὺς ἄνδρας».

Ταῦτα δ' εἰπὼν καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους ἡσυ- § 18 19
 χίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον
 ἐπιτίθεσθαι, πρὶν τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπει-
 δὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη

δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γέ μοι δοκεῖ». καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν, ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσῶν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἴππόμαχος, τῶν δ' ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν.

§ 20-22 Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπέδιδον, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κήρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποίησαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταί γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κεινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρείας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδοῦμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες. ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεῦεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. ἀλλ' εὐ γε μέντοι ἐπίστασθε, ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς, ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρῦσαμεν».

Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ § 23
 τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. τῇ
 δ' ὑστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνε-
 κάθηον ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τετα-
 γμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. ὅσοι μὲν
 γὰρ ἐπεποιθήκεσάν τι βριαϊότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον,
 ὡς οὐ χρεῖη καθυφίσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον
 μηδὲν ἡδίκηκεναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδί-
 δασκον, ὡς οὐδὲν δέοιντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριά-
 κοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι
 τὴν πόλιν. καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν κατα-
 παῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέσθαι. καὶ εἶλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

Καὶ οἱ μὲν τριάκοντα Ἐλευσινάδε ἀπήλθον· οἱ δὲ δέκα τῶν § 24-25
 ἐν ἄστει καὶ μάλα τεταραγμένων καὶ ἀπιστούντων ἀλλήλοις
 σὺν τοῖς ἰππάρχοις ἐπεμέλοντο. ἐξεκάθευδον δὲ καὶ οἱ ἰππεῖς
 ἐν τῷ Ὠιδεῖῳ, τοὺς τε ἵππους καὶ τὰς ἀσπίδας ἔχοντες, καὶ
 δ' ἀπιστίαν ἐφώδευον τὸ μὲν ἀφ' ἐσπέρας σὺν ταῖς ἀσπίσι
 κατὰ τὰ τείχη, τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον σὺν τοῖς ἵπποις, αἰεὶ φοβού-
 μενοι, μὴ ἐπεισπέσοιεν τινες αὐτοῖς τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς. οἱ
 δὲ πολλοὶ τε ἤδη ὄντες καὶ παντοδαποί, ὄπλα ἐποιοῦντο, οἱ
 μὲν ξύλινα, οἱ δὲ οἰσύινα, καὶ ταῦτα ἐλευκοῦντο. πρὶν δὲ ἡμέ-
 ρας δέκα γενέσθαι, πιστὰ δόντες, οὔτινες συμπολεμήσειαν, καὶ
 εἰ ξένοι εἶεν, ἰσοτέλειαν ἔσεσθαι, ἐξῆσαν πολλοὶ μὲν ὀπλίται,
 πολλοὶ δὲ γυμνήτες· ἐγένοντο δὲ αὐτοῖς καὶ ἰππεῖς ὡσεὶ ἐβδο-
 μήκοντα· προνομᾶς δὲ ποιούμενοι, καὶ λαμβάνοντες ξύλα καὶ
 ὀπώραν, ἐκάθευδον πάλιν ἐν Πειραιεῖ.

Τῶν δ' ἐκ τοῦ ἄστεως ἄλλος μὲν οὐδεὶς σὺν ὄπλοις ἐξῆκει, § 26-27
 οἱ δὲ ἰππεῖς ἔστιν ὅτε καὶ ληστὰς ἐχειροῦντο τῶν ἐκ Πειραιῶς,
 καὶ τὴν φάλαγγα αὐτῶν ἐκακούργουν. περιέτυχον δὲ καὶ τῶν
 Αἰξωνέων τισὶν εἰς τοὺς αὐτῶν ἀγροὺς ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια πορευο-
 μένοις· καὶ τούτους Λυσίμαχος ὁ ἵππαρχος ἀπέσφαξε, πολλὰ

λιτανεύοντας καὶ πολλῶν χαλεπῶς φερόντων ἵππέων. ἀνταπέκτειναν δὲ καὶ οἱ ἐν Πειραιεῖ τῶν ἵππέων ἐπ' ἀγροῦ λαβόντες Καλλίστρατον φυλῆς Λεοντίδος. καὶ γὰρ ἤδη μέγα ἐφρόνουν, ὥστε καὶ πρὸς τὸ τεῖχος τοῦ ἄστεως προσέβαλλον. ὁ δὲ μηχανοποιὸς ὁ ἐν τῇ ἄστει—εἰ καὶ τοῦτο δεῖ εἰπεῖν—ἐπεὶ ἔγνων, ὅτι κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον μέλλοιεν τὰς μηχανὰς προσάγειν, τὰ ζεύγη ἐκέλευσε πάντα ἀμαξιαίους λίθους ἄγειν καὶ καταβάλλειν, ὅπου ἕκαστος βούλοιο τοῦ δρόμου. ὡς δὲ τοῦτο ἐγένετο, πολλὰ εἰς ἕκαστος τῶν λίθων πράγματα παρείχε.

§ 28 Περμπόντων δὲ πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα τῶν μὲν τριάκοντα ἐξ Ἐλευσίνος, τῶν δ' ἐν τῇ καταλόγῳ ἐξ ἄστεως, καὶ βοηθεῖν κελευόντων, ὡς ἀφεστηκότος τοῦ δήμου ἀπὸ Λακεδαιμονίων, Λύσανδρος λογισάμενος, ὅτι οἶόν τε εἶη ταχὺ ἐκπολιορκῆσαι τοὺς ἐν τῇ Πειραιεῖ, κατὰ τε γῆν καὶ κατὰ θάλατταν εἰ τῶν ἐπιτηδείων ἀποκληθηθεῖεν, συνέπραξεν ἑκατόν τε τάλαντα αὐτοῖς δανεισθῆναι, καὶ αὐτὸν μὲν κατὰ γῆν ἀρμοστήν, Λίβυν δὲ τὸν ἀδελφὸν ναυαρχοῦντα ἐκπεμφθῆναι. καὶ ἐξελθὼν αὐτὸς μὲν Ἐλευσινάδε συνέλεγεν ὀπλίτας πολλοὺς Πελοποννησίους· ὁ δὲ ναύαρχος κατὰ θάλατταν ἐφύλαττεν, ὅπως μὴδὲν εἰσπλέοι αὐτοῖς τῶν ἐπιτηδείων· ὥστε ταχὺ πάλιν ἐν ἀπορίᾳ ἦσαν οἱ ἐν Πειραιεῖ, οἱ δ' ἐν τῇ ἄστει πάλιν, αὐτὸ μέγα ἐφρόνουν ἐπὶ τῇ Λυσάνδρῳ.

§ 29-30 Οὕτω δὲ προχωροῦντων Πausανίας ὁ βασιλεὺς φθονήσας Λυσάνδρῳ, εἰ κατειργασμένος ταῦτα ἅμα μὲν εὐδοκιμήσοι, ἅμα δὲ ἰδίας ποιήσοιτο τὰς Ἀθήνας, πείσας τῶν ἐφόρων τρεῖς ἐξάγει φρουράν. συνείποντο δὲ καὶ οἱ σύμμαχοι πάντες πλὴν Βοιωτῶν καὶ Κορινθίων· οὗτοι δ' ἔλεγον μὲν, ὅτι οὐ νομίζοιεν εὐορκεῖν ἂν στρατευόμενοι ἐπ' Ἀθηναίους μὴδὲν παράσπονδον ποιοῦντας· ἔπραττον δὲ ταῦτα, ὅτι ἐγίνγνωσκον Λακεδαιμονίους βουλομένους τὴν τῶν Ἀθηναίων χώραν οἰκείαν καὶ πιστὴν ποιήσασθαι. ὁ δὲ Πausανίας ἐστρατοπεδεύσατο μὲν ἐν

τῷ Ἀλιπέδῳ καλουμένῳ πρὸς τῷ Πειραιεῖ δεξιὸν ἔχων κέρασ, Λύσανδρος δὲ σὺν τοῖς μισθοφόροις τὸ εὐώνυμον.

Πέμπων δὲ πρέσβεις ὁ Παιουσανίας πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἐκέ- § 31-32
λευεν ἀπιέναι ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν· ἐπεὶ δ' οὐκ ἐπέειθοντο, προσέβαλ-
λεν ὅσον ἀπὸ βοῆς ἕνεκεν, ὅπως μὴ δῆλος εἶη εὐμενῆς αὐτοῖς
ῶν. ἐπεὶ δ' οὐδὲν ἀπὸ τῆς προσβολῆς πράξας ἀπήλθε, τῇ ὑστε-
ραίᾳ λαθῶν τῶν μὲν Λακεδαιμονίων δύο μόρας, τῶν δὲ Ἀθη-
ναίων ἰππέων τρεῖς φυλάς, παρήλθεν ἐπὶ τὸν Κωφὸν λιμένα
σκοπῶν, πῆ εὐαποτειχιστότατος εἶη ὁ Πειραιεύς. ἐπεὶ δὲ ἀπιόν-
τος αὐτοῦ προσέθεόν τινες καὶ πράγματα αὐτῷ παρείχον, ἀχθε-
σθεῖς παρήγγειλε τοὺς μὲν ἰππέας ἔλᾶν εἰς αὐτοὺς ἐνέντας καὶ
τὰ δέκα ἀφ' ἧβης συνέπεσθαι· σὺν δὲ τοῖς ἄλλοις αὐτὸς ἐπη-
κολούθει. καὶ ἀπέκτειναν μὲν ἐγγυὲς τριάκοντα τῶν φιλῶν,
τοὺς δ' ἄλλους κατεδίωξαν πρὸς τὸ Πειραιεῖ θέατρον.

Ἐκεῖ δὲ ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι οἳ τε πελτασταὶ πάντες καὶ § 33-34
οἱ ὀπλίται τῶν ἐκ Πειραιῶς. καὶ οἱ μὲν φιλοὶ εὐθὺς ἐκδρα-
μόντες ἠκόντιζον, ἔβαλλον, ἐτόξευον, ἐσφενδόνων· οἱ δὲ Λακε-
δαιμόνιοι, ἐπεὶ αὐτῶν πολλοὶ ἐτιτρώσκοντο, μάλα πιεζόμενοι
ἀνεχώρουν ἐπὶ πῶδα· οἱ δ' ἐν τούτῳ πολὺ μᾶλλον ἐπέκειντο·
ἐνταῦθα καὶ ἀποθνήσκει Χαίρων τε καὶ Θίβραχος, ἄμφω πολε-
μάρχῳ, καὶ Λακράτης ὁ Ὀλυμπιονίκης καὶ ἄλλοι οἱ τεθαμ-
μένοι Λακεδαιμονίων πρὸ τῶν πυλῶν ἐν Κεραμειῶν. ὁρῶν δὲ
ταῦτα ὁ Θρασύβουλος καὶ οἱ ἄλλοι ὀπλίται ἐβοήθουν, καὶ
ταχὺ παρετάξαντο πρὸ τῶν ἄλλων ἐπ' οἰκῶν· ὁ δὲ Παιουσανίας
μάλα πιεσθεὶς καὶ ἀναχωρήσας ὅσον στάδια τέτταρα ἢ πέντε
πρὸς λόφον τινά, παρήγγειλε Λακεδαιμονίοις καὶ τοῖς ἄλλοις
συμμάχοις ἐπιχωρεῖν πρὸς ἑαυτόν. ἐκεῖ δὲ συνταξάμενος παν-
τελῶς βαθεῖαν τὴν φάλαγγα ἤγειν ἐπὶ τοὺς Ἀθηναίους. οἱ
δ' εἰς χεῖρας μὲν ἐδέξαντο, ἔπειτα δὲ οἱ μὲν ἐξεώσθησαν εἰς
τὸν ἐν ταῖς Ἀλαῖς πηλόν, οἱ δὲ ἐνέκλιναν· καὶ ἀποθνήσκου-
σιν αὐτῶν ὡς πεντήκοντα καὶ ἑκατόν.

§ 35-37 Ὁ δὲ Πausανίας τρόπαιον στησάμενος ἀνεχώρησε· καὶ οὐδ' ὡς ὠργίζετο αὐτοῖς, ἀλλὰ λάθρα πέμπων ἐδίδασκε τοὺς ἐν Πειραιεῖ, οἷα χρῆ λέγοντας πρέσβεις πέμπειν πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παρόντας ἐφόρους. οἱ δ' ἐπέειθοντο. διίστη δὲ καὶ τοὺς ἐν τῇ ἄστει, καὶ ἐκέλευε πρὸς σφᾶς προσιέναι ὡς πλείστους συλλεγομένους λέγοντας, ὅτι οὐδὲν δέονται τοῖς ἐν τῇ Πειραιεῖ πολεμεῖν, ἀλλὰ διαλυθέντες κοινῇ ἀμφοτέροι Λακεδαιμονίοις φίλοι εἶναι. ἠδέως δὲ ταῦτα καὶ Ναυκλείδας ἔφορος ὢν συνήκουεν· ὥσπερ γὰρ νομίζεται σὺν βασιλεῖ δύο τῶν ἐφόρων συστρατεύεσθαι, καὶ τότε παρῆν οὗτός τε καὶ ἄλλος, ἀμφοτέροι τῆς μετὰ Πausανίου γνώμης ὄντες μᾶλλον ἢ τῆς μετὰ Λυσάνδρου. διὰ ταῦτα οὖν καὶ εἰς τὴν Λακεδαίμονα προθύμως ἔπεμπον τοὺς τ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἔχοντας τὰς πρὸς Λακεδαιμονίους σπονδὰς καὶ τοὺς ἀπὸ τῶν ἐν τῇ ἄστει ιδιώτας, Κηφισοφῶντά τε καὶ Μέλητον. ἐπεὶ μέντοι οὗτοι ᾤχοντο εἰς Λακεδαίμονα, ἔπεμπον δὴ καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἐκ τοῦ ἄστεως λέγοντας, ὅτι αὐτοὶ μὲν παραδιδόσιν καὶ τὰ τεῖχη, ἃ ἔχουσι, καὶ σφᾶς αὐτοὺς Λακεδαιμονίοις χρῆσθαι· ὅ,τι βούλονται· ἀξιῶν δ' ἔφασαν καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ, εἰ φίλοι φασὶν εἶναι Λακεδαιμονίοις, παραδιδόναι τὸν τε Πειραιᾶ καὶ τὴν Μουνιχίαν.

§ 38 Ἀκούσαντες δὲ πάντων αὐτῶν οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι, ἐξέπεμψαν πεντεκαίδεκα ἄνδρας εἰς τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐπέταξαν σὺν Πausανίᾳ διαλλάξαι, ὅπῃ δύναιντο κάλλιστα· οἱ δὲ διήλλαξαν, ἐφ' ᾗτε εἰρήνην μὲν ἔχειν πρὸς ἀλλήλους, ἀπιέναι δὲ ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν ἕκαστον πλὴν τῶν τριάκοντα καὶ τῶν ἑνδεκα καὶ τῶν ἐν Πειραιεῖ ἀρξάντων δέκα. εἰ δὲ τινες φοβοῖντο τῶν ἐξ ἄστεως, ἔδοξεν αὐτοῖς Ἐλευσίνα κατοικεῖν.

§ 39-42 Τούτων δὲ περανθέντων Πausανίας μὲν διῆκε τὸ στράτευμα, οἱ δ' ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες σὺν τοῖς ὅπλοις εἰς τὴν ἀκρόπολιν ἔθυσαν τῇ Ἀθηνᾷ. ἐπεὶ δὲ κατέβησαν, ἐκκλη-

σίαν ἐποίησαν οἱ στρατηγοί. ἔνθα δὴ ὁ Θρασύβουλος ἔλεξεν· «Ὑμῖν», ἔφη, «ὦ ἐκ τοῦ ἄστεως ἄνδρες, συμβουλευέω ἐγὼ γινῶναι ὑμᾶς αὐτούς. μάλιστα δ' ἂν γνοίτε, εἰ ἀναλογίσασθε, ἐπὶ τίνι ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστίν, ὥστε ἡμῶν ἄρχειν ἐπιχειρεῖν. πότερον δικαιότεροί ἐστε; ἀλλ' ὁ μὲν δῆμος πενέστερος ὑμῶν ὢν οὐδὲν πρόποτε ἔνεκα χρημάτων ὑμᾶς ἡδίκηκεν· ὑμεῖς δὲ πλουσιώτεροι πάντων ὄντες πολλὰ καὶ αἰσχροῦ ἔνεκα κερδέων πεποιήκατε. ἐπεὶ δὲ δικαιοσύνης οὐδὲν ὑμῖν προσήκει, σκέψασθε, εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον. καὶ τίς ἂν καλλίων κρίσις τούτου γένοιτο, ἢ ὡς ἐπολεμήσαμεν πρὸς ἀλλήλους; ἀλλὰ γνώμη φαίτ' ἂν προσέχειν, οἳ ἔχοντες καὶ τεῖχος καὶ ὄπλα καὶ χρήματα καὶ συμμάχους Πελοποννησίους ὑπὸ τῶν οὐδὲν τούτων ἐχόντων παρελύθητε; ἀλλ' ἐπὶ Λακεδαιμονίοις δὴ οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι; πῶς, οἴγε ὡσπερ τοὺς δάκνοντας κύνας κλοιῶ δῆσαντες παραδιδόασιν, οὕτω κάκεινοι ὑμᾶς παραδόντες τῇ ἡδικημένῳ τούτῳ δῆμῳ οἴχονται ἀπιόντες; οὐ μέντοι γε ὑμᾶς, ὦ ἄνδρες, ἀξιῶ ἐγὼ ὢν ὁμωμόκατε παραβῆναι οὐδέν, ἀλλὰ καὶ τοῦτο πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς ἐπιδείξαι, ὅτι καὶ εὖορκοι καὶ ὄσιοί ἐστε». εἰπὼν δὲ ταῦτα καὶ ἄλλα τοιαῦτα, καὶ ὅτι οὐδὲν δέοι ταράττεσθαι, ἀλλὰ τοῖς νόμοις τοῖς ἀρχαίοις χρῆσθαι, ἀνέστησε τὴν ἐκκλησίαν.

Καὶ τότε μὲν ἀρχὰς καταστησάμενοι ἐπολιτεύοντο· ὑστέρῳ § 43 δὲ χρόνῳ ἀκούσαντες ξένους μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσίνοι, στρατευσάμενοι πανδημεῖ ἐπ' αὐτούς τοὺς μὲν στρατηγοὺς αὐτῶν εἰς λόγους ἐλθόντας ἀπέκτειναν, τοῖς δὲ ἄλλοις εἰσπέμφσαντες τοὺς φίλους καὶ ἀναγκαίους ἔπεισαν συναλλαγῆναι· καὶ ὁμόσαντες ὅρκους ἢ μὴν μὴ μνησικακήσειν, ἔτι καὶ νῦν ὁμοῦ τε πολιτεύονται καὶ τοῖς ὅρκοις ἐμμένει ὁ δῆμος.

ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ

ΕΚ ΤΗΣ

ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ

Α'. Γένος Κύρου.

Ἡ παρὰ Πέρσαις ἀγωγή καὶ πολιτεία.

(I, 2, 1—15)

§ 1-2 Πατὴρ μὲν Κύρος λέγεται γενέσθαι Καμβύσου Περσῶν βασιλέως· ὁ δὲ Καμβύσης οὗτος τοῦ Περσείδων γένους ἦν· οἱ δὲ Περσεῖδαι ἀπὸ Περσέως κλήζονται· μητρὸς δὲ ὁμολογεῖται Μανδάνης γενέσθαι· ἡ δὲ Μανδάνη αὕτη Ἀστυάγους ἦν θυγάτηρ τοῦ Μήδων βασιλέως. φῦναι δὲ ὁ Κύρος λέγεται καὶ ἄδεται ἔτι καὶ νῦν ὑπὸ τῶν βαρβάρων εἶδος μὲν κάλλιστος, φυχήν δὲ φιλανθρωπότατος καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοτιμότατος, ὥστε πάντα μὲν πόνον ἀνατλήναι, πάντα δὲ κίνδυνον ὑπομῆναι τοῦ ἐπαινεῖσθαι ἕνεκα. φύσιν μὲν δὴ τῆς μορφῆς καὶ τῆς ψυχῆς τοιαύτην ἔχων διαμνημονεύεται· ἐπαιδεύθη γε μὴν ἐν Περσῶν νόμοις. οὗτοι δὲ δοκοῦσιν οἱ νόμοι ἄρχεσθαι τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ ἐπιμελόμενοι οὐκ ἔνθεν περ ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσιν ἄρχονται. αἱ μὲν γὰρ πλείσται πόλεις ἀφείσαι παιδεύειν, ὅπως τις ἐθέλει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας καὶ αὐτοὺς τοὺς πρεσβυτέρους ὅπως ἐθέλουσι διάγειν, ἔπειτα προστάττουσιν αὐτοῖς μὴ κλέπτειν μηδὲ ἀρπάζειν, μὴ βία εἰς οἰκίαν παρῆναι, μὴ παῖειν ὃν μὴ δίκαιον, μὴ ἀπειθεῖν ἄρχοντι, καὶ τᾶλλα τὰ τοιαῦτα ὡσαύτως· ἦν δὲ τις τούτων τι παραβαίνη, ζημίαν αὐτοῖς ἐπέθεσαν.

Οἱ δὲ Περσικοὶ νόμοι προλαβόντες ἐπιμέλονται, ὅπως τὴν § 3-4
 ἀρχὴν μὴ τοιοῦτοι ἔσονται οἱ πολῖται, οἷοι πονηροῦ τινος ἢ
 αἰσχροῦ ἔργου ἐφίεσθαι. ἐπιμέλονται δὲ ὧδε. ἔστιν αὐτοῖς
 ἐλευθέρᾳ ἀγορὰ καλουμένη, ἔνθα τὰ τε βασιλεία καὶ τᾶλλα
 ἀρχεῖα πεποίηται. ἐντεῦθεν τὰ μὲν ὄνια καὶ οἱ ἀγοραῖοι καὶ
 αἱ τούτων φωναὶ καὶ ἀπειροκαλῖαι ἀπελήλανται εἰς ἄλλον
 τόπον, ὡς μὴ μιγνύηται ἡ τούτων τύρβη τῇ τῶν πεπαιδευ-
 μένων εὐκοσμίᾳ. διήρηται δὲ αὕτη ἡ ἀγορὰ ἢ περὶ τὰ ἀρχεῖα
 τέτταρα μέρη· τούτων δ' ἔστιν ἓν μὲν παισίν, ἓν δὲ ἐφήβοις,
 ἄλλο τελείοις ἀνδράσιν, ἄλλο τοῖς ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη
 γεγονόσι. νόμῳ δ' εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας ἕκαστοι τούτων
 πάρεισιν, οἱ μὲν παῖδες ἅμα τῇ ἡμέρᾳ καὶ οἱ τέλειοι ἄνδρες,
 οἱ δὲ γεραῖτεροι, ἡνίκ' ἂν ἕκαστῳ προχωρῆ, πλὴν ἓν ταῖς
 τεταγμέναις ἡμέραις, ἓν αἷς αὐτοὺς δεῖ παρεῖναι. οἱ δὲ ἔφηβοι
 καὶ κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχεῖα σὺν τοῖς γυμνητικοῖς ὅπλοις.

Ἄρχοντες δ' ἐφ' ἕκαστῳ τούτων τῶν μερῶν εἰσι δώδεκα· § 5
 δώδεκα γὰρ καὶ Περσῶν φυλαὶ διήρηται. καὶ ἐπὶ μὲν τοῖς
 παισίν ἐκ τῶν γεραιτέρων ἡρημένοι εἰσίν, οἱ ἂν δοκῶσι τοὺς
 παῖδας βελτίστους ἀποδεικνύναι· ἐπὶ δὲ τοῖς ἐφήβοις ἐκ τῶν
 τελείων ἀνδρῶν, οἱ ἂν αὐ τοὺς ἐφήβους βελτίστους δοκῶσι
 παρέχειν· ἐπὶ δὲ τοῖς τελείοις ἀνδράσιν, οἱ ἂν δοκῶσι παρέ-
 χειν αὐτοὺς μάλιστα τὰ τεταγμένα ποιῶντας καὶ τὰ παραγ-
 γελλόμενα ὑπὸ τῆς μεγίστης ἀρχῆς· εἰσι δὲ καὶ τῶν γεραιτέ-
 ρων προστάται ἡρημένοι, οἱ προστατεύουσιν, ὅπως οὗτοι τὰ
 καθήκοντα ἀποτελῶσιν. ἃ δὲ ἕκαστῇ ἡλικίᾳ προστέτακται
 ποιεῖν διηγησόμεθα, ὡς μᾶλλον δῆλον γένηται ἢ ἐπιμέλονται
 ὡς ἂν βέλτιστοι εἶεν οἱ πολῖται.

Οἱ μὲν δὴ παῖδες εἰς τὰ διδασκαλεῖα φοιτῶντες διάγουσι § 6-7
 μαθάνοντες δικαιοσύνην· καὶ λέγουσιν, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἔρχον-
 ται, ὥσπερ παρ' ἡμῖν ὅτι γράμματα μαθησόμενοι. οἱ δ' ἄρχον-
 τες αὐτῶν διατελοῦσι τὸ πλεῖστον τῆς ἡμέρας δικάζοντες

αὐτοῖς. γίγνεται γὰρ δὴ καὶ παισὶ πρὸς ἀλλήλους ὡσπερ ἀνδράσιν ἐγκλήματα καὶ κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας καὶ ἄλλων οἷων δὴ εἰκός. οὓς δ' ἂν γνῶσι τούτων τι ἀδικούντας, τιμωροῦνται. κολάζουσι δὲ καὶ ὃν ἂν ἀδίκως ἐγκαλοῦντα εὐρίσκωσι. δικάζουσι δὲ καὶ ἐγκλήματος, οὗ ἕνεκα ἄνθρωποι μισοῦσι μὲν ἀλλήλους μάλιστα, δικάζονται δὲ ἥμιστα, ἀχαριστίας, καὶ ὃν ἂν γνῶσι δυνάμενον μὲν χάριν ἀποδιδόναι, μὴ ἀποδιδόντα δέ, κολάζουσι καὶ τοῦτον ἰσχυρῶς. οἴονται γὰρ τοὺς ἀχαρίστους καὶ περὶ θεοῦ ἂν μάλιστα ἀμελῶς ἔχειν καὶ περὶ γονέας καὶ πατρίδα καὶ φίλους. ἔπεσθαι δὲ δοκεῖ μάλιστα τῇ ἀχαριστίᾳ ἢ ἀναισχυντίᾳ· καὶ γὰρ αὕτη μεγίστη δοκεῖ εἶναι ἐπὶ πάντα τὰ αἰσχρὰ ἠγεμῶν.

§ 8 Διδάσκουσι δὲ τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην· μέγα δὲ συμβάλλεται εἰς τὸ μανθάνειν σωφρονεῖν αὐτούς, ὅτι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὁρῶσιν ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν σωφρόνως διάγοντας. διδάσκουσι δὲ αὐτοὺς καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὁρῶσι τοὺς πρεσβυτέρους πειθόμενους τοῖς ἄρχουσιν ἰσχυρῶς. διδάσκουσι δὲ καὶ ἐγκράτειαν γαστρὸς καὶ ποτοῦ· μέγα δὲ καὶ εἰς τοῦτο συμβάλλεται, ὅτι ὁρῶσι τοὺς πρεσβυτέρους οὐ πρόσθεν ἀπιόντας γαστρὸς ἕνεκα, πρὶν ἂν ἀφῶσιν οἱ ἄρχοντες, καὶ ὅτι οὐ παρὰ μητρὶ σιτοῦνται οἱ παῖδες, ἀλλὰ παρὰ τῇ διδασκάλῳ, ὅταν οἱ ἄρχοντες σημήνωσι. φέρονται δὲ οἰκοθεν σίτον μὲν ἄρτον, ὄψον δὲ κάρδαμον, πιεῖν δέ, ἢν τις διψῇ, κώθωνα, ὡς ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ ἀρύσασθαι. πρὸς δὲ τούτοις μανθάνουσι τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν. μέχρι μὲν δὴ ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα ἐτῶν ἀπὸ γενεᾶς οἱ παῖδες ταῦτα πράττουσιν, ἐκ τούτου δὲ εἰς τοὺς ἐφήβους ἐξέρχονται.

§ 9-10 Οὗτοι δ' αὖ οἱ ἐφηβοὶ διάγουσιν ὧδε· δέκα ἔτη, ἀφ' οὗ ἂν ἐκ παιδῶν ἐξέλθωσι, κοιμῶνται μὲν περὶ τὰ ἀρχαῖα, ὡσπερ

προειρήκαμεν, καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνης· δοκεῖ γὰρ αὕτη ἡ ἡλικία μάλιστα ἐπιμελείας δεῖσθαι· παρέχουσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς τοῖς ἄρχουσι χρῆσθαι, ἣν τι δέωνται ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ. καὶ ὅταν μὲν δέῃ, πάντες μένουσι περὶ τὰ ἀρχεῖα· ὅταν δὲ ἐξίῃ βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξάγει τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς· ποιεῖ δὲ τοῦτο πολλάκις τοῦ μηνός. ἔχειν δὲ δεῖ τοὺς ἐξιόντας τόξα καὶ παρὰ τὴν φαρέτραν ἐν κολεῖῳ κοπίδα ἢ σάγαριν, ἔτι δὲ γέρον καὶ παλτὰ δύο, ὥστε τὸ μὲν ἀφείναι, τῷ δέ, ἂν δέῃ, ἐκ χειρὸς χρῆσθαι. διὰ τοῦτο δὲ δημοσίᾳ τοῦ θηρᾶν ἐπιμέλονται, καὶ βασιλεὺς ὡσπερ καὶ ἐν πολέμῳ ἡγεμῶν αὐτοῖς ἐστὶ καὶ αὐτός τε θηρᾶ καὶ τῶν ἄλλων ἐπιμέλεται, ὅπως ἂν θηρῶσιν, ὅτι ἀληθεστάτῃ αὐτοῖς δοκεῖ εἶναι αὕτη ἡ μελέτη τῶν πρὸς τὸν πόλεμον. καὶ γὰρ πρῶ ἀνίστασθαι ἐθίζει καὶ ψύχη καὶ θάλπη ἀνέχεσθαι, γυμνάζει δὲ καὶ ὁδοιπορίας καὶ δρόμοις, ἀνάγκη δὲ καὶ τοξεῦσαι θηρίον καὶ ἀκοντίσαι, ὅπου ἂν παραπίπτῃ. καὶ τὴν ψυχὴν δὲ πολλάκις ἀνάγκη θήγεσθαι, ὅταν τι τῶν ἀλκίμων θηρίων ἀνθιστῆται· παίειν μὲν γὰρ δήπου δεῖ τὸ ὁμόσε γινόμενον, φυλάξασθαι δὲ τὸ ἐπιφερόμενον· ὥστε οὐ βράδιον εὐρεῖν, τί ἐν τῇ θήρᾳ ἄπεστι τῶν ἐν πολέμῳ παρόντων.

Ἐξέρχονται δὲ ἐπὶ τὴν θήραν ἄριστον ἔχοντες πλεόν μὲν, § 11
ὡς τὸ εἶκος, τῶν παιδῶν, τἄλλα δὲ ὅμοιον· καὶ θηρῶντες μὲν οὐκ ἂν ἀριστήσειαν, ἣν δὲ τι δεήσῃ ἢ θηρίου ἕνεκα ἐπικαταμεῖναι ἢ ἄλλως ἐθελήσωσι διατρίψαι περὶ τὴν θήραν, τὸ ἄριστον τοῦτο δειπνήσαντες τὴν ὑστεραίαν αὐθιρῶσι μέχρι δειπνου, καὶ μίαν ἄμφω τούτῳ τῷ ἡμέρα λογίζονται, ὅτι μιᾶς ἡμέρας σίτον δαπανῶσι. τοῦτο δὲ ποιοῦσι τοῦ ἐθίξασθαι ἕνεκα, ἵνα, εἴαν τι καὶ ἐν πολέμῳ δεήσῃ, δύνωνται τοῦτο ποιεῖν. καὶ ὄψον δὲ τοῦτο ἔχουσιν οἱ τηλικούτοι ὅτι ἂν θηράσωσιν· εἰ δὲ μή, τὸ κάρδαμον. εἰ δὲ τις αὐτοὺς οἶεται ἢ ἐσθίειν ἀηδῶς, ὅταν κάρδαμον μόνον ἔχωσιν ἐπὶ τῷ σίτῳ, ἢ πίνειν ἀηδῶς,

ὅταν ὕδωρ πίνωσιν, ἀναμνησθήτω, πῶς μὲν ἤδὺ μᾶζα καὶ ἄρτος πεινῶντι φαγεῖν, πῶς δὲ ἤδὺ ὕδωρ πιεῖν διψῶντι.

§ 12 Αἱ δ' αὖ μένουσαι φυλαὶ διατρῖβουσι μελετῶσαι τὰ τε ἄλλα, ἃ παῖδες ὄντες ἔμαθον, καὶ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, καὶ διαγωνιζόμενοι ταῦτα πρὸς ἀλλήλους διατελοῦσιν. εἰσὶ δὲ καὶ δημόσιοι τούτων ἀγῶνες καὶ ἄθλα προτίθεται· ἐν ἧ δ' ἂν τῶν φυλῶν πλεῖστοι ὡς δαημονέστατοι καὶ ἀνδρικώτατοι καὶ εὐπιστότατοι, ἐπαινοῦσιν οἱ πολῖται καὶ τιμῶσιν οὐ μόνον τὸν νῦν ἄρχοντα αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ὅστις αὐτοὺς παῖδας ὄντας ἐπαίδευσε. χρῶνται δὲ τοῖς μένουσι τῶν ἐφήβων αἱ ἀρχαί, ἦν τι ἢ φρουρῆσαι δεήσῃ ἢ κακούργους ἐρευνησῆσαι ἢ ληστὰς ὑποδραμεῖν ἢ καὶ ἄλλο τι δρᾶσαι, ὅσα ἰσχὺς τε καὶ τάχους ἔργα ἐστί. ταῦτα μὲν δὴ οἱ ἔφηβοι πράττουσιν. ἐπειδὴν δὲ τὰ δέκα ἔτη διατελέσωσιν, ἐξέρχονται εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας.

§ 13 Ἄφ' οὗ δ' ἂν ἐξέλθωσι χρόνου, οὗτοι αὖ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διάγουσιν ὧδε. πρῶτον μὲν ὡσπερ οἱ ἔφηβοι παρέχουσιν ἑαυτοὺς ταῖς ἀρχαῖς χρῆσθαι, ἦν τι δέῃ ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ, ὅσα φρονούντων τε ἤδη ἔργα ἐστί καὶ ἔτι δυναμένων. ἦν δέ ποι δέῃ στρατεύεσθαι, τόξα μὲν οἱ οὕτω πεπαιδευμένοι οὐκέτι ἔχοντες οὐδὲ παλτὰ στρατεύονται, τὰ δ' ἀγχέμαχα ὄπλα καλούμενα, θώρακά τε περὶ τοῖς στέρνοις καὶ γέρρον ἐν τῇ ἀριστερᾷ, οἰόνπερ γράφονται οἱ Πέρσαι ἔχοντες, ἐν δὲ τῇ δεξιᾷ μάχαιραν ἢ κοπίδα. καὶ αἱ ἀρχαὶ δὲ πᾶσαι ἐκ τούτων καθίστανται πλὴν οἱ τῶν παιδῶν διδάσκαλοι. ἐπειδὴν δὲ τὰ πέντε καὶ εἴκοσιν ἔτη διατελέσωσιν, εἶεν μὲν ἂν οὗτοι πλέον τι γεγονότες ἢ τὰ πεντήκοντα ἔτη ἀπὸ γενεᾶς· ἐξέρχονται δὲ τηνικαῦτα εἰς τοὺς γεραιτέρους ὄντας τε καὶ καλουμένους.

§ 14 Οἱ δ' αὖ γεραιτέροι οὗτοι στρατεύονται μὲν οὐκέτι ἔξω τῆς ἑαυτῶν, οἴκοι δὲ μένοντες δικάζουσι τὰ τε κοινὰ καὶ τὰ ἴδια πάντα. καὶ θανάτου δὲ οὗτοι κρίνουσι καὶ τὰς ἀρχὰς οὗτοι

πάσας αἰροῦνται καί, ἦν τις ἢ ἐν ἐφήβοις ἢ ἐν τελείοις ἀνδρά-
σιν ἐλλίπη τι τῶν νομίμων, φαίνουσι μὲν οἱ φύλαρχοι ἕκαστοι
καὶ τῶν ἄλλων ὁ βουλόμενος, οἱ δὲ γεραῖτεροι ἀκούσαντες
ἐκκρίνουσιν· ὁ δὲ ἐκκριθεὶς ἄτιμος διατελεῖ τὸν λοιπὸν βίον.

Ἵνα δὲ σαφέστερον δηλωθῇ πᾶσα ἡ Περσῶν πολιτεία, § 15
μικρὸν ἐπᾶνειμι· νῦν γὰρ ἐν βραχυτάτῳ ἂν δηλωθείη διὰ τὰ
προειρημένα. λέγονται μὲν γὰρ Πέρσαι ἀμφὶ τὰς δώδεκα
μυριάδας εἶναι· τούτων δ' οὐδεὶς ἀπελήλαται νόμῳ τιμῶν
καὶ ἀρχῶν, ἀλλ' ἕξεστι πᾶσι Πέρσαις πέμπειν τοὺς ἑαυτῶν
παῖδας εἰς τὰ κοινὰ τῆς δικαιοσύνης διδασκαλεῖα· ἀλλ' οἱ μὲν
δυνάμενοι τρέφειν τοὺς παῖδας ἀργοῦντας πέμπουσιν, οἱ δὲ μὴ
δυνάμενοι οὐ πέμπουσιν. οἱ δ' ἂν παιδευθῶσι παρὰ τοῖς δημο-
σίοις διδασκάλοις, ἕξεστιν αὐτοῖς ἐν τοῖς ἐφήβοις νεανισκεύε-
σθαι, τοῖς δὲ μὴ παιδευθεῖσιν οὕτως οὐκ ἕξεστιν. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν
τοῖς ἐφήβοις διατελέσωσι τὰ νόμιμα ποιοῦντες, ἕξεστι τούτοις
εἰς τοὺς τελείους ἀνδρας συναλλίεσθαι καὶ ἀρχῶν καὶ τιμῶν
μετέχειν, οἱ δ' ἂν μὴ διαγένωνται ἐν τοῖς ἐφήβοις, οὐκ εἰσέρχον-
ται εἰς τοὺς τελείους. οἱ δ' ἂν αὖ ἐν τοῖς τελείοις διαγένωνται
ἀνεπίληπτοι, οὗτοι τῶν γεραιτέρων γίγνονται. οὕτω μὲν δὴ οἱ
γεραῖτεροι διὰ πάντων τῶν καλῶν ἐληλυθότες καθίστανται·
καὶ ἡ πολιτεία αὕτη, ἣ οἶονται χρώμενοι βέλτιστοι ἂν εἶναι.

Β'. Ἡ τοῦ Κύρου τελευτῇ
καὶ οἱ τελευταῖοι αὐτοῦ λόγοι πρὸς τοὺς παῖδας
καὶ τοὺς παρόντας φίλους.

(VIII, 7, 1—28)

Οὕτω δὲ τοῦ αἰῶνος προκεχωρηκότος, μάλα δὴ πρεσβύτης § 1-2
ὦν ὁ Κύρος ἀφικνεῖται εἰς Πέρσας τὸ ἑβδομον ἐπὶ τῆς αὐτοῦ
ἀρχῆς. καὶ ὁ μὲν πατὴρ καὶ ἡ μήτηρ πάλαι δὴ ὥσπερ εἰκὸς

έτετελευτήκεσαν αὐτῷ· ὁ δὲ Κύρος ἔθυσε τὰ νομιζόμενα ἱερά, καὶ τοῦ χοροῦ ἠγγήσατο Πέρσαις κατὰ τὰ πάτρια, καὶ τὰ δῶρα πᾶσι διέδωκεν, ὡσπερ εἰώθει. κοιμηθεὶς δ' ἐν τῷ βασιλείῳ ὄναρ εἶδε τοιόνδε. ἔδοξεν αὐτῷ προσελθῶν κρείττων τις ἢ κατ' ἄνθρωπον εἰπεῖν· Συσκευάζου, ὦ Κύρε· ἤδη γὰρ εἰς θεοὺς ἄπει. τοῦτο δὲ ἰδὼν τὸ ὄναρ ἐξηγέρθη καὶ σχεδὸν ἐδόκει εἰδέναι, ὅτι τοῦ βίου ἢ τελευτῆ παρείη.

§ 3 Εὐθύς οὖν λαθὼν ἱερεῖα ἔθυσε Δίι τε πατρίῳ καὶ Ἡλίῳ καὶ τοῖς ἄλλοις θεοῖς ἐπὶ τῶν ἄκρων, ὡς Πέρσαι θύουσιν, ὡδε ἐπευχόμενος· «Ζεῦ πατρίῳ καὶ Ἡλίῳ καὶ πάντες θεοί, δέχεσθε τάδε καὶ τελεστήρια πολλῶν καὶ καλῶν πράξεων καὶ χαριστήρια, ὅτι ἐσημαίνετέ μοι καὶ ἐν ἱεροῖς καὶ ἐν οὐρανίοις σημεῖοις καὶ ἐν οἴωνοις καὶ ἐν φήμαις ἅ τ' ἐχρήην ποιεῖν καὶ ἅ οὐκ ἐχρήην. πολλῇ δ' ὑμῖν χάρις, ὅτι ἀγῶ ἐγίγνωσκον τὴν ὑμετέραν ἐπιμέλειαν καὶ οὐδεπώποτε ἐπὶ ταῖς εὐτυχίαις ὑπὲρ ἀνθρώπων ἐφρόνησα. αἰτοῦμαι δ' ὑμᾶς δοῦναι καὶ νῦν παισὶ μὲν καὶ γυναικὶ καὶ φίλοις καὶ πατρὶδι εὐδαιμονίαν, ἐμοὶ δέ, οἴονπερ αἰῶνα δεδώκατε, τοιαύτην καὶ τελευτὴν δοῦναι».

§ 4-5 Ὁ μὲν δὴ τοιαῦτα ποιήσας καὶ οἴκαδε ἐλθὼν ἔδοξεν ἀναπαύσασθαι καὶ κατεκλίνῃ. ἐπεὶ δὲ ὥρα ἦν, οἱ τεταγμένοι προσιόντες λούσασθαι αὐτὸν ἐκέλευον· ὁ δ' ἔλεγεν, ὅτι ἠδέως ἀναπαύοιτο. οἱ δ' αὖ τεταγμένοι, ἐπεὶ ὥρα ἦν, δεῖπνον παρετίθεσαν· τῷ δὲ ἢ ψυχὴ σίτον μὲν οὐ προσίετο, διψῆν δ' ἐδόκει, καὶ ἔπιεν ἠδέως. ὡς δὲ καὶ τῇ ὑστεραία συνέβαιναν αὐτῷ ταῦτά καὶ τῇ τρίτῃ, ἐκάλεσε τοὺς παῖδας· οἱ δ' ἔτυχον συνηκολουθηκότες αὐτῷ καὶ ὄντες ἐν Πέρσαις· ἐκάλεσε δὲ καὶ τοὺς φίλους καὶ τὰς Περσῶν ἀρχάς· παρόντων δὲ πάντων ἦρχετο τοιοῦδε λόγου·

§ 6-8 «Παῖδες ἐμοὶ καὶ πάντες οἱ παρόντες φίλοι, ἐμοὶ μὲν τοῦ βίου τὸ τέλος ἤδη πάρεστιν· ἐκ πολλῶν τοῦτο σαφῶς γιγνώσκω· ὑμᾶς δὲ χρῆ, ὅταν τελευτήσω, ὡς περὶ εὐδαιμόνος ἐμοῦ

καὶ λέγειν καὶ ποιεῖν πάντα. ἐγὼ γὰρ παῖς τε ὢν τὰ ἐν παισὶ νομιζόμενα καλὰ δοκῶ κεκαρπῶσθαι, ἐπεὶ τε ἤβησα, τὰ ἐν νεανίσκοις, τέλειός τε ἀνὴρ γενόμενος τὰ ἐν ἀνδράσι· σὺν τῷ χρόνῳ τε προϊόντι ἀεὶ συναυξανομένην ἐπιγιγνώσκειν ἐδόκουν καὶ τὴν ἐμὴν δύναμιν, ὥστε καὶ τοῦμὸν γῆρας οὐδεπώποτε ἠσθόμην τῆς ἐμῆς νεότητος ἀσθενέστερον γιγνόμενον, καὶ οὐτ' ἐπιχειρήσας οὐτ' ἐπιθυμήσας οἶδα ὄτου ἠτύχησα. καὶ τοὺς μὲν φίλους ἐπεῖδον δι' ἐμοῦ εὐδαιμόνας γενομένους, τοὺς δὲ πολεμίους ὑπ' ἐμοῦ δουλωθέντας· καὶ τὴν πατρίδα πρόσθεν ιδιωτεύουσαν ἐν τῇ Ἀσίᾳ νῦν προτετιμημένην καταλείπω· ὢν τ' ἐκτησάμην οὐδὲν ὅ τι οὐ διεσφάμην· καὶ τὸν μὲν παρελθόντα χρόνον ἔπραττον οὕτως, ὥσπερ ἠὲ χόμην· φόβος δὲ μοι συμπαρομαρτῶν, μή τι ἐν τῷ ἐπίοντι χρόνῳ ἢ ἴδοιμι ἢ ἀκούσαιμι ἢ πάθοιμι χαλεπόν, οὐκ εἶα τελέως με μέγα φρονεῖν οὐδ' εὐφρανεσθαι ἐκπεπταμένως. νῦν δ' ἦν τελευτήσω, καταλείπω μὲν ὑμᾶς, ὡ παιδὲς, ζῶντας, οὕσπερ ἔδοσάν μοι οἱ θεοὶ γενέσθαι· καταλείπω δὲ πατρίδα καὶ φίλους εὐδαιμονοῦντας· ὥστε πῶς οὐκ ἂν ἐγὼ δικαίως μακαρίζομενος τὸν ἀεὶ χρόνον μνήμησ τυγχάνοιμι;

»Δεῖ δὲ καὶ τὴν βασιλείαν με σαφηνίσαντα καταλιπεῖν, ὡς § 9-10 ἂν μὴ ἀμφιλογος γενομένη πράγματα ὑμῖν παράσχη. ἐγὼ δ' οὖν φιλῶ μὲν ἀμφοτέρους ὑμᾶς ὁμοίως, ὡ παιδὲς· τὸ δὲ προβουλεύειν καὶ τὸ ἡγεῖσθαι ἐφ' ὅ τι ἂν καιρὸς δοκῆ εἶναι, τοῦτο προστάττω τῷ προτέρῳ γενομένῳ καὶ πλείονων κατὰ τὸ εἶκος ἐμπεύρω. ἐπαιδεύθην δὲ καὶ αὐτὸς οὕτως ὑπὸ τῆσδε τῆς ἐμῆς τε καὶ ὑμετέρας πατρίδος, τοῖς πρεσβυτέροις οὐ μόνον ἀδελφοῖς ἀλλὰ καὶ πολίταις καὶ ὀδῶν καὶ θάκων καὶ λόγων ὑπέπεικεν, καὶ ὑμᾶς δέ, ὡ παιδὲς, οὕτως ἐξ ἀρχῆς ἐπαίδευον, τοὺς μὲν γεραιτέρους προτιμᾶν, τῶν δὲ νεωτέρων προτετιμῆσθαι· ὡς οὖν παλαιὰ καὶ εἰθισμένα καὶ ἔννομα λέγοντος ἐμοῦ, οὕτως ἀποδέχεσθε.

§ 11-12 »Καὶ σὺ μὲν, ὦ Καμβύση, τὴν βασιλείαν ἔχει, θεῶν τε διδόντων καὶ ἐμοῦ, ὅσον ἐν ἐμοί· σοὶ δ' ὦ Ταναοξάρη, σατράπην εἶναι δίδωμι Μήδων τε καὶ Ἀρμενίων καὶ τρίτων Καδουσίων· ταῦτα δέ σοι διδοὺς νομίζω ἀρχὴν μὲν μεῖζω καὶ τοῦνομα τῆς βασιλείας τῷ πρεσβυτέρῳ καταλιπεῖν, εὐδαιμονίαν δὲ σοὶ ἀλυποτέραν. ὁποίας μὲν γὰρ ἀνθρωπίνης εὐφροσύνης ἐπιδεῆς ἔσει, οὐχ ὄρῳ, ἀλλὰ πάντα σοὶ τὰ δοκοῦντα ἀνθρώπους εὐφραίνειν παρέσται· τὸ δὲ δυσκαταπρακτοτέρων τε ἔραν καὶ τὸ πολλὰ μεριμνᾶν καὶ τὸ μὴ δύνασθαι ἡσυχίαν ἔχειν κεντριζόμενον ὑπὸ τῆς πρὸς τὰμὰ ἔργα φιλονικίας καὶ τὸ ἐπιβουλεύειν καὶ τὸ ἐπιβουλεύεσθαι, ταῦτα τῷ βασιλεύοντι ἀνάγκη σοῦ μᾶλλον συμπαρομαρτεῖν, ἅ, σάφ' ἴσθι, τοῦ εὐφραίνεσθαι πολλὰς ἀσχολίας παρέχει.

§ 13-14 »Οἶσθα μὲν οὖν καὶ σὺ, ὦ Καμβύση, ὅτι οὐ τόδε τὸ χρυσοῦν σκῆπτρον τὸ τὴν βασιλείαν διασφῆζόν ἐστιν, ἀλλ' οἱ πιστοὶ φίλοι σκῆπτρον βασιλεῦσιν ἀληθέστατον καὶ ἀσφαλέςτατον. πιστοὺς δὲ μὴ νόμιζε ἀνθρώπους φύεσθαι· πᾶσι γὰρ ἂν οἱ αὐτοὶ πιστοὶ φαίνοντο, ὥσπερ καὶ τᾶλλα τὰ πεφυκότα πᾶσι τὰ αὐτὰ φαίνεται· ἀλλὰ τοὺς πιστοὺς τίθεσθαι δεῖ ἕκαστον ἑαυτῷ· ἡ δὲ κτῆσις αὐτῶν ἔστιν οὐδαμῶς σὺν τῇ βίᾳ, ἀλλὰ μᾶλλον σὺν τῇ εὐεργεσίᾳ. εἰ οὖν καὶ ἄλλους τινὰς πειράσει συμφύλακας τῆς βασιλείας ποιῆσθαι, μηδαμῶθεν πρότερον ἄρχου ἢ ἀπὸ τοῦ ὁμόθεν γενομένου. καὶ πολῖται τοὶ ἀνθρώποι ἀλλοδαπῶν οἰκειότεροι καὶ σύσσιτοι ἀποσκήνων· οἱ δὲ ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος φύντες καὶ ὑπὸ τῆς αὐτῆς μητρὸς τραφέντες καὶ ἐν τῇ αὐτῇ οἰκίᾳ ἀυξηθέντες καὶ ὑπὸ τῶν αὐτῶν γονέων ἀγαπώμενοι καὶ τὴν αὐτὴν μητέρα καὶ τὸν αὐτὸν πατέρα προσαγορεύοντες, πῶς οὐ πάντων οὗτοι οἰκειότατοι;

§ 15-16 »Μὴ οὖν ἅ οἱ θεοὶ ὑφήγηνται ἀγαθὰ εἰς οἰκειότητα ἀδελφοῖς μάταιά ποτε ποιήσητε, ἀλλ' ἐπὶ ταῦτα εὐθὺς οἰκοδομεῖτε

ἄλλα φιλικὰ ἔργα· καὶ οὕτως αἰεὶ ἀνυπέμβλητος ἄλλοις ἔσται ἡ ὑμετέρα φιλία. ἑαυτοῦ τοι κήδεται ὁ προνοῶν ἀδελφοῦ· τίμη γὰρ ἄλλω ἀδελφὸς μέγας ὢν οὕτω καλόν, ὡς ἀδελφῷ; τίς δ' ἄλλος τιμήσεται δι' ἄνδρα μέγα δυνάμενον οὕτως, ὡς ἀδελφός; τίνα δὲ φοβήσεται τις ἀδικεῖν ἀδελφοῦ μεγάλου ὄντος οὕτως, ὡς τὸν ἀδελφόν; μήτε οὖν θάπτον μηδεὶς σοῦ τούτῳ ὑπακούετω μήτε προθυμότερον παρέστω· οὐδενὶ γὰρ οἰκειότερα τὰ τούτου οὔτε ἀγαθὰ οὔτε δεινὰ ἢ σοί. ἐννόει δὲ καὶ τάδε· τίμη χαρισάμενος ἐλπίσαις ἂν μειζόνων τυχεῖν ἢ τούτῳ; τίμη δ' ἂν βοηθήσας ἰσχυρότερον σύμμαχον ἀντιλάβοις; τίνα δ' αἰσχίον μὴ φιλεῖν ἢ τὸν ἀδελφόν; τίνα δὲ ἀπάντων κάλλιον προτιμᾶν ἢ τὸν ἀδελφόν; μόνου τοι, ὦ Καμβύση, πρωτεύοντος ἀδελφοῦ παρ' ἀδελφῷ οὐδὲ φθόνος παρὰ τῶν ἄλλων ἐφικνεῖται.

» Ἀλλὰ πρὸς θεῶν πατρῶων, ὦ παῖδες, τιμάτε ἀλλήλους, § 17-21
εἴ τι καὶ τοῦ ἐμοὶ χαρίζεσθαι μέλει ὑμῖν· οὐ γὰρ δήπου τοῦτό γε σαφῶς δοκεῖτε εἰδέναί, ὡς οὐδὲν ἔτι ἐγὼ ἔσομαι, ἐπειδὴν τοῦ ἀνθρωπίνου βίου τελευτήσω· οὐδὲ γὰρ νῦν τοι τήν γ' ἐμήν ψυχὴν ἐωρᾶτε, ἀλλ' οἷς διεπραττόμην, τούτοις αὐτὴν ὡς οὔσαν κατεφωρᾶτε. τὰς δὲ τῶν ἄδικα παθόντων ψυχὰς οὔπω κατενοήσατε οἷους μὲν φόβους τοῖς μισαιφόνοις ἐμβάλλουσιν, οἷους δὲ παλαμναίους τοῖς ἀνοσίοις ἐπιπέμπουσι; τοῖς δὲ φθιμένοισι τὰς τιμὰς διαμένειν ἔτι ἂν δοκεῖτε, εἰ μὴθενὸς αὐτῶν αἱ ψυχαὶ κύριαί ἦσαν; οὔτοι ἐγώ γε, ὦ παῖδες, οὐδὲ τοῦτο πρόποτε ἐπέεσθην, ὡς ἡ ψυχὴ, ἕως μὲν ἂν ἐν θνητῷ σώματι ἦ, ζῆ, ὅταν δὲ τούτου ἀπαλλαγῆ, τέθνηκεν. ὁρῶ γάρ, ὅτι καὶ τὰ θνητὰ σώματα, ὅσον ἂν ἐν αὐτοῖς χρόνον ἦ ἡ ψυχὴ, ζῶντα παρέχεται. οὐδέ γε ὅπως ἄφρων ἔσται ἡ ψυχὴ, ἐπειδὴν τοῦ ἄφρονος σώματος δίχα γένηται, οὐδὲ τοῦτο πέπεισμαι· ἀλλ' ὅταν ἄκρατος καὶ καθαρὸς ὁ νοῦς ἐκκριθῆ, τότε καὶ φρονιμώτατον αὐτὸν εἰκὸς εἶναι. διαλυομένου δὲ ἀνθρώπου δηλὰ ἔστιν ἕκαστα ἀπιόντα πρὸς τὸ ὁμόφυλον

πλήν τῆς ψυχῆς· αὕτη δὲ μόνη οὔτε παρούσα οὔτε ἀπιούσα ὄραται. ἐννοήσατε δ', ἔφη, ὅτι ἐγγύτερον μὲν τῶν ἀνθρωπίνων θανάτῳ οὐδέν ἐστιν ὕπνου· ἡ δὲ τοῦ ἀνθρώπου ψυχὴ τότε δήπου θειοτάτη καταφαίνεται, καὶ τότε τι τῶν μελλόντων προορᾷ· τότε γάρ, ὡς ἔοικε, μάλιστα ἐλευθεροῦται.

§ 22 »Εἰ μὲν οὖν οὕτως ἔχει ταῦτα, ὥσπερ ἐγὼ οἶμαι, καὶ ἡ ψυχὴ καταλείπει τὸ σῶμα, καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν καταιδούμενοι ποιεῖτε ἃ ἐγὼ δέομαι· εἰ δὲ μὴ οὕτως, ἀλλὰ μένουσα ἡ ψυχὴ ἐν τῷ σώματι συναποθνήσκει, ἀλλὰ θεοὺς γε τοὺς ἀεὶ ὄντας καὶ πάντ' ἐφορῶντας καὶ πάντα δυναμένους, οἳ καὶ τήνδε τὴν τῶν ὄλων τάξιν συνέχουσιν ἀτριβῆ καὶ ἀγήρατον καὶ ἀναμάρτητον καὶ ὑπὸ κάλλους καὶ μεγέθους ἀδιήγητον, τούτους φοβούμενοι, μήποτε ἀσεβὲς μηδὲν μηδὲ ἀνόσιον μήτε ποιήσητε μήτε βουλευήσητε.

§ 23-24 »Μετὰ μέντοι θεοὺς καὶ ἀνθρώπων τὸ πᾶν γένος τὸ ἀεὶ ἐπιγιγνόμενον αἰδεῖσθε· οὐ γὰρ ἐν σκότῳ ὑμᾶς οἱ θεοὶ ἀποκρύπτονται, ἀλλ' ἐμφανῆ πᾶσιν ἀνάγκη ἀεὶ ζῆν τὰ ὑμέτερα ἔργα· ἃ ἦν μὲν καθαρὰ καὶ ἔξω τῶν ἀδίκων φαίνεται, δυνατοὺς ὑμᾶς ἐν πᾶσιν ἀνθρώποις ἀναδειξεί· εἰ δὲ εἰς ἀλλήλους ἀδικόν τι φρονήσετε, ἐκ πάντων ἀνθρώπων τὸ ἀξιόπιστοι εἶναι ἀποβαλεῖτε. οὐδεὶς γὰρ ἂν ἔτι πιστεῦσαι δύναίτο ὑμῖν, οὐδ' εἰ πάνυ προθυμοῖτο, ἰδὼν ἀδικούμενον τὸν μάλιστα φίλον προσήκοντα. εἰ μὲν οὖν ἐγὼ ὑμᾶς ἱκανῶς διδάσκω, οἷους χρὴ πρὸς ἀλλήλους εἶναι· εἰ δὲ μὴ, καὶ παρὰ τῶν προγεγενημένων μανθάνετε· αὕτη γὰρ ἀρίστη διδασκαλία. οἱ μὲν γὰρ πολλοὶ διαγεγέννηνται φίλοι μὲν γονεῖς παισὶ, φίλοι δὲ ἀδελφοὶ ἀδελφοῖς· ἤδη δὲ τινες τούτων καὶ ἐναντία ἀλλήλοις ἐπραξαν· ὅποτέροις ἂν οὖν αἰσθάνησθε τὰ πραχθέντα συνενεγκόντα, ταῦτα δὴ αἰρούμενοι ὀρθῶς ἂν βουλευοίσθε.

§ 25-28 »Καὶ τούτων μὲν ἴσως ἤδη ἄλις. τὸ δ' ἐμὸν σῶμα, ὦ παῖδες, ὅταν τελευτήσω, μήτε ἐν χρυσῷ θῆτε μήτε ἐν ἀργύρῳ

μήτε ἐν ἄλλῃ μηδενί, ἀλλὰ τῇ γῆ ὡς τάχιστα ἀπόδοτε. τί γάρ τούτου μακαριώτερον, τοῦ γῆ μιχθῆναι, ἢ πάντα μὲν τὰ καλά, πάντα δὲ τὰγαθὰ φύει τε καὶ τρέφει; ἐγὼ δὲ καὶ ἄλλως φιλόανθρωπος ἐγενόμην καὶ νῦν ἡδέως ἂν μοι δοκῶ κοινωνῆσαι τοῦ εὐεργετοῦντος ἀνθρώπου. ἀλλὰ γὰρ ἤδη», ἔφη, «ἐκλείπειν μοι φαίνεται ἡ ψυχὴ ὀθενπερ, ὡς ἔοικε, πᾶσιν ἄρχεται ἀπολείπουσα. εἴ τις οὖν ὑμῶν ἢ δεξιᾶς βούλεται τῆς ἐμῆς ἄφασθαι ἢ ὄμμα τοῦμόν ζῶντος ἔτι προσιδεῖν ἐθέλει, προσίτω· ὅταν δ' ἐγὼ ἐγκαλύφωμαι, αἰτοῦμαι ὑμᾶς, ὦ παῖδες, μηδεὶς ἐτ' ἀνθρώπων τοῦμόν σῶμα ἰδέτω, μηδ' αὐτοὶ ὑμεῖς. Πέρσας μέντοι πάντας καὶ τοὺς συμμάχους ἐπὶ τὸ μνήμα τοῦμόν παρακαλεῖτε συνησθησομένους ἐμοί, ὅτι ἐν τῇ ἀσφαλεῖ ἤδη ἔσομαι, ὡς μηδὲν ἂν ἔτι κακὸν παθεῖν, μήτε ἦν μετὰ τοῦ θεοῦ γένωμαι, μήτε ἦν μηδὲν ἔτι ὦ· ὅπόσοι δ' ἂν ἔλθωσι, τούτους εὖ ποιήσαντες, ὅποσα ἐπ' ἀνδρὶ εὐδαίμονι νομίζεται, ἀποπέμπετε. καὶ τοῦτο», ἔφη, «μέμνησθέ μου τελευταῖον, τοὺς φίλους εὐεργετοῦντες καὶ τοὺς ἐχθροὺς δυνήσεσθε κολάζειν. καὶ χαίrete, ὦ φίλοι παῖδες, καὶ τῇ μητρὶ ἀπαγγέλλετε ὡς παρ' ἐμοῦ· καὶ πάντες δὲ οἱ παρόντες καὶ οἱ ἀπόντες φίλοι χαίrete». ταῦτ' εἰπὼν καὶ πάντας δεξιωσάμενος ἐνεκαλύφατο καὶ οὕτως ἐτελεύτησεν.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟΝ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΕΙΣ ΞΕΝΟΦΩΝΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

[1]

*Α'. Ναυμαχίαι Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων
ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ (411).*

Μάχη παρὰ τὴν Κύζικον (410).

(1, 1—25)

§ 1-3. Οἱ Ἀθηναῖοι μετὰ τὴν ἐξ Ἀθηνῶν ἄφιξιν τοῦ
Θυμοχάρους ναυμαχήσαντες πρὸς τοὺς Λακεδ. νι-
κῶνται· εἶτα δὲ πληροφορηθέντες τὴν ἄφιξιν τοῦ
Δωριέως ἐπιτίθενται κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' οὐδὲν πρά-
ξαντες ἀποχωροῦσιν εἰς Μάδυτον.

μετὰ δὲ ταῦτα, δηλ. μετὰ τὰ συμβάντα, τὰ ὅποια περιγράφει ὁ
Θουκυδίδης ἐν τῷ τελευταίῳ του βιβλίῳ (κεφ. 104-109), καὶ ἰδίᾳ
μετὰ τὴν ναυμαχίαν τὴν γενομένην παρὰ τῷ ἀκρωτηρίῳ τῆς Θρα-
κικῆς χερσονήσου, ὅπερ ὀνομάζεται Κυνὸς σῆμα, καθ' ἣν οἱ Ἀθη-
ναῖοι στρατηγοὶ Θρασύβουλος καὶ Θράσυλλος ἐνίκησαν τὸν ναύαρ-
χον τῶν Λακεδ. Μίνδαρον (κατὰ τὰ τέλη τοῦ 411 π. Χ.).—οὐ
πολλαῖς ἡμέραις ὕστερον, ἀκριθέστερος προσδιορισμὸς τοῦ μετὰ
ταῦτα=ὀλίγας ἡμέρας μετὰ ταῦτα.—Θυμοχάρης, στρατηγὸς Ἀθη-
ναῖος, ὅστις σταλεῖς μετὰ στόλου πρὸς ὑπεράσπισιν τῆς Εὐβοίας
ἠττήθη πλησίον τῆς Ἐρετρίας ὑπὸ τοῦ ναύαρχου τῶν Λακεδ.
Ἀγησανδρίδου· μετὰ τὴν ἦτταν ταύτην ἐλθὼν εἰς Ἀθήνας καὶ
λαθὼν πλοῖα ἐπανέρχεται εἰς τὸν Ἑλλησπόντον.—ἐναυμάχησαν,
εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ Ἑλλησπόντου.—αὐθις=πάλιν ἢ α' ναυμαχία
ἐγένετο παρὰ τῷ ἀκρωτηρίῳ Κυνὸς σήματι.—ἡγουμένου Ἀγησ.=
ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Ἀγησανδρίδου· οὗτος ἦτο ναύαρχος τῶν

1*

Λακεδ. προσκληθείς ὑπὸ τοῦ Μινδάρου μετὰ τὴν κατάκτησιν τῆς Εὐβοίας νὰ πλεύσῃ εἰς τὸν Ἑλλησπόντον.—Δωριεύς, οὗτος τῇ ἐνεργείᾳ τῶν Ἀθηναίων ἐξορισθεὶς ἐκ τῆς πατρίδος τοῦ Ῥόδου εἶχε καταφύγει εἰς Θουρίους, πόλιν τῆς κάτω Ἰταλίας· μετὰ δὲ τὴν ἐν Σικελίᾳ καταστροφῇ τῶν Ἀθην. ἐπέμφθη ὑπὸ τοῦ Μινδάρου εἰς Ῥόδον, ἵνα καταστείλῃ τὴν ἐκεῖ ἐκραγεῖσαν στάσιν.—ἐκ Ῥόδου, ἔνθα εἶχε πεμφθῆ ὑπὸ τοῦ Μινδάρου.—εἰσέπλει, πρὸς βοήθειαν τῶν Λακεδ.—ἄμα ἡμέρα=κατὰ τὰ ἐξημερώματα.—κατιδών, ἐκ Μαδύτου (πόλεως τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐν Ἑλλησπόντῳ)· τὸ δὲ κατιδὼν ἀόρ. τοῦ καθορῶ=διακρίνω καλῶς.—ἡμεροσκοπός=φύλαξ ἔργον ἔχων νὰ κατασκοπεύῃ ἀφ' ὑψηλοῦ τὰς κινήσεις τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ ἀναγγέλλῃ ταύτας.—ἐσήμηνε=ἔκαμε σημεῖον.—τοῖς στρατηγοῖς, δηλ. τῷ Θρασυβούλῳ καὶ Θρασύλλῳ, οἵτινες μετὰ τοῦ στόλου τῶν Ἀθηναίων εὕρισκοντο ἐν Σηστῶ.—ἀνηγάγοντο, τοῦ β. ἀνάγομαι=πλέω ἐκ τοῦ λιμένος εἰς τὸ πέλαγος· τὸ ἀντίθετον κατάγομαι=πλέω ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὸν λιμένα.—ἐπ' αὐτόν, ἢ ἐπὶ=ἐναντίον.—πρὸς τὴν γῆν... περὶ τὸ Ῥοίτειον, συναπτεῖα τῷ ἀνεβίβαζε=διέταττε νὰ ἀνεγκύωσι τὰ πλοῖά του εἰς τὴν ξηρὰν πλησίον τοῦ Ῥοιτείου (ἀκρωτηρίου τῆς Τροίας ἐν τῷ Ἑλλησπόντῳ).—ὡς ἦνυτε=ὅπως ἠδύνατο, δηλ. μετὰ πάσης δυνατῆς ταχύτητος.—ἐγγὺς γενομένων τῶν Ἀθ.=ὅτε οἱ Ἀθ. ἐπλησίασαν.—ἐμάχοντο, οἱ ὑπὸ τὸν Δωριέα.—ἀπὸ τῶν νεῶν, διότι ὁ Δωριεὺς δὲν εἶχεν ἀνεγκύσει ἀκόμη ὄλα τὰ πλοῖά του εἰς τὴν ξηρὰν.—οὐδὲν πράξαντες=χωρὶς οὐδὲν νὰ κατορθώσωσι.

§ 4-5. Ὁ Μίνδαρος ἐκ τοῦ Ἰλίου σπεύδει εἰς τὴν Ἄβυδον καὶ παραλαβὼν τὸν στόλον τοῦ συνάπτει ναυμαχίαν πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, καθ' ἣν καταφθάνει καὶ ὁ Ἀλκιβιάδης.

Μίνδαρος, ναύαρχος τῶν Λακεδ.—κατιδών, τίνος ῥήμ. εἶναι καὶ τί σημαίνει τοῦτο;—ἐν Ἰλίῳ, πόλει τῆς Τρωάδος· ὁ προσδιορισμὸς συναπτεός τῷ θύων.—ἐβοήθει=ἐβοήθησεν=ἔσπευσεν εἰς βοήθειαν.—ἐπὶ τὴν θάλατταν, δηλ. εἰς Ἄβυδον, ἔνθα ἦτο ὁ στόλος τοῦ.—καθελκύσας, τοῦ β. καθέλκω=σύρω τὰ πλοῖα ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν· τὸ ἀντίθετον ἀνέλκω=σύρω τὰ πλοῖα ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηρὰν.—τριήρεις, 76 τὸν ἀριθμὸν καὶ μετὰ τὴν

πρόσληψιν τῶν 14 νεῶν τοῦ Δωριέως 90.—ὄπως ἀναλάβοι=ἔνα λάβῃ ὑπὸ τὰς διαταγὰς του. — ἀνταναγαγόμενοι = ἐκπλεύσαντες ἐναντίον αὐτοῦ (ἐκ τῆς Μαδύτου).—Ἄβυδον, πόλιν Τρωικὴν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου.—κατὰ τὴν ἡῖονα=παρὰ τὴν παραλίαν.—τὰ μὲν νικῶντων, τὰ δὲ νικωμένων, δηλ. τῶν Ἀθηναίων = ἐν ᾧ ἄλλοτε μὲν ἐνίκων οἱ Ἀθ., ἄλλοτε δὲ ἐνικῶντο.—ἐπεισπλεῖ = καταφθάνει (ἐκ Σάμου).—δυοῖν δ. εἴκοσι ναυσὶ=μὲ εἴκοσι πλοῖα πλήν (=δεοῦσαις) δύο, ἦτοι μὲ 18.

§ 6-7. *Οἱ Πελοπον. καταφεύγουσιν εἰς Ἄβυδον καὶ βοηθούμενοι ὑπὸ τοῦ Φαρναβάζου ἀντιτάσσονται κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἀναγκάζονται νὰ πλεύσωσιν εἰς Σησιὸν παραλαβόντες 30 ναῦς τῶν πολεμίων καὶ τὰς ἐαυτῶν, ἃς εἶχον ἀπολέσει ἐν τῇ μάχῃ.*

ἐντεῦθεν = μετὰ ταῦτα.—φυγὴ... ἐγένετο = ἔφυγον οἱ Πελ.—Φαρνάβαζος, σατράπης τῆς μικρᾶς Φρυγίας καὶ Βιθυνίας.—παρεβοήθει=ἐβοήθει παρὰ τὴν παραλίαν.—ἐπεισβαίνων τῷ ἵππῳ εἰς τὴν θ.=εἰσερχόμενος ἔφιππος εἰς τὴν θάλασσαν.—μέχρι δυνατὸν ἦν, δηλ. μάχεσθαι=μέχρι τοῦ χρόνου, καθ' ὃν ἦτο δυνατὸν νὰ μάχεται.—παρεκελεύετο, δηλ. ἐπεισβαίνοντας εἰς τὴν θάλατταν μίχεσθαι=προέτρεπε νὰ μάχωνται εἰσερχόμενοι εἰς τὴν θάλασσαν.—συμφράξαντες=ἄφ' οὗ συνεπέκνωσαν.—πρὸς τῇ γῆ=πλησίον τῆς ξηρᾶς: ἀποδοτέον τῷ παραταξάμενοι καὶ τῷ ἐμάχοντο.—κενάς, διότι τὰ πληρώματα εἶχον ἀποδοῆ εἰς τὴν ξηρὰν καταλιπόντα τὰς ναῦς.—ἃς ἀπώλεσαν, δηλ. ἐκείνας, τὰς ὁποίας οἱ Ἀθην. εἶχον χάσει κατὰ τὴν μάχην πρὸ τῆς ἀφίξεως τοῦ Ἀλκιβιάδου (πρβλ. § 5: τὰ δὲ νικωμένων). — κομισάμενοι = ἄφ' οὗ ἔλαβον πάλιν.—Σησιόν, πόλιν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐν Ἑλλησπόντῳ ἀπέναντι τῆς Ἀδύδου.

§ 8-10. *Ἀργυρολογία τῶν Ἀθηναίων. — Ἀποστολὴ τοῦ Θρασύλλου εἰς Ἀθήνας. — Σύλληψις τοῦ Ἀλκιβιάδου ὑπὸ τοῦ Τισσαφέρνους καὶ ἀπόδρασις αὐτοῦ.*

ἐντεῦθεν, πόθεν; — πλήν... Ἑλλησπόντου, ἡ φυσικὴ σειρὰ τῶν λέξεων: (αἱ) ἄλλαι (νῆες) πλήν τετταράκοντα νεῶν ὄχοντο (=ἀπῆλθον) ἄλλη (=εἰς ἄλλο μέρος) ἔξω τοῦ Ἑλλησπόντου ἐπ' ἀργυρο-

λογίαν (=πρὸς εἰσπραξίν χρημάτων).—ταῦτα, δηλ. τὴν νίκην τῶν Ἀθηναίων.—ἔξαγγελῶν... αἰτήσεων, τελικαὶ μετχ.=ἕνα ἀναγγεῖλη... ἕνα ζητήσῃ.—Τισσαφέρους, σατράπης τῆς Λυδίας καὶ Ἰωνίας, φίλος τοῦ Ἀλκιβιάδου καὶ ἀντίζηλος τοῦ Φαρναβάζου.—ἦλθεν, ἐξ Ἐφέσου, διότι ἐβλεπε μετὰ μεγάλης δυσθυμίας τὴν ἐπίτευξιν τῆς συμμαχίας μετὰ τοῦ Φαρναβάζου καὶ Πελοπον. καὶ ἐπεθύμει νὰ προσελκύσῃ πρὸς ἑαυτὸν πάλιν τοὺς Σπαρτιάτας, οὓς εἶχε παύσει νὰ βοηθῇ παραπεισθεὶς ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου.—ἀφικόμενον... Ἀλκ... ἄγοντα=Ἀλκιβιάδην δὲ ἀφικόμενον (μετχ. χρον.)... ἄγοντα (μετχ. τροπικ.=μετά).—ξένια=τὰ πρὸς τροφήν χρειώδη (βοῦς, ἄλφита, οἶνον).—δῶρα=πολύτιμα πράγματα (ἔπλα, τρίποδας κτλ.).—ἄγοντα, ὁ Ἀλκιβ. ἄγει τῷ Τισ. ξένια καὶ δῶρα, ἕνα μετὰ τὴν νίκην τύχῃ τῆς ὑποστηρίξεως αὐτοῦ.—εἶρξεν, τοῦ ῥ. εἶργνυμι=φυλακίζω.—Σάρδεσι, πρωτεύουσῃ τῆς Λυδίας.—φάσκων=προφασιζόμενος· ἡ ἀληθὴς αἰτία τῆς συλλήψεως τοῦ Ἀλκιβιάδου ἦτο ὁ φόβος μὴ κατηγορηθῇ ὑπὸ τῶν Λακ. τῷ μεγάλῳ βασιλεῖ, ὅτι ἔχει σχέσεις μετὰ τοῦ ἐχθροῦ τῆς Σπάρτης.—κελεύειν βασιλεῦα=ὅτι ὁ βασιλεὺς διέταττεν.—πολεμεῖν, ὑποκμ. τὸν Τισσαφέρην=νὰ πολέμῃ ὁ Τισ.—Μαντιθέου, φίλου τοῦ Ἀλκιβιάδου.—ἄλόντος, μετχ. ἄρ. ὅ' κλινομένου κατὰ τὰ εἰς μι τοῦ ῥ. ἀλίσκομαι=συλλαμβάνομαι.—εὐπορήσαντες=τυχόντες, εὐρόντες (ὁ Ἀλκ. καὶ ὁ Μαντίθεος).—νυκτὸς=ἐν καιρῷ νυκτός.—ἀπέδρασαν, τοῦ ῥ. ἀποδιδράσκω=δραπέτεύω.—Κλαζομένας, πόλιν τῆς Ἰωνίας εἰς τὸν κόλπον τῆς Σμύρνης.

§ 11-13. *Οἱ ἐν Σησιῶ Ἀθηναῖοι προσορμίζονται εἰς Καρδίαν καὶ ἐκεῖθεν τῇ προτροπῇ τοῦ Ἀλκιβιάδου ἐπαναπλεύουσιν εἰς Σησιτὸν καὶ παραλαβόντες νέας βοηθείας πλεύουσιν εἰς Πάριον παρεσκευασμένοι πρὸς ναυμαχίαν· ἐκ Παρίου δὲ προσορμίζονται εἰς Προκόννησον.*

οἱ δ' ἐν Σησιῶ Ἀθηναῖοι, οἵτινες κατὰ τὴν § 8 εἶχον 40 πλοῖα.—αἰσθόμενοι, ἡ σύνταξις: αἰσθόμενοι (=ἐπεὶ ἦσθοντο) Μίνδαρον μέλλοντα (=ὅτι ἔμελλε) πλεῖν ἐπ' αὐτούς.—ναυσὶν ἐξήκοντα, κατ' ἀρχὰς εἶχεν 90 (§ 4)· ἐκ τούτων ἀπώλεσε κατὰ τὴν ναυμαχίαν 30 (§ 7).—Καρδίαν, πόλιν τῆς Θρακικῆς χερσονήσου ἐν τῷ Μέλανι κόλπῳ.—ἦκε, τοῦ ῥ. ἦκω=ἐλήλυθα=ἔχω ἔλθει· ὁ παρτακτ. ἦκον =ἐληλύθειν (ὅπως ἐνταῦθα) ἢ ἦλθον.—σὺν... ἐπα-

κτιδί=μέ μικρὸν πλοιάριον.—πυθόμενος, τοῦ β. πυνθάνομαι=πληροφοροῦμαι ἢ μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται;—ὄτι... ἀνηγμένα εἶεν=ὄτι εἶχον πλεύσει.—Κύζικον, πόλιν ἐν τῇ Προποντίδι.—περὶ—κατὰ ξηράν.—περιπλεῖν, ἢ περί, διότι ἵνα ἔλθωσι τὰ πλοῖα ἐκ Καρδίας εἰς Σηστόν ἐπρεπε νὰ πλεύσωσι πέραξ ὅλης τῆς Θρακικῆς χερσονήσου.—ἐκεῖσε, δηλ. εἰς Σηστόν.—ἐπεὶ δ' ἦλθον, ποῦ;—αὐτοῦ (δηλ. τοῦ Ἀλκιβιάδου) μέλλοντος, ἢ μετχ. χρονκ.—ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν=μέ τὸν σκοπὸν νὰ ναυμαχήσῃ.—Θάσου, νήσου ἀπέναντι τῆς Θράκης.—ἠργυρολογηκότες=οἱ ὅποιοι εἶχον εἰσπράξει χρήματα (πρβλ. § 8 «ὄρχοντο ἐπ' ἀργυρολογίαν»).—εἰπὼν=παραικελευσάμενος=προτρέψας.—διώκειν, ἐνταῦθα=ἀκολουθεῖν.—αὐτόν, δηλ. τὸν Ἀλκιβιάδην.—ἐξελομένοις=ἄφ' οὗ ἀφαιρέσωσι.—τὰ μεγάλα ἰστία=τὰ πανιὰ τοῦ μεγάλου ἰστοῦ, τὰ ὅποια ἄφινον εἰς τὴν ξηράν, ὅτε ἔμελλον νὰ ναυμαχήσωσιν, ἵνα κατὰ τὴν ναυμαχίαν τὰ πλοῖα εἶναι ἐλαφρότερα.—Πάριον, πόλιν εἰς τὴν εἴσοδον τῆς Προποντίδος.—ἕξ καὶ ὀγδοήκοντα, διότι 40 ἦσαν αἱ ἐν § 8 μνημονευόμεναι, 6 αἱ τοῦ Ἀλκιβιάδου (§ 11) καὶ 40 αἱ τοῦ Θηραμένους καὶ Θρασυβούλου.—περὶ ἀρίστον ὄραν=περὶ τὴν ὄραν τοῦ προγεύματος, δηλ. περὶ τὴν μεσημβρίαν· παρὰ τοῖς ἀρχαίοις τὸ μὲν πρωινὸν φαγητὸν ἐλέγετο ἀκράτισμα, τὸ δὲ μεσημβρινὸν ἄριστον καὶ τὸ ἔσπερινὸν δεῖπνον.—Προκόννησον, νῆσον τῆς Προποντίδος, λεγομένην νῦν τοῦ Μαρμαρᾶ.

§ 14-15. Ὁ Ἀλκιβιάδης πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ Μίνδαρος καὶ ὁ Φαρνάβαζος εὐρίσκονται ἐν Κυζίκῳ καὶ ὑποδείξας τοῖς ἑαυτοῦ στρατιώταις τὴν ἀνάγκην τῆς ναυμαχίας ἀνάγεται ἐπὶ Κύζικον.

αὐτοῦ, ποῦ;—ἐκκλησίαν, ἐκκλησία κυρίως λέγεται ἢ συνέλευσις τοῦ λαοῦ ἐν Ἀθήναις, εἶτα δὲ καὶ ἡ τοῦ στρατοῦ, ὅπως ἐνταῦθα.—παρεκελεύετο... ὄτι=παρεκελεύετο... εἰπὼν ὅτι.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς στρατιώταις.—πεζομαχεῖν, δηλ. πρὸς τὸν κατὰ ξηράν στρατὸν τοῦ Φαρναδάζου.—τειχομαχεῖν, δηλ. πρὸς τὰ τεῖχη τῆς Κυζίκου.—οὐ γὰρ ἔστιν..., ὁ λόγος ἀπὸ πλαγίου ἐγένετο εὐθύς.—τοῖς δὲ πολεμίοις ἄφθονα, ποῖον τὸ β. τῆς προτάσεως;—παρὰ βασιλέως, δηλ. πεμπόμενα· βασιλεὺς δὲ κατ' ἐξοχὴν λέγεται ὁ τῶν Περσῶν.—ἐπειδὴ=ἄφ' οὗ.—ὠρμίσαντο, δηλ. ἐν τῷ λιμένι τῆς Προκοννήσου·

τὸ δὲ ὠρμίσαντο τοῦ β. ὀρμίζομαι=ἀγκυροβολῶ.—καὶ τὰ μικρὰ= ἀκόμη καὶ τὰ μικρά.—συνήθροισε=συνηθροίκει.—ἐξαγγελίαι, ποίας ἐγκλίσεως εἶναι;—ἐπεκίηρξε, τοῦ ἐπικηρύττω=διὰ κήρυκος ἀναγγέλλω.—ὄς ἂν ἀλίσκηται... θάνατον τὴν ζημίαν=τὴν ζημίαν θάνατον (ἔσεσθαι τούτω), ὄς ἂν ἀλίσκ. κτλ.=ὅτι ἡ τιμωρία θὰ εἶναι θάνατος εἰς τούτον (ὅτι θὰ τιμωρηθῆ διὰ θανάτου οὗτος), ὅστις ἤθελε συλληφθῆ νὰ πλέῃ εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος (=εἰς τὸ πέραν), δηλ. εἰς Κύζικον.—ὡς ἐπὶ ναυμαχίαν, πρβλ. § 12.—ῥοντος πολλῶ, δηλ. ὑετῶ=ἐν ᾧ ἔπιπτε πολλὴ βροχή.

§ 16-19. Ἡ παρὰ τὴν Κύζικον ναυμαχία (410).

§ 16-17. *Οἱ Πελοπ. ἰδόντες τὸ πλῆθος τῶν τριήρων τῶν Ἀθηναίων φεύγουσι πρὸς τὴν γῆν, ἔνθα συνορμίσαντες τὰς ναῦς μάχονται τοῖς ἐναντίοις ἐπιπλέουσι.*

αἰθρίας γενομένης=ἐπειδὴ ἐγένετο ὁ οὐρανὸς αἰθριος (καθαρός).—καθορᾶ=διακρίνει.—πόρρω ἀπὸ τοῦ λιμένος=μακρὰν τοῦ λιμένος (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς τριήρεις τῶν Ἀθην., αἵτινες ἦσαν πρὸς τῷ λιμένι).—καὶ ἀπειλημμένας (τοῦ β. ἀπολαμβάνομαι) ἀπ' αὐτοῦ=καὶ μάλιστα ὅτι ἦσαν ἀποκεχωρισμένοι ἀπ' αὐτοῦ, δηλ. τοῦ λιμένος.—πλείους τε πολλῶ=πολλῶ πλείους· πόσαι ἦσαν αἱ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων;—ἡ πρότερον, πρὶν δηλ. ἔλθῃ ὁ Ἀλκιβ., ὁ Θηραμένης καὶ ὁ Θρασύδουλος (πρβλ. § 11-12).—πρὸς τῷ λιμένι, ἢ πρὸς=πλησίον.—συνορμίσαντες=συμφράζαντες (§ 7).—ἐμάχοντο ἐπιπλέουσι τοῖς ἐναντίοις=ἐμάχοντο τοῖς ἐναντίοις ἐπιπλέουσι (=ὅτε ἐπέπλεον).

§ 18-19. *Ὁ Μίνδαρος ἰδὼν τὸν Ἀλκιβιάδην ἀποβάντα εἰς τὴν γῆν ἀποβαίνει καὶ αὐτός, ἀλλὰ μαχόμενος πίπτει μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ οἱ Ἀθην. λαβόντες πάσας τὰς ναῦς τῶν πολεμίων πλὴν τῶν Συρακοσίων ἔρχονται εἰς Προκόννησον τῇ δὲ ὑστεραία πλεύσαντες εἰς Κύζικον καταλαμβάνουσι αὐτήν.*

περιπλεύσας=ἀφ' οὗ ἔπλευσε περίξ (τῶν μαχομένων πλοίων).—ἀπέβη εἰς τὴν γῆν, ἵνα καὶ ἐκ τῶν ὀπισθεν προσβάλλῃ τοὺς ἐχθρούς.—ἰδὼν δὲ ὁ Μινδ., τί;—καὶ αὐτός, καθὼς δηλ. καὶ ὁ Ἀλκιβ.—ἐν τῇ γῇ, συναπτέος ὁ προσδιορισμὸς τῷ μαχόμενος.—ῥχοντο, τοῦ β. οἴχομαι=ἀπελήλυθα=ἔχω ἀπέλθει· ὁ παρτ. ῥχόμεν=ἀπεληλύθειν ἢ (ὅπως ἐνταῦθα) ἀπῆλθον· τὸ ἀντίθετον τούτου ἦκω.—ἄγοντες, μετχ. τροπική.—πλὴν τῶν Συρακοσίων, δηλ. νεῶν μετὰ

τὴν καταστροφὴν τοῦ στόλου τῶν Ἀθηναίων ἐν Σικελίᾳ οἱ Συρακόσιοι ἔστειλαν εἰς τοὺς Πελοπον. 20 πλοῖα πρὸς βοήθειαν (τῷ 412).—ἐκείνας δέ, ὁ δὲ=γάρ.—αὐτοὶ=οἱ ἴδιοι πρὸς τίνα σκοπὸν ἔκαυσαν τὰ πλοῖά των οἱ Συρακ.;—οἱ Κυζικηνοὶ=οἱ κάτοικοι τῆς Κυζίκου.—τῶν Πελοπον., δηλ. τῆς Λακωνικῆς φρουρᾶς μετὰ τοῦ ἀρμοστοῦ.—ἐκλιπόντων, ἢ μετχ. αἰτιολογκ.—αὐτὴν, τίνα;

§ 20-22. *Οἱ Ἀθηναῖοι εἰσπράττουσι χρήματα παρὰ τῶν Κυζικηνῶν καὶ Σηλυμβριανῶν καὶ κατασκευάζουσιν ἐν Χρυσόπολει δεκατετήριον.*

αὐτοῦ, ποῦ;—οὐδὲν... ἐργασάμενος=χωρὶς οὐδὲν ἄλλο κακὸν νὰ πράξῃ.—Πέρινθον καὶ Σηλυμβρίαν, πόλεις τῆς Θράκης ἐν τῇ Προποντίδι.—τῆς Καληδονίας, ἢ γενκ. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ Χρυσόπολιν· ἢ Χρυσόπολις ἦτο πόλις ἐν τῷ Βοσπόρῳ, ἀπέναντι τοῦ Βυζαντίου, νῦν Σκούταρι.—δεκατετήριον=οἰκοδόμημα, εἰς ὃ ἀπεταμεύετο ἡ δεκάτη, ἣτις ἦτο φόρος πληρωνόμενος ὑπὸ τῶν πλοίων.—ἐξέλεγον=εἰσέπραττον.—καὶ φυλακὴν=(ἐκτὸς ἐκείνων, οἵτινες κατελείφθησαν πρὸς εἰσπραξίν τῆς δεκάτης) ἀκόμη καὶ φρουράν.—τοῦ χωρίου=τοῦ ὄχρου τόπου.—ἐπιμελεῖσθαι... καί... βλάπτειν, καθαρῶς τελικὰ ἀπαρμφ. ἐξαρτώμενα ἐκ τοῦ ἐγκαταλιπόντες=ἵνα φροντίζωσι (=ἐπιτηρῶσι) . . . καὶ ἵνα βλάπτωσιν.—εἴ τι ἄλλο (= ἄλλην τινὰ βλάβην) δύναντο, δηλ. βλάπτειν.

§ 23. *Ἡ ἐπὶ τῇ ἡττῇ τῶν Λακεδ. καὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Μινδάρου ἀποσταλεῖσα εἰς Λακεδαίμονα ὑπὸ τοῦ Ἱπποκράτους ἐπιστολή.*

ἐπιστολέως=ὑποναύρχου.—εἰς Λακεδαίμονα, συναπτέον τῷ πεμφθέντα.—γράμματα=ἐπιστολή.—εἶλω εἰς Ἀθήνας, βραχυλογία ἀντί: ἀλόντια ἐκομίσθη εἰς Ἀθήνας.—ἔρρει... δρᾶν, ἢ ἐπιστολὴ αὕτη εἶναι γεγραμμένη ἐν Δωρικῇ διαλέκτῳ μετὰ τῆς γνωστῆς Λακωνικῆς βραχυλογίας.—ἔρρει, (οὐχὶ παρτατκ. τοῦ δῶ, ἀλλὰ) γ' ἐνικ. πρόσ. τοῦ ἐνεστ. ἔρρω ἔχοντος σημ. παρκμ.=ἀπόλωλα.—κᾶλα (ἀντί: κῆλα ἐκ τοῦ καίειν)=ξύλα, πλοῖα.—ἀπεσσύα (=ἀττικ. ἀπεσσύη), παθ. ἀόρ. β' τοῦ ἀποσεύομαι, ὅπερ κυρίως=φεύγω δρομαίως, εἶτα=ἀποθνήσκω.—πεινῶντι=πεινῶσι.—τῶνδρες, κατὰ κρᾶσιν ἐκ τοῦ: τοῖ ἄνδρες=οἱ ἄνδρες.—ἀπορίοιμες=ἀποροῦ-

§ 24 - 25. Ὁ Φαρνάβαζος παραμυθούμενος τοὺς Πελοπον. δίδει ἐκάστῳ ἰμάτιον καὶ μισθόν· συγκαλέσας δὲ τοὺς ἀπὸ τῶν πόλεων στρατηγοὺς καὶ τριηράρχους προτρέπει αὐτοὺς νὰ κατασκευάζωσι πλοῖα.

Φαρνάβαζος, εἰς οὗ τὸ στρατόπεδον εἶχον καταφύγει πάντες οἱ ἐκ τῆς καταστροφῆς διασωθέντες.—μὴ ἀθυμεῖν=νὰ μὴ στενοχωρῶνται.—ξύλων=(τῶν ἀπολεσθέντων) πλοίων.—ὡς ὄντων πολλῶν, δηλ. ξύλων=διότι πολλὰ ὑπάρχουσι πλοῖα.—ἐν τῇ βασιλέως, δηλ. χώρᾳ.—ἕως ἄν... ἤ=ἐφ' ὅσον εἶναι.—ἐφόδιον=μισθόν.—τοὺς ναύτας, ἀντικμ. τοῦ ὀπίστας καὶ κατέστησε.—φύλακας, κατηγρμ. τοῦ κατέστησε.—ἀπὸ τῶν πόλεων, δηλ. τῶν συμμάχων τοῖς Λακεδαιμονίοις.—ναυπηγεῖσθαι, μέσον (ὡς καὶ τὸ κατωτέρω κομίζεσθαι), οὐχὶ παθητικόν.—Ἀντάνδρω, πόλει ἐν Μυσίᾳ εἰς τοὺς πρόποδας τῆς Ἰθῆς (ὄρους τῆς Τροίας).—ἴσας, πρὸ τούτου νοητέον τό: τοσαύτας.—ῦλην=ξύλα.—κομίζεσθαι, ἐκ τοῦ φράζων=λέγων νὰ προμηθεύονται.

Β'. Ἀγῶνες Ἀθηναίων καὶ Λακεδαιμονίων περὶ Καλχηδόνα καὶ Βυζάντιον (409).

(3, 1 - 22)

§ 1 - 4. Οἱ Ἀθηναῖοι στρατοπεδεύουσι πλησίον τῆς Καλχηδόνας, ἧς οἱ κάτοικοι φοβηθέντες παραδίδουσι τὰ ἐαυτῶν πράγματα εἰς τοὺς Βιθυννοὺς Θραῦκας.—Ὁ Ἀλκιβιάδης κατορθώσας νὰ λάβῃ παρὰ τῶν Θρακῶν τὰ ἐμπειπιστευμένα αὐτοῖς πολιορκεῖ τὴν Καλχηδόνα.

ἔληγεν, τοῦ β. λήγω=τελειώνω.—ἔπλευσαν, ὁ μὲν Ἀλκιβιάδης καὶ ὁ Θράσυλλος ἐκ Λαμφάκου, ἐν ἧ οὔτοι εὕρισκοντο, ὁ δὲ Θηραμένης ἐκ τῆς Χρυσοπόλεως (πρβλ. 1, § 22).—Προκόννησον, πρβλ. 1, § 23.—παντὶ τῷ στρατοπέδῳ=πάσῃ τῇ στρατιᾷ=μὲ ὄλον τὸν στρατόν.—ἐκεῖθεν=ἀπὸ ἐκεῖ (πόθεν);.—Βυζάντιον, νῦν Κωνσταντινούπολις, ἀντικρὺ τῆς Καλχηδόνας· ἡ Καλχηδὼν καὶ τὸ Βυζάντιον ἦσαν σύμμαχοι τῶν Λακεδαιμονίων.—δομήσαντες, ἀμετάβατον· τίνος β. εἶναι;—πρὸς Καλχηδόνα, ἡ πρὸς=πλησίον.—οἱ Καλχηδόνιοι=οἱ κάτοικοι τῆς Καλχηδόνας.—προσιόντας (μετχ. τοῦ

ρήμ. προσέρχομαι) . . . τοὺς Ἀθηναίους=ἔτι οἱ Ἀθηναῖοι προσήρχοντο. — αἰσθόμενοι, ἀόρ. 6' τοῦ αἰσθάνομαι ἢ μετχ. χρονκ. = ἐπεὶ ἦσθοντο=ἔτε ἔμαθον. — τὴν λείαν ἄπασαν=πάντα τὰ πράγματα τὰ ὑποκείμενα εἰς λεηλασίαν. — κατέθεντο, ἀόρ. τοῦ κατατίθειμαι=θέτω πρὸς φύλαξιν. — ἀστυγείτονας=γείτονας. — ὄντας, μετχ. αἰτιολογκ. = ἐπειδὴ ἦσαν. — λαβὼν . . . κελεύσας, μετχ. χρονικαὶ=ἄφ' οὗ ἔλαβεν . . . ἄφ' οὗ διέταξεν. — παραπλεῖν, δηλ. παρὰ τὴν ἡπειρον. — τὰ . . . χρήματα=τὴν λείαν ἄπασαν. — εἰ δὲ μή, ἐνν. ἀποδοῦτεν=ἐὰν δὲ δὲν δώσωσιν ὀπίσω τὰ πράγματα. — πολεμήσειν . . . αὐτοῖς=ἔτι θὰ πολεμήσῃ πρὸς αὐτούς. — οἱ δὲ=οὔτοι δὲ (τίνες;). — ἀπέδοσαν, τοῦ β. ἀποδίδωμι = δίδω ὀπίσω τὸ ἀντίθετον ἀπολαμβάνω=λαμβάνω ὀπίσω. — ἦκεν=ἐπανῆλθεν. — πίστεις=διαδεδαιώσεις πίστεως, ἔρκους. — πεποιημένος=ἔχων συνάφει, δηλ. πρὸς τοὺς Βιθυνούς. — ἀπετείχιζεν=ἀπέκλυε. — ἀπετείχιζε . . . ξυλίην τείχει, ἢ ἔννοια: ἡ Καλχηδὼν ἔκειτο ἐπὶ χερσονήσου διὰ τῆς πόλεως ἔρρει ποταμὸς ὁμώνυμος τῇ πόλει· λοιπὸν δ' Ἀλκιβ. ἀπέκλυεν ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ξηρᾶς τὴν πόλιν διὰ ξυλίνου χαρακώματος, ἕπερ ἐξετείνετο ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Προποντίδος καὶ ἕπερ διεχωρίζετο ὑπὸ τοῦ ποταμοῦ, οὗ αἱ ὄχθαι ἀπεκλήθησαν διὰ τοῦ χαρακώματος τοσοῦτον, ὅσον αὐτὸς ὁ τόπος ἐπέτρεπεν (βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδιον ἐν σελ. 14). — παντὶ τῷ στρατοπέδῳ . . . ξυλίην τείχει, δοτκ. ὀργανικαί. — ἀπὸ θαλάττης εἰς θάλατταν=ἀπὸ τῆς μιᾶς θαλάσσης μέχρι τῆς ἄλλης, δηλ. ἀπὸ τοῦ Βοσπόρου μέχρι τῆς Προποντίδος. — τοῦ ποταμοῦ, ὅσον οἶόν τ' ἦν = τοσοῦτον τοῦ ποταμοῦ, ὅσον ἀποτείχιζεν οἶόν τ' ἦν=τόσον μόνον μέρος τοῦ ποταμοῦ, ὅσον ἦτο δυνατόν νὰ ἀποτείχιζῃ· τὸ χαρακώμα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἐκταθῇ μέχρις αὐτοῦ τοῦ ποταμοῦ λόγῳ τοῦ ἀποκρήνιου τῶν ὄχθων αὐτοῦ.

§ 5-7. Ὁ ἀρμοστής τῆς Καλχηδόνης Ἰπποκράτης ἐπέρχεται κατὰ τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἀντεπεξελθόντες συνάππουσι πρὸς αὐτὸν μάχην, καθ' ἣν ὁ μὲν Ἰπποκράτης φονεύεται, ὁ δὲ ἐλθὼν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ Φαρνάβαζος ἀποχωρεῖ εἰς τὸ ἑαυτοῦ στρατόπεδον.

ἐνταῦθα, χρονκ. = τότε, δηλ. καθ' ὃν χρόνον ἡ Καλχηδὼν ἀπετείχιζετο. — Ἰπποκράτης, πρβλ. 1, § 23. — ἀρμοστής, ὁ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν στελλόμενος διοικητὴς πόλεως ὑποτελοῦς. — ἐκ τῆς πόλεως, τίνος;

μεν. — τοὺς στρατιώτας, τὴν Λακωνικὴν φρουρὰν καὶ τοὺς δυναμένους ἐκ τῶν ἐγγχωρίων νὰ φέρωσιν ὄπλα. — ὡς μαχοῦμενος, μετχ. τελικὴ, ἥτις χάριν περισσοτέρας ἐμφάσεως λαμβάνει τὸ ὡς = ἵνα πολεμῆσῃ. — οἱ δὲ Ἰθνηναῖοι, δηλ. οἱ εὐρισκόμενοι μεταξὺ τῆς πόλεως καὶ τοῦ χαρακώματος. — Φαρνάβαζος, πρβλ. 1, § 6. — ἔξω τῶν περιτειχισμάτων, ἐπομένως ἀπὸ τοῦ μέρους τῆς ξηρᾶς. — προσεβιοῖται, παρατ. ἀποπειρατικὸς = προσεπάθει νὰ βοηθῆ καὶ αὐτός. — στρατιᾶ, ἐνταῦθα = πεζῶ στρατῶ, ὡς δεικνύει ἡ ἀντίθεσις ἵπποις = ἵππευσι = μὲ ἵππεϊς. — ἑκάτερος = ἕκαστος χωριστά. — τ οἷς ὀπλίταις = τοῖς ἑαυτῶν ὀπλίταις = μὲ τοὺς ὀπλίτας των. — μέχρι Ἀλκιβιάδης, ὅστις μέχρι τοῦδε ἐμάχετο κατὰ τοῦ Φαρναβάζου. — ἀπέθανεν = ἐφονεύθη. — μετ' αὐτοῦ, τίνας; — ἄμα = συγχρόνως. — οὐ δυνάμενος, μετχ. αἰτιολγ. πῶς ἀναλύεται; — συμμειῖται = νὰ συνενωθῆ τοῦ συμμειγνυμι. — διὰ τὴν στενοπορίαν = διὰ τὴν στενότητα τοῦ περάσματος. — τοῦ ποταμοῦ καὶ τῶν ἀποτειχισμάτων ἐγγὺς ὄντων = ἐπειδὴ ὁ ποταμὸς καὶ τὰ (ἑκατέρωθεν αὐτοῦ ἐξικνούμενα) ἀποτείχισματα ἦσαν πολὺ πλησίον (καὶ ἐπομένως κατελείπετο στενόν τι πέρασμα, δι' οὗ ἀδύνατον ἦτο νὰ διέλθῃ ὁ Φαρνάβαζος· βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδιον ἐν σελ. 14). — Ἡράκλειον, ναὸν τοῦ Ἡρακλέους. — οὐ = ὄπου.

§ 8-9. *Οἱ Ἰθνηναῖοι στρατηγοὶ κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Ἀλκ. συνάπτουσι συνθήκας μετὰ τοῦ Φαρν., καθ' ἃς ὁ μὲν Φαρν. ὑποχρεοῦται νὰ πληρώσῃ τοῖς Ἰθνην. 20 τάλαντα καὶ νὰ ὀδηγήσῃ πρέσβεις Ἰθνην. εἰς τὸν βασιλέα, οἱ δὲ Καλχηδ. νὰ εἶναι φόρον ὑποτελεῖς εἰς τοὺς Ἰθνηναίους.*

ἐκ τούτου δὲ = μετὰ ταῦτα δέ. — εἰς Χερρόνησον, τὴν Θρακικὴν. — πρᾶξων, μετχ. τελκ. = ἵνα εἰσπράξῃ. — οἱ δὲ λοιποὶ στρατηγοί, ὁ Θηραμένης καὶ ὁ Θράσυλλος. — δοῦναι... ἀναγαγεῖν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ συνεχώρησαν = συνεφώνησαν πρὸς τὸν Φαρνάβαζον νὰ δώσῃ ὁ Φαρνάβαζος καὶ νὰ ὀδηγήσῃ. — ὑπὲρ Καλχηδόνας = διὰ τὴν Καλχηδόνα (ὅπως μὴ αὕτη καταληφθῆ ὑπὸ τῶν Ἰθνην. καὶ λεηλατηθῆ ὑπ' αὐτῶν). — τάλαντα, τὸ τάλαντον τὸ Ἀττικὸν εἶχεν ἄξιαν ἕξ χιλιάδων δραχμῶν. — ὡς = πρὸς. — πρέσβεις, ἵνα οὗτοι διαπραγματευθῶσι περὶ εἰρήνης τῶν Ἰθνηναίων μετὰ τοῦ μεγάλου βασιλέως. — ὑποτελεῖν... ἀποδοῦναι... μὴ πολεμεῖν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὄρκους

ἔδοσαν καὶ ἔλαβον—να πληρώνωσι τὸν φόρον οἱ Καλχηδόνιοι εἰς τοὺς Ἀθηναίους... καὶ νὰ δώσωσιν ὀπίσω... νὰ μὴ πολεμῶσι δὲ οἱ Ἀθηναῖοι πρὸς τοὺς Καλχηδόνιους.—ὅσον περ εἰώθεσαν, δηλ. ὑποτελεῖν=ὅσον ἀκριβῶς συνείθιζον νὰ πληρώνωσιν (ὡς μέλη τῆς Ἀθηναϊκῆς συμμαχίας).—ὀφειλόμενα χρήματα, ἐκ φόρων προηγούμενων ἐτῶν διότι ἀπὸ τοῦ 411 π. X., ἀφ' ὅτου ἀπεστάτησαν οἱ Καλχηδόνιοι, δὲν ἐπλήρωνον φόρον εἰς τοὺς Ἀθηναίους.—ἔως ἄν..., προσδιορίζει χρονικῶς μόνον τὸ μὴ πολεμεῖν καὶ ὄχι καὶ τὰ προηγούμενα ἀπαρέμφ. ὑποτελεῖν... ἀποδοῦναι.—οἱ παρὰ βασιλέως πρέσβεις ἔλθωσι, βραχυλογικῶς ἀντὶ οἱ παρὰ (= πρὸς) βασιλέα πεμφθέντες πρέσβεις παρ' αὐτοῦ ἔλθωσιν.

§ 10-12. Ὁ Ἀλκιβιάδης κυριεύσας τὴν Σηλυμβρίαν ἐπανέρχεται εἰς Καλχηδόνα, ἐνθα ἐπικυροῖ τὰς πρὸς τὸν Φαρνάβαζον συνθήκας τῶν Ἀθηναίων καὶ συνάπτει ἰδιαιτέραν φιλίαν μετὰ τοῦ Φαρναβάζου.

οὐκ ἐτύγχανε παρῶν = κατὰ τύχην δὲν ἦτο παρῶν.—Σηλυμβρίαν, πρβλ. 1, § 21.—ἐκείνην, ποίαν;—ἔλόν, ἀόρ. ὅ' τοῦ αἰρῶ=κυριεύω ἢ μετχ. χρονικ. = ἐπεὶ εἶλεν τὸ παθ. τούτου ἀλίσκομαι = κυριεύομαι.—πανδημεῖ=πανστρατιᾶ.—ἀξιῶν=ἡγούμενος=ἐπειδὴ εἶχε τὴν ἀξίωσιν ἢ ἀξίωσις αὐτῆ τοῦ Φαρν. ἦτο δικαία διότι ὁ Ἄλκ. ἦτο ὁ ἀρχιστράτηγος τῶν Ἀθην. καὶ ὡς τοιοῦτος ἔπρεπε νὰ ἐπικυρώσῃ τὰς πρὸς τὸν Φαρν. συνθήκας τῶν ἄλλων στρατηγῶν.—δεῖν=ὅτι ἔπρεπε.—κἀκεῖνον, ὑποκμ. τοῦ ὀμνῦναι=καὶ ἐκεῖνος (τίς;) νὰ ὀρκίζηται.—ἔλθοι... ἦλθε... ἔφη, ὑποκειμ. ὁ Ἀλκιβιάδης.—οὐκ ἔφη ὀμείσθαι=ἔφη οὐκ ὀμείσθαι=εἶπεν ὅτι δὲν θὰ ὀρκισθῆ.—εἰ μὴ... ὀμείται = ἐὰν δὲν ὀρκισθῆ.—κἀκεῖνος, δηλ. ὁ Φαρνάβαζος.—ὁ μὲν, ὁ Ἀλκιβιάδης.—Χρυσσοπόλει, πρβλ. 1 § 22.—οἷς... Ἀρνάπει = Μιτροβάτει καὶ Ἀρνάπει, οὗς Φαρνάβαζος ἔπεμψε.—ὁ δέ, ὁ Φαρνάβαζος.—τοῖς παρ' Ἀλκιβιάδου, ἐνν. ἢ μετχ. πεμφθεῖσι οἱ ἄρχοι δίδονται δι' ἀντιπροσώπων διὰ τὸν φόβον, ὃν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἐκάτερος πρὸς τὸν ἕτερον, ἰδίᾳ δ' ὁ Ἄλκ., ὅστις πρὸ ὀλίγου ἐφυλακίσθη ὑπὸ τοῦ Τισσαφ. ἐν ᾧ ἦτο φίλος του (πρβλ. 1, § 8-10).—τὸν κοινὸν ὄρκον=τὸν ὄρκον τὸν ἀφορῶντα (τὰ κοινὰ=) τὴν πολιτείαν τῶν Ἀθηναίων.—ἰδίᾳ = ἰδιαιτέρως, προσωπικῶς ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸν κοινὸν ὄρκον.—πίστεις=διαβεβαιώσεις φιλίας.

§ 13-16. *Ὁ μὲν Φαρνάβαζος ἄγει πρὸς τὸν βασιλέα τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθηναίων, οἱ δ' Ἀθηναῖοι πολιορκοῦσι τὸ Βυζάντιον, ὃ μὴ δυνάμενοι διὰ τῆς βίας νὰ κυριεύσωσιν ἀποπειρῶνται νὰ καταλάβωσι διὰ προδοσίας.*

ἀπῆει, παρτκ. τοῦ ἀπέροχομαι.—ἀπαντᾶν εἰς Κύζικον, βραχυλογικῶς ἀντι ἰόντας εἰς Κύζικον ἀπαντᾶν αὐτῷ ἐκεῖ=ἀφ' οὗ ἔλθωσιν εἰς Κύζικον νὰ ἀπαντῶσιν αὐτὸν (τίνα;) ἐκεῖ.—καὶ Ἀργεῖοι, ὅτινες ἦσαν σύμμαχοι τῶν Ἀθηναίων.—ἐπορεύοντο, δι' ἴδιον συμφέρον καὶ οὐχὶ ὡς πρέσβεις.—ἦγεν=ᾠδήγει.—περιτειχίσαντες=ἀποτειχίσαντες=ἀποκλήσαντες διὰ τείχους (ἀπὸ τοῦ μέρους, ἐννοεῖται, τῆς ξηρᾶς).—ἀκροβολισμοὺς... ἐποιοῦντο=ἤκροβολίζοντο καὶ προσέβαλλον = ἐμάχοντο μακρόθεν καὶ ἐκ τοῦ συστάδην.—πρὸς τὸ τεῖχος, τῆς πόλεως.—ἄρμωστής=ὡς ἄρμωστής.—τῶν περιοίκων, περιοίκοι ἐκαλοῦντο οἱ κατοικοῦντες τὴν ἐκτὸς τῆς Σπάρτης χώραν τῆς Λακωνικῆς· οὗτοι ἦσαν μὲν ὑπήκοοι τῶν Σπαρτιατῶν, διετήρουν ὅμως τὴν προσωπικὴν αὐτῶν ἐλευθερίαν ὡς ὑποταχθέντες ἐκουσίως εἰς τοὺς Σπαρτιάτας.—νεοδαμῶδων = νέων πολιτῶν, δηλ. ἀπελευθερωθέντων ειλῶτων.—οὐ πολλοὶ = ὀλιγοί.—ἄρχων = ὡς ἄρχων.—ὡς... διαπραΰσασθαι = ἐπειδὴ τίποτε δὲν ἠδύναντο νὰ κατορθώσωσι.—κατ' ἰσχὺν = διὰ τῆς δυνάμεώς των.

§ 17. *Ὁ ἄρμωστής τοῦ Βυζαντίου Κλέαρχος ἐξέρχεται τῆς πόλεως, ὅπως ἀνεύρη χρήματα καὶ νομίση ναῦς, δι' ἧν ἐσκόπει νὰ ἀναγκάσῃ τοὺς Ἀθῆν. νὰ λύσωσι τὴν πολιορκίαν.*

οἰόμενος, μετχ. αἰτιολογκ.—ἐπει ᾤετο=ἐπειδὴ ἐνόμιζε.—οὐδένα ἂν τοῦτο ποιῆσαι = ὅτι οὐδεὶς ἂν τοῦτο ποιήσειεν = ὅτι οὐδεὶς τοῦτο (ποιόν;) ἤθελε πράξει.—καταστήσας ἅπαντα = ἀφ' οὗ ἐτακτοποίησεν ὅλα.—ὡς ἐδύνατο=ὅσον ἠδύνατο.—τὰ ἐν τῇ πόλει=τὴν διοίκησιν τῆς πόλεως.—διέβη παρὰ τὸν Φαρνάβαζον=διαβάς τὸν Βόσπορον ἦλθε πρὸς τὸν Φαρνάβαζον.—εἰς τὸ πέραν = ἀντικρῶ (δηλ. τοῦ Βοσπόρου), εἰς τὴν Ἀσίαν.—παρ' αὐτοῦ, τίνος;—ληψόμενος... συλλέξων, μετχ. τελικαί· πῶς ἀναλύονται;—ἄλλη=ἄλλοῦ.—φρουρίδες=ὡς φρουροί.—Ἀγησανδρίδας, περὶ οὗ ἰδὲ 1, § 1.—ἐπιβάτης=ὑπαρχηγός.—καὶ ὅπως ναυπηγηθεῖεν... ἀποσπᾶσιαν, προτάσεις τελικαὶ συνδεόμεναι ταῖς τελικαῖς μετοχαῖς ληψόμενος καὶ συλλέξων.—ἐν Ἀντάνδρῳ, πρβλ. 1, § 25.—ἀθροαί...

πᾶσαι = ἀφ' οὗ δὲ ἔλαι συναθροισθῶσιν. — κακῶς... ποιῶσαι = κακοποιῶσαι. — τὸ στρατόπεδον = τὸν στρατόν (τῶν Ἀθηναίων, τὸν πολιορκοῦντα τὸ Βυζάντιον).

§ 18-22. *Κατὰ τὴν ἀπουσίαν τοῦ Κλεάρ. οἱ προδότες ἀνοίγουσι τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον πύλας καὶ εἰσάγουσιν εἰς τὴν πόλιν τὸν Ἄλκ. μετὰ τοῦ στρατοῦ του· οἱ ἐν τῇ πόλει παραδίδονται πάντες τῷ Ἄλκ. καὶ ἀποστέλλονται ὑπ' αὐτοῦ εἰς Ἀθήνας.*

οἱ προδιδόντες... τῶν Βυζαντίων = οἱ ἐπιθυμοῦντες ἐκ τῶν Βυζαντίων νὰ προδίδωσιν. — τὴν πόλιν = τὴν ἑαυτῶν πόλιν. — νυκτὸς = ἐν καιρῷ νυκτός. — ἀνοίξαντες, μετχ. χρονικ. πῶς ἀναλύεται; — τὰς ἐπὶ τὸ Θράκιον καλούμενον = αἱ ὁποῖαι ἔφερον εἰς τὸν τόπον, ὁ ὁποῖος ἔκαλεῖτο Θράκιον. — τούτων, δηλ. τῶν γενομένων πρὸς προδοσίαν τῆς πόλεως. — εἰδότες = γνωρίζοντες τοῦ ῥήμ. οἶδα. — ἐβοήθουν = ἔτρεχον εἰς βοήθειαν. — μετὰ πάντων, τῶν Λακεδαιμονίων. — ἐπεὶ = ἐπειδὴ. — πάντη = πανταχοῦ. — κατεῖχον = ἦσαν κύριοι. — οὐδὲν ἔχοντες ὅτι ποιήσειαν = μὴ δυνάμενοι νὰ πράξωσιν τι. — ἀπεπέμφθησαν = ἀπεστάλησαν. — καὶ ὁ Κοιρατάδας = ὁ δὲ Κοιρατάδας. — ἐν τῷ ὄχλῳ = ἐν μέσῳ τοῦ συνηθροισμένου πλήθους. — ἀποβαινόντων, δηλ. αὐτῶν = ὅτε αὐτοὶ ἀπεδιβάζοντο. — ἐν Πειραιεῖ, συναπτέον τῷ ἔλαθεν ἀποδράς = κρυφίως ἐν Πειραιεῖ ἔδραπέτευσεν. — Δεκέλειαν, χωρίον ἐν Ἀττικῇ (νῦν Τατόι).

Γ'. *Ἄφιξις Κύρου τοῦ νεωτέρου εἰς τὴν Μ. Ἀσίαν. Ἐπάνοδος τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς Ἀθήνας (408).*

(4, 1—23)

§ 1-3. *Ὁ Φαρνάβαζος καὶ οἱ πρέσβεις πορευόμενοι πρὸς τὸν βασιλέα συναντῶσι καθ' ὁδὸν καταβαίοντις ἐκ Σούσων τοὺς Δ. πρέσβεις καὶ τὸν Κύρον μέλλοντα νὰ ἀρξῇ πάντων τῶν ἐπὶ θαλάττῃ, νὰ συμπολεμήσῃ τοῖς Λακεδ. καὶ νὰ εἶναι κάρανος τῶν εἰς Καστωλὸν ἀθροισομένων.*

οἱ πρέσβεις, πρὸλ. 3, § 8, § 13. — τῆς Φρυγίας, ἔξαρκ. ἐκ τοῦ ἐν Γορδίῳ. — τὸν χειμῶνα, αἰτιατικ. τοῦ χρόνου συναπτέα μετὰ τοῦ

όντες.—ἀρχομένοι τοῦ ἔαρος, προσδιορίζει χρονικῶς τὸ πορευο-
 μένους αὐτοῖς, ὅπερ συναπτέον τῷ ἀπήντησαν = αὐτοὺς δὲ ἀπήν-
 τησαν ἐν ᾧ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ἀρχὴν τοῦ ἔαρος (τοῦ 408).—
 καταβαίνοντες, ἀπὸ τὰ Σοῦσα.—οἱ τε... πρέσβεις, ἢ ἀπόδοσις τοῦ
 τε κατωτέρω: καὶ ὁ Κῦρος οἱ πρέσβεις οὗτοι τῶν Λακεδ. κατὰ
 πᾶσαν πιθανότητα εἶχον σταλῆ πρὸς τὸν βασιλέα, ἵνα ἐπιζητήσῃσι
 τὴν ὀριστικὴν ὑποστήριξιν αὐτοῦ κατὰ τῶν Ἀθηναίων.—ὅτι...
 πεπραγότες εἶεν = ὅτι εἶχον κατορθώσειν ἐνταῦθα ὁ ἑ' παρκμ. πέ-
 πραγα ἔχει μεταβατ. σημασίαν, ἐπομένως = πέπραχα.—πάντων ὦν,
 ἀντὶ πάντα ὦν.—καὶ Κῦρος, δηλ. ἀπήντησεν αὐτοῖς.—ἄρξων =
 ὅστις ἔμελλε νὰ ἄρξῃ.—τῶν ἐπὶ θαλάττῃ = τῶν παραθαλασσίων, τῶν
 κάτω.—καὶ συμπολεμήσων Λ. = καὶ ὅστις ἔμελλε νὰ εἶναι σύμμα-
 χος τῶν Λ.—ἐπιστολήν τε ἔφερε, διὰ τοῦ τε συνδέεται τὸ ἔφερε
 μετὰ τοῦ Κῦρος ἀπήντησεν.—τοῖς κάτω = τοῖς ἐπὶ θαλάττῃ.—τὸ
 βασιλείον σφράγισμα = τὴν σφραγίδα τοῦ βασιλέως· ἢ σφραγίς
 χρησιμεύει πρὸς κύρωσιν τῆς γνησιότητος τῆς ἐπιστολῆς.—καὶ
 τάδε, δηλ. ἐκτὸς ἄλλων.—καταπέμπω = στέλλω κάτω (δηλ. εἰς τὰ
 παράλια).—Καστωλός, χωρίον τῆς Λυδίας οὐ μακρὰν τῶν Σάρ-
 δεων ἐνταῦθα εἰς Καστωλὸν = εἰς τὸ Καστωλοῦ πεδῖον (ἐν ᾧ συνη-
 θροίζοντο κατ' ἔτος τὰ Περσικὰ στρατεύματα πρὸς ἐπιθεώρη-
 σιν).—ἔστι = σημαίνει.

§ 4-7. *Κατὰ διαταγὴν τοῦ Κύρου ὁ Φαρν. δὲν ὀδηγεῖ
 τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθ. πρὸς τὸν βασιλέα οὔτε ἐπι-
 τρέπει εἰς αὐτοὺς τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον,
 ἀλλὰ κρατεῖ ἐν Ἀσίᾳ· τέλος μετὰ πάροδον τριῶν
 ἐτῶν ἐπιτρέπει εἰς αὐτοὺς νὰ ἐπιστρέψωσιν ἄπρα-
 κτοι εἰς τὸ ἑαυτῶν στρατόπεδον.*

ἐπειδὴ = ὅτε.—μάλιστα μὲν = κατ' ἐξοχὴν μὲν.—εἰ δὲ μή,
 δηλ. ἀναβαῖεν = ἐὰν δὲ δὲν ἀναβῶσιν.—εἶπεν = ἐκέλευσεν = διέτα-
 ξεν.—παραδοῦναι... ἀποπέμψαι = νὰ παραδώσῃ... ἢ νὰ μὴ ἀπο-
 στείλῃ ἀκόμη.—βουλόμενος, μετχ. αἰτλγχ.: πῶς ἀναλύεται;—
 τὰ πρατιτόμενα, δηλ. τὴν μετὰ τῶν Σπαρτιατῶν συμμαχίαν τῶν
 Περσῶν.—τέως μὲν = ἐπὶ τινὰ μὲν χρόνον.—φάσκων = προφα-
 σιζόμενος· τίνος ῥήμ. εἶναι;—τοτὲ μὲν... τοτὲ δὲ = ἄλλοτε μὲν...
 ἄλλοτε δέ.—ὡς μηδὲν μέμνηται, δηλ. ὁ Κῦρος = ἵνα μηδεμίαν

μομφὴν ἔχη κατ' αὐτοῦ (τίνος;) ὁ Κύρος· ὁ Κύρος ὡς ὑποστηρίζων τοὺς Λακεδ. θὰ ἐμέμφετο τὸν Φαρν. ἂν οὗτος ὠδήγει τοὺς πρέσβεις τῶν Ἀθην. πρὸς τὸν βασιλέα. — ἐπειδὴ... ἦσαν (= ἐγένοντο, δηλ. διατρίβουσι τοῖς πρέσβεσιν) = ἀφ' οὗ παρήλθον τρία ἔτη· λοιπὸν οἱ πρέσβεις ἐκρατήθησαν ἐν Ἀσίᾳ μέχρι τοῦ 405. — ἀφείναι αὐτούς = νὰ ἐπιτρέψῃ εἰς τὸν Φαρνάβαζον νὰ ἀφήσῃ αὐτούς (ἐλευθέρους). — φάσκων = προφασισζόμενος. — ἀπάξειν = νὰ φέρῃ ὀπίσω. — ἐπειδὴ οὐ παρὰ βασιλέα, δηλ. ἄγειν ἐξείη = ἀφ' οὗ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ὀδηγῇ αὐτούς πρὸς τὸν βασιλέα. — πέμπαντες... ἐκέλευον, δηλ. ὁ Κύρος καὶ ὁ Φαρνάβαζος. — Ἀριοβαρζάνει, οὗτος ἦτο ἐπιφανὴς Πέρσης, βραδύτερον (τῷ 387) διαδεχθεὶς τὸν Φαρνάβαζον. — παρακομίσαι = παραπέμψαι = νὰ συνοδεύσῃ (μέχρι τῆς θαλάσσης). — αὐτούς, τίνας; — ὁ δέ, τίς; — Κίον, πόλιν τῆς Μυσίας, παρὰ τὴν Προποντίδα. — πρὸς τὸ ἄλλο στρατόπεδον, δηλ. τῶν Ἀθηναίων.

§ 8-10. Πλοῦς τοῦ Ἀλκιβιάδου εἰς Σάμον, τοῦ Θρασυβούλου εἰς Θράκην καὶ τοῦ Θρασύλλου εἰς Ἀθήνας.
Ἐκλογὴ νέων στρατηγῶν ὑπὸ τῶν Ἀθηναίων.

βουλόμενος, μετχ. αἰτλγκ. πῶς ἀναλύεται; — ἀποπλεῖν, ἐκ τοῦ Βυζαντίου· τὸ ἀπαρμφ. τελικὸν ἐξαρτώμενον πόθεν; — οἴκαδε = εἰς τὴν πατρίδα, δηλ. εἰς τὰς Ἀθήνας. — εὐθύς (= εὐθύ) ἐπὶ Σάμου = κατ' εὐθείαν εἰς τὴν Σάμον. — ἐκεῖθεν, πόθεν; — τῆς Καρίας, ἡ γενκ. πόθεν ἐξαρτᾶται; — ἦκεν = ἐπανῆλθεν. — ὄχρετο = ἀπῆλθε· τοῦ ῥήμ. οἴχομαι. — ἐκεῖ, ποῦ; — χωρία = φρούρια. — τά... μεθεστηκότα = τὰ ὅποια εἶχον προσχωρήσει πρὸς τοὺς Λακεδ. — κατεστρέψατο = ὑπέταξεν. — ἔχουσαν κακῶς = ἦτις εἶχε κακῶς = ἦτις εὐρίσκετο ἐν κακῇ καταστάσει. — στάσεις = ἐσωτερικαὶ ταραχαί. — Θρασύλλος... κατέπλευσεν, ἵνα προπαρασκευάσῃ τὰ κατὰ τὴν ἀφιξιν τοῦ Ἀλκιβιάδου. — πρὶν δὲ ἦκειν αὐτὸν = προτοῦ δὲ ἔλθῃ αὐτός (τίς;). — εἴλοντο, ἄορ. 6' τοῦ ῥήμ. αἰροῦμαι = ἐκλέγω. — φεύγοντα = ὄντα ἐξόριστον· ἂν καὶ τὸ τῆς καθόδου ψήφισμα εἶχε κυρωθῆ ὑπὸ τοῦ δήμου τῷ 411 π. X., ὁ Ἀλκιβιάδης δὲν εἶχεν ἀκόμη ἐπανέλθει εἰς Ἀθήνας. — ἀπόντα, ποῦ; — τρίτον, μεταξύ τῶν 10 ἐκλεχθέντων στρατηγῶν. — ἐκ τῶν οἴκοθεν = ἐκ τῶν οἴκοι = ἐκ τῶν ἐν τῇ πατρίδι εὐρίσκομένων.

§ 11-12. *Ὁ Ἄλκ. πλέει εἰς Πάρον καὶ ἐκεῖθεν εἰς Γύθειον πρὸς κατασκοπήν τῶν Λακωνικῶν τριήρων καὶ τῶν διαθήσεων τῶν Ἀθηναίων· ἰδὼν δὲ τὰς διαθέσεις ταύτας εὐμενεῖς καταπλέει εἰς Πειραιᾶ.*

ἐκ τῆς Σάμου, συναπτόεν τῷ κατέπλευσεν εἰς Πάρον (καὶ οὐχὶ τῷ ἔχων τὰ χρήματα, διότι ταῦτα προήρχοντο ἐκ Καρίας § 8).— τὰ χρήματα, τὰ 100 τάλαντα (§ 8).— ναυσὶν εἴκοσι, δοτικὴ τῆς συνοδείας.— ἀνήχθη, τίνος ῥήμ. εἶναι;— εὐθύ, τί σημ. τὸ ἐπίρ. τοῦτο;— Γύθειον, ἐπίνειον τῶν Σπαρτιατῶν.— ἐπὶ κατασκοπήν τῶν τριήρων = ἵνα κατασπένηται τὰς τριήρεις = ἵνα παρατηρήσῃ τὰ πλοῖα.— ἄς ἐπυνθάνετο... τριάκοντα = τὰς ὁποίας ἐπληροφορεῖτο ἐκ φήμης ὅτι οἱ Λακεδ. παρεσκευάζον αὐτοῦ τριάκοντα κατὰ τὸν ἀριθμὸν.— ὅπως... ἔχει, ἐπεξήγησις τοῦ κατάπλου, ὅπερ ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἐπὶ κατασκοπήν = ἵνα ἐξετάσῃ τὴν εἰς τὴν πατρίδα ἐπάνοδον, πῶς δηλ. ἢ πόλις διάκειται πρὸς αὐτήν.— πρὸς αὐτόν, δηλ. τὸν κατάπλου.— ἑώρα, δηλ. τὴν πόλιν.— οὔσαν, ἡρημένην, μεταπεμπομένους, αἱ μετχ. ἐξάρτ. ἐκ τοῦ ἑώρα = ἔδλεπεν ὅτι ἦτο, ὅτι εἶχεν ἐκλέξει, ὅτι ἔστειλλον καὶ προσεκάλουν (αὐτόν).— ἐαυτῷ... αὐτόν, ἀναφέρονται εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον, δηλ. τὸν Ἀλκιβιάδην.— ἰδία, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ δημοσία, ὅπερ ὑπονοεῖται εἰς τὸ ἡρημένην.— ἐπιτήδευοι = οἱ φίλοι.— ἡμέρα ἧ = κατὰ τὴν ἡμέραν κατὰ τὴν ὁποίαν.— Πλυντήρια, ἑορτὴ τελουμένη ἐν Ἀθήναις πρὸς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς· κατὰ ταύτην ἀφηγοῦντο καὶ ἐπλύνοντο τὰ ἱμάτια καὶ τὰ κοσμήματα τοῦ ἀγάλματος, ὅπερ περιεκαλύπτετο, ἵνα ἧ ἄορατον εἰς τοὺς ἀνθρώπους· τὴν ἡμέραν ταύτην ἐθεώρουν οἱ Ἀθηναῖοι ἀποφράδα.— ἦγεν = ἑώρταζεν.— τοῦ ἔδους κατακαλυμμένου = ὅτε τὸ ἄγαλμα ἦτο ἐντελῶς κεκαλυμμένον.— οἰωνίζοντο ἀνεπιτήδειον εἶναι = ἐθεώρουν ὅτι ἦτο κακὸς οἰωνός.— οὐδενός... ἔργου, ἢ γενν. ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ ἄψασθαι, ὅπερ ἐκ τοῦ τολμήσειεν ἄν = οὐδεὶς ἤθελε τολμήσει νὰ ἐπιχειρήσῃ σπουδαῖόν τι ἔργον.

§ 13-19. *Ἐπὶ τῷ κατάπλω τοῦ Ἄλκ. ἀθροίζεται περὶ τὰς ναῦς ὁ ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ ὁ ἐκ τοῦ ἄστεως ὄχλος καὶ ἀποβιβασθέντα τὸν Ἄλκ. συνοδεύει αὐτὸν ἀναβαίνοντα εἰς τὴν πόλιν.*

καταπλέοντος αὐτοῦ, ἢ μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται;— ὄχλος = πλῆθος.— θαυμάζοντες καὶ... βουλόμενοι, μετχ. αἰτλγ., ἐτέθη-

σαν δὲ κατὰ πληθ. ἀριθμόν, διότι τὸ ὄχλος, εἰς ὃ ἀναφέρονται, εἶναι περιληπτικόν (δηλ. ἐν τῷ ἐνικῷ ἀριθ. σημαίνει πολλά). — ὁ δέ, τίς; — πρὸς τὴν γῆν = πλησίον τῆς ξηρᾶς. — ὀρμισθεῖς, παθ. ἀόρ. α' τοῦ ὀρμίζομαι = προσορμίζομαι, ἀράζω. — οὐκ εὐθέως = ὄχι ἀμέσως. — φοβούμενος, μετχ. αἰτιολογ. πῶς ἀναλύεται; — ἐπαναστάς = ἐγερευθεῖς. ἀόρ. β' τοῦ ἐπανίσταμαι. — ἐσκόπει = παρετήρει. — εἰ παρῆεν = ἂν ἦσαν παρόντες· τίνες; — κατιδών, μετχ. χρονκ. τοῦ ῥήμ. καθορῶ = βλέπω καλῶς, μετὰ προσοχῆς. — τὸν Πεισιάνακτος, δηλ. υἱόν. — ἀνεψιόν = ἐξάδελφον· ὁ δὲ παρ' ἡμῖν ἀνεψιὸς παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἐλέγετο ἀδελφιδουῖς. — οἰκείους = συγγενεῖς. — ἀποβάς, ἀόρ. β' κλινόμενος κατὰ τὰ εἰς -μι τοῦ ῥήμ. ἀποβαίνω = ἀποδιβάζομαι· τὸ μεταβατ. τούτου ἀποβιβάζω. — εἴ τις ἄπτοιτο, δηλ. τοῦ Ἀλκιβιάδου = ἔάν τις ἤθελε προσβάλει τὸν Ἀλκιβιάδην. — μὴ ἐπιτρέπειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρεσκευασμένων.

§ 20. Ὁ Ἀλκιβ. ἀπολογεῖται ἐν τῇ βουλῇ καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ ἀναγορευθεὶς ἀπάντων ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ κατορθοῖ νὰ τελεσθῇ ἡ πομπὴ τῶν Ἑλευσινίων μυστηρίων πάλιν κατὰ γῆν.

ἐκκλησία, συναθροίσις τοῦ δήμου. — ἀπολογησάμενος, εἰπὼν, μετχ. χρονκ. = ἐπεὶ ἀπελογήσατο (= ἀφ' οὗ ἀπελογήθη), ἐπεὶ εἶπεν. — λεχθέντων... ἀντειπόντος = ἀφ' οὗ δὲ ἐλέχθησαν καὶ ἄλλα τοιαῦτα καὶ ἀφ' οὗ οὐδεὶς ἀντεῖπε. — διὰ τὸ μὴ ἀνασχέσθαι ἂν τὴν ἐκκλησίαν = διότι οὐκ ἂν ἠνέσχετο ἡ ἐκκλησία (δηλ. εἰ ἀντεῖπέ τις) = διότι δὲν θὰ ὑπέμενεν ἡ ἐκκλησία. — ἀναρρηθεῖς, παθ. ἀόρ. α' τοῦ ἀναγορεύομαι = ἀνακηρύττομαι. — ἀπάντων, γέν. οὐδετέρου = ἀπάντων τῶν πραγμάτων· ἡ γενκ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἡγεμὼν αὐτοκράτωρ (= πληρεξούσιος, ἔχων ἀπόλυτον ἐξουσίαν). — ὡς οἶός τε ὦν = διότι κατὰ τὴν γνώμην των ἦτο ἱκανός. — ἀνασῶσαι = νὰ ἐπαναφέρῃ. — πρότερον μὲν, συναπτόεν τῷ τῶν Ἀθηναίων ἀγόντων = ἐν ᾧ οἱ Ἀθηναῖοι πρότερον μὲν (δηλ. ἀφ' οὗ οἱ Λακεδ. κατεῖχον τὴν Δεκέλειαν) ἐτέλουν. — τὰ μυστήρια, τὰ πρὸς τιμὴν τῆς Δήμητρος καὶ Κόρης ἐν Ἑλευσίनि τελούμενα. — κατὰ γῆν, δηλ. διὰ τῆς Ἰεράς ὁδοῦ, ἣτις ἀρχομένη ἀπὸ τοῦ Κεραμικοῦ φέρει εἰς Ἑλευσίνα. — ἐποίησεν, δηλ. ἄγειν αὐτοὺς τὰ μυστήρια. — ἔξαγαγών, μετχ. χρονκ.

§ 21-23. Ὁ Ἀλκιβ. καταγράφας στρατὸν ἀνάγεται ἐπὶ Ἄνδρον καὶ μετὰ τὴν καθυπόταξιν ταύτης εἰς Σάμον.

κατελέξατο = κατέγραψεν. — κατάπλουν = ἐπάνοδοσ. — τετάρτῳ μηνί, ὁ Ἀλκιβιάδης ἔμεινεν ἐν Ἀθήναις ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Ἰουνίου μέχρι τέλους Ἰουλίου (Πλυντήρια—Ἐλευσίαια).—ἀνήχθη, τίνοσ βήμ. εἶναι καὶ ποῖον τὸ ἀντίθετον τούτου;—ἐπὶ Ἄνδρον=ἐναντίον τῆσ Ἄνδρου.—ἀφεστηκυῖαν τῶν Ἀθηναίων=ἡ ὁποῖα εἶχεν ἀποστατήσει ἀπὸ τοὺσ Ἀθηναίουσ (μετὰ τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀθηναίων ἐν Σικελίᾳ). — μετ' αὐτοῦ, τίνοσ; — ὁ Λευκολοφίδου, τί ἐννοεῖται ἐνταῦθα;—ἠρημένοι=οἵτινεσ εἶχον ἐκλεχθῆ. —κατὰ γῆν=διὰ τὸν κατὰ ξηρὰν πόλεμον κατὰ τοῦ Ἀγίδοσ.—τῆσ Ἀνδριάσ, δηλ. χώρασ ἡ γενκ. διαιρετ. τοῦ εἰσ Γαύρειον.—ἐκβοηθήσαντασ, ἐκ τῆσ πόλεωσ =ἐξελθόντασ ἐκ τῆσ πόλεωσ πρὸσ βοήθειαν.—ἐτρέψαντο... κατέκλησαν... καὶ ἀπέκτειναν, ὡσ ὑποκμ. τὸ στρατεύμα, ὅπερ περιληπτικόν.—οὐ πολλοὺσ=ὀλίγοσ.—τοὺσ Λάκωνασ, τὴν Σπαρτιατικὴν φρουράν.—τρόπαιον, σημεῖον νίκησ· συνίστατο ἐξ ἀσπίδων, περικεφαλαιῶν καὶ ἄλλων ὅπλων ληφθέντων ἐκ τῶν πολεμίων, ἅτινα ἀνηρτῶντο εἰσ δένδρον ἢ συνηθέστερον ἐστήνοντο ἐπὶ ξυλίνου στύλου (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 18)· τὸ τρόπαιον ἀφιερῶτο Διὶ τῷ Τροπαίῳ καὶ ἦτο ἀπαραβίαστον. — αὐτοῦ, ποῦ; — κἀκεῖθεν ὀρμώμενοσ = καὶ ἀπὸ ἐκεῖ, δηλ. ἀπὸ τὴν Σάμον, ὀρμώμενοσ = καὶ τὴν Σάμον ἔχων ὡσ ὀρμητήριον.

Δ'. Δύσανδρος.—Μάχη ἐν Νοτίῳ (408-407).

(5, 1-20)

§ 1-3. Ὁ Δύσανδρος ἀποστάλεισ ὑπὸ τῶν Λακεδ. ὡσ ναύαρχοσ ἀναβαίνει μετὰ τῶν ἐκ Λακεδ. πρέσβεων εἰσ Σάρδεισ πρὸσ τὸν Κύρον, ὃν παρακαλεῖ νὰ φανῆ προθυμότατοσ πρὸσ τὸν πόλεμον· ὁ Κύροσ ὑπόσχεται ὅτι θὰ ὑποστηρίξῃ τοὺσ Λακεδ. χρηματικῶσ.

πρότερον. ἴ. χρόνω=οὐ πολλῶ χρόνω πρότερον τούτων=ὀλίγον χρόνον πρὸ τούτων, δηλ. πρὶν πλεύσῃ ὁ Ἀλκιβιάδης εἰσ Ἄνδρον (κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 408 π. X.).—Κρατησιπιπίδα παρεληλυ-

θυίας=ἐπεὶ παρεληλύθει ἡ ναυαρχία τῷ Κρατησιππίδᾳ=ἐπειδὴ εἶχε παρέλθει ἡ ναυαρχία εἰς τὸν Κρατησιππίδαν (ὅστις διετέλεσε ναύαρχος τῶν Λακεδαιμονίων ἐπὶ 2½ ἔτη, ἀπὸ τοῦ ἔαρος τοῦ 410 μέχρι τοῦ φθινοπώρου τοῦ 408). — ἐξέπεμψαν=ἐξεπέπομφεσαν=εἶχον ἀποστείλει. — ὁ δέ, τίς; — ἀφικόμενος, μετχ. χρονκ. — Ῥόδος, νῆσος πρὸς Ν. τῆς Καρίας. — Κῶ καὶ Μίλητον εἰς αὐτάς ἐπλευσε διὰ τὸν αὐτὸν σκοπὸν, δι' ὃν καὶ εἰς Ῥόδον. — Ἐφεσος, πόλις παράλιος τῆς Ἰωνίας. — Κῦρος, ὁ νεώτερος. — ἦκεν, ὁ Κῦρος. — ἀνέβη, ὁ Λύσανδρος. — πρέσβειν, οὗτοι εἶναι οἱ μνημονευθέντες ἐν 4, § 1-3, οἵτινες συναντήσαντες τὸν Λύσανδρον ἐν Ἐφέσῳ ἀνήγγειλαν αὐτῷ τὴν ἐπιτυχῆ ἐνέργειάν των παρὰ τῷ βασιλεῖ. — ἐνταῦθα δὴ=τότε δά. — Τισσαφέρνης, σατράπης τῆς Λυδίας καὶ Ἰωνίας. — κατὰ... ἔλεγον=κατηγόρου. — ἃ πεποιηκῶς εἶη=δι' ὅσα οὗτος εἶχε πράξει, δηλ. διὰ τὴν ἄστατον διαγωγὴν, ἣν ἐδείκνυεν οὗτος πρὸς τοὺς Λακεδαιμονίους. — ἐδέοντο=παρεκάλουν. — ὡς προθυμοτάτου... γενέσθαι=να γίνῃ ὅσον τὸ δυνατὸν προθυμοτάτος· τὸ ὡς ἐπιτατικόν. — τὸν τε πατέρα... ἐπεσταλκέναι, δηλ. αὐτῷ=εἶπεν ὅτι καὶ ὁ πατὴρ ἔχει παραγγείλει εἰς αὐτὸν ταῦτα (να ὑποστηρίξῃ δηλ. τοὺς Λακεδαιμονίους). — οὐκ... ἐγνωκέναι=ὅτι δὲν ἔχει διάφορον γνώμην. — ἦκειν, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔφη=εἶπεν ὅτι ἔχει ἔλθει. — τοῖς ἰδίοις, δηλ. χρήμασι. — χρῆσασθαι=ὅτι θὰ μεταχειρισθῇ. — ἐὰν δὲ καὶ ταῦτα, ποῖον τὸ β. τῆς προτάσεως; — κατακόψειν, ἐκ τοῦ ἔφη=εἶπεν ὅτι θὰ κατακόψῃ (ἵνα ἐκ τούτου κοπῶσιν ἀργυρᾶ καὶ χρυσᾶ νομίσματα).

§ 4-7. Ὁ Κῦρος παρακινήθεις ὑπὸ τῶν Λακεδ.

πρέσβων καὶ τοῦ Λυσάνδρου αὐξάνει τὸν μισθὸν τῶν ναυτῶν.

οἱ δὲ=οὗτοι δέ, δηλ. ὁ Λύσανδρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις. — ἐκέλευον=προέτρεπον. — αὐτόν, τίνα; — τάξει=να ὀρίσῃ. — τῷ ναύτῃ=ἐκάστῳ ναύτῃ=δι' ἕκαστον ναύτην. — δραχμὴν Ἀττικὴν, αὐτὴ=6 ὀβολοῖς· ἕκαστος ναύτης ἐλάμβανε καθ' ἑκάστην ὥς μισθὸν 3 ὀβολούς (½ δραχ.). — διδάσκοντες=προσπαθοῦντες να πείσωσιν αὐτόν. — ἀπολείψουσι=θ' ἀφήσωσι (παρασυρόμενοι ὑπὸ τοῦ μεγαλύτερου μισθοῦ). — μείω, αἰτ. τοῦ μείων, συγκριτ. τοῦ ὀλίγος. — ἀναλώσει, δηλ. ὁ Κῦρος· μέλλ. τοῦ ἀναλίσκω=δαπανῶ. Ὁ

Κῦρος θὰ δαπανήσῃ ὀλιγώτερα χρήματα, διότι ὁ πόλεμος ταχύτερον ἤθελε τελειώσει, ἐὰν μὴ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ναύτας. — οὐ δυνατόν... ποιεῖν = (ἔφη) οὐ δυνατόν εἶναι αὐτῷ ποιεῖν ἄλλα, παρ' ἃ (=παρὰ ταῦτα ἃ) βασιλεὺς ἐπέστειλεν. — εἶναι δέ... ἔχουσας = καὶ τὰς συνθήκας δ' οὕτως ἔχειν = εἶπε δὲ ὅτι καὶ αἱ συνθήκαι (αἱ γενόμεναι τῷ 412 π. Χ.) ἔχουσιν οὕτως. — τριάκοντα μναῖς, ἐπειδὴ ἡ μνα εἶχεν 100 δραχμάς (600 ὀβολούς), ἕκαστος δὲ ναύτης ἐλάμβανε καθ' ἑκάστην 3 ὀβολούς ($1\frac{1}{2}$ δραχ.), ἔπεται ὅτι ἐν ἑκάστῳ πλοίῳ ἦσαν 200 ναῦται. — τοῦ μηνός = κατὰ μῆνα. — ὀπόσας... τρέφειν = ὅσαδήποτε πλοῖα καὶ ἂν θέλωσι νὰ συντηρῶσιν οἱ Λακεδαιμόνιοι. — αὐτῷ προπιῶν = πιῶν εἰς ὑγείαν αὐτοῦ. — ἦρετο, δηλ. αὐτόν ἀόρ. 6' τοῦ ἐρωτῶ. — τί ἂν... ποιῶν = τί ποιῶν χαρίζοιτο ἂν μάλιστα = τί πράττων θὰ ἔκαμνεν εἰς αὐτὸν μεγίστην χάριν. — ὅτι, δηλ. χαρίζοιο ἂν. — ἐκ δὲ τούτου = ἔκτοτε δέ. — καὶ = καὶ μάλιστα. — τε... καὶ = οὐ (= ὅχι) μόνον... ἀλλὰ καί. — τὸν προοφειλόμενον, διότι ὁ Τισσαφέρνης οὐδὲ τοὺς 3 ὀβολούς πάντοτε ἔδιδε. — μηνός, ἐννοεῖται ἡ αἰτ. μισθόν, ὡς καὶ εἰς τὸ προοφειλόμενον. — προέδωκεν = προεπλήρωσεν.

§ 8-10. *Οἱ Ἀθηναῖοι ἀποστέλλουσι πρέσβεις πρὸς τὸν Κῦρον, ὅστις δὲν δέχεται αὐτοὺς παρὰ τὰς συμβουλὰς τοῦ Τισσαφέρνου. — Ὁ Λύσανδρος ἀνελεύσας τὰς ἑαυτοῦ ναῦς ἡσυχάζει ἐν Ἐφέσῳ.*

ἀθύμως εἶχον = ἐλυποῦντο (διότι προέβλεπον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς αὐξήσεως τοῦ μισθοῦ τῶν ναυτῶν). — διὰ Τισσαφέρνου = διὰ μέσου τοῦ Τισσαφέρνου. — ὁ δέ, τίς; — οὐ προσεδέχeto, τίνας; — δεομένου... λέγοντος = ἂν καὶ παρεκάλει ὁ Τισσαφέρνης καὶ ἔλεγεν. — αὐτός, δηλ. ὁ Τισσαφέρνης. — σκοπεῖν, τελικ. ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ λέγοντος = νὰ παρατηρῇ. — ὅπως... ὧσιν, τελικὴ πρότασις. — μηδὲ οἵτινες = μηδένες, μήτε οὗτοι μήτε ἐκεῖνοι. — αὐτοὶ ἐν αὐτοῖς = μεταξὺ των. — αὐτῷ = ὑπ' αὐτοῦ. — ἀνελεύσας = ἀφ' οὗ ἔσυρεν εἰς τὴν ξηράν τοῦ ῥήμ. ἀνέλκω = σύρω ἐκ τῆς θαλάσσης εἰς τὴν ξηράν. τὸ ἀντίθετον καθέλκω = σύρω ἐκ τῆς ξηρᾶς εἰς τὴν θάλασσαν. — ἐνενήκοντα, κατὰ τὴν § 1 τὰ πλοῖα τῶν Λακεδαιμονίων ἦσαν 70· τὰ 20 προστεθέντα πλοῖα ἕως ἤλθον ἐκ Χίου. — ἀναψύχων = στεγνῶνων.

§ 11-13. Ὁ Ἄλκιβ. διαπλεύσας εἰς Φώκαιαν καταλείπει ἐπὶ ταῖς ναυσὶ τὸν Ἀντίοχον· οὗτος δὲ παρὰ τὰς διαταγὰς τοῦ Ἄλκιβ. παραπλεύσας παρὰ τὰς πρῶρας τῶν νεῶν τοῦ Δυσ. ἀναγκάζει αὐτὸν καθελκύσαντα ἀπάσας τὰς ναῦς νὰ ἐπιπλήῃ κατὰ τῶν νεῶν τῶν Ἀθηναίων.

Ἔξω Ἑλλησπόντου, ἐκεῖ ἐπορεύθη ὁ Θρασύβουλος ἐκ Θάσου κατὰ τὸ φθινόπωρον τοῦ 408.—ἤκοντ' (= ἤκοντα, συγαπτέα ἢ μετχ. τῷ Θρασύβουλον) ἀποτεριχίζειν=ἔτι ἐλθὼν ὁ Θρασύβουλος ἀπέκλυε διὰ τείχους.—Φώκαιαν, πόλιν τῆς Ἰωνίας, ἣτις εἶχεν ἀποστατήσῃ πρὸς τοὺς Λακεδ.—καταλιπὼν, μετχ. χρονκ.=ἄφ' οὗ ἀφῆκεν.—ἐπὶ ταῖς ναυσὶν=ὡς ἀρχηγὸν τοῦ στόλου.—αὐτοῦ=τῆς αὐτοῦ νεῶς, δηλ. τῆς ναυαρχίδος· ὁ κυβερνήτης τῆς ναυαρχίδος ἀνεπλήρου τὸν ναύαρχον ἀπουσιάζοντα· ἦτο ἀντιναύαρχος.—ἐπιστείλας, μετχ. τροπκ.=μὲ τὴν διαταγὴν.—τῇ τε...καὶ ἄλλῃ, δοτκ. τῆς συνοδείας.—ἐκ Νοτίου, ἐπινείου τῆς Κολοφῶνος· ἐκεῖ εἶχεν ὀδηγήσει τὸν στόλον ὁ Ἀλκιβιάδης ἐκ τῆς Σάμου.—παρέπλει=ἔπλεε παραλλήλως (προφανῶς πρὸς χλευασμὸν τῶν πολεμίων).—τὸ μὲν πρῶτον=πρῶτον μὲν.—ὀλίγας=μόνον ὀλίγας.—καθελκύσας, τίνος ῥῆμ. εἶναι καὶ ποῖον τὸ ἀντίθετον τούτου;—τότε δὴ=τότε δά.—συντάξας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὡς...ἦνυσε.—ἐπέπλει=ἔπλεεν ἐναντίον.—καθελκύσαντες, καὶ οἱ Ἀθην., ὡς καὶ ὁ Λύσ., εἶχον ἀνεκλύσει τὰς ναῦς εἰς τὴν ξηράν.—ὡς ἕκαστος ἦνυσεν (τοῦ ῥῆμ. ἀνύτω ἢ ἀνύω)=ὅπως ἕκαστος ἠδυνήθη· λοιπὸν ἄνευ τάξεως.

§ 14-15. *Ναυμαχία παρὰ τὸ Νότιον Ἀθῆν. καὶ Λακ. (407).*

Ἦτα Ἀθῆν.—Ἐπάνοδος τοῦ Ἄλκιβ. εἰς Σάμον καὶ ἀναγωγὴ αὐτοῦ εἰς τὸν λιμένα τῶν Ἐφεσίων πρὸς ναυμαχίαν μετὰ τοῦ Δυσ.—Ἀπροθυμία τούτου πρὸς νέαν ναυμαχίαν.

ἐκ τούτου=μετὰ ταῦτα.—οἱ μὲν, τίνες;—δισπαρμέναις ταῖς ναυσὶ=μὲ δισκορπισμένα τὰ πλοῖα.—ἀπολέσαντες, τοῦ ῥῆμ. ἀπόλλυμι=χάνω.—τῶν δὲ ἀνδρῶν, δηλ. τῶν 15 ἀπολεσθέντων πλοίων.—ἔξεφυγον=ἐσώθησαν διὰ τῆς φυγῆς.—οἱ δὲ=οἱ δὲ λοιποί.—ἔξωγρήθησαν=συνελήφθησαν ζῶντες.—τάς τε ναῦς, τὰς πεντεκαίδεκα τῶν Ἀθηναίων.—ἀναλαβὼν=ἄφ' οὗ ἔλαβεν εἰς τὴν κατοχὴν του.—ἐπὶ τοῦ Νοτίου, μετὰ τὴν ἦτταν οἱ Ἀθην. ἀπέβαλον καὶ τὴν θέσιν ταύτην.—ἐλθὼν, πόθεν;—πρὸ τοῦ στόματος=πρὸ τῆς εἰσό-

δου τοῦ λιμένος.—παρέταξε, δηλ. τὰς ναῦς.—εἴ τις βούλοιοτο=(ἵνα ἴδῃ) ἔάν τις θέλῃ.—οὐκ ἀντιανήγαγε, ἀμετάβ.=δὲν ἀντεπεξήλθε.—διὰ τό... ἔλαττοῦσθαι=διότι ἦτο κατώτερος (τοῦ Ἄλκ.) κατὰ πολ-
λὰς ναῦς· οἱ μὲν Ἄθην. δὲν εἶχον πλείονας τῶν 95 νεῶν (διότι ἐκ
τῶν 100 νεῶν, ἃς παρέλαβε τὸ πρῶτον ὁ Ἄλκ., 20 εἶχεν ἀφήσει ἐν
Ἄνδρῳ καὶ 15 ἀπώλεσε παρὰ τὸ Νότιον· ἐπομένως οὗτος μὲ τὰς 30
ναῦς τοῦ Θρασυβ. εἶχεν 95), οἱ δὲ Πελ. 90· ὥστε δὲν ὑπερεῖχον οἱ
Ἄθην. κατὰ πολλὰς ναῦς. Ὁ Λύσ. δὲν ἀντεπεξήλθεν εἰς ναυμαχίαν
ἴσως διότι δὲν ἤθελε νὰ διακινδυνεύσῃ ἀγωνιζόμενος πρὸς πεπειρα-
μένον ναύαρχον, οἷος ἦτο ὁ Ἄλκ.—ὀλίγῳ ὕστερον, κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ
406.—αἰρουῦσι=κυριεύουσι· ποῖον τὸ παθητ. τούτου;—Δελφίνιον,
πόλιν ἐν Χίῳ.—Τέων, πόλιν Ἰωνικὴν εἰς τὰ παράλια τῆς Λυδίας.

§ 16-17. *Οἱ Ἀθηναῖοι θεωρήσαντες ὑπεύθυνον
τῆς ἑαυτῶν ἥττης τὸν Ἀλκιβιάδην καθαιροῦσιν αὐτὸν ἀπὸ
τῆς στρατηγίας καὶ ἐκλέγουσι νέους στρατηγοὺς.*

οἱ δὲ ἐν οἴκῳ=οἱ δὲ ἐν τῇ πατρίδι.—ἐπειδὴ=ὄτε.—ἡ ναυμα-
χία, ἢ παρὰ τὸ Νότιον.—χαλεπῶς εἶχον=χαλεπῶς ἔφερον=ἐχα-
λέπαινον=ὠργίζοντο.—οἰόμενοι, μετχ. αἰτιολογκ.· πῶς ἀναλύεται;
—ἀπολωλέκεναι, νοητέον τὸ ὑποκείμεν. αὐτὸν=ὅτι αὐτὸς ἀπολω-
λέκει=ὅτι αὐτὸς εἶχε χάσει.—ἀκράτεια=ἀκολασία.—εἴλοντο ἄλλους,
τοῦτο δηλοῖ ὅτι καθήρεσαν τὸν Ἀλκιβ. ἀπὸ τῆς στρατηγίας.—
Περικλέα, τὸν υἱὸν τοῦ μεγάλου πολιτευτοῦ Περικλέους.—πονήρως
(ἐπίρ. τοῦ πόνηρος) φέρομαι=ἔχω κακὴν ὑπόληψιν τὸ ἀντίθ. εὖ
φέρομαι.—εἰς τὰ ἑαυτοῦ τείχη=εἰς τὰ κτήματά του.

§ 18-20. *Ὁ Κόνων ἀποστέλλεται ἐξ Ἄνδρου εἰς Σάμον καὶ
ἀντ' αὐτοῦ εἰς Ἄνδρον ὁ Φανοσθένης, ὅστις συναντήσας
δύο τριήρεις Θουρίας γίνεται κύριος τούτων.—Ὁ Κόνων
φθάσας εἰς Σάμον καὶ παραλαβὼν τὸ ναυτικὸν δηοῖ τὴν
τῶν πολεμίων χώραν.*

ἐκ τῆς Ἄνδρου, ἐνταῦθα εἶχε καταλίπει τὸν Κόνωνα ὁ Ἀλκιβ.
(πρβλ. 3, § 21-23).—σὺν αἰς... εἴκοσι=σὺν ταῖς εἴκοσι ναυσίν,
ἃς εἶχε.—ψηφισαμένων Ἀθηναίων=κατ' ἀπόφασιν τῶν Ἀθη-
ναίων.—ἐπὶ τὸ ναυτικὸν=πρὸς παραλαβὴν τοῦ ναυτικοῦ.—ἔπεμ-
ψαν, τίνες;—δυοῖν τριήροιν Θουρίαιν, πτώσεως δοτικῆς Δυϊκῆς,

ἀντικείμε. τοῦ περιουχῶν=συναντήσας δύο τριήρεις Θουρίας· Θουρία τριήρης=τριήρης ἀνήκουσα εἰς τοὺς Θουρίους, πόλιν τῆς Ἰταλίας.—αὐτοῖς ἀνδράσιν=μὲ αὐτοὺς τοὺς ἀνδρας.—ἔδησαν=ἔρριψαν εἰς τὸ δεσμοτήριον (ἐν Ἀθήναις, εἰς ἃς ἤχθησαν οἱ συλληφθέντες ἀνδρες μετὰ τοῦ Δωριέως).—πάλαι=πρὸ πολλοῦ.—φυγάδα=ἐξόριστον (διὰ πολιτικούς λόγους).—κατεψηφισμένων... συγγενῶν=οἵτινες εἶχον καταδικάσει αὐτὸν καὶ τοὺς συγγενεῖς ἐκείνου εἰς θάνατον (ὅτε ἡ Ῥόδος ἦτο σύμμαχος τῶν Ἀθηναίων).—πολιτεύοντα=ἔχοντα πολιτικά δικαιώματα.—παρ' αὐτοῖς, δηλ. τοῖς Θουρίοις, ὑπερ νοητέον ἐκ τοῦ προηγουμένου Θουρίαιν.—ἐλείψαντες, τοῦ ῥήμ. ἐλεῶ=εὐσπλαγχνίζομαι.—ἀφείσαν, ἀφρ. τοῦ ἀφήμι=ἀπολύω· οἱ Ἀθηναῖοι ἐδειξαν τοιαύτην διαγωγὴν πρὸς τὸν Δωριέα (τὸν υἱὸν τοῦ γνωστοῦ ἀθλητοῦ Διαγόρου), διότι οὗτος πολλάκις εἰς τοὺς Ὀλυμπιακοὺς καὶ εἰς ἄλλους ἀγῶνας εἶχεν ἀνακηρυχθῆ νικητής.—οὐδέ... πραξάμενοι, δηλ. αὐτὸν=χωρὶς οὐδὲ χρήματα νὰ λάβωσι παρ' αὐτοῦ.—ἀθύμως ἔχον, ἢ μετχ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ κατέλαβεν=εὗρεν ὅτι ἦτο ἐν ἀθυμίᾳ (ἐνεκα τῆς προηγηθείσης ἡττης).—πλειόνων ἢ ἑκατόν, περίπου 115.—ἀντὶ τῶν προτέρων, διότι πλείστοι ναῦται ἠυτομόλησαν πρὸς τοὺς Λακ., ὅτε ἠδξήθη παρ' αὐτοῖς ὁ μισθὸς τῶν ναυτῶν.—μετὰ τῶν ἄλλων στρατηγῶν, δηλ. τοῦ Λέοντος, τοῦ Ἐρασινίδου καὶ τοῦ Ἀρχεστράτου.—ἄλλη=εἰς ἄλλο μέρος.—τῆς... χώρας, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἄλλη.—ἐλήζετο=ἐλεηλάτει.

**Ε'. Καλλικρατίδας Λακεδαιμονίων ναύαρχος.—
Πολιορκία τοῦ Κόνωνος ἐν Μυτιλήνῃ. — Ἡ παρὰ
τὰς Ἀργινούσας ναυμαχία (406).**

(6, 1—38)

§ 1-3. Ὁ Καλλικρατίδας διαδέχεται τὸν Λύσανδρον ἐν τῇ ναυαρχίᾳ καὶ συμπληρώσας τὸ ναυτικὸν παρασκευάζεται, ἵνα ἐξέλθῃ εἰς ἀπάντησιν τῶν πολεμίων.

τῷ Λυσάνδρῳ... τοῦ χρόνου=ἐπεὶ παρεληλύθει ἤδη ὁ χρόνος τῷ Λ.=ἐπειδὴ πλέον εἶχε ἀπέλθει ὁ χρόνος (τῆς ναυαρχίας) εἰς τὸν Λύσανδρον.—ἐπὶ τὰς ναῦς=διὰ τὰ πλοῖα, δηλ. ἀπὸ τῶν ναυαρχῶν.

χον.—θαλαττοκράτωρ τε... καί... νενικηκώς = καί ὡς κύριος τῆς θαλάσσης καί ὡς νικητής. — ναυμαχία = ἐν ναυμαχίᾳ· ἐννοεῖ τὴν παρὰ τὸ Νότιον ναυμαχίαν.—ἐν ἀριστερᾷ, ἐὰν παρατηρῆ τις ἀπὸ Μιλήτου ἐπομένως μεταξὺ τῆς Σάμου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας. — παραπλεύσαντα = ἐπὰν (= ἀφ' οὗ) παραπλεύσῃ. — οὐ = ὄπου. — παραδοῦναι, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐκέλευσεν. — καὶ ὁμολογήσειν, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ῥήμ. ἔφη = καί (τότε) εἶπεν, ὅτι θὰ ὁμολογήσῃ. — θαλαττοκρατεῖν, δηλ. αὐτὸν (τὸν Λύσανδρον) = ὅτι αὐτὸς εἶναι κύριος τῆς θαλάσσης. — οὐ φαμένου... πολυπραγμονεῖν = φαμένου (= εἰπόντος) οὐ πολυπραγμονεῖν = ἐπειδὴ δὲ ὁ Λύσ. εἶπεν, ὅτι δὲν πολυπραγμονεῖ (δὲν συνηθίζει δηλ. νὰ ἐνασχολῆται εἰς ξένας ὑποθέσεις).—ἄλλου ἄρχοντος = ἐν ᾧ ἄλλος (ὁ Καλλ.) ἄρχει. — πρὸς αἷς... ἔλαβε ναυσί = πρὸς ταύταις ταῖς ναυσίν, ἃς ἔλαβεν = ἐκτὸς τούτων τῶν πλοίων, τὰ ὅποια ἔλαβεν. — ἐκ Χίου, δηλ. διὰ πληρωμάτων ἐκ Χίου. — καὶ ἄλλοθεν... συμμάχων = καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων συμμαχικῶν πόλεων. — ὡς ἀπαντησόμενος, μετχ. τελικὴ = ἵνα ἐξέλθῃ εἰς ἀπάντησιν.

§ 4. Ὁ Καλλικρατίδας βλέπων, ὅτι ἐρραδιουργεῖτο ὑπὸ τῶν φίλων τοῦ Λυσάνδρου, συγκαλεῖ τοὺς Δακεδ. ἵνα ἀγορεύσῃ πρὸς αὐτούς.

καταμαθὼν... καταστασιαζόμενος = ἐπεὶ κατέμαθε... καταστασιαζόμενος = ἀφ' οὗ καλῶς ἐπληροφορήθη ὅτι ἐρραδιουργεῖτο. — οὐ μόνον... ἐν ταῖς πόλεσι = διότι ὄχι μόνον ἀπροθύμως ὑπηρετοῦν, ἀλλὰ καὶ διότι διέδιδον φήμην εἰς τὰς πόλεις (τὰς συμμαχικὰς). — ὅτι... παραλίπτουεν = ὅτι μέγιστον σφάλμα ἔκαμνον = ὅτι εἰς μέγιστον σφάλμα περιέπιπτον. — ἐν τῷ... ναυάρχους = μὲ τὴν συγχὴν ἀλλαγὴν τῶν ναυάρχων. — ἀντ' ἐπιτηδείων γενομένων, ἐνν. τὸ ὑποκείμεν. ναυάρχων = ἀντὶ ναυάρχων ἐπιτηδείων (= ἱκανῶν) γενομένων. -- γενομένων, ἀκριβοῦντων (τοῦ ῥήμ. ἀκριβῶς - ὦ = ἀκριδῶς γνωρίζω), γνωσκόντων, μετχ. ἀναφορικαί· πῶς ἀναλύονται; — ὡς χρηστέον, ἐνν. τὸ ἐστὶ = ὡς δεῖ χρῆσθαι = πῶς πρέπει νὰ μεταχειρίζονται. — ἀγνωῶτας = ἀγνώστους. — τοῖς ἐκεῖ, δηλ. ἀνθρώποις· ἐννοοῦνται οἱ κάτοικοι τῶν παραθαλασσίων πόλεων, οἱ φιλικῶς διακείμενοι τῷ Λυσάνδρῳ. — καὶ κινδυνεύοιεν τι παθεῖν = καὶ ὅτι ἐκινδύνουον νὰ πάθωσι

κακόν τι. — ἐκ τούτου δὴ = ἔνεκα τούτου λοιπόν (δηλ. τοῦ καταμαθῶν καταστασιαζόμενος). — ἐκεῖ, ποῦ; — τοιαύδε = τοιαῦτα περίπου, ἐν ᾧ τάδε = τὰ ἐξῆς.

§ 5. *Δημηγορία Καλλικρατίδου: ὁ Καλλ. δηλώσας, ὅτι ἀνέλαβε τὴν ναυαρχίαν οὐχὶ ἐπιζητήσας ταύτην, ἀλλ' ὑπακούσας εἰς τὴν διαταγὴν τῆς Σπάρτης, ζητεῖ τὴν συμβουλὴν τῶν Λακεδ. περὶ τοῦ τί πρέπει νὰ πράξῃ οὗτος ἐν τῇ προκειμένῃ περιστάσει.*

ἀρκεῖ = εἶναι ἀρκετόν. — καὶ εἴτε... εἶναι = καὶ εἴτε Λύσανδρος εἴτε ἄλλος τις βούλεται (= ἔχει τὴν ἀξίωσιν) εἶναι ἔμπειρότερος (δηλ. ἐμοῦ) περὶ τὰ ναυτικά. — τὸ κατ' ἐμέ, δηλ. εἶναι = ὅσον ἐξαρτᾶται ἐξ ἐμοῦ. — ἐπὶ τὰς ναῦς, τί σημαίνει ἢ πρόθεσις ἐπί; — οὐκ ἔχω = δὲν γνωρίζω. — τί ἄλλο ποιῶ, πλαγία ἐρωτημ. πρότασις καθ' ὑποτακτ. δηλοῦσα ἀπορίαν = τί ἄλλο νὰ κάμνω. — ἢ = παρά. — ὡς ἂν δύνωμαι, ἐπιτείνει τὸ ὑπερθ. κράτιστα = ὅσῳ τὸ δυνατόν κάλλιστα. — πρὸς ἅ = ὡς πρὸς ἐκεῖνα τὰ ὅποια. — φιλοτιμοῦμαι = μετὰ φιλοτιμίας πράττω. — καὶ αἰτιάζεται, νοεῖται τὸ πρὸς ἅ = καὶ ὡς πρὸς ἐκεῖνα, διὰ τὰ ὅποια ἢ πόλις κατηγορεῖται. — ἴστε, τοῦ ῥήμ. οἶδα = γνωρίζω. — ὡσπερ καὶ ἐγώ, ποῖον τὸ ῥήμα τῆς προτάσεως; — τὰ ἄριστα... εἶναι = ἐκεῖνα τὰ ὅποια φαίνονται εἰς ὑμᾶς ὅτι εἶναι ἄριστα. — περὶ τοῦ μένειν... ἢ ἀποπλεῖν = περὶ τοῦ ἂν πρέπει νὰ μένω ἐγώ... ἢ νὰ ἀποπλέω. — ἐροῦντα, μετχ. τελικῆ· πῶς ἀναλύεται; — τὰ καθεστῶτα ἐνθάδε = τὴν ἐδῶ κατάστασιν τῶν πραγμάτων.

§ 6-7. *Οἱ Λακεδ. προτρέπονσι τὸν Καλλικρατίδαν νὰ πράττῃ τὰ κελευόμενα ὑπὸ τῆς πατρίδος· οὗτος δ' ἐλθὼν πρὸς τὸν Κῦρον καὶ ἰδὼν τοῦτον ἀναβάλλοντα νὰ δώσῃ αὐτῷ τὸν διὰ τοὺς ναύτας ὑπεσχημένον μισθὸν ἀγανακτήσας ἀπέρχεται εἰς Μίλητον.*

οὐδενὸς δὲ τολμήσαντος = ἐπεὶ (= ἐπειδὴ) δὲ οὐδεὶς ἐτόλμησεν. — εἰπεῖν = συμβουλευσαί. — τοῖς οἴκοι, δηλ. ἄρχουσι. — ἢ... πείθεσθαι ποιεῖν τε = παρὰ νὰ ὑπακούῃ καὶ νὰ πράττῃ. — ἐφ' ἅ = ἐκεῖνα διὰ τὰ ὅποια. — ἦκει, τί σημαίνει τὸ ῥήμα τοῦτο; — παρὰ = πρὸς. — Κῦρον, εὐρισκόμενον ποῦ; — ἦτει, τοῦ ῥήμ. αἰτῶ = ζητῶ νὰ λάβω,

ἐν ᾧ ζητῶ=ζητῶ νὰ εἶρω. — τοῖς ναύταις = διὰ τοὺς ναύτας. — ὁ δέ, τίς; — ἐπισχεῖν, ἀμετάβατον = περιμεῖναι = νὰ περιμεῖνῃ· τίνος ῥήμ. εἶναι; — ἀχθεσθεῖς, τοῦ ῥήμ. ἀχθομαι=ἀγανακτῶ. — τῇ ἀναβολῇ=διὰ τὴν ἀναβολήν. — ταῖς... φοιτήσεσι, δοτικ. τοῦ αἰτίου εἰς τὸ ὀργισθεῖς=διὰ τὰς συχνὰς ἀφίξεις εἰς τὰ (ἐν Σάρδεσιν) ἀνάκτορα (τοῦ Κύρου). — εἰπὼν... εἶναι=εἰπὼν ὅτι εἶναι. — ὅτι=διότι. — ἐὰν σωθῆ=ἐὰν σώος ἐπιστρέψῃ. — κατὰ γε... δυνατὸν=καθ' ὅσον τοῦλάχιστον δύναται. — διαλλάξειν, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ φάσκων = λέγων ὅτι θὰ συμφιλώσῃ. — ἀπέπλευσεν=ἔπλευσεν ὀπίσω. — κἀκεῖθεν=καὶ ἐκεῖθεν (πόθεν;). — ἐπὶ χρήματα=πρὸς ζήτησιν χρημάτων. — τάδε, τί διαφέρει τοῦ τοιάδε;

§ 8-11. Ὁ Καλλ. προτρέπει τοὺς Μιλησίους νὰ εἶναι προθυμότατοι εἰς τὸν κατὰ τῶν Ἀθηναίων πόλεμον παρόντες αὐτῷ χρήματα.

ἀνάγκη, ἐνν. τὸ ἐστί. — ἐγὼ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοῖς ἄρχουσι, ὅπως τὸ ἀξιῶ (=ἄξιον εἶναι νομίζω) πρὸς τὸ ἀνάγκη. — διὰ τό... πεπονθέναι=διότι, ἐπειδὴ κατοικεῖτε ἐν τῷ μέσῳ βαρβάρων, ἔχετε πάθει πλεῖστα κακὰ μέχρι τοῦδε ὑπ' αὐτῶν. — δεῖ = πρέπει. — ἐξηγεῖσθαι=προηγεῖσθαι=διδόναι τὸ παράδειγμα (δηλ. τοῦ προθυμοτάτους εἶναι). — ὅπως ἂν... βλάπτωμεν = ἵνα βλάπτωμεν. — μάλιστα=κατ' ἐξοχήν. — ἕως ἂν... ἤκωσιν=ἕως ὅτου ἔλθωσιν. — ἄξοντας, μετχ. τελκ. ἐξαρτωμένη ἐκ τοῦ ἔπεμψα πῶς ἀναλύεται; — ἐπεὶ = ἐπειδὴ. — ἀποδοῦς, τοῦ ῥήμ. ἀποδίδωμι = δίδω ὀπίσω. Ὁ Λύσ. ἀπέδωκε τὰ χρήματα τῷ Κύρῳ, ἵνα φέρῃ εἰς δυσχερῆ θέσιν τὸν Καλλ. — ὡς περιττὰ ὄντα=ὡς γὰρ ἦσαν περιττά. — οἴχεται, τὸ ῥήμα τοῦτο ἔχει σημασίαν τίνος χρόνου; — ἐλθόντος ἐμοῦ = ὅτε ἐγὼ ἦλθον. — μοι, συναπτέον τῷ διαλεχθῆναι = νὰ συνδιαλεχθῆ μετ' ἐμοῦ. — φοιτᾶν, ἐξαρτᾶται ἐκ τοῦ πείσαι τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἐδυνάμην=οὐκ ἐδυνάμην πείσαι ἑμαυτὸν φοιτᾶν. — ἀντὶ τῶν συμβάντων ἡμῖν ἀγαθῶν=ἀντὶ τούτων τῶν ἀγαθῶν, ἃ ἂν συμβῆ ἡμῖν=ἀντὶ τούτων τῶν ἀγαθῶν, τὰ ὅποια ἤθελον συμβῆ εἰς ἡμᾶς. — ᾧ, ἀντὶ ἐν ᾧ (χρόνῳ). — ἐκεῖνα, τὰ ἐκ Λακεδαιμόνος χρήματα. — προσδέχομαι=περιμένω. — ἀποδώσειν, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ὑπισχοῦμαι. — σὺν τοῖς θεοῖς=μὲ τὴν βοήθειαν τῶν θεῶν. — ἄνευ τοῦ... θαυμάζειν=χωρὶς νὰ κολακεύωμεν.

§ 12-14. *Εἰσφοραὶ Μιλησίων καὶ Χίων ὑπὲρ τοῦ πολέμου.*
Ἄλωσις Μηθύμνης ὑπὸ Καλλικρατίδου.

οἱ αἰτιαζόμενοι ἐναντιοῦσθαι = οἱ κατηγορούμενοι ὅτι ἤγαν-
 τιοῦντο (δηλ. τῷ Καλλικρατίδᾳ)· οὗτοι ἦσαν οἱ φίλοι τοῦ Λυσάν-
 δρου. — δεδιότες, μετχ. αἰτιολγκ. = ἕνεκα φόβου (μὴ τιμωρηθῶσιν
 ὑπὸ τοῦ Καλλ.). — εἰσηγοῦντο... χρημάτων, δηλ. δημοσίων = προέ-
 τεινον τρόπον προμηθείας χρημάτων. — ἐπαγγελόμενοι = ὑποσχό-
 μενοι· ἐννοεῖται ἐκ τοῦ πόρον χρημάτων τὸ δώσειν χρήματα. —
 ἰδία = ἰδιαιτέρως. — ταῦτα, δηλ. τὰ δημόσια καὶ τὰ ἰδιωτικά χρή-
 ματα. — ἐκ Χίου, δηλ. ἄλλα χρήματα λαδῶν. — πεντεδραχμίαν =
 πέντε δραχμάς. — ἐφοδιασάμενος = δοὺς ὡς ἐφόδιον (δηλ. διὰ τὰ
 πρόχειρα καὶ ἀναγκαῖα ἔξοδα). — τῆς Λέσβου, πόθεν ἔξαργ.; —
 οὔσαν, μετχ. αἰτιολγκ. — οὐ βουλομένων δὲ τῶν Μηθυμναίων =
 ἐπεὶδὴ δὲ οἱ κάτοικοι τῆς Μηθύμνης δὲν ἤθελον. — προσχωρεῖν,
 ἀμετ. = νὰ προσέρχωνται. — ἄτι³ (= ἄτε τοῦτο προτάσσεται πρὸ τῶν
 αἰτιολγκ. μετοχῶν καὶ δηλοῖ τὴν πραγματικὴν αἰτίαν) ἐμφρουρούν-
 των Ἀθηναίων = ἐπεὶδὴ ἐν αὐτῇ ὑπῆρχον φρουροὶ Ἀθηναῖοι. —
 καὶ τῶν... ἀπικιζόντων = καὶ ἐπεὶδὴ οἱ διοικούντες τὰ τῆς πόλεως
 ἦσαν ὑπὲρ τῶν Ἀθηναίων. — αἰρεῖ, ἴστορ. ἐνεστ. = εἶλεν = ἐκυ-
 ρίευσεν. — κατὰ κράτος = διὰ τῆς βίας. — τὰ χρήματα = τὰ κινήτὰ
 πράγματα. — τὰ ἀνδράποδα = τοὺς ἐν τῇ ἀλώσει τῆς πόλεως
 αἰχμαλωτισθέντας. — ἀποδόσθαι, ἀόρ β' τοῦ ἀποδίδομαι = πωλῶ·
 ἔξαργ. ἐκ τοῦ κελυόντων = ἐν ᾧ οἱ σύμμαχοι προέτρεπον νὰ
 πωλήσῃ. — καὶ τοὺς Μηθυμναίους, πλὴν τῶν δούλων. — ἑαυτοῦ
 γε ἄρχοντος = ἐν ᾧ αὐτὸς τοῦλάχιστον ἄρχει. — οὐκ ἔφη...
 ἀνδραποδισθῆναι = ἔφη οὐδέν' ἂν ἀνδραποδισθῆναι = εἶπεν ὅτι
 οὐδεὶς ἂν ἀνδραποδισθῆίη = εἶπεν ὅτι οὐδεὶς ἤθελε πωληθῆ ὡς
 δοῦλος. — τοὺς μὲν, δηλ. τοὺς Μηθυμναίους. — τοὺς... φρουρούς,
 ὁ Καλλικρατίδας παρὰ τὴν διαβεβαίωσίν του, ὅτι οὐδένα Ἑλληνα
 θὰ πωλήσῃ, πωλεῖ τοὺς φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων· φαίνεται ὅτι
 οἱ ἀποτελοῦντες τὴν φρουρὰν τῶν Ἀθηναίων ἐν Μηθύμνῃ ἦσαν
 δοῦλοι, ἐπομένως οὐχὶ Ἑλληνες, ἀλλὰ βάρβαροι. — τὰνδρά-
 ποδα τὰ δοῦλα = τὰ δοῦλα ἀνδράποδα, δηλ. τὰ ἀνδράποδα, τὰ
 ὅποια ἦσαν δοῦλα πρὸ τῆς ἀλώσεως τῆς Μηθύμνης, ἐν ἀντιθέ-
 σει πρὸς τοὺς Μηθυμναίους τοὺς γενομένους ἀνδράποδα μετὰ
 τὴν ἄλωσιν.

§ 15-18. *Ὁ Κόνων καταδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ
Καλλικρατίδου καταναυμαχεῖται ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ λιμένι
τῆς Μυτιλήνης καὶ πολιορκεῖται ἐν αὐτῷ.*

εἶπεν = διέταξε νὰ εἴπωσιν.—μοιχῶντα, μετχ. κατηγορηματικὴ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παύσει=θὰ παύσῃ αὐτὸν ἀπὸ τοῦ νὰ μοιχᾶ· τὸ δὲ μοιχῶ = δολίως ἐξουσιάζω. — ἀναγόμενον = ὅτι ἐξήρχετο εἰς τὸ πέλαγος (ἐκ τῶν ΒΑ. τῆς Δέσθου κειμένων Ἑκατοννήσων, ἔνθα εἶχεν ἔλθει, ἀφ' οὗ ὡς ἀργὰ φθάσας δὲν κατώρθωσε νὰ βοηθήσῃ τοὺς Μηθυμαίους). — ἅμα τῇ ἡμέρᾳ = κατὰ τὰ ἐξημερώματα. — ὑποτεμνόμενος = προσπαθῶν νὰ κόψῃ δολίως. — ταῖς ναυσὶν εὖ πλεύσαις = μὲ τὰ πλοῖα, τὰ ὅποια ἔπλεον ταχέως. — διὰ τό... ἐξειλέχθαι = διότι εἶχον ἐκλεχθῆ. — εἰς ὀλίγας, δηλ. ναῦς ὁ Κόνων εἶχε συμπληρώσει 70 ναῦς ἀντὶ τῶν προτέρων οὐσῶν πλειόνων ἢ ἑκατόν. — καὶ σὺν αὐτῷ, δηλ. καταφεύγουσιν. — ὡς δὲ ἔφθη... κατακλυθεῖς = ἐπειδὴ δὲ πρότερον ἠμποδίσθη (νὰ εἰσπλεύσῃ δηλ. εἰς τὸ ἐνδότερον μέρος τοῦ λιμένος μὲ ὄλα του τὰ πλοῖα). — πρὸς τῷ λιμένι = εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος. — οἱ δ' ἄνδρες, τῶν 30 ἀπολεσθέντων πλοίων. — ἀπέφυγον = ἐσώθησαν. — ὑπὸ τῷ τείχει = κάτωθεν τοῦ τείχους. — ἀνείλκυσε, τίνος ῥ. εἶναι καὶ ποῖον τὸ ἀντίθετον τούτου; — ἐν τῷ λιμένι, εἰς τὸν ὅποιον ἐν τῷ μεταξύ εἶχεν εἰσπλεύσει καὶ ὁ Καλλικρατίδας. — ἐπολιόρκει, δηλ. αὐτόν. — τὸν ἔκπλον ἔχων = κατέχων τὴν ἔξοδον. — τοὺς Μηθυμαίους, πᾶσαν τὴν μάχιμον πληθὺν τῶν Μηθ. — διεβίβασε, δηλ. τοὺς Μηθ. καὶ τὸ στράτευμα. — παρὰ Κύρου, ὅστις ἤδη ἔνεκα τῆς εὐτυχοῦς ἐκβάσεως τοῦ Καλλ. ἐν τῷ λιμένι τῆς Μυτιλ. ἐπέισθη νὰ ἀποστείλῃ τῷ Καλλ. χρήματα.

§ 19-20. *Διὰ στρατηγήματος τοῦ Κόνωνος δύο νῆες τῶν
Ἀθην. κατορθοῦσι νὰ ἐξέλθωσι τοῦ λιμένος τῆς Μυτιλήνης.*

ἐπεὶ = ἐπειδὴ. — κατὰ γῆν, ὑπὸ τίνων ἐπολιορκεῖτο; — κατὰ θάλασσαν, ὑπὸ τίνος; — σίτου... εὐπορηῆσαι = νὰ προμηθευθῇ τροφὰς εὐκόλως. — οὐδαμόθεν = ἐξ οὐδενὸς μέρους. — ἦν = ἔξῃν = ἦτο δυνατόν. — ἐν τῇ πόλει, τῇ Μυτιλήνῃ. — οὐκ ἐβοήθουν = δὲν ἔσπευδον εἰς βοήθειαν. — διὰ τὸ μὴ πυνθάνεσθαι = διότι δὲν ἐπληροφοροῦντο. — ταῦτα, ποῖα; — πρὸ ἡμέρας = πρὸ τοῦ νὰ ἐξημερώσῃ. — τοὺς ἐπιβάτας = τοὺς ναυτικούς στρατιώτας, κατ' ἀντίθεσιν πρὸς τοὺς ἐρέτας. — εἰς κοίλην ναῦν = εἰς τὸ κοῖλον τῆς νεῶς = εἰς τὸ κάτω μέρος

τοῦ πλοίου (καὶ οὐχὶ εἰς τὸ κατάστρωμα, ὅπου συνήθως ἴσταντο). — μεταβιβάσας = τοποθετήσας. — παραρρύματα, παραπετάσματα δερμάτινα ἢ τρίχινα ριπτόμενα εἰς τὰ πλευρὰ τῶν πλοίων, ἵνα προφυλάττωσιν αὐτὰ ἀπὸ τῶν κυμάτων, τοὺς δ' ἐπιβάτας ἀπὸ τῶν ἐχθρικών βελῶν ἢ, ὅπως ἐνταῦθα, ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τῶν ἐχθρῶν. — ἀνεῖχον = ἡσύχαζον (οἱ ἄνδρες τῶν δύο τούτων πλοίων)· πάντως ὁ Κόνων ἤθελε διὰ ταύτης τῆς μακρᾶς χρονοτριβῆς νὰ κουράσῃ τὴν προσοχὴν τῶν ἐχθρῶν καὶ νὰ πείσῃ αὐτοὺς ὅτι τὰ πλοῖα δὲν θὰ ἀποπλεύσωσιν. — ἐπεὶ σκότος εἶη = ὅτε ἐσκοτείνιαζεν. — ἐξεβίβαζεν, ἵνα οὗτοι κατὰ τὴν νύκτα ἡσύχασωσιν ἐν τῇ ξηρᾷ. — ὡς μή... εἶναι = ὥστε μή... εἶναι = ὥστε νὰ μὴ γίνωνται φανεροί. — ποιοῦντας ταῦτα = ὅτι ἐπραττον ταῦτα (δηλ. τὸ εἰσθιβάζειν καὶ ἐκθιβάζειν). — εἰσθέμενοι = θέντες ἑαυτοῖς εἰς τὰς ναῦς = ἀφ' οὗ δι' ἑαυτοὺς ἔθεσαν εἰς τὰ πλοῖα. — σῖτα μέτρια = τροφὰς ἐπαρκεῖς. — οἱ ἐφορμοῦντες = οἱ πολιορκοῦντες. — ὀλιγῶρος εἶχον = δὲν προσεῖχον. — ἔνιοι = τινές. — ἡ μὲν... ἡ δὲ = ἡ μὲν μία... ἡ δὲ ἄλλη. — ὥρμησε = διηρθύνθη. — εἰς τὸ πέλαγος, ἐκ τῶν δύο πλοίων ἢ μὲν διασωθεῖσα διωκεῖτο ὑπὸ τοῦ Ἑρασινίδου, ἢ δὲ συλληφθεῖσα ὑπὸ τοῦ Λέοντος, ὅστις διὰ τοῦτο βραδύτερον δὲν μνημονεύεται.

§ 21 - 23. *Ἡ μὲν μία ἐκ τῶν δύο νεῶν συλλαμβάνεται ὑπὸ τῶν Δακεδ., ἡ δ' ἑτέρα ἀφικομένη εἰς Ἀθήνας ἐξαγγέλλει τὴν πολιορκίαν. — Ὁ Διομέδων ἐπιχειρήσας μετὰ 12 πλοίων νὰ βοηθήσῃ τὸν Κόνωνα ἀπέρχεται ἀπρακτος ἀπολέσας καὶ 10 τῶν πλοίων του.*

τῶν δ' ἐφορμούντων, γενν. διαιρετ. τοῦ ἕκαστοι = ἐκ δὲ τῶν πολιορκούντων ἕκαστοι. — ὡς... ἦνυτον = ὅπως ἡδύναντο. — τὰς τε ἀγκύρας = καὶ τὰ σχοινία τῶν ἀγκυρῶν. — ἀποκόπτοντες, ἐπειγόμενοι, τεταραγμένοι, μετχ. τροπικαί. — ἐπειγόμενοι = ἐσπευσμένως. — τεταραγμένοι = μὲ ταραχὴν. — ἐβοήθουν, ἀνευ ἀντικειμ. ὅπως πολλάκις τίθεται = ἔτρεχον. — τυχόντες... ἀριστοποιούμενοι = ἐπεὶ ἔτυχον ἀριστοποιούμενοι = ἐπειδὴ κατὰ τύχην ἐγευματίζον. — εἰσβάντες, μετχ. χροικ. = ἀφ' οὗ εἰσέβησαν (εἰς ἓν πλοῖον). — τὴν ἀφορμήσασαν = ἐκείνην, ἡ ὅποια διηρθύνθη. — ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι (= δυομένῳ) = κατὰ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου· ἢ ἀντίθετος φράσις ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι ἢ ἀνατέλλοντι. — κατέλαβον = ἐπρόφθασαν. — κρατήσαντες, δηλ. τὴν ναῦν τοῦ κρατῶ = νικῶ. — ἀναδησάμενοι =

δέσαντες ὀπισθεν τοῦ πλοίου των· τοῦ ῥήμ. ἀναδοῦμαι.—ἀπῆγον= ἔφερον ὀπίσω.—αὐτοῖς ἀνδράσι, δοτκ. τῆς συνοδείας.—διέφυγε= ἐσώθη.—ἐξαγγέλλει, ἱστορικός ἐνεστώς=ἐξήγγειλεν.—Διομέδων, εἰς τῶν 10 στρατηγῶν· οὗτος ἐκ τῆς Σάμου πλέων που δι' ἴδιον σκοπὸν ἐπληροφορήθη παρὰ τοῦ σωθέντος πλοίου τὴν θέσιν τοῦ Κόνωνος.—βοηθῶν=ἐπιθυμῶν νὰ βοηθῇ.—δώδεκα ναυσί, συναπτέα ἢ δοτκ. τῷ ὤρμιαστο.—εὐριπον=πορθμὸν (ἄστις ἤγωνε τοὺς δύο λιμένας τῆς Μυτιλήνης).—ἐπιπλεύσας αὐτῷ=πλεύσας ἐναντίον αὐτοῦ (τίνας;). — τῇ τε αὐτοῦ καὶ ἄλλῃ, δηλ. νηί· τί σημαίν. αἱ δοτικαὶ αὐταί;

§ 24-25. *Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες τὴν πολιορκίαν τοῦ Κόνωνος παρασκευάζουσι βοηθούτων καὶ τῶν Σαμίων καὶ ἄλλων συμμάχων μέγαν στόλον, ὃν ἀποστέλλουσι πρὸς βοήθειαν τοῦ Κόνωνος.*

ἐψηφίσαντο, τοῦ ψηφίζομαι=ψηφοφορῶ, ἀποφασίζω.—τοὺς ἐν ἡλικίᾳ, ἐκείνους, οἱ ὅποιοι ἦσαν ἐν στρατευσίμῳ ἡλικίᾳ, δηλ. ἀπὸ τοῦ 18 μέχρι τοῦ 60 ἔτους.—καὶ δούλους, οὓς ἐν ἐσχάτῃ ἀνάγκῃ ἐλάμβανον εἰς τὸν πόλεμον.—πληρώσαντες, δηλ. ἀνδρῶν.—ἐν τριάκοντα ἡμέραις=ἐν διαστήματι τριάκοντα ἡμερῶν.—ἀπῆραν, ἀόρ. α' τοῦ ἀπαίρω=ἀποπλέω.—εἰσέβησαν, ἀόρ. τοῦ εἰσβαίνω· ποῖον τὸ μεταδατικὸν τούτου;—τῶνίπλέων, ὅτινες ἐν ἀνάγκῃ ὑπηρέτουν ἐν τῷ στρατῷ καὶ ὡς πεζοί.—ὁμοίως δέ, ἐννοεῖται τὸ ἤθροισαν.—καὶ εἴ τινες... οὔσαι=καὶ ἐκείνας τὰς ναῦς, αἵτινες κατὰ τύχην ἦσαν ἔξω (δηλ. εἰς τὸ πέλαγος) χάριν αὐτῶν (τῶν Ἀθην.) ἐν ταύταις καταλέγονται καὶ αἱ τρεῖς νῆες τῆς πολιτείας, ἡ Σαλαμινία, ἡ Πάραλος καὶ ἡ Δηλιάς.—αἱ πᾶσαι=ὄλαι ὁμοῦ.—πλείους... ἑκατόν, ἀκριβῶς 155.

§ 26-28. *Ὁ Καλλ. ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τοῦ στόλου τούτου καταλιπὼν πρὸ τοῦ λιμένος 50 ναῦς ὑπὸ τὸν Ἐτεόνικον προσορμίζεται πρὸ τῆς Μαλέας ἄκρας, τῇ δ' ὑστεραία ἀνάγεται ἐπ' Ἀργινοῦσας, εἰς ἃς εἶχον ἀναχθῆ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι.*

τὴν βοήθειαν... οὔσαν=ἔτι ἢ (παρὰ τῶν Ἀθηναίων σταλεῖσα) βοήθεια ἦτο πλέον ἐν Σάμῳ· ἢ μετχ. πόθεν ἐξαρτάται;—αὐτοῦ, ἐν τῷ λιμένι τῆς Μυτιλήνης.—κατέλιπε, ὅπως ἐξακολουθήσωσι τὸν ἀποκλεισμὸν τοῦ Κόνωνος.—πεντήκοντα, λοιπὸν 12 πλοῖα περισσότερα ἐκείνων, τὰ ὅποια εἶχεν ἤδη ὁ Κόνων.—ταῖς... ἑκατόν=μέτὰς ὑπολοίπους δὲ 120 ναῦς· ὁ Καλλ. εἶχε κατ' ἀρχὰς πλοῖα 140.

εἰς ταῦτα ἔπειτα προσετέθησαν καὶ τὰ 30 πλοῖα τῶν Ἀθηναίων, ἅτινα οὗτοι ἀπώλεσαν κατὰ τὴν ναυμαχίαν τὴν γενομένην εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Μυτιλήνης.—ἐδειπνοποιεῖτο=εὐρίσκετο οὗτος κατὰ τὸν χρόνον τοῦ δείπνου (κατὰ τὴν ἑσπέραν).—τῆς Λέσβου, ἢ γενκ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπὶ τῇ Μαλέᾳ ἄκρα=εἰς τὸ ἀκρωτήριον Μαλέαν τῆς Λέσβου (βλ. γεωγρ. πίν.).—ἔτυχον... δειπνοποιούμενοι=κατὰ τύχην καὶ οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ τὸν χρόνον τοῦ δείπνου (κατὰ τὴν ἑσπέραν) ἦσαν.—Ἀργινοῦσαι, τρεῖς μικραὶ νῆσοι μεταξὺ τῆς Λέσβου καὶ τῆς Μ. Ἀσίας. —ἀντίον=ἀπέναντι.—τὰ πυρὰ, τὰ ἐπὶ τῶν ἐχθρικῶν πλοίων καὶ τῶν νησίδων.—καὶ τινῶν... ἔξαγγελιάντων =καὶ ἐπεὶ τινες αὐτῶ ἐξήγγειλαν=καὶ ὅτε τινὲς εἰς αὐτὸν ἀνήγγειλαν.—ὅτι... εἶεν, ἀντὶ τοῦ ὅτι τὰ πυρὰ εἶη (=ἦσαν) τῶν Ἀθηναίων.—ἀνήγετο=ἠτοιμάζετο νὰ ἐκπλεύσῃ.—ὡς... προσπέσοι=ἵνα ἐπιπέσῃ.—ἔξαπιναίως=ἐξαίφνης.—ὔδωρ... πολὺ=ἀλλὰ βροχὴ δυνατὴ ἐπελθοῦσα.—τὴν ἀναγωγὴν=τὸν πλοῦν εἰς τὸ πέλαγος.—ἀνέσχεν, ἀμετ.=ἔπαυσεν τὸ ὑποκμ. τὸ ὔδωρ=ὁ ὑετὸς=ἡ βροχὴ.

§ 29-32. *Ἡ ἐν Ἀργινοῦσαις παράταξις τῶν Ἀθην. καὶ Λακεδ. οἱ μὲν Ἀθην. παρατάσσονται ἐν διπλῇ σειρᾷ πλὴν τοῦ κέντρου χάριν παρακωλύσεως τοῦ διάπλου τῶν ἐχθρικῶν τριήρων, οἱ δὲ Λακεδ. ἐν μιᾷ ὡς παρεσκευασμένοι πρὸς διάπλου καὶ περίπλου.—Ὁ Ἔρμων συμβουλεύει τῷ Καλ. νὰ διατάξῃ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ στόλου διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐχθρικῶν τριήρων, ἀλλ' ὁ Καλ. δὲν κρίνει τοῦτο ἐντιμον.*

ἀντανήγοντο = ἐξήρχοντο καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ πέλαγος (ὑπὸ τὸν Θράσυλλον, ὅστις κατὰ αὐτὴν τὴν ἡμέραν ἐστρατήγει). — εὐδίῳ ἀνέμῳ = μὲ εὐνοϊκὸν ἄνεμον. — ὦδε = ὡς ἐξῆς. — ἠγείτο = προηγείτο. — μετὰ δὲ ταῦτα, δηλ. ἐτέτακτο = κατόπιν δὲ (ἐν τῇ αὐτῇ σειρᾷ, λοιπὸν πρὸς τὰ δεξιὰ τοῦ Ἀριστοκράτους) εἶχε ταχθῆ. — ἐπετέτακτο... Ἀριστοκράτει... Διομέδοντι = εἶχε δὲ ταχθῆ ὀπισθεν μὲν τοῦ Ἀριστοκράτους... ὀπισθεν δὲ τοῦ Διομέδοντος. — Περικλῆς, ὁ υἱὸς τοῦ μεγάλου πολιτευτοῦ Περικλέους καὶ τῆς Ἀσπασίας. — παρὰ δὲ Διομέδοντα = πλησίον δὲ τοῦ Δ. — ἐπὶ μιᾷς = εἰς μίαν γραμμὴν. — τεταγμένοι, δηλ. ἦσαν. — ἐχόμεναι δέ, ἐννοεῖται ἢ γενκ. τούτων (τῶν Διομ. νεῶν) = πλησίον δὲ τούτων. — ταξιάρχων, εἰς ταξιάρχος ἦρχε τῶν πεζῶν τῆς φυλῆς του ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν στρατηγῶν ἦσαν δέκα, εἰς ἐξ ἐκάστης φυλῆς. — ἐπὶ δὲ ταύταις = ὀπισθεν δὲ

τούτων. — τῶν ναυάρχων, ἀξίωμα ναυάρχων (ὡς ἐν Σπάρτῃ) δὲν ὑπῆρχεν ἐν Ἀθήναις, διότι ὁ στόλος διωκεῖτο ὑπὸ τῶν στρατηγῶν· ναύαρχοι ἐν Ἀθήναις ἦσαν οἱ διοικηταὶ τῶν τριῶν δημοσίων πλοίων — τῶν χρησιμοποιοιμένων ἐν ἀνάγκῃ καὶ ὡς πολεμικῶν — τῆς Παράλου, Σαλαμινίας καὶ Δηλιάδος (πρβλ. § 25). — καὶ εἴ... συμμάχιδες — καὶ ὅσαι ἄλλαι ἦσαν τῶν συμμάχων. — παρὰ δ' αὐτόν, δηλ. ἐτέτακτο. — Λυσίας, ὅστις εἶχεν ἐκλεχθῆ ἀντὶ τοῦ φονευθέντος ἐν Μυτιλήνῃ Ἀρχεστράτου. — οὕτως ἐτάχθησαν, εἰς δύο σειράς, τὴν μίαν ὀπισθεν τῆς ἄλλης πλὴν τοῦ κέντρου, ὑπερ ἀποτελοῦν μίαν μόνον σειράν εἶχεν ὡς ὑποστήριξιν τὰς Ἀργινούσας (βλ. τὸ ἐν τῷ κειμ. σχέδ. ἐν σελ. 27). — ἵνα μὴ διέκπλουν διδοῖεν, δηλ. ταῖς πολεμικαῖς ναυσὶ = ἵνα μὴ δίδωσιν εὐκολίαν εἰς τὰ ἐχθρικά πλοῖα νὰ πλέωσι διὰ μέσου αὐτῶν. — χειρὸν (ἢ αἰ τῶν πολεμίων) ἔπλεον, διότι τὸ ἄριστον μέρος τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου ἦτο ἐν Μυτιλήνῃ ὑπὸ τὸν Κόνωνα. — ἅπασαι ἐπὶ μιᾶς, ἐν ᾗ τῶν Ἀθηναίων μόνον τὸ κέντρον ἦτο τεταγμένον ἐπὶ μιᾶς. — ὡς παρεσκευασμένα = διότι ἦσαν παρεσκευασμένα. — πρὸς διέκπλουν καὶ περιπλουν = ἵνα πλεύσωσι διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν πλοίων καὶ περικυκλώσωσιν αὐτά. — τὸ δεξιὸν κέρασ, τὸ ἄριστερόν κέρασ εἶχον οἱ Βοιωτοί, οἱ Εὐβοεῖς καὶ ἄλλοι ὑπὸ τὴν ἀρχηγίαν τοῦ Θηβαίου Θρασώνδα. — ὁ τῷ Καλλ. κυβερνῶν = ὁ κυβερνήτης τοῦ πλοίου τοῦ Καλλ. — ὅτι εἶη... ἔχον = ὅτι καλῶς ἔχοι = ὅτι συμφέρον εἶναι. — πολλῶ πλείους, πόσα ἦσαν τὰ πλοῖα τῶν Ἀθην. καὶ πόσα τῶν Λακεδ.; — οὐδὲν μὴ κάκιον οἰκιεῖται (μέλλ. μέσος μὲ παθητ. σημασίαν τοῦ οἰκίζομαι) = δὲν θὰ εὐρεθῆ εἰς χειροτέραν κατάστασιν. — αὐτοῦ ἀποθανόντος = ἐὰν αὐτὸς φονευθῆ.

§ 33 - 34. *Ἡ παρὰ τὰς Ἀργινούσας ναυμαχία (406). — Θάνατος Καλλικρατίδου. — Νίκη Ἀθηναίων. — Αἱ ἐκατέρωθεν ἀπώλειαι.*

ἄθροαι = ὄλαι ὁμοῦ. — διασκεδασμένοι = διασκορπισμένοι· παρκμ., τοῦ ῥήμ. διασκεδάννυμαι. — ἐπεὶ = ὅτε. — ἐμβαλούσης τῆς νεῶς = ἀφ' οὗ τὸ πλοῖόν του ἐφόρμησε (κατὰ ἐχθρικοῦ πλοίου). — ἀποπεσῶν = πεσῶν ἐκ τοῦ πλοίου του. — ἠφανίσθη = ἐγένετο ἄφαντος. — τῷ δεξιῷ = ἐν τῷ δεξιῷ κέρατι. — τὸ εὐώνυμον, δηλ. τῶν Λακεδαιμονίων. — ἐντεῦθεν, χρονκ. ἐπίρ. = τότε. — φυγῆ... ἐγένετο = ἐφυγον. — πάλιν = ὀπίσω. — ἀπώλοντο, τίνος ῥήμ. εἶναι καὶ τί σημ. τὸ ῥήμα τοῦτο; — αὐτοῖς ἀνδράσι, τί δοτκ. εἶναι αὐτῆ; — ἐκτός = πλὴν. —

τῶν... προσενεχθέντων = ἐκείνων, οἵτινες προσηνέχθησαν εἰς τὴν ξηράν (ὑπὸ τῶν κυμάτων)· τὸ δὲ προσενεχθέντων παθ. ἄορ. α' τοῦ προσφέρομαι.—τῶν πασῶν οὐσῶν δέκα=ἐν ᾧ τὸ ὄλον ἦσαν δέκα.

§ 35. *Οἱ Ἀθην. στρατηγοὶ μετὰ τὴν ναυμαχίαν ἀποφασίζουσι ν' ἀποσταλῆ μοῖρα τοῦ στόλου πρὸς σωτηρίαν τῶν ναυαγῶν καὶ περισυλλογὴν τῶν νεκρῶν, αὐτοὶ δὲ νὰ πλεύσωσι κατὰ τοῦ πρὸ τῆς Μυτιλήνης ὁρμουῦντος Ἐτεονίκου· ἀλλὰ σφοδρὸς ἄνεμος πνεύσας ματαιοῖ τὴν ἀπόφασιν τῶν ταύτην.*

ἔδοξε, τοῦ ἀπροσ. δοκεῖ=φαίνεται καλόν.—ἐπτά... ναυσί, δοτκ. τῆς συνοδείας.—Θηραμένην... Θρασύβουλον... καί... τινάς, ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. πλεῖν, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔδοξε.—τριήραρχοι, οἱ ἐξοπλίζοντες κενὴν τριήρη διδομένην ὑπὸ τῆς πόλεως καὶ διοικούντες αὐτήν, τῆς πόλεως καταβαλλούσης μόνον τὸν μισθὸν τοῦ πληρώματος. Ἡ ὑπὸ τοῦ τριηράρχου καταβαλλομένη δαπάνη ἦτο 40-60 μνῶν.—ἐπὶ τὰς καταδεδυκυίας ναῦς=εἰς τὰ βεβλαμμένα πλοῖα, τὰ ὅποια ἔμελλον νὰ βυθισθῶσι.—ταῖς δ' ἄλλαις, δηλ. πλεῖν ὡς ὑποκμ. δὲ τοῦ ἀπαρμφ. θὰ νοηθῆ τὸ τοὺς στρατηγοὺς τῶν Ἀθηναίων.—ἐπὶ τὰς... ἐφορμούσας=ἐναντίον τῶν πλοίων, τὰ ὅποια ἐπολιόρκουν (τὸν Κόνωνα).—μετ' Ἐτεονίκου=ὑπὸ τὸν Ἐτεόνικον (πρβλ. § 26).—τῇ Μυτιλήνῃ=ἐν τῇ Μυτιλήνῃ.—βουλομένους, μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται;—χειμῶν=τρικυμία.—αὐτοῦ=ἐκεῖ (δηλ. ἐπὶ μιᾶς τῶν νήσων τῶν Ἀργινοῦσῶν).—ἠϋλίζοντο=ἔστρατοπέδευον.

§ 36-38. *Ὁ Ἐτεόνικος πληροφορηθεὶς τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν κατορθοῖ διὰ στρατηγήματος ν' ἀσφαλίσῃ τὸν ἀπόπλου τῶν πλοίων τοῦ εἰς Χίον καὶ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ πεζοῦ εἰς Μήθυμναν· ὁ δὲ Κόνων μετὰ τὴν ἀπόδρασιν τούτου ἐνωθεὶς μετὰ τῶν Ἀθην. ἀποπλέει μετ' αὐτῶν εἰς Σάμον.*

ὁ ὑπηρετικὸς κέλῃς=τὸ μικρὸν καὶ ταχὺ πλοῖον τῆς ὑπηρεσίας.—τὰ περὶ τὴν ναυμαχίαν=τὰ ἀφορῶντα τὴν ναυμαχίαν.—πάλιν=ὀπίσω.—τοῖς ἐνοῦσι, δηλ. ἐν τῷ κέλῃτι=εἰς τοὺς ὑπάρχοντας ἐντὸς τοῦ πλοίου.—σιωπῆ=σιωπηλῶς.—παραχρηῖμα, τί σημαίνει τὸ ἐπίρρημα τοῦτο;—αὐθις=πάλιν.—εἰς τὸ ἑαυτῶν=εἰς τὸ σφέτερον=εἰς τὸ ἰδικόν των, δηλ. τοῦ Ἐτεονίκου καὶ τῶν περὶ αὐτόν.—ἔστεφανωμένους, ἐκ χαρᾶς ἐπὶ τῇ νίκῃ.—βοῶντας, ὥστε καὶ ὁ Κόνων νὰ ἀκούσῃ διὰ τοῦ στρατηγήματος τούτου ὁ Ἐτεόνικος σκοπὸν εἶχε νὰ ἐμβάλλῃ τὸ θάρρος εἰς τὸν στρατὸν του, εἰς δὲ τὸν Κόνωνα τὴν ἀτολ-

μίαν.—ἐπειδὴ=ὅτε.—ἐκεῖνοι, τίνες; —κατέπλεον, ἐκ τοῦ πελάγους εἰς τὸν λιμένα· ποῖον τὸ ἀντίθετον καὶ ποῖον τὸ συνώνυμον;—ἔθνε τα εὐαγγέλια=ἐθυσίαζε διὰ τὴν καλὴν ἀγγελίαν.—δειπνοποιεῖσθαι =να δειπνῶσιν.—τοῖς ἐμπόροις, ἐννοεῖ τοὺς ἐμπόρους τοὺς παρακολουθοῦντας τὸν στρατόν, ὅπως πωλῶσι τροφάς καὶ ἀγοράζωσι τὰ λάφυρα.—τὰ χρήματα... ἐνθήμενους=τὰ ἑαυτῶν χρήματα ἐνθέντας =ἀφ' οὗ θέσωσι τὰ πράγματά των.—πλοῖα, τὰ φορτηγά, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰ πολεμικά, τὰς ναῦς καὶ τὰς τριήρεις.—τὸ πνεῦμα=ὁ ἄνεμος.—οὔριος=εὐνοϊκός.—καὶ τὰς τριήρεις, δηλ. ἀποπλεῖν=καὶ αἱ τριήρεις νὰ ἀποπλέωσιν.—τὴν ταχίστην, δηλ. ὀδὸν=τάχιστα.—Μήθυμναν, ἣν κατεῖχον ἤδη οἱ Λακεδ.—ἐμπρήσας, τοῦ ἐμπίμπρημι =καίω.—ἀπεδεδράκεσαν, ὑπερσυντ. τοῦ ἀποδιδράσκω=δραπετεύω.—εὐδιάιτερος, συγκριτ. τοῦ εὐδῖος =ἤσυχος.—ἤδη ἀνηγμένοις=ὅτε πλέον εἶχον ἐξέλθει.—ἔφρασε, ἀόρ. τοῦ φράζω=λέγω.—τὰ περὶ τοῦ Ἐτεονίου=τὰ ἀφορῶντα τὸν Ἐτεόν. (δηλ. τὸ θῦσαι εὐαγγέλια καὶ ἀποδρᾶναι).—οὐδὲν διαπραξάμενοι=ἐπεὶ οὐδὲν διεπράξαντο· τὸ δὲ διαπράττομαι=κατορθῶνω.—ἐπὶ Σάμου=εἰς τὴν Σάμον.

Γ'. Καταδίκη εἰς θάνατον τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγῶν (406).

(7, 1—35)

§ 1-3. Οἱ ἐν Ἀθήναις παύουσι τοὺς στρατηγοὺς ἀπὸ τῆς στρατηγίας, πλὴν τοῦ Κόνωνος, καὶ ἐκλέγουσι νέους· ἐκ δὲ τῶν ἐξ στρατηγῶν τῶν ἐπανελθόντων εἰς Ἀθήνας πρῶτος ὁ Ἐρασινίδης κατηγορηθεὶς ἐπὶ νοσοφισμῶν χρημάτων δημοσίων καὶ ἀδεξιότητι περὶ τὴν στρατηγίαν φυλακίζεται· εἶτα δὲ καὶ οἱ λοιποὶ κατηγορηθέντες περὶ τῆς στρατηγίας φυλακίζονται μετὰ προηγουμένην ὑπ' αὐτῶν ἐν τῇ βουλῇ ἀφήγησιν τῶν περὶ τῆς ναυμαχίας.

οἱ δ' ἐν οἴκῳ (=οἴκοι)=οἱ δ' ἐν Ἀθήναις.—ἔπαυσαν, δηλ. τῆς στρατηγίας. Ἡ αἰτία τῆς παύσεως δηλοῦται κατωτέρω.—πλὴν Κόνωνος, διότι ὁ Κόνων δὲν μετέσχε τῆς ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίας ὡς πολιορκούμενος ποῦ; — πρὸς δὲ τούτῳ=ἐκτὸς δὲ τούτου (τίνος;). — εἴλοντο, τίνος ῥήματος; — τρίτον = ὡς τρίτον.— τῶν δέ... στρατηγῶν, γενκ. διαίρ. ἔξαρτωμ. ἐκ τοῦ Πρωτόμαχος καὶ

Ἄριστογένης, καθὼς καὶ ἡ γενκ. τῶν δέ... καταπλευσάντων (δηλ. οἰκάδε) ἐξαρτ. ἐκ τοῦ Ἑρασινίδη.—οὐκ ἀπῆλθον, διότι ἐγνώριζον τὸν χαρακτῆρα τῶν συμπολιτῶν των καὶ προετίμησαν νὰ τραπῶσι τὴν ὁδὸν ἐκουσίας ἐξορίας. Περὶ τοῦ μὴ ἀναφερομένου ἐνταῦθα Λέοντος εἶπομεν ἀνωτέρω ἐν σελ. 29, καθὼς καὶ περὶ τοῦ Ἄρχεστράτου τοῦ φονευθέντος ἐν Μυτιλήνῃ καὶ ἀντικατασταθέντος ὑπὸ τοῦ Λυσίου (ἐν σελ. 32).—ὁ τοῦ... προεστηκώς = ὁ προϊστάμενος τότε τοῦ δήμου, δημαγωγός· προϊστατο δὲ τοῦ δήμου οὐχὶ δυνάμει ὠρισμένου τινὸς ἀξιώματος, ἀλλὰ δυνάμει τῆς ῥητορικῆς του δεινότητος.—τῆς διωβελίας=τῶν δύο ὀβολῶν, οὓς ἐλάμβανεν ἕκαστος τῶν ἀπόρων Ἀθηναίων παρὰ τοῦ δημοσίου, ἵνα ἀγοράσῃ τὸ διὰ τὸ θέατρον εἰσιτήριον.—ἐπιμελόμενος=φροντίζων.—ἐπιβολὴ ἐλέγετο πρόστιμον ἐπιβαλλόμενον ὑπὸ τῶν ἀρχόντων εἰς τινα, μέχρι ποσοῦ ὠρισμένου ὑπὸ τοῦ νόμου, ἕνεκα κακῆς διαχειρίσεως δημοσίας τινὸς ὑπηρεσίας.—κατηγορεῖ, δηλ. αὐτοῦ.—φάσκων = δυσχυριζόμενος· τίνος ῥήματος εἶναι;—αὐτόν, τίνα;—ὄντα τοῦ δήμου = ἀνήκοντα εἰς τὸν δῆμον.—καὶ ἔδοξε=καὶ τῷ ὄντι ἐφάνη καλόν.—δῆσαι, τοῦ δῶ=δένω, ῥίπτω εἰς τὸ δεσμοκτήριον.—ἐν τῇ βουλῇ=ἐνώπιον τῆς βουλῆς, εἰς ἣν ὡς ἔχουσιν τὴν ἐποπτεῖαν τῶν στρατιωτικῶν οἱ στρατηγοὶ ἔδιδον εὐθύνας τῆς στρατηγίας των.—τοῦ μεγέθους=τῆς σφοδρότητος.—Τιμοκράτους, ἑνὸς τῶν βουλευτῶν.—χρή, ἀπρόσωπον=πρέπει.—δεθέντας=ἄφ' οὗ ῥιφθῶσιν εἰς τὸ δεσμοκτήριον.—εἰς τὸν δῆμον παραδοθῆναι=νὰ παραδοθῶσιν εἰς τὸν δῆμον (δηλ. πρὸς κρῖσιν).—ἔδησε=διέταξε νὰ ῥίψωσιν αὐτοὺς εἰς τὸ δεσμοκτήριον.

§ 4-7. Ὁ Θηραμένης μετ' ἄλλων ἐν τῇ γενομένῃ ἐκκλησίᾳ κατηγορεῖ τοὺς στρατηγοὺς ὡς μὴ ἀνασύραντας τοὺς ναυαγούς, οἱ δὲ στρατηγοὶ διὰ βραχέων ἀπολογηθέντες πείθουσι τὸν λαὸν περὶ τῆς ἀθωότητός των· τοῦτο ἐννοήσαντες οἱ κατὰ τῶν στρατηγῶν ἐνεργοῦντες κατορθοῦσι τὴν ἀναβολὴν τῆς ψηφοφορίας εἰς ἄλλην ἐκκλησίαν, εἰς ἣν ἀπεφασίσθη νὰ εἰσαχθῇ καὶ ἡ γνώμη τῆς βουλῆς περὶ τοῦ τρόπου τῆς δίκης τῶν στρατηγῶν.

τῶν στρατηγῶν, πόθεν ἐξαρτ. ἡ γενική;—Θηραμένης, οὗτος ἤθελεν ὄχι μόνον νὰ ἀπομακρύνῃ ἀφ' ἑαυτοῦ πᾶσαν κατηγορίαν, ἀλλὰ καὶ τοὺς δημοκρατικούς στρατηγοὺς νὰ καταστρέψῃ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ὀλιγαρχικῆς μερίδος, εἰς ἣν καὶ αὐτὸς ἀνήκεν.—

μάλιστα=πρὸ πάντων.—δικαίους εἶναι, ἀντὶ δίκαιον εἶναι αὐτοὺς (τοὺς στρατηγούς).—λόγον ὑποσχεῖν (ἀόρ. β' τοῦ ὑπέχω)=λόγον δοῦναι=να δώσωσι λόγον.—διότι=διατί.—τοὺς ναυαγούς, ὄχι μόνον τοὺς νεκρούς, οὐς ἦσαν ὑποχρεωμένοι ἐκ θρησκευτικοῦ καθήκοντος νὰ θάψωσιν (διότι ἄλλως ἢ ψυχὴ αὐτῶν θὰ περιεπλανᾶτο ἐπὶ χίλια ἔτη), ἀλλὰ καὶ τοὺς εὐρισκομένους ἀκόμη ζῶντας εἰς τὰ βεβλαμμένα πλοῖα.—ὅτι...καθήπτοντο, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ μαρτύριον=ὡς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι οὐδένα ἄλλον κατηγοροῦν (οἱ στρατηγοί).—αἰτιῶμενοι, τοῦ αἰτιῶμαι=κατηγορῶ, νομίζω αἷτιον· τὸ παθ. αὐτοῦ αἰτίαν ἔχω=κατηγοροῦμαι.—βραχέως=συντόμως.—ἀπελογήσατο, συνεφώνησε κατὰ τὸν ἀριθμὸν πρὸς τὸ πλησιέστερον ὑποκμ. ἕκαστος καὶ ὄχι πρὸς τὸ οἱ στρατηγοί.—οὐ προτέθη σφίσι (=αὐτοῖς) λόγος=δὲν ἐπετρέπη εἰς αὐτοὺς νὰ λέγωσιν.—κατὰ τὸν νόμον, καθ' ὃν ἐπετρέπετο εἰς τὸν κατηγορούμενον νὰ ἀπολογῆται ἐν ὄρισμένῳ χρόνῳ.—ὅτι...πλείοιεν...προσιάζειαν, ἐπεξήγησις τοῦ τὰ πεπραγμένα διηγῶντο=ὅτι δηλ. προσεπάθουν νὰ πλέωσιν...τὴν δὲ ἀναίρεσιν...ἀνέθεσαν.—τῶν τριηράρχων, γενκ. διαίρ.—ἐστρατηγηκόσιν ἤδη=εἰς ἐκείνους, οἵτινες εἶχον ἤδη χρηματίσει στρατηγοί.—καὶ εἶπερ γέ τινες δέοι, ἐννοεῖται τὸ ἀπαρμφ. αἰτιύσασθαι=καὶ ἐὰν βεβαίως εἶναι ἀνάγκη νὰ κατηγορήσωσί τινας.—ἔχειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ἔλεγον (οἱ στρατηγοί).—προσετάχθη, ὡς ὑποκείμε. ἢ ἀναίρεσις.—καὶ οὐχ ὅτι γε...ψευσόμεθα=καὶ βεβαίως δὲν θὰ εἴπωμεν ψεύδη δισχυρίζόμενοι ὅτι αὐτοὶ εἶναι αἷτιοι, διὰ τοῦτο διότι κατηγοροῦσιν (ὁ Θηραμένης καὶ οἱ ὀπαδοί του) ἡμᾶς.—ἀλλά...εἶναι, νοητέον ἐκ τοῦ ψευσόμεθα φάσκοντες τὸ ἐροῦμεν ἢ λέγομεν.—τούτων, γένους οὐδετέρου.—παρείχοντο=παρεῖχον διὰ τὸν ἑαυτῶν των.—ἔπειθον, ἀποπειρατικός παρατ. δηλῶν προσπάθειαν=προσεπάθουν νὰ πείθωσιν.—ἐγγυᾶσθαι=νὰ γείνωσιν ἐγγυηταί. Διὰ τῆς ἐγγυήσεως οἱ στρατηγοὶ ἤθελον ἀποφύγει τὴν εἰρκτήν.—ἔδοξε, δηλ. τῷ δήμῳ.—ἀναβαλέσθαι=νὰ ἀναβάλωσι (δηλ. τὴν ψηφοφορίαν).—ὄψε=ἀργά.—τὰς χεῖρας, δηλ. ἐκείνων, οἵτινες διὰ χειροτονίας ἐψήφισον.—οὐκ ἂν καθεώρων, δυνητ. ἔγκλ.=δὲν θὰ ἔδλεπον καλῶς.—τὴν δὲ βουλήν...εἰσενεγκεῖν (ἀόρ. β' τοῦ εἰσφέρω), ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔδοξε=ἐφάνη καλὸν νὰ προτείνῃ ἢ βουλή (εἰς τὴν ἐκκλησίαν).—προβουλεύσασαν=ἀφ' οὗ ἐκδώσῃ προβούλευμα, ἀπόφασιν.—ὄτῳ...κρίνοιντο=κατὰ ποῖον τρόπον ἔπρεπε νὰ κρίνωνται.

8. Κατὰ τὴν ἐορτὴν τῶν Ἀπατουρίων οἱ περὶ τὸν Θηραμένην παρασκευάζουσιν ἀνθρώπους ἔχοντας μέλανα ἱμάτια καὶ ἐν χρῶ̄ κεκαρμένους, ἵνα οὗτοι ὡς συγγενεῖς τῶν ναυαγῶν ἔλθωσιν εἰς τὴν ἐκκλησίαν.

ἐγίγνετο Ἀπατούρια=ἐτελοῦντο τὰ Ἀπατούρια· ταῦτα δὲ ἦσαν ἑορτὴ οἰκογενειακὴ τελουμένη ἐν Ἀθήναις, καθ' ἣν πάντες οἱ ἀνήκοντες εἰς ἓν καὶ τὸ αὐτὸ γένος συνήρχοντο πρὸς κοινὰς θυσίας καὶ καθ' ἣν οἱ πατέρες ἐνέγραφον τὰ ἑαυτῶν τέκνα εἰς τοὺς πολίτας.—ἐν οἷς=κατὰ τὰ ὁποῖα.—σύνεισι=συνέρχονται.—σφίσιςιν αὐτοῖς=ἀλλήλοις.—μέλανα ἱμάτια ἔχοντας=πενθηφοροῦντας.—ἐν χρῶ̄ (=ἐν χρωτί, δοτικῇ τοῦ χρώς) κεκαρμένους (παρακμ. τοῦ κείρομαι)=μέχρι δέρματος (=σύρριζα) κουρευμένους· ἢ ἐν χρῶ̄ κουρά, ὡς καὶ ἡ περιβολὴ τῶν μελάνων ἱματίων ἦτο ἔνδειξις πένθους.—πολλούς, ἐνν. ἢ μετοχ. ὄντας=οἱ ὁποῖοι ἦσαν πολλοί.—ἵνα... ἦκοιεν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ παρεσκευάσαν.—ὡς δὴ... ὄντες=ὡς ἂν ἦσαν δῆθεν συγγενεῖς.—τῶν ἀπολωλότων=τῶν ναυαγῶν· τίνος δὲ ἡμάτων; — Καλλιξενον, ἓνα τῶν βουλευτῶν.

9-11. Ἡ βουλὴ κατὰ τὴν δευτέραν ἐκκλησίαν εἰσφέρει τὴν ἑαυτῆς γνώμην, καθ' ἣν ἡ μὲν κατηγορία καὶ ἡ ἀπολογία κηρύσσονται περαιωθεῖσαι ἐν τῇ πρώτῃ ἐκκλησίᾳ, καλοῦνται δὲ οἱ Ἀθηναῖοι νὰ ψηφίσωσι κατὰ φυλάς εἰς δύο δι' ἐκάστην τοῦτων ὑδρίας. — Μετὰ ταῦτα παρουσιάζεται τις εἰς τὸ βῆμα ἰσχυριζόμενος ὅτι ἐσώθη ἐπὶ τεύχους ἀλφειῶν καὶ μαρτυρεῖ ψευδῶς, ὅτι παρήγγειλαν αὐτῷ οἱ ναυαγοὶ νὰ πράξῃ τὰ πάντα, ὅπως τιμωρηθῶσιν οἱ στρατηγοὶ ὡς μὴ ἀνελόμενοι τοὺς νικήσαντας ἐν ναυμαχίᾳ.

ἐντεῦθεν, ἐπίρρ. χρονικόν=μετὰ ταῦτα· πότε;—εἰσήνεγκε, τίνος βῆμα· εἶναι;—τὴν... γνώμην=τὸ προβούλευμα.—Καλλιξενου εἰπόντος=κατὰ πρότασιν τοῦ Καλλ.—τὴνδε=τὴν ἐξῆς.—κατηγορούντων κατὰ, τὸ κατηγορῶ συντάσσεται μετὰ γενικῆς ἀπροθέτου συνήθως· ἐνταῦθα ἐτέθη ἡ πρόθεσις (κατὰ), ἵνα μὴ ἐπέλθῃ σύγχυσις μεταξὺ τῶν δύο γενικῶν (κατηγορούντων... τῶν στρατηγῶν).—διακηκόασιν, ὑποκμ. οἱ Ἀθηναῖοι=συνεχῶς ἔχουσιν ἀκούσει.—διαψηφίσασθαι=νὰ ἀποφασίσωσι διὰ ψηφοφορίας· τὸ ἀπαρμφ. ἔξαρτάται ἐκ τοῦ εἰσήνεγκε γνώμην, ὅπως καὶ τὰ ἀπαρμφ. θεῖναι, κηρύττειν, ζημιῶσαι (=νὰ τιμωρήσωσι), παραδοῦναι, δημεῦσαι,

εἶναι. — Ἀθηναίους πάντας, ὑποκμ. τοῦ διαψηφίσασθαι. — καταφυλάς, αἵτινες ἦσαν 10. — ὑδρίας=κάλπας. — κήρυκα, ὑποκμ. τοῦ κηρύττειν. — ὅτω, ἐκ τούτου νοητέον ὡς ὑποκμ. εἰς τὸ ψηφίσασθαι τὸ τοῦτον=να ψηφοφορήσῃ οὗτος, εἰς τὸν ὅποιον φαίνονται ὅτι... =να ψηφοφορήσῃ οὗτος, ὅστις νομίζει ὅτι... — ἀδικεῖν = ἡδικηκέναι. — οὐκ ἀνελόμενοι, ἢ μετχ. αἰτιολογ. πῶς ἀναλύεται; — εἰς τὴν προτέραν... εἰς τὴν ὑστέραν, δηλ. ὑδρίαν. — ὅτω δὲ μὴ, συμπληροῦται ὡς ἐξῆς: ὅτω δὲ μὴ δοκοῦσιν ἀδικεῖν οἱ στρατηγοί, εἰς τὴν ὑστέραν ψηφίσασθαι=ὅστις δὲ νομίζει, ὅτι οἱ στρατηγοὶ δὲν ἔχουσιν ἀδικήσει, να ψηφοφορήσῃ εἰς τὴν ὑστέραν κάλπην. — δόξωσιν, ὑποκμ. οἱ στρατηγοί, ὅπερ εἰς τὸ ζημιῶσαι καὶ παραδοῦναι νοητέον κατ' αἰτιατ. ὡς ἀντικμ. — οἱ ἔνδεκα, ἀρχὴ κληρωτῆ ἐν Ἀθήναις ἔργον ἔχουσα τὴν ἐκτέλεσιν τῆς ποινῆς τῶν εἰς θάνατον καταδεδικασμένων. — τὸ ἐπιδέκατον=τὸ δέκατον. — τῆς θεοῦ, δηλ. τῆς Ἀθηνᾶς, ὡς προστάτιδος τῶν Ἀθηνῶν. — παρήλθεν εἰς, συνήθης φράσις ἐπὶ τῶν βητόρων τῶν ἀναβαινόντων εἰς τὸ βῆμα. — τίς, δηλ. τῶν παρεσκευασμένων (ὑπὸ τοῦ Θηραμένου καὶ τῶν περὶ αὐτόν). — ἐπὶ τεύχους ἀλφίτων=ἐπὶ ἀλευροθήκης. — ἐπιστέλλειν, ἐκ τοῦ φάσκων=λέγων ὅτι παρήγγελλον. — ἀπαγγεῖλαι, ἐκ τοῦ ἐπιστέλλειν. — τοὺς ἀρίστους... γενομένους=ἐκείνους, οἵτινες ἀνεδείχθησαν ἀνδρειότατοι.

§ 12-15. Ὁ Εὐρυπτόλεμος καὶ ἄλλοι τινὲς κατηγοροῦσι τὸν Καλλίξενον ὡς προτείναντα παράνομα, ἀλλ' ἀναγκάζονται οὗτοι πρὸ τῶν ἀπειλῶν τοῦ ὄχλου ν' ἀποσύρῳσι τὴν κατὰ τοῦ Καλλιξ. κατηγορίαν. Καὶ οἱ προτάσεις αὐτοὶ ἀντικαθέντες τὸ πρῶτον κατὰ τῆς προτάσεως τοῦ Καλλιξ. καταλαμβάνονται ὑπὸ φόβου καὶ ὑποχωροῦσι πλὴν τοῦ Σωκράτους κηρύξαντος ὅτι θεωρεῖ πρέπον να ποιήσῃ πάντα κατὰ νόμον.

τὸν Καλλίξενον... τινές, ἢ σύνταξις εἶναι: Εὐρυπτόλεμός τε ὁ Π. καὶ ἄλλοι τινὲς προσεκαλέσαντο τὸν Καλλ. φάσκοντες (αὐτόν) συγγεγραφέναι παράνομα. — προσεκαλέσαντο, δηλ. εἰς δίκην = προσεκάλεσαν εἰς δίκην. — παράνομα, διότι εἰς τοὺς κατηγορούμενους, παρὰ τὸν δισχυρισμὸν τοῦ Καλλ. (§ 9), δὲν ἐπετράπη ὁ νόμιμος χρόνος πρὸς ἀπολογία, καὶ διότι οἱ κατηγορούμενοι δὲν κρίνονται χωρὶς ἕκαστος, ἀλλὰ πάντες μιᾶ ψήφῳ ἢ γραφῇ παρανόμων (ἢ καταγγελλία δηλ. κατὰ τῶν προτεινόντων παράνομα) ἦτο

ὁ συνήθης τύπος ἀποδοκιμασίας προτάσεώς τινος καὶ ἠμπόδιζε τὴν διαφήφισιν αὐτῆς.—συγγεγραφεῖν=γεγραφεῖν=ἔχει προτεῖναι.—ἔνιοι=μερικοί· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πλῆθος.—εἰ μή τις εἶσει (μέλλ. τοῦ ἔω=ἀφήνω), κατὰ τὸν νόμον πρὸ τοῦ ἀποσυρθῆ αὐτῆ ἢ γραφῆ παρανόμων δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ψηφισθῆ ἢ πρότασις τοῦ Καλλ.· ὁ ὄχλος ὅμως—οἱ ἄριστοι τῶν Ἀθηναίων εὐρίσκοντο μακρὰν τῆς πόλεως ἐν τοῖς πλοίοις—ἐπέμενον εἰς τὴν παράβασιν τοῦ νόμου.—καὶ ἐπὶ τούτοις=καὶ μετὰ ταῦτα.—εἰπόντος Λυκίσκου=ὅτε ὁ Λ. (εἰς τῶν ὁμοφρόνων τοῦ Θηραμένους) προέτεινεν.—καὶ τούτους, δηλ. Εὐρυπτόλεμόν τε καὶ ἄλλους τινάς.—ἦπερ, δηλ. ἔκρινον=διὰ τῆς ὅποιας ἔκρινον.—ἐὰν μὴ ἀφῶσιν=ἐὰν δὲν ἀποσύρωσιν.—τὴν κλήσιν=τὴν πρόσκλησιν, τὴν γραφὴν παρανόμων.—ἐπεθορύβησε=θορυβωδῶς ἐπεδοκίμασεν.—καὶ ἠναγκάσθησαν=ὥστε ἠναγκάσθησαν.—τὰς κλήσεις, κατὰ πληθυντ. ἕνεκα τοῦ πλήθους τῶν κατηγορῶν.—τῶν δέ... φασκόντων=ἐπειδὴ δὲ τινες ἐκ τῶν πρυτάνεων ἔλεγον· πρυτάνεις δὲ ἐκαλοῦντο οἱ ἀποτελοῦντες ἐπὶ χρόνον τινὰ τὴν μόνιμον ἐπιτροπεῖαν τῆς βουλῆς· ἔργον αὐτῶν ἦτο νὰ διοικῶσι τὰ τῆς βουλῆς καὶ ἐκκλησίας· ἐπρυτάνευσον δὲ τὸ δέκατον μέρος τοῦ ἐνιαυτοῦ ἔχοντος 354 ἡμέρας.—οὐ, συναπτέον τῷ προθήσειν=ὅτι δὲν θὰ ἐπιτρέψωσιν.—τὴν διαφήφισιν=τὴν ψηφοφορίαν.—ἀναβάς, δηλ. ἐπὶ τὸ βῆμα=παρελθὼν.—κατηγορεῖ αὐτῶν τὰ αὐτὰ=ἐπέριπτεν εἰς αὐτοὺς τὰς αὐτὰς κατηγορίας (ὡς καὶ ὁ Λυκ. εἰς τὸν Εὐρυπτόλεμον).—οἱ δέ, ὁ ὄχλος (περιληπτ.).—ἐβῶων=μετὰ κραυγῆς ἀπήτοῦν.—καλεῖν, δηλ. εἰς δίκην.—τοὺς οὐ φάσκοντας, δηλ. προθήσειν τὴν διαφήφισιν.—οὗτος δ'... ποιήσειν, συμπληροῦται ὡς ἐξῆς: οὗτος δ' ἔφη οὐ ποιήσειν τοῦτο ἄλλ' ἢ κατὰ νόμον πάντα ποιήσειν=οὗτος δὲ εἶπεν ὅτι δὲν θὰ πράξῃ τοῦτο παρὰ ὅτι θὰ πράξῃ πάντα συμφῶνως μὲ τὸν νόμον.

Λόγος Εὐρυπτολέμου.

16—33. Ἡ πρόθεσις τοῦ λόγου ὑπάρχει ἐν τῇ § 16. Ἡ διεξαγωγή εἶναι ἀνώμαλος. 1) τὸ κατηγορεῖν περιορίζεται εἰς τὴν § 17 «κατηγορῶ... ἀνείλοντο». 2) τὸ ὑπεραπολογεῖσθαι δηλοῦται συντόμως ἐν τῇ § 18 «εἶτα νῦν... ὑμᾶς αὐτούς», διεξοδικῶς ὅμως ἐκ τῆς § 29-32 ὡς κύριον θέμα διεξάγεται. 3) τὸ συμβουλεύειν ἐξικνεῖται ἐκ τῆς § 19-28 καὶ λήγει μὲ τὴν § 33.

§ 16-33. Δημηγορία Εὐρυπτολέμου.

§ 16-18. Ὁ Εὐρυπτόλεμος κατηγορεῖ τοῦ Περικλέους καὶ τοῦ Διομέδοντος, διότι οὗτοι δὲν ἐδήλωσαν ἐγκαίρως τῇ βουλῇ, ὅτι ὁ Θηραμένης καὶ ὁ Θρασύβουλος καίπερ διαταχθέντες δὲν ἀνέστυραν τοὺς ναυαγούς.

τὰ μὲν ... τὰ δὲ = ἄφ' ἑνὸς μὲν ... ἄφ' ἑτέρου δέ. — κατηγορήσων ... ὑπεραπολογησόμενος ... συμβουλευσών, μετοχαὶ τελικαὶ ἔξαρτώμεναι πόθεν; = ἵνα κατηγορήσω ... ἵνα ἀπολογηθῶ ὑπὲρ τῶν στρατηγῶν ... ἵνα συμβουλευσώ. — ἀνέβην, ἐπὶ τὸ βῆμα. — Περικλέους ἀναγκαίου μοι ὄντος = ἂν καὶ ὁ Περ. εἶναι συγγενῆς μου. Ὁ Εὐρυπτόλεμος ἦτο ἐξάδελφος τοῦ Ἀλκιβιάδου, ὅστις ἦτο ἀνεψιὸς τοῦ μεγάλου πολιτευτοῦ Περικλέους, τοῦ πατρὸς τοῦ ἐνταῦθα μνημονευομένου. — ἐπιτηδείου = φίλου. — κατηγορῶ, τοῦτο λέγεται εἰρωνικῶς. — μετέπεισαν τοὺς συνάρχοντας = πείσαντες μετέβαλον τὴν γνώμην τῶν συναρχόντων. — βουλομένους, μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται; — ὅτι ἐπέταξαν, δηλοῖ τὸ περιεχόμενον τοῦ γράμματος τὸ ὅτι ἐτέθη ὡς ἐὰν προηγεῖτο ἀντὶ τοῦ πέμπειν γράμματα τὸ γράφειν. — οἱ δὲ (ὁ Θηραμ. καὶ ὁ Θρασύβ.) οὐκ ἀνείλοντο, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὅτι. — εἶτα = ἀλλ' ὅμως. — τὴν αἰτίαν ... ἔχουσιν = ἀπὸ κοινοῦ κατηγοροῦνται. — ἐκείνων ἴδια ἁμαρτόντων = ἐν ᾧ ἐκεῖνοι (ὁ Θηρ. καὶ ὁ Θρασ.) ἰδιαιτέρως ἔσφαλαν. — τῆς τότε φιλανθρωπίας, διότι οὗτοι δὲν ἐδήλωσαν ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ὅτι ὁ Θηρ. καὶ ὁ Θρασ. ἦσαν αἴτιοι τῆς μὴ ἀναιρέσεως τῶν ναυαγῶν. — ὑπ' ἐκείνων, τοῦ Θηραμένου καὶ Θρασυβούλου. — οὐκ, ἐννοεῖται ὁ μέλλ. ἀπολοῦνται. — γε, συναπτεόν τῷ ἂν = ἐὰν βεβαίως. — τὰ δίκαια, τὰ περὶ τοὺς ἀνθρώπους, ὅσια, τὰ περὶ τοὺς θεούς. — καὶ ὄθεν = καὶ τοιαῦτα (δηλ. ποιοῦντες) ἐξ ὧν. — πεύσεσθε, μέλλ. τοῦ πυνθάνομαι = πληροφοροῦμαι. — οὐ, συναπτεόν τῷ εὐρήσετε. — σφᾶς αὐτοὺς (= ὑμᾶς αὐτοὺς) ἡμαρτηκότητας τὰ μέγιστα = ὅτι ὑμεῖς αὐτοὶ ἔχετε πράξει μέγιστον ἁμάρτημα.

§ 19-22. Συμβουλευσάν τοῖς Ἀθηναίοις προτείνει νὰ κριθῶσιν οἱ στρατηγοὶ κατὰ τὸ Κανωνοῦ ψήφισμα ἢ κατὰ τὸν νόμον τὸν ἐπὶ τοῖς ἱεροσούλοις καὶ προδόταις.

συμβουλεύω, ἐνν. ταῦτα ποιεῖν. — ἐν οἷς = διὰ τῶν ὁποίων. — οὐθ' = οὔτε. — ἔστιν = εἶναι δυνατόν. — καί ... κολάσεσθε, ἐνν. τὸ ἐν οἷς = καὶ διὰ τῶν ὁποίων γνωρίζοντες τοὺς ἔχοντας ἀδικήσει θὰ

τιμωρήσητε. — ἦ... δίκη = με ὅποιονδήποτε θέλητε τιμωρίαν. — ἅμα πάντας = ὅλους ὁμοῦ, ἐὰν δηλ. φανῶσιν, ὅτι πάντες εἶναι ἔνοχοι. — καθ' ἓνα = χωριστά. — εἰ μὴ πλέον, συναπτόεν τῷ δόντες = ἐὰν δώσητε εἰς αὐτοὺς ἂν ὄχι περισσότερον. — ἀπολογήσασθαι = ὥστε ἀπολογήσασθαι. — ἴστε, ἐγκλ. ὀριστ. τοῦ οἶδα = γνωρίζω. — τὸ Καννωνοῦ ψήφισμα, τοῦτο διέτασεν ἕκαστος τῶν κατηγορουμένων νὰ δικάζηται χωριστὰ καὶ νὰ ἀπολογῆται· τὸ ὄνομα ἔλαβεν ἐκ τοῦ ἐκδόντος τὸ ψήφισμα τοῦτο, τοῦ Καννωνοῦ. — ἰσχυρότατον = ἀστυρότατον. — ἀποδικεῖν = ἀπολογεῖσθαι. — καταγνώσθῃ, τοῦ καταγινώσκομαι = καταδικάζομαι. — ἀποθανεῖν, τοῦ ἀποθνήσκω = φονεύομαι· ποῖον τὸ ἐνεργητ. τούτου; — βάραθρον, δύο τρόποι θανατώσεως ὑπῆρχον ἐν Ἀθήναις, ἡ κατακρήμνις εἰς βάραθρον, ὅπερ ἔκειτο παρὰ τὸ νῦν Ἀστεροσκοπεῖον, καὶ βραδυτέρον ἢ διὰ τοῦ κωνείου δηλητηρίασις. — ἐμβληθέντα = ἐπὶ ἐμβληθῆ = ἀφ' οὗ ριφθῆ. — κελεύω = προτείνω. — νῆ Δία = μὰ τὸν Δία. — γε, συναπτόεν τῷ ἂν = ἂν βεβαίως. — προσήκοντα = συγγενῆ. — περὶ πλείονος ποιεῖσθαι = νὰ προτιμῶ. — τὴν ὅλην πόλιν = ὀλόκληρον τὴν πόλιν. — τοῦτο... τόνδε, τὸ α' ἀναφέρεται εἰς τὰ ἡγούμενα, τὸ β' εἰς τὰ ἐπόμενα. — ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις = διὰ τοὺς ἱεροσύλους· ἱερόσυλοι, οἱ κλέπτοντες τὰ ἱερά. — ἐάν τις... εἶναι, τὸ περιεχόμενον τοῦ νόμου. — κριθέντα = ἀφ' οὗ κριθῆ. — ἐν δικαστηρίῳ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἐν τῷ δήμῳ. — μὴ ταφῆναι, δηλ. ἀφ' οὗ οὗτος τιμωρηθῆ διὰ θανάτου· τὸ ἀπαρμφ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔστιν ἐπὶ τοῖς ἱεροσύλοις, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια τοῦ ἐπιτάττειν.

§ 23-25. Συμβουλεύει, ὅπως ἕκαστος τῶν στρατηγῶν

κρίνηται χωρὶς καὶ θ' ὅποιονδήποτε ἐκ τῶν δύο τούτων νόμων, διότι οὕτω μόνον θὰ εἶναι ἡ κρίσις δικαία καὶ νόμιμος.

τούτων ὁποτέρῳ... τῶν νόμων = με ὅποιονδήποτε ἐκ τῶν δύο τούτων νόμων. — κατὰ ἓνα ἕκαστον, ἐπιρρ. = ἕκαστος χωριστά. — διηρημένων τῆς... μερῶν = διηρημένης τῆς ἡμέρας τρία μέρη = ἀφ' οὗ διαιρεθῆ ἡ ἡμέρα εἰς τρία μέρη (ἐν πρὸς κατηγορίαν, ἄλλο πρὸς ἀπολογία καὶ τρίτον πρὸς διαψήφισιν). — τούτων δὲ γινωμένων = ἐὰν δὲ ταῦτα γίνωνται. — τεύξονται, μέλλ. τοῦ τυγχάνω. — οὐκ, συναπτόεν τῷ ἀπολοῦνται. — εὐσεβοῦντες καὶ εὐορκοῦντες, τροπ. μετχ. = εὐσεβῶς καὶ εὐόρκως. — οὐ συμπολεμήσετε Λακ. = δὲν θὰ

ὑποστηρίξῃτε τοὺς Λακ.: τοῦτο ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ ἀπολλύντες.—
τούς... νενικηκότας... παρὰ τὸν νόμον = ἀπολλύντες ἀκριτοὺς
παρὰ τὸν νόμον τούτους, οἱ ἐκείνους (τοὺς Λακ.) ἐβδομήκοντα
ναῦς ἀφείλοντο καὶ νενικήκασιν = καταστρέφοντες ἄνευ ἀνακρί-
σεως παρὰ τὸν νόμον τούτους, οἱ ὅποιοι ἀψήρεσαν ἀπὸ ἐκείνους
ἐβδομήκοντα πλοῖα καὶ ἔχουσι νικήσει.—ἐβδομήκοντα ναῦς, μετα-
χειρίζεται ὁ ῥήτωρ στρογγύλον ἀριθμὸν πόσα ἦσαν τὰ ἀπολε-
σθέντα πλοῖα τῶν Λακεδαιμονίων;

§ 26 - 28. Ἐποτρύνει τοὺς Ἀθηναίους ἐν βίᾳ νὰ κρίνωσι
τοὺς στρατηγοὺς μὴ ψήφῳ καὶ ἄνευ ἀπολογίας, διότι οὕτω θὰ παρα-
νομήσωσιν, ὕστερον δὲ θὰ μεταμεληθῶσιν.

τί δὲ καὶ δεδιότες, διὰ τοῦ καί, ὅστις ἀνήκει τῷ τί, δηλοῦται ὅτι
οὐδεμία αἰτία πρὸς φόβον ὑπάρχει = ἀλλὰ καὶ τί φοβούμενοι. —
οὕτως, συναπτέον τῷ σφόδρα = τόσον πολύ. — ἐπείγεσθε = σπεύδετε.
— ἢ μὴ οὐκ... ἀποκτείνῃτε καὶ ἐλευθερώσητε = ἢ δέδιδτε μὴ οὐκ ἀπο-
κτείνῃτε καὶ ἐλευθερώσητε = ἢ φοβεῖσθε μήπως δὲν φονεύσητε καὶ
ἐλευθερώσητε. — ἀλλ' οὐκ ἔάν παρὰ τὸν νόμον = ἀλλ' οὐ δέδιδτε
ἔάν παρὰ τὸν νόμον κρίνητε. — εἰσενεγκεῖν... μὴ ἰψήφῳ, δηλ.
κρίνειν = νὰ προτείνῃ εἰς τὸν δῆμον νὰ κρίνῃ διὰ μιᾶς ψήφου. —
ἀλλ' ἴσως ἂν, κατὰ τὴν διὰ μιᾶς ψήφου κρίσιν. — καὶ οὐκ αἴτιον
ὄντα = καίπερ οὐκ αἴτιον ὄντα = ἂν καὶ δὲν εἶναι αἴτιος. — μετα-
μελῆσαι, ὑποκμ. τοῦ ἀλγεινὸν καὶ ἀνωφελές ἐστι = τὸ νὰ μετανοή-
σητε δὲ ὕστερον ἀναλογίσθητε πόσον θλιθερὸν καὶ ἀνωφελές εἶναι
πλέον. — πρὸς δ' ἔτι = προσέτι δέ. — καὶ περὶ... ἡμαρτηκότας =
καὶ ἔάν ἔχητε πράξει ἁμάρτημα ὡς πρὸς θάνατον ἀνθρώπου ἢ
μετχ. κατ' αἰτιατ., διότι συμφωνεῖ πρὸς τὸ παραλειφθὲν ὑποκμ.
(ὑμᾶς) τοῦ μεταμελῆσαι. — ἂν ποιήσαιτε = ἠθέλετε πράξει. — Ἀρι-
στάρχῳ, οὗτος ἀνήκεν εἰς τοὺς ἀριστοκρατικούς, οἵτινες τῷ 411
π. Χ. κατέλυσαν τὴν δημοκρατίαν καὶ ἔδρυσαν τὴν βουλὴν τῶν
400. Μετὰ τὴν κατάλυσιν καὶ τούτου τοῦ πολιτεύματος ἀπῆλθεν
εἰς τὴν Οἰνόνην (φρούριον τῶν Ἀθηναίων εἰς τὰ μεθόρια τῆς Βοιω-
τίας πολιορκούμενον ὑπὸ τῶν Κορινθίων καὶ Βοιωτῶν) καὶ προέ-
δωκεν αὐτὴν τοῖς Θηβαίοις. — πρότερον, συναπτέον τῷ ἔδοτε. — τὸν
δῆμον = τὴν δημοκρατίαν. — καταλύοντι... προδιδόντι, μετχ. ἐνδο-
τικαί = εἰ καὶ κατέλυνεν... εἰ καὶ προυδίδου. — ἦ = ὅπως. — ἐβούλετο,

δηλ. ἀπολογήσασθαι.—προύθετε=ἐπετρέψατε τοῦ προτίθημι.—
 ὑμῖν κατὰ γνώμην=κατὰ τὴν γνώμην σας.—τούς... πράξαντας...
 νικήσαντας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὰς προηγουμένας μετοχὰς κατα-
 λύνοντι... προδιδόντι.—τῶν αὐτῶν τούτων, δηλ. τῆς νομίμου ἀπο-
 λογίας.—ἀποστερήσετε, δηλ. νῦν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ πρότερον
 ἔδοτε.—μὴ ὑμεῖς, δηλ. ποιεῖτε ταῦτα.—ἀλλ' ἑαυτῶν (= ὑμῶν
 αὐτῶν) ... φυλάττοντες = ἀλλὰ φυλάττοντες τοὺς νόμους, τοὺς
 ὁποίους ὑμεῖς αὐτοὶ ἐψηφίσατε.—ἄνευ τούτων, τίνων; — μηδὲν...
 πειραῖσθε=μὴ προσπαθεῖτε νὰ πράττητέ τι.

§ 29-31. Ἐξιστορεῖ τὰς μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυμαχίαν ἐνεργείας
 τῶν στρατηγῶν: ὅτι δηλ. οὗτοι κατὰ πρότασιν τοῦ Θρασύλλου ἀπε-
 φάσισαν ἄλλα μὲν πλοῖα ν' ἀποσταλῶσι διὰ τοὺς ναυαγούς, ἄλλα
 δὲ νὰ πλέωσι κατὰ τῶν πρὸ τοῦ λιμένος τῆς Μυτιλήνης πολεμίων.

ἐπ' αὐτὰ τὰ πράγματα=εἰς αὐτὰ τὰ συμβάντα.—αἱ ἁμαρτίαι=
 τὰ σφάλματα.—δοκοῦσι, δηλ. τοῖς κατηγοροῖς=φαίνονται εἰς τοὺς
 κατηγορούς.—τοῖς στρατηγοῖς, ποιητικὸν αἷτιον = ὑπὸ τῶν στρα-
 τηγῶν.—γὰρ = δῆλα δῆ.—κρατήσαντες, δηλ. τοὺς πολεμίους =
 νικήσαντες τοὺς πολεμίους.—εἰς τὴν γῆν = εἰς τὴν ξηράν, εἰς τὰς
 Ἀργινοῦσας.—ἀναχθέντας... ἅπαντας=ἄφ' οὗ ἀποπλευσῶσιν ἅπαν-
 τες.—ἐπὶ κέρως=εἰς μίαν γραμμὴν κατὰ βάθος (τὸ ἐν πλοῖον ὀπι-
 σθεν τοῦ ἄλλου) τὸ ἀντίθετον ἐν μετώπῳ.—ἐπὶ τοὺς πρὸς Μυτιλήνην
 πολεμίους, ἀντὶ ἐπὶ τοὺς πρὸς Μυτιλήνην πολεμίους=ἐναντίον τῶν
 πολεμίων, οἵτινες ἦσαν πλησίον τῆς Μυτιλήνης.—τὴν ταχίστην, δηλ.
 ὁδὸν=τάχιστα.—πλεῖν, πόθεν ἐξαρτᾶται; —ἀμφοτέρ' ἂν ἔφη γενέ-
 σθαι=εἶπεν ὅτι ἀμφοτέρα ἠδύναντο νὰ γείνωσιν.—τὰς μὲν (δηλ.
 ναῦς) ... ταῖς δὲ (δηλ. ναυσὶ) = ἄλλας μὲν ναῦς, μὲ ἄλλας δέ.—
 αὐτοῦ, ποῦ; — δόξαν τοῦτο = ἐπεὶ ἔδοξεν αὐτοῖς τοῦτο = ἐπειδὴ
 ἐφάνη καλὸν εἰς αὐτοὺς τοῦτο.—καταλιπεῖν... ἕκαστον, ἐξαρτ. ἐκ
 τοῦ ἔφη=ἐκέλευσεν=προέτρεψε νὰ ἀφήσῃ ἕκαστος.—ἐκ τῆς αὐτοῦ
 συμμορίας=ἐκ τῆς μοίρας του, δηλαδὴ ἐκ τῶν 15 πλοίων, τὰ ὅποια
 εἶχεν ἕκαστος στρατηγὸς ὑπὸ τὰς διαταγὰς του.—τῶν στρατηγῶν...
 ὄντων=ἐκ τῶν στρατηγῶν, οἱ ὅποιοι ἦσαν ὀκτώ.—καὶ τὰς..., νοη-
 τέον τὸ ἀπαρμφ. καταλιπεῖν = καὶ νὰ ἀφήσωσιν (οἱ στρατηγοί). —
 γίνονται=ἀνέρχονται εἰς.—περὶ=διά.—τῶν ἀπολωλυτῶν δώδεκα
 οὐσῶν=ἐν ᾧ τὰ χαθέντα ἦσαν 12· τὰ βυθισθέντα πλοῖα ἀνήρχοντο
 εἰς 25· ἐνταῦθα πιθανῶς γίνεται λόγος περὶ τῶν πλοίων ἐκεῖνων,

ἄτινα δὲν εἶχον παντελῶς βυθισθῆ καὶ ἠδύναντο ὡς ἐκ τούτου οἱ ἄνδρες τούτων νὰ σωθῶσιν, ἂν ἐτύγχανον ἐγκαίρου βοθηθείας. — τῶν δὲ καταλειφθέντων, γενκ. διαιρετ. — ἔπλεον, ἀποπειρατικὸς παρατ. = προσεπάθουν νὰ πλέωσιν. — ἔπραξαν, οἱ στρατηγοί.

§ 32. Νομίζει ὡς αἰτίους τῆς μὴ ἀναιρέσεως τῶν ναυαγῶν οὐχὶ τοὺς στρατηγούς, ἀλλὰ τοὺς διαταχθέντας νὰ ἀνασύρωσι τοὺς ναυαγούς· ἀλλὰ καὶ οὗτοι, λέγει, δὲν πταίουσι, διότι σφοδρὰ τρικυμία ἐκώλυσε αὐτοὺς τῆς ἀναιρέσεως.

οὐκοῦν = λοιπόν. — δίκαιον, δηλ. ἐστίν. — τὰ μὲν ... πραχθέντα, αἰτ. τῆς ἀναφορᾶς ἀντὶ γενικῆς ἐξαρτωμένης ἐκ τοῦ ὑπέχειν λόγον = ὅσον ἀφορᾷ μὲν ἐκεῖνα, τὰ ὅποια δὲν ἐπράχθησαν καλῶς ἐναντίον τῶν πολεμίων. — τοὺς ... ταχθέντας, ὑποκμ. τοῦ ὑπέχειν λόγον, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δίκαιόν ἐστι = δίκαιον εἶναι οἱ ταχθέντες ἐναντίον τούτων (τῶν πολεμίων) νὰ δίδωσι λόγον. — τοὺς δὲ πρὸς τὴν ἀναίρεσιν, δηλ. ταχθέντας, ὑποκμ. τοῦ κρίνεσθαι, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ δίκαιόν ἐστι = οἱ δὲ ταχθέντες διὰ τὴν ἀναίρεσιν δίκαιον εἶναι νὰ κρίνωνται. — μὴ ποιήσαντας, μετχ. αἰτιολγκ. πῶς ἀναλύεται; — διότι = διατί. — τοσοῦτον = τόσον μόνον. — ἔχω εἰπεῖν = δύναμαι νὰ εἶπω. — ὑπὲρ ἀμφοτέρων, δηλ. τοῦ Θηραμένου καὶ τοῦ Θρασυδούλου. — διεκώλυσε... πρᾶξαι = ἠμπόδισε νὰ πράξωσί τι. — ὧν = ἐκ τούτων τὰ ὅποια. — μάρτυρες, ἐνν. τὸ βῆμα εἰσίν. — ἀπὸ ταυτομάτου = τυχαίως, — εἷς, δηλ. ἐστὶ πιθανῶς ὁ Λυσίας. — ἐπὶ καταδύσης νεῶς = ἐπὶ πλοίου, τὸ ὅποion ἐκινδύνευε νὰ βυθισθῆ. — κελεύουσιν, ὁ Καλλίξενος καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — καί... δεόμενον = ἐν ᾧ καὶ αὐτὸς τότε εἶχεν ἀνάγκην.

§ 33. Διὰ ταῦτα δὲν πρέπει νὰ καταδικασθῶσιν οἱ στρατηγοί, οἵτινες ἄλλως ὡς νικηταὶ εἶναι ἄξιοι στεφάνων.

μὴ... ποιήσητε... δόξητε = μὴ πράξητε... μὴ φανῆτε. — τοίνυν = λοιπόν. — ἀντὶ = ἀπέναντι. — ἀντὶ δὲ τῶν ἐκ θεοῦ ἀναγκαίων = ἀπέναντι δὲ τῶν κατ' ἀναγκαίαν μοῖραν γιγνομένων ὑπὸ τοῦ θεοῦ (δηλ. ἀντὶ τῆς βοθηθείας, ἣν παρέσχεν ὁ θεὸς εἰς ἡμᾶς). — ἀγνωμονεῖν = ὅτι εἴσθε ἀγνώμονες. — καταγνόντες, δηλ. τῶν στρατηγῶν = καταδικάσαντες τοὺς στρατηγούς. — δικαιότερον, ἐνν. τὸ ἐστὶ. — γεραίρειν, ὡς ὑποκμ. ἐνν. ἢ αἰτιατκ. ὑμᾶς = νὰ τιμᾶτε σεῖς. — τοὺς νικῶντας = τοὺς νενικηκότας. — ἢ... ἔσημιον... πειθομένους, δηλ. ὑμᾶς = παρὰ νὰ τιμωρῆτε σεῖς πειθόμενοι.

§ 34. *Καταδίκη τῶν στρατηγῶν εἰς θάνατον.*

ἔγραψε γνώμην = πρόετεινε γραπτὴν πρότασιν. — δίχα = χωριστά. — ἡ δὲ τῆς βουλῆς, δηλ. γνώμη. — τούτων δὲ (δηλ. τῶν γνωμῶν) διαχειροτονουμένων = ἐν ᾧ δὲ αὐταὶ αἱ γνώμαι διὰ χειροτονίας ἐψηφίζοντο. — ὑπομοσαμένου Μενεκλέους = ὅτε ὁ Μενεκλῆς (εἰς τῶν ὀπαδῶν τοῦ Θηραμένου) ἔκαμεν ὑπωμοσίαν· ὑπωμοσία δὲ ἦτο ἡ ἔνορκος βεβαίωσις πολίτου τινὸς ὅτι μέλλει νὰ κατηγορήσῃ ὡς παράνομον πρότασιν ἢ νόμον τινά· ἐπακολούθημα δὲ τῆς ὑπωμοσίας ἦτο ἡ ἀναβολὴ τῆς κυρώσεως τῆς προτάσεως ἢ τοῦ νόμου· ἐνταῦθα ὅμως δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς παράνομον τὸ ὅτι ἀμέσως ἐπηκολούθησε δευτέρα ψηφοφορία. — κατεψηφίσαντο τῶν... στρατηγῶν = κατεδίκασαν τοὺς στρατηγούς.

§ 35. *Μεταμέλεια τῶν Ἀθηναίων. — Προβολαὶ κατὰ τῶν ἐξαπατησάντων τὸν δῆμον.*

καὶ οὐ... ὕστερον = καὶ μετ' ὀλίγον χρόνον. — μετέμελε τοῖς Ἀθηναίοις = μετενόησαν οἱ Ἀθηναῖοι. — ἐψηφίσαντο... εἶναι, ἡ σύνταξις εἶναι: ἐψηφίσαντο προβολὰς εἶναι αὐτῶν, οἵτινες τὸν δῆμον ἐξηπάτησαν = ἐψήφισαν νὰ γίνωνται προβολαὶ κατ' αὐτῶν, οἵτινες τὸν δῆμον εἶχον ἐξαπατήσει. — προβολὰς, προβολὴ ἦτο ἡ καταγγελία εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀδικήματός τινος· προβολὴ ἐγένετο κατὰ τῶν ἐξαπατησάντων τὸν δῆμον, κατὰ τῶν συκοφαντούντων καὶ κατὰ τῶν ἀσεβούντων ἐν ταῖς ἑορταῖς. — καὶ ἐγγυητὰς καταστήσαι, νοητέα ἢ αἰτ. αὐτοὺς ὡς ὑποκμ. = καὶ νὰ καταστήσωσιν αὐτοὶ ἐγγυητὰς (ὅτι δηλ. δὲν θὰ δραπετεύσωσι κατὰ τὸν χρόνον τῆς ὑποδικίας των). — εἶναι δὲ καὶ Καλλ. τούτων = ἐψηφίσαντο δὲ καὶ Καλλίξενον (ὑποκμ.) εἶναι τούτων (ἐκ τούτων, δηλ. τῶν ἐξαπατησάντων τὸν δῆμον). — προυβλήθησαν... τέτταρες = ἐγένοντο δὲ προβολαὶ καὶ κατ' ἄλλων τεσσάρων. — ὕστερον δέ, ἐν ἔτει 404, ὅτε μετὰ τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς μάχην οἱ ὀλιγαρχικοὶ ἐπεκράτησαν. — κατελθὼν = ἐπανελθὼν. — ὅτε καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς, πρῶτον τὸ βῆμα τῆς προτάσεως; οἱ ἐκ Πειραιῶς δὲ ἐννοοῦνται οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον δημοκρατικοί. — λιμῶ, διότι οὐδεὶς μετέδιδε τούτῳ οὔτε ὕδατος οὔτε πυρός.

**Α'. Κατάπανσις συνωμοσίας τινός τοῦ ἐν Χίῳ
στρατοῦ τῶν Λακεδαιμονίων καὶ ἡ παρὰ τοὺς Αἰγὸς
ποταμοὺς ναυμαχία (405).**

(1, 1—32)

§ 1. **Οἱ ἐν Χίῳ ὑπὸ τὸν Ἐτεόνικον Λακεδ. ὄντες ἐν
δεινотάτῃ στενοχωρίᾳ ὡς στερούμενοι τροφῆς καὶ ἐνδυμάτων
ἀποφασίζουσι νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ τῆς Χίου.**

οἱ δ'... ὄντες = οἱ δὲ στρατιῶται οἱ ὄντες ἐν τῇ Χίῳ μετὰ τοῦ
Ἐτεονίκου.—μετὰ τοῦ Ἐτεονίκου, μετὰ τὴν ἐν Ἀργινοῦσαις ναυ-
μαχίαν τὸ ὑπόλοιπον τοῦ στόλου τῶν Λακεδ. εἶχεν ἀποσυρθῆ εἰς
Χίον (I, 6, § 38), ἔνθα ὁ Ἐτεόνικος ἀνέλαβε τὴν διοίκησιν τοῦ
στόλου ἀντὶ τοῦ φονευθέντος Καλλικρατίδου.—ἀπὸ τῆς ὥρας =
ἀπὸ τῶν καρπῶν, οὓς παρήγεν ἡ ὥρα τοῦ ἔτους (τὸ θέρος).—ἐργα-
ζόμενοι=ἀπὸ τῆς ἐργασίας.—μισθοῦ, γενν. τοῦ τιμήματος=ἀντὶ
μισθοῦ.—χειμῶν, τοῦ ἔτους 406-405.—γυμνοὶ=ἄνευ ἐνδυμάτων.
—συνίσταντο... καὶ συνετίθεντο=συνηθροίζοντο καὶ συνεφώνουν.
—ὡς ἐπιθησόμενοι = ἵνα ἐπιτεθῶσιν (πρὸς λεηλασίαν).—οἷς...
ἀρέσκει=εἰς ὄσους δὲ ἤρεσκον ταῦτα (δηλ. τὸ νὰ ἐπιτεθῶσι κατὰ
τῆς Χίου).—κάλαμον, ὡς σύνθημα.

§ 2-4. **Τὴν συνωμοσίαν ὁμοῦς ταύτην καταπαύει
ὁ Ἐτεόνικος ἀναλαβὼν μεθ' ἑαυτοῦ πεντεκαίδεκα ἀνδρας
ἐγκλειδίδια ἔχοντας καὶ φονεύσας ἕνα τῶν συνωμοτῶν.**

πυθόμενος, ἀόρ. 6' τοῦ πυθάνομαι=πληροφοροῦμαι.—ἀπόρως
μὲν εἶχε=εὐρίσκετο μὲν ἐν ἀπορίᾳ· ἢ ἀπόδοσις τοῦ συνδέσμου κεῖ-
ται ἐν τῷ ἀναλαβὼν δέ.—τί χρῶτο (εὐκτ. τοῦ ῥήμ. χρῶμαι) τῷ
πράγματι = πῶς νὰ μεταχειρισθῆ τὸ πρᾶγμα.—διὰ τὸ πλῆθος,
σημ. τὸ αἴτιον τοῦ ἀπόρως εἶχε.—ἐκ τοῦ ἐμφανοῦς, ἐπιρρ. ἔκφρασις
= φανερά.—τό... ἐπιχειρῆσαι, δηλ. τοῖς καλαμηφόροις = τὸ νὰ
προσβάλῃ τοὺς καλαμηφόρους.—σφαλερόν... μὴ... ὀρμήσωσι=
ἐφαίνετο ὅτι ἦτο ἐπικίνδυνον (ὅτι παρεῖχε φόβον) μήπως ὀρμήσω-
σιν εἰς τὰ ὄπλα (τίνες;).—κατασχόντες=καταλαβόντες.—ἐν κρα-
τήσωσιν=ἐν νικῆσωσιν.—τό τ' αὖ ἀπολλύναι=ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ

φρονέουση. — συμμάχους, ἐν τῷ στρατοπέδῳ τῶν Σπαρτιατῶν οἱ πλεῖστοι ἦσαν σύμμαχοι. — μή... διαβολὴν σχοῖεν = μὴ διαβληθεῖεν, δηλ. οἱ Λακεδ. = μήπως διαβληθῶσιν (ὡς ἀπάνθρωποι). — δύσνοι, ὀνομαστ. δύσνους = ἀπρόθυμος· τὸ ἀντίθετον εὐνους. — πρὸς τὰ πράγματα = εἰς τὴν στρατιωτικὴν ὑπηρεσίαν. — κατὰ τὴν πόλιν = εἰς διάφορα μέρη τῆς πόλεως (ὡς καὶ ἐν § 1 «κατὰ τὴν χώραν»). — ἐντυχῶν... ἀνθρώπῳ = συναντήσας ἀνθρώπον τινα πάσχοντα ὀφθαλμίαν (= πονόμματον). — ἀπιόντι, τοῦ ῥήμ. ἀπέρχομαι ἢ μετχ. χρονκ. — ἔχοντι, μετχ. αἰτιολογκ. — γενομένου καὶ ἐρωτώντων, μετχ. χρονκ. — διὰ τί ἀπέθανε = διὰ τί ἐφονεύθη. — παραγγέλλειν = νὰ κάμνωσι γνωστὸν (ὅτι ἐφονεύθη). — ὅτι = διότι. — κατὰ δὲ τὴν παραγγελίαν = ἐν ᾧ δὲ ἐγένετο ἢ γνωστοποίησις αὕτη. — ἐρρίπτουν = ἐρριπτον. — ἀεὶ, συναπτέον τῷ δεδιῶς = πάντοτε φοβούμενος. — ὁ ἀκούων = πᾶς ὅστις ἤκουεν. — μὴ ὀφθεῖη, (παθ. ἀόρ. α' τοῦ ὀρῶ) = μήπως παρατηρηθῇ. — ἔχων = ὅτι ἔχει, δηλ. τὸν κάλαμον.

§ 5. *Τῇ προτροπῇ τοῦ Ἑτεονίκου οἱ Χῖοι εἰσφέρουσι χρήματα ὑπὲρ τῶν ναυτῶν, οὓς ἐμβάντας εἰς τὰ πλοῖα παραθαρρύνει ὁ Ἑτεόνικος.*

συνενεγκεῖν = νὰ συνεισφέρωσι· τίνος ῥήμ. εἶναι; — μὴ νεωτερίσωσί τι = μὴ κάμωσι ταραχὴν τινα. — οἱ δέ, τίνες; — ἐσήμηνεν = ἔδωκε σημεῖον (ὁ Ἑτεόνικος). — προσιών... παρ' ἐκάστην ναῦν = πλησιάζων ἕκαστον πλοῖον. — ἐν μέρει = κατὰ μέρος = κατὰ σειράν. — παραθαρρύνω = ἐμβάλλω θάρρος. — ὡς... οὐδὲν εἰδῶς = προσποιούμενος ὅτι οὐδὲν ἐγνώριζεν ἐκ τῶν διατρεξάντων (δηλ. τὴν συνωμοσίαν). — διέδωκε, τοῦ ῥ. διαδίδωμι = διανέμω. — μηνὸς = ἐνὸς μηνός.

§ 6-9. *Οἱ Χῖοι καὶ οἱ ἄλλοι σύμμαχοι ἀποστέλλουσι κοινῇ μετὰ τοῦ Κύρου εἰς Λακεδ. πρέσβεις, ἵνα ζητήσωσι τὸν Λύσανδρον ὡς ναύαρχον· οἱ δὲ Λακεδ. ἀποστέλλουσι τοῦτον ὡς ἐπιστολέα.*

οἱ ἄλλοι σύμμαχοι, οὗτοι ἦσαν πρὸ πάντων οἱ ἐν ταῖς πόλεσι τῆς Μ. Ἀσίας ὁπαδοὶ τοῦ Λυσάνδρου. — περὶ τῶν ἐνεστηκότων πραγμάτων = περὶ τῆς παρούσης καταστάσεως τῶν πραγμάτων. — πέμπειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐβουλεύσαντο. — ταῦτα, δηλ. τὰ ἐνεστηκότα πράγματα. — ἐροῦντας (μέλλ. τοῦ λέγω)... αἰτήσοντας, τελ. μετχ. πῶς ἀναλύονται; — ἐπὶ τὰς ναῦς = ὡς ναύαρχον. — εὖ φερόμενον

= ὅστις εἶχε καλὴν ὑπόληψιν· τὸ ἀντίθετον πονήρως φέρομαι. — σὺν αὐτοῖς... ἄγγελοι, ἢ σύνταξις εἶναι: σὺν αὐτοῖς δὲ καὶ ἄγγελοι παρὰ Κύρου λέγοντες ταῦτά (δὴλ. Λύσανδρον πέμπειν ἐπὶ τὰς ναῦς). — παρὰ Κύρου, ὅστις ἐπεθύμει χάριν τῶν ἀτομικῶν του συμφερόντων νὰ σταλῇ ὡς ναύαρχος ὁ Λύσανδρος. — ἐπιστολέα = ὑποναύαρχον. — ναύαρχον, κατηγορμ. — οὐ... νόμος, δὴλ. ἦν ἡ ἄρνησις ἀποδοτέα τῇ δίς... ναυαρχεῖν. — αὐτοῖς, τίσι; — παρέδωσαν Λυσ., καὶ οὐχὶ εἰς τὸν Ἄρακον, ὅστις ἦτο ἀπλοῦν εἰδῶλον ναυάρχου.

§ 10-12. *Ὁ Λύσανδρος ἀφικόμενος εἰς Ἔφεσον συναθροίζει τὰς διεσκεδασμένας μοίρας τοῦ στόλου, νέας τριήρεις ναυπηγεῖται ἐν Ἀντάνδρῳ καὶ ἐλθὼν παρὰ Κύρον λαμβάνει παρ' αὐτοῦ χρήματα ὡσαύτως δὲ καὶ οἱ Ἀθηναῖοι παρασκευάζουσι τὸ ἑαυτῶν ναυτικὸν ἐν Σάμῳ.*

τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, δὴλ. τῷ 405. — μετεπέμψατο, τοῦ μεταπέμπομαι = στέλλω καὶ προσκαλῶ. — ἐκ Χίου, ὅπου ὁ Ἐτεόνικος μὲ 50 πλοῖα εὕρισκετο. — ἐν Ἀντάνδρῳ, πρβλ. I, 1, § 25. — αὐτῷ, τίνοι; — τὰ... παρὰ βασιλέως, δὴλ. δεδομένα χρήματα (τὰ ἀναφερόμενα ἐν I, 5, § 3 πεντακόσια τάλαντα). — ὅτι... ἀνηλωμένα εἶη (παρακμ. τοῦ ἀναλίσκω) = ὅτι... ἔχουσι δαπανηθῆ. — πολλῶ, ἐπ.: τείνει τὸ πλείω = πολὺ περισσότερα (χρήματα). — ὅσα... ἔχοι = ὅσα... ἤδη εἰλήφοι = πόσα μέχρι τοῦδε ἔχει λάβει. — ὅμως δέ, δὴλ. ἐκ τῶν ἑαυτοῦ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τὰ μὲν παρὰ βασιλέως. — ἐπὶ (= εἰς) τὰς τριήρεις, πρὸ πάντων εἰς τὰς ἐν Ἀντάνδρῳ ναυπηγηθείσας. — τριηράρχους, ἕκαστος τούτων ὄφειλε νὰ φροντίσῃ — ὅπως καὶ ὁ παρὰ τοῖς Ἀθηναίοις τριηραρχος — διὰ τὸν ἐξοπλισμὸν τῆς ἑαυτοῦ τριήρους (πρβλ. σελ. 33). — ἐπέστησε = διώρισε· τίνος ῥήμ.; — ἀπέδωκε = ἐπλήρωσε. — οἱ τῶν Ἀθηναίων... στρατηγοί, δὴλ. ὁ Κόνων, ὁ Ἀδείμαντος, ὁ Φιλοκλῆς. — παρεσκευάζοντο... τὸ ναυτικὸν = παρεσκευάζον τὸ ναυτικὸν των.

§ 13-14. *Ὁ Κύρος καλέσας παρ' ἑαυτῷ τὸν Λύσ. παραινεῖ αὐτὸν ν' ἀπέχῃ πάσης παρατόλμου ναυμαχίας πρὸς τοὺς Ἀθην., παραδίδει αὐτῷ τὸ ταμεῖον καὶ τοὺς ἐκ τῶν πόλεων φόρους καὶ ἀναμνήσας ἧς εἶχε φιλίας πρὸς τὴν τῶν Λακεδ. πόλιν καὶ πρὸς αὐτὸν ἀναβαίνει πρὸς τὸν ἀσθενοῦντα πατέρα.*

ἐπὶ τούτοις = μετὰ ταῦτα. — παρὰ τοῦ πατρός, δὴλ. παρὰ τοῦ Δαρείου. — λέγων = ὃς ἔλεγεν. — ὅτι... καλοῖη, δὴλ. ὁ Δαρεῖος. — ἐκεῖνον, τίνα; — ἀρρωστῶν = ἐπειδὴ ἡσθένει. — Θαμνήρια, χωρίον

ἐν Μηδίᾳ.—Καδούσιοι, ἔθνος παρὰ τὰ δυτικά παράλια τῆς Κασπίας θαλάσσης.—ἐφ' οὓς=ἐπὶ οὓς ἢ ἐπὶ=ἐναντίον.—ἀφροσιῶτας, τίνος ῥήμ.; — ἦκοντα=ἐλληλυθότα=ἀφ' οὗ εἶχεν ἔλθει.—οὐκ εἶα=ἀπηγόρευεν.—εἶναι γάρ, αἰτιολογεῖ παραλειφθεῖσαν πρότασιν: ἐξεῖναι δὲ αὐτῶ πλείους παρασκευάζεσθαι=ἔλεγε δὲ ὅτι ἦτο δυνατόν εἰς αὐτὸν νὰ παρασκευάζῃ περισσοτέρας· διότι (ἔλεγεν) ὅτι ὑπάρχουσι.—ὥστε... πληροῦν=ὥστε... νὰ δύναται νὰ ἐξοπλίξῃ.—τούτου ἔνεκεν=ὅσον ἐξαρτᾶται ἀπὸ τούτου (δηλ. τῶν χρημάτων).—παρέδειξε=παρεχώρησεν.—αὐτῶ, δηλ. τῷ Κύρῳ.—ἧς εἶχε φιλίας=τῆς φιλίας, ἣν εἶχε.

§ 15-16. *Ὁ Λύσ. ἐκπλέει εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον τῆς Καρίας, ἔνθα κυριεύει τὰς Κεδρείας· οἱ δ' Ἀθηναῖοι ὀρμώμενοι ἐκ τῆς Σάμου λεηλατοῦσι τὴν βασιλέως χώραν, ἐπιπλέουσιν ἐπὶ τὴν Χίον καὶ τὴν Ἐφεσον καὶ παρασκευάζονται πρὸς ναυμαχίαν.*

Λύσανδρος... εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον, ἢ σύνταξις εἶναι: Λύσ. δὲ μισθὸν διαδοὺς τῇ στρατιᾷ ἀνήχθη εἰς τὸν Κεράμειον κόλπον τῆς Καρίας, ἐπεὶ Κύρος, πάντα τὰ αὐτοῦ παραδοὺς αὐτῶ, μετάπεμπτος ἀνέβαινε πρὸς τὸν πατέρα ἄρρωστοῦντα.—ἐπεὶ=ἀφ' οὗ.—αὐτῶ, δηλ. τῷ Λυσάνδρῳ.—Κύρος, ὁ νεώτερος, ὁ μετὰ τῶν μυρίων ἐκστρατεύσας κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ του.—τὰ αὐτοῦ=τὰ ὑπάρχοντά του.—πρὸς τὸν πατέρα, δηλ. τὸν Δαρεῖον.—μετάπεμπτος=προσκληθεῖς.—διαδοὺς=διανείμας.—ἀνήχθη, τοῦ ῥήμ. ἀνάγομαι τί σημ. τὸ ῥήμα τοῦτο καὶ ποῖον τὸ ἀντίθετον;—προσβαλὼν, μετχ. χρονη.—Κεδρεῖαι, πόλις ἐν Καρίᾳ.—τῇ ὑστεραία προσβολῇ=τῇ προσβολῇ τῇ γενομένῃ τῇ ὑστεραία (ἡμέρᾳ)=μὲ τὴν προσβολήν, ἢ ὅποια ἐγένετο τὴν ἐπομένην ἡμέραν.—κατὰ κράτος=ἐξ ἐφόδου· τὸ ἀντίθ. καθ' ὁμολογίαν=μὲ συνθήκην.—αἰρεῖ, ἱστορ. ἐνεστ.=εἶλεν=ἐκυριεύσεν· τὸ παθ. τοῦ αἰρῶ εἶναι τὸ ἀλίσκομαι.—ἔξανδραποδίξω=πωλῶ τοὺς κατοίκους πόλεως τινος ὡς δούλους.—ἦσαν δέ, ὁ δὲ=γάρ=διότι (αἰτιολογεῖ τὴν σκληρότητα τοῦ Λυσ.).—μῖσοβάρβαροι=μιγάδες Ἑλληνες καὶ βάρβαροι.—οἱ ἐνοικοῦντες, ποῦ;—ἐκεῖθεν, πόθεν;—τὴν βασιλέως, δηλ. χώραν.—κακῶς ἐποίουν=ἐκακοποιοῦν· τὸ παθ. τοῦ κακῶς ποιῶ εἶναι τὸ κακῶς πάσχω.—πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι, δηλ. δὴ τῷ Κόνωνι, τῷ Ἀδεϊμάντῳ καὶ τῷ Φιλοκλεῖ (I, 7, § 1).—προσεῖλοντο, ἢ πρὸς σημ. προσθήκην=εἶλοντο

(ἀόρ. 6' τοῦ αἰροῦμαι=ἐκλέγω) πρὸς τοῖς ὑπάρχουσι καὶ ἄλλους= ἐξέλεξαν ἐκτὸς τῶν ὑπαρχόντων καὶ ἄλλους. Ὡς ὑποκμ. τοῦ προσείλοντο νοητέον οἱ ἐν οἴκῳ Ἀθηναῖοι, ἐν ᾧ ὑποκμ. τῶν ῥημ. ἐποιοῦν, ἐπέπλεον, παρεσκευάζοντο εἶναι οἱ ἐν τοῖς πλοίοις Ἀθηναῖοι.

§ 17-19. *Ὁ Λύσανδρος πλέει πρὸς τὸν Ἑλλησπόντον, ἔνθα κυριεύει τὴν Λάμψακον, σύμμαχον οὖσαν τῶν Ἀθην.*

παρὰ τὴν Ἰωνίαν=παραπλέων τὴν Ἰωνίαν.—πρὸς τε τῶν πλοίων τὸν ἐκπλοῦν=καὶ ἵνα ἐμποδίσῃ τὴν ἐξοδὸν (ἐκ τοῦ Ἑλλησπόντου) τῶν ἐμπορικῶν πλοίων (τῶν κομιζόντων σίτον εἰς Ἀθήνας).—καὶ ἐπὶ τὰς ἀφροστηκίαις αὐτῶν πόλεις=καὶ ἐναντίον τῶν πόλεων, αἱ ὁποῖαι εἶχον ἀποστατήσῃ ἀπὸ αὐτοῦς (τίνας;).—πελάγιοι=διὰ τοῦ πελάγους, καὶ οὐχὶ παραπλέοντες ὡς ὁ Λύσανδρος.—παρέπλει, παρὰ τὴν ἀκτὴν.—Λάμψακον, πόλιν ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀντικρὺ τῶν Αἰγὸς ποταμῶν ὄχρωθεισαν ὑπὸ τοῦ Ἀλκιβιάδου τῷ 410 π. Χ.—οἱ Ἀβυθηνοί, οἱ κάτοικοι τῆς Ἀβύδου, πόλεως τῆς Μυσίας ἐν τῇ Μικρᾷ Ἀσίᾳ ἐπὶ τοῦ Ἑλλησπόντου ἀπέναντι τῆς Σηστοῦ.—καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ἐκ τῶν ἐχθρικῶς ταῖς Ἀθηναίοις διακειμένων πόλεων.—παρῆσαν=παραλλήλως ἐπορεύοντο· τὸ δὲ παρῆσαν παρατ. τοῦ παρέρχομαι.—πεζῆ=διὰ ξηρᾶς.—Θώραξ, φίλος καὶ ὀπαδὸς τοῦ Λυσάνδρου.—προσβαλόντες, ὁ μὲν Λύσανδρος ἐκ τῆς θαλάσσης, ὁ δὲ Θώραξ ἐκ τῆς ξηρᾶς.—αἰροῦσι=εἶλον.—διήρπασαν, δηλ. αὐτήν.—καί, ὁ σύνδ. πρὸ τοῦ οἴνου συνδέει τὸ πλήρη μετὰ τοῦ πλουσίαν.—σώματα=ἄνθρωποις.—ἀφῆκεν, ὅπως ὁ Καλλικρατίδας τοὺς Μηθυμναίους (I, 6, § 15).

§ 20-24. *Οἱ Ἀθην. μαθόντες τὰ περὶ Λάμψακον πλέουσιν εἰς Σησιτὸν καὶ ἐκεῖθεν εἰς Αἰγὸς ποταμοὺς ἀντικρὺ τῆς Λαμψάκου· καὶ ἐπὶ 4 ἡμέρας μάτην οὗτοι ἀνάγονται εἰς τὸ πέλαγος προκαλοῦντες τοὺς πολεμίους εἰς ναυμαχίαν, οἷνιες τῇ διαταγῇ τοῦ Λυσάνδρου δὲν κινοῦνται ἐκ τῆς τάξεως οὐδ' ἀνάγονται.*

κατὰ πόδας=κατόπιν, δηλ. τοῦ Λυσάνδρου ἢ τῶν πολεμίων.—ὠρμίσαντο, τοῦ ὀρμίζομαι=ἔρχομαι εἰς ὄρμον, ἐν ᾧ ὀρμίζω=ἄγω εἰς ὄρμον καὶ ὀρμέω-ῶ=εἶμαι ἐν ὄρμῳ.—τῆς Χερρονήσου, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐν Ἐλαιούντι.—Ἐλαιοῦς, πόλις τῆς Θρακικῆς Χερρονήσου εἰς τὴν εἰσοδὸν τοῦ Ἑλλησπόντου.—ναυσὶν ὀγδοήκοντα

καὶ ἑκατόν, δοτκ. τῆς συνοδείας= μὲ ἑκατόν ὀγδοήκοντα πλοῖα. — ἐνταῦθα, ποῦ; — ἀριστοποιούμενοι= ἐν ᾧ ἐγευματίζον. — τὰ περὶ τὴν Λάμψακον= τὰ ἀφορώντα τὴν Λάμψακον (τίνα ἦσαν ταῦτα;). — ἐκεῖθεν, πόθεν; — ἐπισιτισάμενοι= λαβόντες τροφάς. — Αἰγὸς ποταμοί, κόμη τῆς Θρακικῆς Χερσονήσου ἀντικρὺ τῆς Λαμψάκου (βλ. γεωγραφ. πίν.). — διέχει= ἔχει πλάτος. — ταύτη = εἰς τοῦτο τὸ μέρος. — ὡς πεντεκαίδεκα= περίπου δέκα πέντε. — ἐδειπνοποιοῦντο = ἐδείπνουν. — ἐσήμαινε, ἄορ. τοῦ σημαίνω = παράγγελλω διὰ σημείου. — ἀριστοποιησαμένους, δηλ. τοὺς ἄνδρας = ἐπὶ ἀριστοποίησονται= ἀφ' οὗ γευματίσωσιν. — παρασκευασάμενος, παραβαλὼν, μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύονται; — παραβλήματα = παραπετάσματα δερμάτινα ἢ τρίχινα ριπτόμενα εἰς τὰ πλευρὰ τῶν πλοίων (= παραρρύματα I, 6, § 19). — προεῖπεν ὡς... ἀνάξιτο= προεῖπεν ὅτι κανεὶς δὲν θὰ κινηθῆ ἀπὸ τὴν τάξιν του καὶ ὅτι κανεὶς δὲν θὰ ἀποπλεύσῃ. — ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνίσχοντι = ἅμα τῷ ἡλίῳ ἀνατέλλοντι = συγχρόνως μὲ τὴν ἀνατολὴν τοῦ ἡλίου ἢ ἀντίθετος φράσις ἅμα τῷ ἡλίῳ δύνοντι ἢ ἅμα τῷ ἡλίῳ δυομένῳ. — ἐπὶ τῷ λιμένι = εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος. — ἐν μετώπῳ = εἰς εὐθείαν γραμμὴν τὸ ἀντίθ. ἐπὶ κέρως = εἰς μίαν σειρὰν κατὰ βάθος. — ἀντανήγαγεν, ἀμετάδ. κατὰ παράλειψιν τοῦ ναῦς = ἀντεπεξήλθε. — τὰς ταχίστας τῶν νεῶν, δύο ἢ τρεῖς. — ἐπειδὴν ἐκβῶσιν, οἱ Ἀθηναῖοι. — κατιδόντας= ἀφ' οὗ ἴδωσι καλῶς (οἱ ἐπὶ τῶν ταχίστων νεῶν Λακεδ.). — ἀποπλεῖν... ἐξαγγεῖλαι, ἐκ τοῦ ἐκέλευσεν. — ἐξεβίβασε, τοὺς ἐπὶ τῶν ὑπολειφθέντων πλοίων ναύτας. — αὐταί, αἱ πεμφθεῖσαι νῆες.

§ 25-26. *Ὁ Ἄλκ. παρατηρήσας ἐκ τῶν ἐν Χερρονήσῳ κηήσεών του ὅτι οἱ Ἀθην. δὲν ὤρμουν ἐν καλῷ ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς καὶ συμβουλεύει νὰ μεθορμισθῶσιν εἰς τὴν Σηστόν ἀλλὰ μὴ εἰσακουσθεῖς ἀναγκάζεται ν' ἀπέλθῃ ἄπρακτος.*

κατιδών, μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται; — ἐκ τῶν τειχῶν, τῶν ἐν Χερρονήσῳ, ὅπου εἶχε καταφύγει μετὰ τὴν ἧτταν τῶν Ἀθηναίων παρὰ τὸ Νότιον καὶ τὴν καθαίρεισιν αὐτοῦ ἀπὸ τῆς στρατηγίας (I, 5, § 17). — ἐν αἰγιαλῷ = ἐν ἀνοικτῇ θαλάσῃ. — ὀρμούντας... μειόντας, μετχ. κατηγορμ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ κατιδών= ὅτι ὤρμουν... ὅτι μετῆσαν (τοῦ μετέρχομαι) = ὅτι ἦσαν προσωρμισμένοι... ὅτι ἐπορεύοντο καὶ ἐλάμβανον. — πρὸς οὐδεμῆ πόλει, ἢ πρὸς = πλησίον. — πεντεκαίδεκα σταδίους, δηλ. ὁδὸν $\frac{3}{4}$ τῆς ὥρας (15 στάδ.

× 185 = 2775 μέτρα).—ἐν λιμένι καὶ πρὸς πόλει, δηλ. ὀρμουῖντας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ὄρμουν ποῦ; — οὐκ, συναπτόεν τῷ ὀρμεῖν, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἔφη = εἶπεν ὅτι δὲν ἀγκυροβολοῦσιν.—ἔφη, ἀφ' οὗ ἤλθε πρὸς αὐτούς.—ἐν καλῶ = ἐν καταλήλῳ θέσει.—μεθορμίσαι = μεθορμίσασθαι.—οὗ = ἐκεῖ γάρ.—ὄντες, ὑποθ. μετχ. = ἔαν εἴσθε.—οἱ δὲ στρατηγοί, ἕνεκα φθόνου, διότι πᾶσα εὐτυχῆς ἔκθασις θὰ ἀπεδίδετο εἰς τὸν Ἀλκιβιάδην.—αὐτοὶ... ἐκεῖνον, ὑποκμ. τοῦ στρατηγεῖν διὰ τί τὸ α' κατ' ὄνομ., τὸ δὲ β' κατ' αἰτ.; — στρατηγεῖν, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐνοουμένου ἔλεγον.—ὁ μὲν, τίς;

§ 27-28. Ὁ Λυσάνδρος ἰδὼν τὴν ἀσπίδα, ἣν κατὰ τὰ ἐκ τῶν προτέρων συντεθειμένα ἦσαν αἱ προαποσταλεῖσαι πρὸς κατόπιενσιν νῆες ὡς σημεῖον τοῦ ὅτι οἱ Ἀθηναῖοι εἶχον ἀποβῆ εἰς τὴν γῆν, ἐπιπλέει κατὰ τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στόλου, ὃν ἄνευ ἀντιστάσεως καταλαμβάνει πρὸς τῇ γῆ· μόνον ὁ Κόνων μετὰ 9 πλοίων κατορθοῖ νὰ φύγῃ.

ἐπεὶ... τοῖς Ἀθηναίοις = ἐπεὶ ἡμέρα πέμπτη ἦν τοῖς Ἀθηναίοις ἐπιπλέουσιν = ὅτε ἦτο ἡ πέμπτη ἡμέρα, ἀφ' οὗ οἱ Ἀθηναῖοι ἔπλεον ἐναντίον αὐτοῦ (τοῦ Λυσάνδρου).—τοῖς παρ' αὐτοῦ ἐπομένοις = εἰς τοὺς ἀκολουθοῦντας κατὰ διαταγὴν του.—παρ' αὐτοῦ, τίνος; — αὐτούς, τίνας; — ἐκβεβηκότας καὶ ἐσκεδασμένους, μετχ. κατηγορημ. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ἐπειδὴν κατίδωσιν = ἀφ' οὗ ἴδωσι καλῶς ὅτι ἔχουσιν ἐξέλθει καὶ ὅτι ἔχουσι διασκορπισθῆ. — ὅπερ, δηλ. τὸ ἐκβαίνειν καὶ σκεδάννυσθαι.—πολὺ μᾶλλον, ἢ πρότερον.—πόρρωθεν = μακρόθεν, δηλ. ἀπὸ τῆς Σηστοῦ.—ἄνούμενοι, τοῦ ἄνουμαι = ἀγοράζω ἢ μετχ. αὕτη ὡς καὶ ἡ μετχ. καταφρονοῦντες αἰτιολγχ.—δη = ἦδη = πλέον.—ὅτι = διότι.—εἰς τοῦμπαλιν = εἰς τὰ ὀπίσω.—ἄραι, ἀόρ. α' τοῦ αἴρω = ὑψώνω τὸ ἀπαρμψ.. ἐξαρτ. ἐκ τοῦ εἶπε.—κατὰ... πλοῦν = εἰς τὸ μέσον τοῦ πλοῦ.—τὴν ταχίστην, δηλ. ὀδὸν = τάχιστα.—συμπαρήει = συνεπορεύετο παραλλήλως (ἐνα ἐν περιπτώσει ἀποτυχίας τῆς προσβολῆς δυναθῆ ὁ Λύσ. νὰ ὑποχωρήσῃ ὑποστηριζόμενος ὑπὸ τοῦ κατὰ μῆκος τῆς ἀκτῆς παρατεταγμένου στρατοῦ).—Κόνων, οὗτος ἦτο ὁ μόνος καὶ ἐνταῦθα προσεκτικὸς καὶ προνοητικὸς στρατηγός, ὅστις ὅμως ἀπέναντι συστρατῆγων ἀδεξίων οὐδὲν ἠδύνατο νὰ κατορθώσῃ.—βοηθεῖν = νὰ τρέχωσιν.—ἀνά κράτος = μὲ ὄλας τὰς δυνάμεις.—διεσκεδασμένων, μετχ. αἰτιολγχ.—δίχροτοι ἦσαν = ἦσαν μὲ δύο σειρὰς κωπῶν (καὶ οὐχὶ μὲ τρεῖς

ἔνεκα τῆς ἀπουσίας τῶν ναυτῶν). — μονόκροτοι ἦσαν = ἦσαν μὲ μίαν σειρὰν κωπῶν. — ἡ δὲ Κόνωνος, δηλ. τριήρης. — πλήρης, δηλ. ἀνδρῶν. — Πάραλος, ἢ Πάραλος καὶ ἢ Σαλαμινία ἦσαν ἱεραὶ τριήρεις τῶν Ἀθηναίων ἔργον ἔχουσαι νὰ μεταφέρωσι τὰς θεωρίας, τὰς πρεσβείας καὶ τὰς διαταγὰς τῆς πόλεως. — ἔλαβε = συνέλαβεν. — συνέλεξε = συνέλαβεν. — οἱ δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοὺς πλείστους, ὅθεν = τινὲς δέ. — εἰς τὰ τειχύδρια = εἰς τὰ μικρὰ τεῖχη (τῆς Σηστοῦ).

§ 29-30. Ὁ Κόνων μετὰ 8 πλοίων ἀποπλέει παρ' Εὐαγόραν εἰς Κύπρον καὶ ἡ Πάραλος εἰς Ἀθήνας ὡς ἀπαγγελοῦσα τὰ γεγονότα· ὁ δὲ Λύσ. ἀποστέλλει εἰς Λακεδαίμονα διὰ τὴν ἀγγελίαν τῶν γεγονότων τὸν Θεόπομπον, ὅστις τριταῖος ἀφικόμενος ἀναγγέλλει ταῦτα.

ταῖς ἑννέα ναυσί, τί δοκ. εἶναι αὕτη; — ἔγνω = ἐνόησε· ἀόρ. ὅ κλινόμενος κατὰ τὰ εἰς -μι τοῦ γινώσκω. — κατασχὼν = προσορμισθεὶς· τίνος ῥήμ. εἶναι; — ἄκραν = ἀκρωτήριον. — αὐτόθεν, πόθεν; — τὰ μεγάλα ἰστία = τὰ πανιά τοῦ μεγάλου ἰστοῦ (τὰ ὅποια ἐν καιρῷ ναυμαχίας ἄφηνον ἐν τῇ ξηρᾷ· πρβλ. I, 1, § 13). ἔλαβε δὲ ταῦτα, ὅπως μειώσῃ τὴν καταδιωκτικὴν δύναμιν τῶν νεῶν τῶν πολεμίων. — Εὐαγόραν, τὸν ἡγεμόνα τῆς Κύπρου, τὸν φίλον τῶν Ἀθηναίων. — ἀπαγγελοῦσα, μετχ. τελικὴ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἀπέπλευσεν = ἔνα ἀναγγεῖλη. — τὰς τε ναῦς, οὐσας 171. — τοὺς αἰχμαλώτους, 3000 τὸν ἀριθμόν. — ἔλαβε = συνέλαβε. — ἡ δ' ἡμέρα = ταύτη δὲ τῇ ἡμέρᾳ, ἡ = κατὰ ταύτην δὲ τὴν ἡμέραν, καθ' ἣν. — κατειργάσατο = ἔπραξε. — λησιτὴν = πειρατὴν (ὅστις ὡς τοιοῦτος εἶχε πολὺ ταχὺ πλοῖον). — ἀπαγγελοῦντα, πόθεν ἔξαρτ. ἢ μετχ. αὕτη καὶ τί σημ.; — ἀφικόμενος, ἀόρ. τοῦ ἀφικνοῦμαι = φθάνω ἢ μετχ. χρονκ. — τριταῖος = τὴν τρίτην ἡμέραν. — ἀπήγγειλε, δηλ. τοῖς ἐφόροις ἢ τοῖς τέλεσιν.

§ 31-32. Ὁ Λύσανδρος καὶ οἱ σύμμαχοι αὐτοῦ ἀποφασίζουσιν ἐν πολεμικῷ συμβουλίῳ νὰ φονεύσωσι τοὺς αἰχμαλώτους Ἀθηναίους πλὴν τοῦ Ἀδειμάντου.

ἐνταῦθα, ἐπίρρ. χρονκ. = τότε. — κατηγοροῖαι... τῶν Ἀθηναίων = κατηγοροῦντο οἱ Ἀθηναῖοι διὰ πολλά. — ἃ τε = καὶ δι' ὅσα. — καὶ ὅτι = καὶ διότι. — εἰ κρατήσεται = ἐὰν νικήσωσιν. — ἀποκόπτειν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐψηφισμένοι εἶεν = εἶχον ἀποφασίσει νὰ ἀποκόπτωσι. — τῶν ζωοργηθέντων πάντων = πάντων, οἳ ἂν ζωοργηθῶσιν = ὄλων ἐκεῖ-

νων, οἵτινες ἤθελον συλληφθῆ ζῶντες.—καὶ ὅτι... κατακρημνίσαιαν = καὶ διότι... κατεκρήμνισαν (εἰς τὴν θάλασσαν). — ἐξ αὐτῶν, τίνων; — τούτους, δηλ. τοὺς ἐν ταῖς δυοῖς τριήρεσιν. — ἐλέγετο... πολλά, διὰ τούτου ζητεῖ ὁ Ξενοφῶν νὰ δικαιολογήσῃ τὴν σκληρότητα τοῦ Λυσάνδρου, ὅστις ἐφόνευσε 3000 αἰχμαλώτους. — ἔδοξε, τοῦ ἀπροσ. δοκεῖ=φαίνεται καλόν. — τῶν αἰχμαλώτων, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου τοσούτους.—ὅτι μόνος=διότι μόνος.—ἐπελάβετο... τοῦ ψηφίσματος=ἀντεῖπε κατὰ τοῦ ψηφίσματος.—ἠτιάθη=κατηγορήθη· τοῦ αἰτιῶμαι=κατηγορῶ.—ἐρωτήσας, ὡραία εἶναι ἢ ἀποκρίσας τοῦ Φιλοκλέους: νικήσας ποίει, ἃ παθεῖν ἔμελλες ἠτιηθεῖς.—τί, ἀντικμ. τοῦ παθεῖν.—εἴη, ὑποκμ. ὁ Φιλοκλῆς.—ἀρξάμενος = ἀφ' οὗ ἔκαμεν ἀρχήν. — ἀπέσφαξε, τοῦ β. ἀποσφάττω.

Β'. Τὰ μετὰ τὴν παρὰ τοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς μάχην, πολιορκία τῶν Ἀθηνῶν, παράδοσις αὐτῶν καὶ κατασκαφή τῶν τειχῶν (405-404).

(2, 1-23)

§ 1-2. Ὁ Λύσ. καταλαβὼν τὴν Καλχηδόνα καὶ τὸ Βυζάντιον ἀποπέμπει τοὺς φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ πάντα ἄλλον Ἀθηναῖον εἰς Ἀθήνας ἐπιθυμῶν διὰ τῆς συγκεντρώσεως πολλῶν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ νὰ γένηται ταχύτερον ἢ ἔνδεια τῶν ἐπιτηδείων.

κατεστήσατο, ὑποκμ. ὁ Λύσανδρος=ἐτακτοποίησε πρὸς τὸ συμφέρον τῶν Λακεδ., δηλ. μετέβαλε τὸ πολίτευμα εἰς ὀλιγαρχικόν.—οἱ δὲ =οὔτοι δέ, δηλ. οἱ κάτοικοι τοῦ Βυζαντίου καὶ τῆς Καλχηδόνας.—ὑποσπόνδους=μετὰ σπονδῶν.—οἱ δὲ προδόντες, περὶ τούτων ἰδὲ I, 3, § 18.—τότε, κατὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως.—εἰς τὸν Πόντον=εἰς τὸν Εὐξείνιον πόντον.—ἕστερον, μετὰ τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα καὶ ἀποκατάστασιν τῆς δημοκρατίας (403 π. X.).—ἐγένοντο (παθ. τοῦ ποιεῖν) Ἀθην.=ἔλαβον τὰ δικαιώματα τοῦ πολίτου Ἀθηναίου.—εἴ τινα = ὄντινα.—ἀπέπεμπεν = ἔστειλεν ὀπίσω.—ἐκεῖσε, εἰς ποῖον μέρος;—πλέουσιν, μετχ. ὑποθ.=εἰ (=ἐάν) ἔπλεον.—οὐ, ἔνν. διδούς ἀσφάλειαν.—εἰδώς, τοῦ οἶδα=γνωρίζω ἢ μετχ. αἰτιολογ.—ὅτι... ἔνδειαν ἔσεσθαι, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ ὅτι... ἔνδεια ἔσοιτο = ὅτι...

ἔλλειψις θὰ εἶναι.—τὸ ἄστν=αἱ Ἀθηναί. —θάττον, ἀντὶ τοῦ τοσοῦτω
θάττον=τόσον ταχύτερον.—Βυζαντίου καὶ Καληφδόνο, ἔξαρτ. ἐκ
τοῦ ἀρμοστήν, ὅπερ κατηγορ.=ὡς ἀρμοστήν· ἀρμοστής δ' ἐκαλεῖτο
ὁ ὑπὸ τῶν Σπαρτιατῶν στελλόμενος διοικητῆς πόλεως ὑποτελοῦς.

§ 3-4. *Ἡ Πάραλος νύκτωρ ἀφικομένη εἰς Πειραιᾶ ἀγγέλλει
τὴν συμφορὰν· οἱ δ' Ἀθηναῖοι τῇ ὑστεραίᾳ συνελθόντες
εἰς ἐκκλησίαν ἀποφασίζουσι νὰ ἐπιχώσωσι τοὺς λιμένας
πλὴν ἑνός, νὰ εὐτρεπίσωσι τὰ τείχη, νὰ ἐπιστήσωσι φύλα-
κας καὶ κατὰ τὰ ἄλλα πάντα νὰ παρασκευάσωσι τὴν πόλιν
ὡς εἰς πολιορκίαν.*

ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις, ἀποδοτέον τῷ ἐλέγετο = διεδίδετο. — τῆς
Παράλου ἀφικομένης=ἐπεὶ ἡ Πάραλος ἀφικεῖτο. — νυκτός, γενκ. τοῦ
χρόνου=ἐν καιρῷ νυκτός. — οἰμωγῆ=θρήνος. — διὰ τῶν μακρῶν τει-
χῶν, μακρὰ τείχη ἐκαλοῦντο τὰ τείχη τὰ ἐνοῦντα τὸν Πειραιᾶ μετὰ
τῶν Ἀθηνῶν. — διήκε=ἔφθανε· τοῦ ῥήμ. διήκω (οὐχὶ τοῦ διήμι).
— ὁ ἕτερος... παραγγέλλον, ὄνομστ. ἀπόλυτος ἀντὶ γενκ. ἀπολύτου:
τοῦ ἑτέρου... παραγγέλλοντος· ἐτέθη ἢ ὄνομστ. ὡς παράθεσις τῆς
ἐκ τῶν προηγουμένων ἐξαγομένης ἐννοίας οἰμώζοντες ἦκον. — πεν-
θοῦντες, μετχ. αἰτιολγκ.· ἐτέθη κατὰ πληθ., διότι τὸ οὐδεὶς ἐκοιμήθη
=ἅπαντες ἐγρηγόρεσαν=πάντες ἔμειναν ἄγρυπνοι. — πολὺ μᾶλλον
ἔτι=ἔτι πολὺ μᾶλλον. — ἐαυτούς, δηλ. πενθοῦντες. — πείσεσθαι, μέλλ.
τοῦ πάσχω. — οἶα=τοιαῦτα οἶα. — Μηλίους... Αἰγινήτας, τούτους
πάντας οἱ Ἀθηναῖοι κατὰ διαφόρους ἐποχὰς οὕτως ἐτιμώρησαν, ὥστε
ἄλλους μὲν ἐφόνευσαν ἢ ἐξηνδραπόδισαν, ἄλλους δὲ ἐξεδίωξαν ἐκ
τῆς πατρίδος των. — Ἰστιαῖς, κατοίκους τῆς Ἰστιαίας, πόλεως τῆς
Εὐβοίας. — Σκιωναίους καὶ Τορωναίους, κατοίκους τῆς Σκιώνης καὶ
Τορώνης, πόλεων τῆς Χαλκιδικῆς Χερσονήσου. — καὶ ἄλλους πολ-
λοὺς, ὑπερβολὴ τοῦ Ξενοφῶντος, διότι ἄλλα συμβάντα παρόμοια δὲν
εἶναι γνωστά. — τῇ ὑστεραίᾳ, δηλ. ἡμέρᾳ. — τοὺς λιμένας, τὸν τῆς
Μουνηχίας, τὸν τῆς Ζέας καὶ τὸν κυρίως λιμένα τοῦ Πειραιῶς, ὅστις
περιελάμβανε τὸν πολεμικὸν λιμένα (τὸν Κάνθαρον) καὶ τὸν ἐμπο-
ρικὸν λιμένα (τὸ Ἐμπόριον). Βλ. τὸν ἐν τῷ κειμ. τοπογραφ. πίν.
ἐν σελ. 58. — ἀποχώσαι = νὰ φράξωσι διὰ χώματος. — πλὴν ἑνός,
τοῦ ἐμπορικῶν λιμένος (τοῦ Ἐμπορίου). — εὐτρεπίσειν = ἐπισκευά-
σειν. — φυλακὰς ἐπιστάναι = φρουρὰς νὰ θέτωσι. — τᾶλλα πάντα =
καθ' ὅλα τὰ ἄλλα.

§ 5-6. Ὁ Δύσ. ἀφικόμενος εἰς Λέσβον τακτοποιεῖ πρὸς τὸ συμφέρον τῶν Λακεδ. τὰς τε ἄλλας πόλεις ἐν αὐτῇ καὶ Μυτιλήνην πέμπας δὲ εἰς τὰ ἐπὶ Θράκης χωρία τὸν Ἐτεόνικον κατορθοῖ διὰ τούτου τὴν μετástασιν τούτων πάντων πρὸς Λακεδ. ἀλλὰ καὶ ἡ ἄλλη Ἑλλάς πλὴν Σαμίων ἀφίσταται τῶν Ἀθηναίων.

κατεσκευάσατο = κατεστήσατο. — ἐν αὐτῇ, τίς; — Μυτιλήνην, πρωτ. τῆς Λέσβου. — τὰπὶ (= τὰ ἐπὶ) Θράκης χωρία = τὰ ἐν τῇ Θράκῃ φρούρια. — δέκα τριήρεις ἔχοντα = δέκα τριήρεσι = με δέκα τριήρεις. — ἐκεῖ, ποῦ; — μετέστησεν = μετέφερε πρὸς τὸ μέρος τῶν Λακεδαιμονίων. — εὐθύς, συναπτόεν τῇ μετὰ τὴν ναυμαχίαν. — ἀφειστήκει, ὑπερσυντ. τοῦ ἀφίσταμαι = ἀποστατῶ. — σφαγὰς... ποιήσαντες = σφάξαντες. — τῶν γνωρίμων = τῶν ἀριστοκρατικῶν.

§ 7-9. Ὁ Δύσ. ἀγγέλλει πρὸς Ἄγιν τε καὶ εἰς Λακεδ. ὅτι μέλλει νὰ πλεύσῃ σὺν 200 ναυσὶν εἰς Πειραιᾶ· οἱ δὲ Λακ. μετὰ τῶν ἄλλων Πελοπον. ἐξέρχονται ὑπὸ τὸν Πausανίαν καὶ στρατοπεδεύουσι πρὸς τὴν πόλιν ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ. Μετὰ ταῦτα καὶ ὁ Δύσ. ὀρμίζεται πρὸς τὸν Πειραιᾶ καὶ εἵργει τὰ πλοῖα τοῦ εἰσπλου.

ἔπεμψε, δηλ. ἀγγελίαν = ἀνήγγειλεν. — Δεκέλειαν, ὁ βασιλεὺς Ἄγις ἦδη ἀπὸ τοῦ ἔτους 413 εἶχε καταλάβει τὴν Δεκέλειαν ἐν Ἀττικῇ κατὰ συμβουλήν τοῦ τότε ἐξορίστου Ἀλκιβιάδου. — προσπλεῖ = μέλλει νὰ πλεύσῃ. — ἐξῆσαν, παρατ. τοῦ ἐξέρχομαι. — πανδημεῖ = πανστρατιᾶ. — πλὴν Ἀργείων, διότι εἶχον κάμει σπονδὰς ἑκατονταετῆς πρὸς τοὺς Ἀθηναίους τῇ 420 π. Χ. — παραγγείλαντος... βασιλέως = κατὰ παραγγελίαν τοῦ ἄλλου βασιλέως. — ἐστρατοπέδευσε, συναπτόεν τῇ πρὸς τὴν πόλιν (= ἀπέναντι τῆς πόλεως) ὑποκμ. ὁ Πausανίας. — ἐν τῇ Ἀκαδημίᾳ, ἡ Ἀκαδήμεια ἦτο γυμνάσιον πλησίον τοῦ Κολωνοῦ ὀνομασθεῖσα οὕτως ἀπὸ τοῦ ἥρωος Ἀκαδήμου· ἐνταῦθα βραδύτερον ἐδίδασκεν ὁ Πλάτων. — ἀπέδωκε, τοῦ ἀποδίδωμι = δίδω ὀπίσω· τὸ ἀντίθετον τούτου ἀπολαμβάνω = λαμβάνω ὀπίσω. — τὴν πόλιν = τὴν ἑαυτῶν πόλιν. — ὡς δ' αὐτως = ὡσάυτως δέ. — καὶ τοῖς ἄλλοις, τίσι; — τῆς αὐτῶν, δηλ. πατρίδος. — τὰ πλοῖα, τὰ κομίζοντα σῖτον. — δηώσας, τοῦ δηῶ = λεηλατῶ. — πενήτην καὶ ἑκατόν, 50 πλοῖα ἐκ τῶν 200 εἶχεν ἀφήσει πρὸ τῆς Σάμου. — εἵργε, τοῦ εἵργω = ἐμποδίζω τὴν εἰσόδον, ἐν ᾧ εἵργνύω = ἐμποδίζω τὴν ἔξοδον.

§ 10-12. *Οἱ Ἀθην. ἐν ἀμηχανίᾳ εὐρισκόμενοι καὶ ταλαιπωρούμενοι ὑπὸ τῆς σιτοδείας πέμπουσι πρέσβεις παρ' Ἄγιν ἐπιθυμοῦντες νὰ γίνωσι σύμμαχοι τῶν Λακ. ἔχοντες τὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ· ἀλλ' ὁ Ἄγις διατάσσει αὐτοὺς νὰ πορευθῶσιν εἰς Λακεδαίμονα.*

πολιορκούμενοι, μετχ. αἰτιολογκ. πῶς ἀναλύεται; — κατὰ γῆν, ὑπὸ τίνων ἐπολιορκοῦντο; — κατὰ θάλασσαν, ὑπὸ τίνος; — χρῆ= πρέπει. — ὄντων, μετχ. αἰτιολογκ. — ἐνόμιζον... συνεμάχουν = ἐνόμιζον δὲ ὅτι οὐδὲν μέσον σωτηρίας ὑπελείπετο εἰς αὐτοὺς τοῦ νὰ μὴ πάθωσιν, ὅχι ὅσα ἐποίησαν ἐκδικούμενοι, ἀλλ' ὅσα ἀδικήματα εἶχον πράξει διὰ τὴν ἀλαζονείαν των εἰς κατοίκους μικρῶν πόλεων, (καὶ μάλιστα) δι' οὐδεμίαν ἄλλην αἰτίαν, παρὰ διότι συνεμάχουν μὲ ἐκείνους (τοὺς Λακ.). — ἄ, ἀνήκει καὶ εἰς τὸ ἐποίησαν καὶ εἰς τὸ ἡδίκουν = ἡδίκηκεσαν. — ὕβριον = ἀλαζονείαν. — οὐδ' ἐπὶ μιᾷ = ἐπ' οὐδεμιᾷ. — τοὺς ἀτίμους ἐπιτίμους ποιήσαντες = δώσαντες πολιτικὰ δικαιώματα εἰς ὅσους εἶχον στερηθῆ τούτων. Τοῦτο ἔπραξαν οἱ ὀλιγαρχικοὶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς πολιτικῆς αὐτῶν μερίδος. — ἐκαρτέρουν, δηλ. πολιορκούμενοι = μετὰ καρτερίας ὑπέμενον τὴν πολιορκίαν τὴν καρτερίαν αὐτὴν ὑπέθαλπον οἱ ὀλιγαρχικοί, ἵνα διὰ τοῦ λιμοῦ ἐξαναγκάσωσι τὸ πλῆθος νὰ δεχθῆ τοὺς ὑπὸ τῆς Σπάρτης ἐπιβαλλομένους ὄρους. — καὶ ἀποθνησκόντων, μετχ. ἐνδοτικῆ=καὶ εἰ καὶ ἀπέθνησκον. — ὁ σῖτος = αἱ τροφαί. — παρ' Ἄγιν, ἐπειδὴ ὁ Λύσις ἀφείλετο μέρος τοῦ στόλου ἐν Πειραιεὶ πρὸς ἀποκλεισμόν τῶν λιμένων ἀπέπλευσεν εἰς Σάμον πρὸς πολιορκίαν αὐτῆς. — ἔχοντες, μετχ. τροπ. — καὶ ἐπὶ τούτοις=καὶ ἐπὶ τούτοις τοῖς ὄροις (τίσι);. — οὐ γὰρ εἶναι κύριος αὐτός, ἀπὸ τοῦ ἐνν. ἔφη=διότι ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶναι πληρεξούσιος αὐτός (νὰ συνάψῃ εἰρήνην, ἀλλ' οἱ ἔφοροι).

§ 13-15. *Οἱ πρέσβεις φθάσαντες εἰς Σελλασίαν καὶ εἰπόντες εἰς τοὺς ἐφόρους τὰ αὐτά, ἃ καὶ εἰς τὸν Ἄγιν, ἀποπέμπονται ὑπὸ τούτων· ἐπανελθόντες δ' εἰς Ἀθήνας ἐμβάλλουσιν εἰς ἀθυμίαν τοὺς Ἀθηναίους, οἵτινες ὁμῶς ἀποκρούουσι τὰς περὶ καθαιρέσεως τῶν τειχῶν προτάσεις τῶν Λακεδαιμονίων.*

Σελλασία, πόλις ἐπὶ τῶν ὄριων τῆς Λακωνικῆς. — οἱ ἔφοροι, ἐν Σπάρτῃ ὑπῆρχον πέντε ἔφοροι, οἵτινες εἶχον ἐξουσίαν ὑπερτέραν τῆς τῶν βασιλέων. — αὐτῶν, τίνων; — ὄντα = ὅτι ἦσαν. — οἵαπερ

καὶ πρὸς Ἅγιν, δηλ. ἔλεγον. — αὐτόθεν, συναπτόεν τῷ ἀπιέναι, ὅπερ ἐκ τοῦ ἐκέλευον = διέταττον νὰ ἀπέρχωνται ἀπὸ ἐκεῖ (δηλ. ἀπὸ τὴν Σελλασίαν χωρὶς νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν Σπάρτην). — εἴ τι = ἂν κατὰ τι. — κάλλιον, ἀποδοτέον τῷ βουλευσαμένους = ἄφ' οὗ σκεφθῶσι καλύτερον. — ἦκειν = νὰ ἐπανέλθωσι τὸ ἀπαρμφ. πόθεν ἐξαρτ.; — ἀθυμία = λύπη. — ἀπολεισθαι, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ ῥοντο = ἐνόμιζον ὅτι θὰ χαθῶσι. — τ ῶ λιμῶ = ὑπὸ τῆς ἐπικρατούσης πείνης. — Ἄρχέστρατος, εἰς τῶν βουλευτῶν. — εἰπῶν . . . ἐδέθη = εἰπῶν κρᾶτιστον εἶναι ποιῆσθαι εἰρήνην ἐφ' οἷς (= ἐπὶ τούτοις ἅ) προυκαλοῦντο Λακ. ἐδέθη (= ἐδέδετο) = εἰπῶν ὅτι ἦτο συμφερώτατον νὰ κάμνωσιν εἰρήνην (πρὸς τοὺς Λακ.) ὑπὸ τοὺς ὄρους, τοὺς ὁποίους προέτεινον οἱ Λακ., εἶχε ριφθῆ εἰς τὸ δεσποτήριον. — προυκαλοῦντο . . . ἑκατέρου = προυκαλοῦντο δὲ (= γὰρ) καθελεῖν ἐπὶ δέκα σταδίους ἑκατέρου τῶν μακρῶν τειχῶν = προέτεινον δηλ. νὰ κατακρημνίσωσιν ἕκασιν δέκα σταδίων ἐξ ἑκατέρου τῶν μακρῶν τειχῶν. — τῶν μακρῶν τειχῶν, ἅτινα ἔφερον εἰς τὸν Πειραιᾶ τῶν τειχῶν τούτων καθαιρουμένων ἢ πόλις ἀπεχωρίζετο ἀπὸ τῆς θαλάσσης καὶ παρεδίδοτο ἄοπλος εἰς πᾶσαν πολιορκίαν. — ἐπὶ δέκα σταδίους, ἑκάτερον τῶν μακρῶν τειχῶν εἶχεν ἕκασιν 40 σταδίων· ἀμφοτέρα δὲ κατήρχοντο εἰς Πειραιᾶ παραλλήλως καὶ εἰς ἀπόστασιν 550 ποδῶν ἀπ' ἀλλήλων. — ἕξειναι, τοῦ ἀπροσ. ἕξεισι = ἐπιτρέπεται τὸ ἀπαρμφ. πόθεν ἐξαρτ.;

§ 16-18. Ὁ Θηραμένης ἀποσταλεῖς ὑπὸ τῶν Ἀθην. πρὸς τὸν Λύσανδρον παραμένει ἐπὶ 3 μῆνας παρ' αὐτῶ τὸν τέταρτον δὲ μῆνα ἐπιστρέψας λέγει ὅτι κατὰ τοὺς μῆνας τῆς ἀπουσίας του ἐκρατεῖτο ὑπὸ τοῦ Λυσ., ἔπειτα δ' ἀπελύθη ὑπ' αὐτοῦ παραπέμποντος τοὺς Ἀθην. εἰς τοὺς ἐν Σπάρτῃ ἐφόρους. — Οἱ Ἀθην. ἐκλέγουσι τὸν Θηραμένην ὡς πρεσβευτὴν αὐτοκράτορα εἰς Λακεδ. μετὰ 9 ἄλλων.

τοιούτων ὄντων, δηλ. τῶν πραγμάτων = ἐν ᾧ δὲ τὰ πράγματα εὐρίσκοντο ἐν τοιαύτῃ καταστάσει. — Θηραμένης, ὀλιγαρχικός, ὁ κατήγορος τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγῶν, βραδύτερον εἰς τῶν τριάκοντα. — παρὰ Λύσανδρον, ὁρμοῦντα πρὸ τῆς Σάμου (πρβλ. § 10-12) ἐπορεύθη εἰς τὸν Λύσ. καὶ οὐχὶ εἰς τοὺς ἐφόρους, διότι οἱ ὀλιγαρχικοὶ δι' αὐτοῦ μόνον ἤλπιζον τὴν ἐκτέλεσιν τῶν φιλόρων σχεδίων των. — εἰδῶς . . . ἦξει = ἦξει εἰδῶς πότερον Λακεδαιμόνιοι

ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν βουλόμενοι ἑξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν ἢ ἔνεκα πίστεως=θά ἐπανεῖλθῃ, ἀφ' οὗ πρότερον μάθη διὰ ποῖον ἐκ τῶν δύο οἱ Λακ. ἐπιμένουσι περὶ τῆς κατασκαφῆς τῶν τειχῶν, διότι ἐπιθυμοῦσι νὰ ἑξανδραποδίσωσι τὴν πόλιν ἢ ἔνεκα ἀσφαλείας (δηλ. ἵνα ἔχωσιν ἐγγύησιν διὰ τὴν διατήρησιν τῶν ὄρων τῆς εἰρήνης).—πίστεως ἔνεκα, ἐτέθη ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ βουλόμενοι, ὅπερ αἰτιολογ. μετχ.—πεμφθεῖς, οὐχὶ ἄνευ ἀντιρρήσεως τῶν ἀληθῶν φίλων τῆς δημοκρατίας.—ἐπιτηρῶν, δηλ. τὸν καιρὸν =καιροφυλακῶν.—διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον=διὰ τὴν ἔλλειψιν τῶν τροφίμων τοῦτο ἀντιφάσκει πρὸς τὴν § 11, καθ' ἣν παντελῶς ἤδη ὁ σῆτος ἐπελελοίπει. — ἅπαντα, ὅτι τις λέγοι = πάντα ὄρον, ὃν ἤθελε τις προτείνει.—ὁμολογήσειν, ἕξαρτ. ἐκ τοῦ ἔμελλον =ἔμελλον νὰ παραδεχθῶσιν.—ὅτι...κατέχοι...κελεύοι=ὅτι ἐκράτει (παρ' ἑαυτῶ) ...διέταττε. — τῶς (δεικτ. τοῦ ἔως) = ἕως τότε, δηλ. ἐπὶ τρεῖς μῆνας.—εἶναί, δηλ. αὐτός· ἕξαρτ. ἐκ τοῦ νοουμένου ἔφη.— ὃν ἐρωτῶτο = ἐκείνων, ἃ ἐρωτῶτο = ἐκείνων, εἰς ἃ ἡρωτάτο.—ὕπ' αὐτοῦ, τίνας;—ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους, συμπληροῦται ὡς ἐξῆς: ἀλλ' ἔφη κυρίους εἶναι τοὺς ἐφόρους. — πρεσβευτῆς εἰς, ἢ πρόθεσις ἐτέθη ἔνεκα τῆς ἐν τῷ πρεσβευτῆς ὑπαρχούσης ἐννοίας τῆς κινήσεως.—αὐτοκράτωρ=ἔχων ἀπόλυτον ἐξουσίαν (νὰ συνάψῃ οἰανδήποτε εἰρήνην).—δέκατος αὐτός=αὐτὸς μετὰ ἐννέα ἄλλων.—ἀγγελοῦντα, ἢ μετχ. πόθεν ἕξαρτ. καὶ τί σημ.;—μετ' ἄλλων Λακ. =μετ' ἄλλων, οἵτινες ἦσαν Λακεδαιμόνιοι.— Ἀριστοτέλην, ὅστις βραδύτερον ἦτο εἰς τῶν τριάκοντα. — φυγάδα = ἐξόριστον. — ἐκείνους, τίνας; ἢ αἰτ. ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. εἶναι, ὅπερ ἕξαρτ. πόθεν;

§ 19-20. *Ἐπὶ τῇ ἀφίξει τῶν πρέσβων εἰς Σπάρτην συγκαλεῖται ἐκκλησία, ἐν ἣ παρὰ τὰς ἀντιρρήσεις τῶν Κορινθίων καὶ Θηβαίων ἀποφασίζεται νὰ γίνῃ εἰρήνη μετὰ τῶν Ἀθηναίων, καθ' ἣν οἱ Ἀθηναῖοι ὑπεχρεοῦντο νὰ καθαιρέσωσι τὰ μακρὰ τείχη καὶ τὰ τοῦ Πειραιῶς, νὰ παραδώσωσι τὰς ναῦς πλὴν 12, ν' ἀνακαλέσωσι τοὺς φυγάδας καὶ ν' ἀναγνωρίσωσι τὴν Σπαρτιατικὴν ἡγεμονίαν.*

ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν=μὲ ποῖαν πληρεξουσιότητα εἶχον ἔλθει.— ὅτι αὐτοκράτορες, δηλ. ἤκοιεν.—καλεῖν, δηλ. εἰς Σπάρτην. — ἤκον, ὁ Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις. — ἐποίησαν, ὑποκμ. οἱ ἐφοροί.—ἀντέλεγον... μῆ,φαινόμενος πλεονασμός· διότι=ἀντιλέγοντες

(δηλ. τοῖς Λακ., ὧν ἡ πρότασις ἔπεται) ἔλεγον νὰ μὴ. — μάλιστα, ἀνήκει εἰς τὸ Κορινθιοὶ καὶ Θηβαῖοι, ὅχι μόνον εἰς τὸ τελευταῖον. — σπένδεσθαι=ποιεῖσθαι σπονδὰς (=συνθήκας), ἐν ᾧ σπένδειν=ποιεῖσθαι σπονδὴν (=θυσίαν). — ἔξαιρεῖν=καθαίρειν=κατακρημνίζειν. ὡς ἀντικμ. νοητέον τὸ τὰς Ἀθήνας. — οὐκ ἔφασαν ἀνδραποδιεῖν=ἔφασαν οὐκ ἀνδραποδιεῖν=εἶπον ὅτι δὲν θὰ ἐξανδραποδίσωσιν. — μέγα ἀγαθόν, οἱ Λακεδ. ἀντέτεινον εἰς τὴν καταστροφὴν τῶν Ἀθηνῶν, ὅχι ἔνεκα τῶν ὑπηρεσιῶν αὐτῶν, ἀλλὰ διότι προεικάζετο, ὅτι οἱ ἀλαζόνες Θηβαῖοι ἔμελλον νὰ ἐπαρθῶσι καὶ ἀντιταχθῶσι πρὸς τοὺς Σπαρτιάτας· καὶ τὸ Δελφικὸν δὲ μαντεῖον λέγεται ὅτι συνηγόρησεν ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῶν Ἀθηνῶν. — εἰργασμένην=ἡ ὁποία ἔχει πράξει. — ἐν τοῖς μεγίστοις... Ἑλλάδι=ἐν τοῖς κινδύνοις (=κατὰ τοὺς κινδύνους), οἳ μεγίστοι ἐγένοντο τῇ Ἑλλάδι ἐννοοῦνται οἱ Περσικοὶ πόλεμοι. — ἐποιοῦντο, βουλευτικὸς παρατκ. = ἐπεθύμουν νὰ κάμνωσιν. — ἐφ' ᾧ... ἔπεσθαι = ὑπὸ τὸν ὄρον νὰ ἀκολουθῶσιν ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. καὶ τῶν μετοχ. τὸ Ἀθηναίους. — τὰ τε μακρὰ τεῖχη, ἐν ᾧ κατ' ἀρχὰς οἱ Λακ. ἀπήτουν τὴν κατασκαφὴν μέρος τῶν μακρῶν τειχῶν (§ 13-15 «προκαλοῦντο δέ... ἐπὶ δέκα σταδίου καθελεῖν ἑκατέρου»). — τὸν Πειραιᾶ, τὸν περίβολον τοῦ Πειραιῶς. — καθελόντας... παραδόντας καὶ... καθέντας, μετχ. χρονκ.=ἐπὶ καθέλωσιν, ἐπὶ παραδῶσι καὶ ἐπὶ καθῶσι = ἀφ' οὗ κατακρημνίσωσιν, ἀφ' οὗ παραδῶσιν καὶ ἀφ' οὗ ἐπιτρέψωσιν εἰς τοὺς φυγάδας νὰ ἐπανέλθωσιν. — καθέντας, ἀόρ. τοῦ καθήμι = ἐπιτρέπω (τινὶ) κατελθεῖν. — Λακεδαιμονίοις, ἀντικμ. τοῦ ἔπεσθαι. — ὅποι ἂν ἠγῶνται=ὅπου ἤθελον ὁδηγεῖ.

§ 21-23. *Οἱ πρέσβεις ἐπιστρέψαντες εἰς Ἀθήνας ἀγγέλλουσι τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης, οὓς παρὰ τὰς διαμαρτυρίας τινῶν ἀποδέχονται οἱ Ἀθηναῖοι.*

ταῦτα, δηλ. τοὺς ὄρους τῆς εἰρήνης. — εἰσιόντας αὐτούς=αὐτοὺς ἐν ᾧ εἰσῆρχοντο. — περιεχεῖτο=περιεκύκλου· τοῦ ῥήμ. περιχέομαι. — φοβούμενοι, μετχ. αἰτιολγ.· πῶς ἀναλύεται; ἢ μετχ. κατὰ πληθ. ἀριθμόν, διότι τὸ ὄχλος, εἰς ὃ ἀποδίδεται, εἶναι περιληπτικόν. — ἦκοιεν, τίνες; — οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει (ἀπρόσ.) μέλλειν = διότι δὲν ἦτο δυνατὸν πλέον νὰ ἀναβάλλωσιν. — ἐφ' οἷς=μὲ ποίους ὄρους. — προηγόρει (τοῦ ῥ. προηγορῶ) δ' αὐτῶν=ὠμίλει δὲ ὑπὲρ αὐτῶν

(τῶν πρέσβειων).—περιαριεῖν=καθαιριεῖν.—ἀντειπόντων δέ τινων = ἐπεὶ δέ τινες ἀντεῖπον.—πλειόνων δὲ συνεπαινεσάντων = ἐπεὶ δὲ πλείους συνεπήνεσαν (= ἐπεδοκίμασαν).—ἔδοξε, ὅχι τῇ ὕστεραία, ἀλλ' ἐν ἄλλῃ ἐκκλησίᾳ γενομένην βραδύτερον.—κατέπλει, ἐκ Σάμου.—κατῆσαν, τοῦ κατέρχομαι = ἐπανέρχομαι τὸ ῥῆμ. λέγεται περὶ φυγάδων ἐπανερχομένων εἰς τὴν πατρίδα.—κατέσκαπτον, οἱ Πελοποννήσιοι.—ὑπ' αὐλητρίδων = ὑπὸ τοὺς ἦχους τῶν αὐλῶν τῶν αὐλητρίδων.—πολλῇ προθυμίᾳ = μετὰ πολλῆς προθυμίας· ἡ δοτκ. ἀποδοτέα τῷ κατέσκαπτον.—ἄρχειν = ἀρχὴν εἶναι τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ νομίζοντες = διότι ἐνόμιζον ὅτι ἐκείνη ἡ ἡμέρα ἦτο ἀρχὴ τῆς ἐλευθερίας διὰ τὴν Ἑλλάδα.

**Γ'. Ἀρχὴ τῶν τριάκοντα ἐν Ἀθήναις,
ἐσωτερικῇ ἔρις, καταδίκη καὶ θάνατος
Θηραμένους (404-403).**

(3, 1-3, 11-56)

**§ 1-3. Ὁ δῆμος ἐκλέγει τριάκοντα ἄνδρας
πρὸς συγγραφὴν νόμων.**

τῷ δ' ἐπιόντι ἔτει, δηλ. τῷ 404-403 π. X.—ἔδοξε τῷ δήμῳ, εὐθύς μετὰ τὴν κατασκαφὴν τῶν τειχῶν ἐκλήθη ὁ δῆμος εἰς ἐκκλησίαν, εἰς ἣν, παρόντος καὶ τοῦ Λυσάνδρου, ὁ Δρακοντίδης, ὄργανον περιβόητον τῶν ὀλιγαρχικῶν, ὑπέβαλε τὴν πρότασιν, ὅπως ἡ διοίκησις τῆς πολιτείας ἀνατεθῆ εἰς 30 ἄνδρας.—οἱ... συγγραφεῖσι = ἵνα οὗτοι συντάξωσιν.—καθ' οὓς πολιτεύουσι, ὑποκμ. οἱ Ἀθηναῖοι=ἵνα κατὰ τούτους ζῶσιν ὡς πολῖται.—ἠρέθησαν, δέκα μὲν ἐκ τῶν τριάκοντα ὑπὸ τῶν ἐφόρων, ἦτοι ὑπὸ τοῦ Κριτίου καὶ τῶν ὁμοφρονούντων, δέκα ὑπὸ τοῦ Θηραμένους καὶ δέκα ὑπὸ τοῦ λαοῦ.—Κριτίας, ἦτο υἱὸς τοῦ Καλλιάρχου καὶ μαθητῆς τοῦ Σωκράτους, ὁ βιαίτατος τῶν τριάκοντα.—τούτων δὲπραχθέντων, ἡ μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται;—πρὸς Σάμιον, ἦν δὲν εἶχεν ἀκόμη καθυποτάξει.—ἐκ τῆς Δεκελείας, ὅπου ἐπὶ 9 1/2 ἔτη ἔμεινε πολιορκῶν τοὺς Ἀθηναίους ἀπὸ ξηρᾶς.—διέλυσε, διότι

ἢ ἐπὶ πλέον διαμονὴ τοῦ στρατοῦ τῶν Πελοπον. μετὰ τὴν παράδοσιν τῆς πόλεως τοῖς Λακεδ. ἦτο περιττή.—κατὰ πόλεις ἐκάστους=ἐκάστους τῶν συμμάχων εἰς τὰς πόλεις των.

§ 11-12. *Οἱ τριάκοντα ἀναβάλλουσι τὴν συγγραφὴν τῶν νόμων, καταδικάζουσι δὲ εἰς θάνατον τοὺς ἐν τῇ δημοκρατίᾳ συκοφάντας καὶ ὀχληροὺς τοῖς ἀριστοκρατικοῖς.*

ἐπεὶ τάχιστα (=εὐθὺς ὡς) ..., συμπληρωτικὸς ὁρισμὸς τοῦ χρόνου τῆς ἤδη ἐν § 1 μνημονευθείσης ἐκλογῆς.—ἐφ' ᾧτε=ἐφ' ᾧ = ἐπὶ τῷ ὄρφ.—καθ' οὐστίνας πολιτεύσοιντο = συμφώνως πρὸς τοὺς ὁποίους ἔμελλον νὰ πολιτεύωνται.—τούτους, τίνας;—ἔμελλον=ἀνέβαλλον.—ἀποδεικνύναι = δημοσιεύειν.—τὰς ἄλλας ἀρχάς, ἐν αἷς καὶ τοὺς δέκα ἐν Πειραιεῖ ἀρχοντας.—πρῶτον μὲν, ἢ ἀντίθεσις: ἐπεὶ δέ... ἐκ τούτου.—οὗς=τούτους, οὗς.—ἐν τῇ δημοκρατίᾳ = ἐν καιρῷ τῆς δημοκρατίας.—ἀπὸ συκοφαντίας = μετερχόμενοι τὴν συκοφαντίαν ὡς ἐπάγγελμα.—ζῶντας καὶ... ὄντας, μετοχὰι κατηγοριῶν. ἐξαρτώμεναι ἐκ τοῦ ἦδουσαν=ἐγνώριζον ὅτι ἐπορίζοντο τὰ πρὸς τὸ ζῆν καὶ ὅτι ἦσαν.—τοῖς καλοῖς κἀγαθοῖς=τοῖς ἀριστοκρατικοῖς.—βαρεῖς = ὀχληροῦς.—ὑπῆγον θανάτου=κατήγγελλον ὡς ἀξιόους θανατικῆς ποινῆς.—ἠδέως=εὐχαρίστως.—αὐτῶν κατεψηφίζετο, δηλ. τούτων, οὗς οἱ τριάκοντα ὑπῆγον θανάτου· τὸ δὲ καταψηφίζομαι τινος=καταδικάζω τινά· τὸ ἀντίθετον ἀποψηφίζομαι=ἀθῶν.—ὅσοι... ὄντες=ἄσοι εἶχον τὴν συνείδησιν, ὅτι δὲν ἦσαν τοιοῦτοι (δηλ. συκοφάνται καὶ βαρεῖς τοῖς ἀριστοκρατικοῖς).—οὐδὲν ἤχθηοντο = οὐδόλως ἐλυποῦντο (διότι δὲν ἐφοβοῦντο μὴ πάθωσι τὸ αὐτό, ἀφ' οὗ δὲν ἦσαν συκοφάνται καὶ βαρεῖς τοῖς ἀριστοκρατικοῖς).

§ 13-14. *Οἱ τριάκοντα λαβόντες ἐκ Λακεδ. τῇ συμπράξει τοῦ Λυσ. φρουροὺς καὶ ἀρμοστήν τῇ βοήθειᾳ αὐτῶν συλλαμβάνουσιν ἤδη καὶ πάντας τοὺς δυναμένους νὰ βλάψωσιν.*

ὅπως ἂν ἐξεῖη=τίνι τρόπῳ θὰ ἦτο δυνατόν.—αὐτοῖς, τίσι;—τῇ πόλει χρῆσθαι=νὰ μεταχειρίζωνται τὴν πόλιν=νὰ κυβερνώσι τὴν πόλιν.—ὅπως βούλοιντο = ὅπως ἤθελον.—ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ χρόνου = ἔκτοτε.—πέμψαντες, μετχ. χρονκ.: πῶς ἀναλύεται;—Αἰσχίνην τε καὶ Ἀριστοτέλην, δύο τῶν τριάκοντα.—φρουροὺς, ὑποκμ. τοῦ ἀπαρεμφ. ἐλθεῖν, ὅπερ ἐξαρτ. ἐκ τοῦ συμπρᾶξαι τοῦτο δὲ ἐκ τοῦ ἔπεισαν = ἔπεισαν Λύσ. συμπρᾶξαι ἐλθεῖν φρουροὺς

σφίσι = ἔπεισαν τὸν Λύσ. νὰ ἐνεργήσῃ ὥστε νὰ ἔλθωσι φρουροὶ χάριν αὐτῶν (τίνων;). — ἕως... καταστήσαιντο τὴν πολιτείαν = ἕως οὗτου... μεταβάλλωσι πρὸς τὸ συμφέρον των τὸ πολίτευμα. — δὴ = δῆθεν. — τοὺς πονηροὺς = τοὺς δημοκρατικούς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ τοῖς καλοῖς κάγαθοῖς. — ἐκποδῶν ποιησάμενοι, μετχ. χρονκ.: πῶς ἀναλύεται; ἐκποδῶν ποιοῦμαι = ἐκδιώκω, ἀπομακρύνω. — θρέψειν, δηλ. τοὺς φρουροὺς. — ὁ δέ, τίς; — τοὺς τε φρουροὺς, οἵτινες ἀνῆρχοντο εἰς 700. — ἐθεράπευον = περιεποιούντο. — πάση θεραπείᾳ = παντὶ τρόπῳ. — ὡς... ἐπαινοίη = ἵνα πάντα ἐγκρίνῃ. — ἂ πράττειεν = ὅσα ἐπραττον. — τῶν δὲ φρουρῶν (ἐξαρτ. ἐκ τῆς νοουμένης αἰτ. τινάς)... αὐτοῖς = ἐπειδὴ δὲ οὗτος ἀπέστειλεν εἰς αὐτοὺς τινὰς ἐκ τῶν φρουρῶν. — οὓς ἐβούλοντο, ἀντικεῖμ. τοῦ συνελάμβανον τὸ δὲ οὐκέτι... ἀξίους, ἐπεξήγησις = συνελάμβανον οὓσους (ἐκ τῶν πολιτῶν) ἤθελον, δηλ. ὅχι πλέον (= οὐκέτι) τοὺς πονηροὺς καὶ ὀλίγου λόγου ἀξίους. — ἀλλ' ἤδη οὓς ἐνόμιζον = ἀλλὰ πλέον ἐκείνους, τοὺς ὁποίους ἐνόμιζον. — ἥκιστα μὲν παρωθυμένους ἀνέχεσθαι, νοητέος εἰς τὸ ἀπαρμφ. ὁ ἄν = ὅτι, ἐὰν μὲν παρηγκωνίζοντο (ὑπὸ τῶν τριάκοντα), οὐδόλως θὰ ἠγείχοντο τοῦτο. — ἀντιπράττειν δέ τι ἐπιχειροῦντας πλείστους ἂν τοὺς συνεθέλοντας λαμβάνειν (= ἔχειν) = ἐὰν δὲ ἐπεχειροῦν νὰ ἀντιπράττωσι τι (κατὰ τῶν τριάκοντα), θὰ εἶχον τοὺς ἐθέλοντας μετ' αὐτῶν (νὰ ἀντιπράττωσι) πλείστους.

§ 15-17. *Ὁ Θηραμένης βλέπων τὸν Κριτίαν προβαίοντα εἰς τὰ ἔσχατα ἐναντιοῦται εἰς τὰς πράξεις αὐτοῦ καὶ ἀξιῶ νὰ καταστῶσιν ἀρκετοὶ μέτοχοι τῆς πολιτείας.*

ὁμογνώμων = σύμφωνος. — προπετής = πρόθυμος. — ἅτε καὶ φυγῶν = διότι καὶ ἐξωρίσθη (τῷ 407 π. X. Ἄνεκλήθη δὲ τῷ 405 π. X., ὅτε ἐγένετο εἰς τῶν ἐφόρων). — ὁ Θηραμένης ἀντέκοπτε (= ἠγναντιοῦτο), ἀπόδοσις τῆς χρονκ. προτάσεως ἐπεὶ... ἦν. — ὅτι οὐκ εἰκὸς εἶη = ὅτι δὲν εἶναι πρέπον. — θανατοῦν εἴ τις... = νὰ τιμωρῇ τις διὰ θανάτου τινά, ὅστις. — ἐτιμᾶτο, δηλ. πρότερον. — ἐπεὶ καὶ ἐγώ... ὁ λόγος ἐτράπη ἀπὸ πλαγίου εἰς εὐθύν. — δὴ = ὡς γνωστόν. — ὁ δέ, ὁ Κριτίας. — οἰκείως ἐχρήτο τῷ Θηραμένει = φιλικῶς διέκειτο πρὸς τὸν Θηραμένην. — ὅτι οὐκ ἐγχωροίη (= οὐκ ἐξείη) μὴ οὐκ ἐκποδῶν ποιεῖσθαι = ὅτι δὲν ἐπιτρέπεται νὰ μὴ ἐκδιώκωσι. — διακωλύειν, δηλ. πλεονεκτεῖν. — ἥτιόν τι, δηλ. ἢ

εἰ εἰς ἦν· συναπτόν τῷ χρῆναι = ὅτι ὀλιγώτερον κατὰ τι πρέπει = ὅτι δὲν πρέπει. — ὥσπερ τυραννίδος = ὥσπερ χρὴ τυραννίδος ἐπιμέλεισθαι. — εἰ δέ... εὐθύτης εἰ = ἔάν δέ, διότι εἴμεθα τριάκοντα καὶ ὄχι εἰς, νομίζης ὅτι δὲν πρέπει νὰ φροντίζωμεν (οὕτω) περὶ ταύτης τῆς ἀρχῆς, καθὼς (πρέπει νὰ φροντίζωμεν) περὶ τυραννίδος, εἶσαι μωρός. — ἐπεὶ δέ, συναπτόν τῷ δηλοῖ ἦσαν = ἐπειδὴ δὲ πολλοὶ ἐφαίνοντο. — ἀποθνησκόντων πολλῶν = διότι ἐφρονεῦντο πολλοί. — καὶ ἀδίκως = καὶ μάλιστα ἀδίκως. — συνιστάμενοί τε καὶ θαυμάζοντες = ὅτι συνήρχοντο (εἰς σύσκεψιν) καὶ ἠπόρουν· αἱ μετχ. ἔξαργ. ἐκ τοῦ δηλοῖ ἦσαν. — τί ἔσοιτο ἡ πολιτεία = ποῦ θὰ καταστήσῃ τὸ πολίτευμα. — τίς, ἐννοοῦνται οἱ τριάκοντα, ἐπομένως = ἡμεῖς. — ἱκανοὺς = ἀρκετοὺς. — κοινωνοὺς = μετόχους. — τῶν πραγμάτων = τῆς ἀρχῆς. — διαμένειν = διατηρεῖσθαι.

§ 18-19. *Οἱ τριάκοντα καταγράφουσι τρισχιλίους ἄνδρας ὡς μετόχους τῆς διοικήσεως τῶν πραγμάτων· ἀλλὰ καὶ ὡς πρὸς τὸν ἀριθμὸν τοῦτον τῶν τρισχιλίων ἀντιλέγει ὁ Θηραμένης.*

ἐκ τούτου μέντοι = μετὰ ταῦτα ὅμως. — τριάκοντα, δηλοῖ ἀρχὴν καὶ οὐχὶ τὸν ἀριθμὸν. — φοβούμενοι, μετχ. αἰτιολογκ. πῶς ἀναλύεται; — οὐχ ἥκιστα = μάλιστα = πρὸ πάντων. — μὴ συρρεῖεν (παθ. ἀόρ. β' μετ' ἐνεργ. σημασ. τοῦ συρρέω), ἐπεξήγ. τοῦ φοβούμενοι... τὸν Θηρ. = δηλ. μήπως συρρεῦσωσι (= συνέλθωσιν). — καταλέγουσι, ἱστορ. ἐνεστ. = κατέλεξαν = κατέγραψαν. — τρισχιλίους, ἐν μέρει μὲν ἵνα ἀποτελῶσι τὴν ἐκκλησίαν, ἐν μέρει δὲ ἵνα χρησιμεύωσιν ὡς δορυφόροι τῶν τριάκοντα· οὗτοι δὲ οἱ τρισχιλίοι συνήθως καλοῦνται οἱ ἐν τῷ καταλόγῳ, ἐν ᾧ οἱ λοιποὶ Ἀθηναῖοι οἱ ἔξω τοῦ καταλόγου. — τοὺς μεθέξοντας = οἱ μεθέξουσι = ἵνα οὗτοι μετάρχωσιν. — δὴ = ὡς ἐννοεῖται, βεβαίως (δηλοῖ τὴν συνέπειαν ὡς λίαν φυσικὴν). — ὅτι ἄτοπον... εἶναι = ὅτι δοκοῖη ἑαυτῷ γε ἄτοπον εἶναι = ὅτι εἰς ἑαυτὸν τοῦλάχιστον φαίνεται ὅτι εἶναι παράδοξον. — πρῶτον μὲν = κατὰ πρῶτον μὲν· ἢ ἀντίθεσις «ἔπειτα δέ». — τό... καταλέξει, ἡ σύνταξις: τὸ καταλέξει τρισχιλίους βουλομένους (δηλ. τοὺς τριάκοντα) κοινωνοὺς ποιήσασθαι τοὺς βελτίστους τῶν πολιτῶν = τὸ νὰ καταγράψωσι τρισχιλίους, ἀφ' οὗ θέλουσι νὰ κάμωσι κοινωνοὺς τοὺς ἀρίστους τῶν πολιτῶν. — ὥσπερ τὸν ἀριθμὸν... εἶναι = ὡς ἔάν ὁ ἀριθμὸς οὗτος εἶχεν ἀνάγκην τινὰ νὰ εἶναι χρηστοί = ὡς ἔάν

ἐν τῷ ἀριθμῷ τούτῳ κατ' ἀνάγκην οἱ περιλαμβανόμενοι ἦσαν χρηστοί.—καὶ οὐτ' ἔξω οἶόν τε (δηλ. ὄν) γενέσθαι (=εἶναι)=καὶ ὡς ἐάν δὲν ἦτο δυνατὸν οὔτε ἐκτὸς τούτων (τῶν τρισχιλίων) νὰ ὑπάρχωσι χρηστοὶ οὔτε ἐντὸς τούτων πονηροί.—ἔπειτα δέ, μετά-θασις εἰς εὐθὺν λόγον.—ἡμᾶς, δηλ. τοὺς τριάκοντα.—τὰ ἐναντιώ-τατα=τὰ κατ' ἐξοχὴν ἐναντία.—πράττοντας, ἐκ τοῦ ὄρω= βλέπω ὅτι ἡμεῖς πράττομεν.—ἦττονα (=ἀσθενεστέραν) τῶν ἀρχομένων, ἐν ᾧ ἔπρεπε νὰ ἦτο κρείττων ὡς βιαία: ἔπρεπε δηλ. νὰ μὴ περι-ωρίζετο μόνον εἰς τὸν ἀριθμὸν τῶν τρισχιλίων.—τῶν ἀρχομένων, νοεῖται ὁ μέγας ἀριθμὸς τῶν Ἀθηναίων, οἵτινες ἐστερήθησαν τῶν πολιτικῶν των δικαιωμάτων καὶ οἵτινες ἐξεγειρόμενοι θὰ ἦσαν ἐπι-κίνδυνοι.—κατασκευαζομένους= ὅτι προσπαθοῦμεν νὰ κάμωμεν.

§ 20-22. *Οἱ τριάκοντα καλέσαντες τοὺς πολίτας εἰς ἐξέτασιν ἀφαιροῦσι τὰ ὄπλα πάντων τῶν πολιτῶν πλὴν τῶν τρισχιλίων καὶ μετὰ τοῦτο πολλοὺς πολίτας καὶ μετοίκους φονεύουσιν· προτρέπονσι δὲ καὶ τὸν Θηραμένην νὰ συλλάβῃ ὄντινα τῶν μετοίκων θέλει, ἀλλ' οὗτος ἀπο-κρούει τοῦτο ὡς ἄδικον.*

οἱ δὲ=ἐκεῖνοι δέ, δηλ. οἱ τριάκοντα.—ἐξέτασιν ποιήσαντες= διατάξαντες νὰ γείνη ἐπιθεώρησις.—τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου= ἐκείνων δέ, οἵτινες δὲν ὑπῆρχον ἐν τῷ καταλόγῳ (τῶν 3.000).—κελεύσαντες, δηλ. τοὺς φρουροὺς καὶ τοὺς ὁμογνώμονας αὐτοῖς.—ἐπὶ τὰ ὄπλα, δηλ. ἵεναι=νὰ ὑπάγωσιν ὅπως λάβωσι τὰ ὄπλα.—ἐν ᾧ ἐκεῖνοι ἀπεληλύθεσαν, προσδιορίζει χρονικῶς τὸ πέμψαντες.—ἐκεῖνοι, οἱ ἔξω τοῦ καταλόγου.—ἀπεληλύθεσαν, ἐκ τῶν οἰκιῶν των, ὅπου τὰ ὄπλα των εὐρίσκοντο.—τοὺς φρουροὺς, τὴν Σπαρ-τιατικὴν φρουράν.—παρεῖλοντο= ἀφήρσαν.—ἀνακομίσαντες= κομίσαντες ἐπάνω.—συνέθεσαν= ὁμοῦ ἔθεσαν.—ἐν τῷ ναῶ, τῆς Ἀθηνᾶς ἐν τῇ Ἀκροπόλει.—τούτων γενομένων=ἐπεὶ ταῦτα ἐγένε-νετο.—|ὡς ἔξω αὐτοῖς (=ἐπειδὴ, ἔξῃν αὐτοῖς), αἰτ. ἀπόλυτος· ἐπὶ τῶν ἀπροσώπων γενικὴ ἀπόλυτος δὲν ἀπαντᾷ.—χρημάτων, δηλ. ἔνεκα.—τῶν μετοίκων... λαβεῖν=ἐκαστος τῶν τριάκοντα νὰ λάβῃ ἓνα ἐκ τῶν μετοίκων· μέτοικοι δὲ ἐκαλοῦντο οἱ ξένοι, οἱ ἀντὶ φόρου, μετοικίου καλουμένου (21 δραχ., διὰ τὴν χήραν γυναῖκα 6 δραχ.), ἔχοντες τὸ δικαίωμα νὰ κατοικῶσιν ἐν Ἀθήναις· οὗτοι ἦσαν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ πλοῦσοι ὡς μετερχόμενοι τὸν ἔμπορον καὶ βιομήχανον.

— αὐτοὺς, δηλ. τοὺς μετοίκους. — ἀποκτεῖναι... ἀποσημῆνασθαι (=δημεῦσαι), ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔδοξε.—καὶ Θηραμένην, ἵνα καὶ τοῦτον ποιήσῃσιν συνένοχον. — ὄντινα, δηλ. τῶν μετοίκων. — ἀλλ' οὐ δοκεῖ μοι... ποιεῖν = ἀλλ' οὐ δοκεῖ μοι καλὸν (= ἔντιμον) εἶναι ποιεῖν (ὑποκμ. ἡμᾶς) ἀδικώτερα τῶν συκοφαντῶν φάσκοντας (= ἐν ᾧ λέγομεν) βελτίστους εἶναι.—εἴων, τοῦ ἔω=ἀφῆνω, ἐπιτρέπω. — ἀποκτενοῦμεν=ἐπιθυμοῦμεν νὰ φονεύωμεν.—μηδὲν ἀδικοῦντας = ἀνθρώπους καὶ ἐὰν μηδεμίαν ἀδικίαν πράττωσιν. — τῷ παντὶ = πάντως, παντελῶς· ἐπιτελεῖν τὸ ἀδικώτερα. — ἐκείνων, ἀντὶ: τῶν ὑπ' ἐκείνων πεπραγμένων. — ἀδικώτερα, ἐνν. τὸ ἐστὶ.

§ 23. *Ἐπειδὴ ὁ Θηραμ. ἀνθίσταται εἰς τὰς πράξεις τῶν τριάκοντα, οὗτοι συγκαλοῦσι τὴν βουλήν, ὅπως κατηγορήσωσιν αὐτὸν ἐν ταύτῃ.*

οἱ δὲ=οὗτοι δέ, οἱ τριάκοντα.—ἐμποδῶν=ἐμπόδιον· συναπτέον τῷ τῷ ποιεῖν=εἰς τὸ νὰ κάμνωσιν.—νομίζοντες, μετχ. αἰτιολογ.—ἐπιβουλεύουσι... διέβαλλον, παρατηρητέα ἢ ἀλλαγὴ τῶν χρόνων· ὁ α' ἱστορ. ἐνεστώσ, ὁ β' παρατατικὸς δηλῶν τὸ κατ' ἐπανάληψιν — ἄλλος πρὸς ἄλλον, παράθεσις τοῦ οἱ δέ.—ὡς λυμαινόμενον=ὅτι δῆθεν βλάπτει.—θρασύτατοι = αὐθαδέστατοι.—ὑπὸ μάλης = ὑπὸ τὴν μασχάλην. — παραγενέσθαι, ἐκτὸς τῆς βουλῆς, ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς § 50 «ἐξῆλθε καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας». — συνέλεξαν, τὸ ῥῆμα σύνηθες ἐπὶ τῆς συγκλήσεως τῆς βουλῆς, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς τοῦ δήμου τὸ συγκαλεῖν, ποιεῖν. — ἀνασταῖς = ἐγερθεῖς· τοῦ ῥῆμ. ἀνίσταμαι. — ὧδε = ὡς ἐξῆς.

§ 24-34. *Δημηγορία τοῦ Κριτίου.*

§ 24-26. *Δικαιολογεῖ τὰς πολυαριθμούς θανατώσεις καὶ τὴν μεταβολὴν τοῦ πολιτεύματος εἰς ὀλιγαρχίαν· φρονεῖ δὲ ὅτι πρέπει νὰ τιμωρῆται πᾶς βλάπτων αὐτήν.*

τοῦ καιροῦ = τοῦ πρέποντος. — ἐννοησάτω = σκεψάσθω = ἀς σκεφθῆ.—πολιτεῖαι μεθίστανται = πολιτεύματα μεταβάλλονται.—ἀνάγκη... μεθιστάσι, ἢ σύνταξις: ἀνάγκη (ἐστὶ) πλείστους πολεμίους εἶναι ἐνθάδε (= ἐδῶ, δηλ. ἐν Ἀθήναις) τοῖς μεθιστάσι (=εἰς ἐκείνους, ὅτινες μεταβάλλουσι, δηλ. τὴν πολιτείαν) εἰς ὀλιγαρχίαν. — διὰ τε τό... εἶναι καὶ διὰ τό... τεθράφθαι = καὶ διότι εἶναι καὶ

διότι ἔχει ἀνατραφῆ.—πολυανθρωποτάτην, ὑπολογίζεται ὅτι τότε ἐν Ἀθήναις κατῴκουν περίπου 100,000.—ἡμεῖς δέ, οἱ τριάκοντα.—γνόντες μὲν... εἶναι=ἐπειδὴ ἐκρίναμεν μὲν ὅτι εἶναι.—γνόντες δὲ ὅτι...=ἐπειδὴ ἐγνωρίσαμεν δὲ ὅτι... — τοῖς οἰοῖς... ὑμῖν = τοῖς τοιοῦτοις, οἳ ἡμεῖς τε (δηλ. οἱ τριάκοντα) καὶ ὑμεῖς (δηλ. οἱ βουλευταὶ) ἔσμεν.—τοῖς περισώσασιν, οἱ Λακεδ. πράγματι ἔσφασαν τὰς Ἀθήνας ἀπὸ τῆς παντελοῦς καταστροφῆς, ἣν ἐπεθύμουν οἱ Κορίνθιοι καὶ οἱ Θηβαῖοι (πρβλ. 2, § 19).—ὁ δήμος=οἱ δημοκρατικοί, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ βέλτιστοι=οἱ ἀριστοκρατικοί.—διατελοῖεν ἄν, ἐνν. ἡ μετχ. ὄντες=μέχρι τέλους ἤθελον εἶναι.—καθίσταμεν, ἀποπειρατικὸς ἐνεστ.=προσπαθοῦμεν νὰ ἰδρῶμεν.—ἐὰν αἰσθανόμεθα, ἐνν. ἡ μετχ. ὄντα.—μάλιστα... δίκαιον=δικαιοσύνην.—ταύτη τῇ καταστάσει, ἀντικμ. τοῦ εἰ... λυμαίνεται=ἐάν... βλάβη τοῦτο τὸ πολίτευμα, δηλ. τὴν ὀλιγαρχίαν.—δίκην δίδοναι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δίκαιον εἶναι, ὅπερ ἐκ τοῦ δοκεῖ=φαίνεται ὅτι εἶναι δίκαιον νὰ τιμωρῆται αὐτός τὸ ἔνεργ. τοῦ δίκην δίδωμι (=τιμωροῦμαι) εἶναι τὸ δίκην λαμβάνω παρὰ τινος=τιμωρῶ τινα.

§ 27-29. *Κατηγορεῖ τὸν Θηραμ. ὡς ἐναντιούμενον τῇ ὀλιγαρχίᾳ καὶ ὡς προδότην τῶν τριάκοντα καὶ τῶν βουλευτῶν· καὶ φρονεῖ ὅτι πρέπει ὡς τοιοῦτος νὰ τιμωρηθῆ.*

οἷς δύναται=δι' ὧν μέσων δύναται.—ἀπολλύντα=πειρώμενον ἀπολλύναι· ἡ μετχ. ἐκ τοῦ αἰσθανόμεθα=ἐννοοῦμεν ὅτι προσπαθεῖ νὰ καταστρέψῃ.—ὡς δέ... ἀληθῆ=ὅτι δὲ ταῦτα εἶναι ἀληθῆ.—ἐὰν κατανοῆτε = ἐὰν σκέπησθε. — οὔτε ψέγοντα... οὔτε ἐναντιούμενον, αἰ μετχ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ εὐρήσετε=θὰ εὐρηγετὲ ἐκ τούτου, ὅτι οὔτε οὐδεὶς ψέγει, οὔτε ἐναντιοῦται.—τὰ παρόντα=τὴν παρούσαν κατάστασιν.—τῶν δημαγωγῶν, ὁ Κριτίας διαστρέφει τὴν ἀλήθειαν, διότι οἱ τριάκοντα δὲν ἐφόρευον μόνον δημαγωγούς.—ταῦτα ἐγίνωσκε=εἶχε ταύτην τὴν γνώμην. — νῦν δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ εἰ... ἐγίνωσκε.—αὐτὸς μὲν ἄρξας... οὐκέτι αὐτῷ ἀρέσκει, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ αὐτῷ μὲν ἄρξαντι... οὐκέτι ἀρέσκει ἢ αὐτὸς μὲν ἄρξας... οὐκέτι ἐπαινεῖ.—ἄρξας... ἔξορμήσας, μετχ. ἐνδοτικαί=ἐν ᾧ ἔκαμεν ἀρχὴν... ἐν ᾧ παρώρμησεν. — αὐτὸς δέ, δηλ. ἄρξας. — τοῖς πρώτοις... δίκην ἐπιτιθέσθαι = νὰ καταδικάζητε ἐκείνους, οἱ ὅποιοι πρῶτοι κατηγορέλλοντο εἰς ὑμᾶς (δηλ. εἰς τοὺς βουλευτάς).

—ἐπεὶ=ἀφ' οὗ.—αὖ=πάλιν, δηλ. ἐν πολιτικῇ μεταβολῇ.—ἐν τῷ ἀσφαλεῖ=ἐν ἀσφαλείᾳ.—ὅπως... δίκην δῶμεν=ἵνα τιμωρηθῶμεν ποῖον τὸ ἐνεργητ.;—τῶν πεπραγμένων, γενκ. τῆς αἰτίας.—ὥστε... τὴν δίκην=ὥστε προσήκει (=ἀρμόζει, πρέπει) αὐτῷ διδόναι τὴν δίκην (=νὰ τιμωρῆται) οὐ μόνον ὡς ἐχθρῶ, ἀλλὰ καὶ ὡς προδότῃ ὑμῶν καὶ ἡμῶν.—καίτοι=καὶ βεβαίως.—δεινότερον... ἔχθιον, δηλ. ἐστίν.—ὅσῳ χαλεπότερον... τοῦ φανεροῦ=ὅσῳ δυσκόλωτερον εἶναι νὰ προφυλαχθῇ τις ἀπὸ τοῦ ἀφανοῦς (δηλ. τῆς προδοσίας) παρὰ ἀπὸ τοῦ φανεροῦ (δηλ. τοῦ πολέμου).—ἔχθιον=μισητότερον, δηλ. πολέμου.—ἄνθρωποι=οἱ ἄνθρωποι.—ὅσῳ... σπένδονται, ἐτέθη τὸ ὅσῳ ἄνευ συγκριτικοῦ μόνον διὰ τὸν παραλληλισμὸν πρὸς τὸ τοσοῦτω, ἀντὶ νὰ τεθῇ τὸ ὅσον ἢ τὸ ὅτι.—ὄν δ' ἄν... λαμβάνωσι (=καταλαμβάνωσι)=ὄντινα ἤθελον ἀνακαλύψει ἔτι προσπαθεῖ νὰ προδίδῃ.—ἐσπίεσατο... ἐπίστευσε, γνωμικ. ἀόριστ. =σπένδεται... πιστεύει.—πώποτε=ποτὲ ἕως τώρα.—τοῦ λοιποῦ, δηλ. χρόνου =εἰς τὸ ἐξῆς, εἰς τὸ μέλλον.

§ 30-32. *Εἰς ἀπόδειξιν τοῦ ὅτι ὁ Θηραμ. φύσει προδότης ἐστὶν ἀναμνήσκει τοὺς βουλευτὰς ὅτι οὗτος πάντοτε ὑπῆρξε προδότης τῶν πολιτευμάτων, ἅτινα κατ' ἀρχὰς ὑπεστήριζεν, καὶ ὅτι ἐγένετο αἴτιος τοῦ θανάτου τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγῶν.*

ὅτι οὐ καινά... ποιεῖ=ὅτι ταῦτα, ἃ οὗτος (τίς;) ποιεῖ, οὐ καινά (=νέα) ἐστίν.—φύσει=ἐκ φύσεως.—ἀναμνήσω, μέλλ. τοῦ ἀναμνήσκω=ὑπενθυμίζω.—τούτω = ὑπὸ τούτου.—γάρ, διασαφητικός =δηλα δῆ.—ἐξ ἀρχῆς μὲν, ἢ ἀντίθεσις ἐπεὶ δ' ἦσθετο.—τιμώμενος, μετχ. ἐνδοτικῆ· πῶς ἀναλύεται;—κατὰ τὸν πατέρα = ὁμοίως πρὸς τὸν πατέρα.—Ἄγνωνα, ὁ Ἄγνων, ὁ θετὸς πατήρ τοῦ Θηραμένους, ἦτο εἰς τῶν προδούλων, οἵτινες διωρίσθησαν μετὰ τὸν Σικελικὸν πόλεμον, ἵνα φροντίσωσι περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας, καὶ κατέστησαν ὕστερον τὴν ὀλιγαρχίαν τῶν 400.—προπετέστατος=προθυμώτατος.—μεταστῆσαι, τίνος ῥήμ. εἶναι καὶ τί σημ.;—εἰς τοὺς τετρακοσίους=εἰς τὴν ἀρχὴν τῶν τετρακοσίων (κατὰ τὸ ἔτος 411 π. X.).—ἐν ἐκείνοις, τίσι;—ἀντίπαλόν τι = ἀντίπαλόν τι κόμμα· ἐννοοῦνται αἱ στάσεις τοῦ Ἀθηναϊκοῦ στρατοῦ ἐν Σάμφ.—ὄθεν δήπου=διὰ τοῦτο βέβαια.—κόθορονος, ὑπόδημα τῶν ὑποκριτῶν τῆς τραγωδίας· ἐπειδὴ δὲ εἰς ἀμφοτέρους τοὺς πόδας ἤρμοζε (δηλ. ἄλλοτε ἐφορεῖτο εἰς τὸν ἓνα πόδα καὶ ἄλλοτε εἰς τὸν ἄλλον), ἐγένετο χρῆ-

σις τῆς λέξεως ἐπὶ ἀνθρώπων ἀστάτων καὶ εὐμεταβόλων.—ἐπικαλεῖται=ἐπονομάζεται.—δεῖ δέ... τοὺς συνόντας, ἡ σύνταξις εἶναι: δεῖ δέ, ὦ Θηρ., ἀνδρα τὸν ἄξιον ζῆν οὐ δεινὸν εἶναι προάγειν μὲν τοὺς συνόντας εἰς πράγματα = πρέπει δέ, ὦ Θηραμένη, ὁ ἀνὴρ, ὅστις εἶναι ἄξιος νὰ ζῆ, νὰ μὴ εἶναι ἰκανὸς νὰ ὀδηγῆ μὲν τοὺς φίλους του εἰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις.—ἐὰν δέ τι ἀντικόπη= ἐὰν δὲ παρουσιάζηται ἐμπόδιόν τι.—μεταβάλλεσθαι, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ δεῖ.—ἀλλ' ὡσπερ... καταστῶσιν, ἡ σύνταξις εἶναι: ἀλλὰ δεῖ διαπονεῖσθαι ὡσπερ τοὺς πλείοντας ἐν νηί, ἕως ἂν εἰς οὖρον καταστῶσιν = ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐπιμένῃ κοπιάζων, καθὼς οἱ πλείοντες ἐπιμένουσι κοπιάζοντες ἐν τῷ πλοίῳ, ἕως ὅτου φθάσωσιν εἰς οὖριον ἄνεμον.—εἰ δὲ μὴ, δηλ. διαπονοῦντο.—πῶς, συναπτέον τῷ ποτὲ= πῶς τέλος πάντων.—δεῖ, δηλ. ἀφικέσθαι.—εἰς τὰναντία = εἰς τὰ ὀπίσω.—θανατηφόροι=πρόξενοι θανάτων.—μεταίτιος = συναίτιος (διότι ὁ Θηρ. ἐτάττετο πάντοτε μὲ τὴν ὑπερισχύουσαν μερίδα).—ἐξ ὀλιγαρχίας, ἀντὶ νὰ λεχθῆ: ἐν ταῖς ἐξ ὀλιγαρχίας (εἰς δημοκρατίαν) μεταβολαῖς, ὡσαύτως καὶ εἰς τὸ κατωτέρω ἐκ δημοκρατίας = ἐν ταῖς ἐκ δημοκρατίας (εἰς ὀλιγαρχίαν) μεταβολαῖς.—ἀπολωλέναι, ἐκ τοῦ μεταίτιος εἶ = εἶσαι συναίτιος νὰ ἔχῃσι καταστραφῆ.—ὑπὸ τῶν βελτιόνων=τῶν βελτίστων = ὑπὸ τῶν ὀλιγαρχικῶν.—τοί=βεβαίως.—ὅς... ἀπέκτεινεν, ἀντὶ μετοχῆς ἀναφορ. ὁ ἀποκτείννας, ἦν ἀπέφυγεν ὁ Ξεν. ἕνεκα τῆς ἐπισωρεύσεως πολλῶν μετοχῶν (ταχθεῖς, ἀνελόμενος, κατηγορῶν).—καὶ (=καίπερ) ταχθεῖς= ἂν καὶ διετάχθη.—τοὺς καταδύντας = τοὺς καταβυθισθέντας τοῦ ῥήμ. καταδύομαι.—ἐν τῇ... ναυμαχίᾳ, δηλ. ἐν Ἀργινοῦσαις.—οὐκ ἀνελόμενος, μετχ. ἔνδοτ.—κατηγορῶν, μετχ. αἰτιολγκ.—ἀπέκτεινεν αὐτοὺς=ἐγένετο αἷτιος νὰ φονευθῶσιν αὐτοὶ (τίνες);).

§ 33-34. *Λοιπὸν διὰ ταῦτα δὲν πρέπει νὰ φεισθῶσιν οἱ βουλευταὶ τοῦ Θηραμ., ἀλλ' ὅπως ἐν τῇ καλλίστῃ τῶν Λακεδ. πολιτείᾳ θανατοῦται ὁ ἄρχων ὁ ἐναντιούμενος εἰς τοὺς συνάρχοντάς του, οὕτω πρέπει νὰ θανατωθῆ καὶ ὁ Θηραμ. ὑπὸ τῶν βουλευτῶν ὡς ἀντιφρονῶν πρὸς αὐτοὺς.*

γὲ μὴν = ἀλλ' ὅμως.—ἐπιμελόμενος... ἐντρεπόμενος (=φροντίζων), μετχ. κατηγορμ. ἔξαρτῶνται ἐκ τοῦ φανερός ἐστι.—τοῦ καλοῦ = τῆς τιμῆς, τοῦ ἀξιώματος.—πῶς δ' οὐ φυλάξασθαι=πῶς δ' οὐ χορῆ (ἡμᾶς) φυλάξασθαι αὐτὸν=πῶς δὲ δὲν πρέπει ἡμεῖς νὰ προ-

φυλαχθῶμεν ἀπὸ αὐτόν.—εἰδόμενος=ἀφ' οὗ γνωρίζομεν.—ὡς μή...
 δυνασθῆ=ὅπως μὴ δυναθῆ. — ταυτό... ποιῆσαι, δηλ. ὑπὲρ τοὺς
 προτέρους φίλους.—ὑπάγομεν=καταγγέλλομεν.—ὡς προδιδόντα
 =ὡς προσπαθοῦντα νὰ προδίδῃ.—ἐννοήσατε=ἀναλογίσθητε.—
 γὰρ=δῆλα δῆ.—ἐκεῖ, δηλ. ἐν Σπάρτῃ.—τοῖς πλείοσι, δηλ. τῶν
 ἐφόρων.—ψέγειν τε... καὶ ἐναντιοῦσθαι, πόθεν ἐξαρτ.;—οὐκ ἂν
 οἴεσθε αὐτόν... ἀξιωθῆναι=οὐκ οἴεσθε αὐτὸν ἀξιωθῆναι ἂν=δὲν
 νομίζετε ὅτι αὐτὸς ἤθελεν ἀξιωθῆ.—πόλεως=πολιτῶν.—ὡς οὗτος...
 τὰς ἐλπίδας, ἢ σύνταξις εἶναι: ὡς οὗτος σωθῆς μὲν ποιήσειεν ἂν πολ-
 λούς τῶν ἐναντία γινωσκόντων ὑμῖν μέγα φρονεῖν, ἀπολόμενος δὲ
 ὑποτέμει ἂν τὰς ἐλπίδας πάντων καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω=
 διότι οὗτος, ἐὰν μὲν σωθῆ, ἤθελε κάμει πολλοὺς τῶν ἀντιφρονούντων
 πρὸς ὑμᾶς (δηλ. τῶν δημοκρατικῶν) νὰ ὑπερφηφανεύωνται, ἐὰν δὲ φο-
 νευθῆ, ἤθελε ματαιώσῃ τὰς ἐλπίδας ὄλων (δηλ. τῶν δημοκρατικῶν)
 καὶ τῶν ἐν τῇ πόλει καὶ τῶν ἔξω τῆς πόλεως (δηλ. τῶν φυγάδων).

§ 35 - 39. Δημηγορία τοῦ Θηραμένου.

§ 35 - 36. Ἀποκρούει τὴν ὑπὸ τοῦ Κριτίου ἀποδοθεῖσαν αὐτῷ κατηγο-
 ρίαν, ὅτι ἐγένετο αἴτιος τοῦ θανάτου τῶν στρατηγῶν.

ἐκαθέζετο, παρατ. μὲ σημασ. ἀορίστ. τοῦ καθέξομαι=κάθημαι.—
 μνησθῆσομαι=θὰ ἀναφέρω.—γάρ, διασαφητικός.—οὐκ ἦρχον=
 δὲν ἔκαμα ἀρχήν.—τοῦ... λόγου=τῆς κατηγορίας.—κατ' ἐκείνων,
 τίνων;—ἐκεῖνοι ἔφασαν, ἀντὶ ἐκεῖνοι ἦρχον φάσκοντες.—προστα-
 χθέν, αἰτ. ἀπόλυτος=εἰ καὶ προσειάχθη μοι, δηλ. ἀνελέσθαι=ἂν
 καὶ ἐδόθη διαταγή εἰς ἐμὲ νὰ ἀνασύρω.—οὐκ ἀνελέσθαι, ἐκ τοῦ
 ἔφασαν.—τοὺς δυστυχοῦντας=τοὺς καταδύντας.—χειμῶνα = τρι-
 κυμίαν.—οὐδὲ πλεῖν, ἐκ τοῦ δυνατὸν ἦν.—μὴ ὅτι (= μὴ εἶπω
 ὅτι) = πολὺ ὀλιγώτερον.—τῇ πόλει, δηλ. εἰς τοὺς πολίτας ἐν τῇ
 ἐκκλησίᾳ.—φάσκοντες=ἐν ᾧ ἔλεγον ὁ Θηρ. φρονεῖ, ὅτι οἱ στρα-
 τηγοὶ κατὰ τὴν ὁμολογίαν τῶν ἠδύναντο νὰ σώσωσι τοὺς ναυα-
 γούς, ἀποσιωπᾷ ὅμως ὅτι οὗτοι ἔλαβον πάντα τὰ μέσα πρὸς τοῦτο
 (πρβλ. I, 7).—οἷόν τε εἶναι = ὅτι ἦτο δυνατόν.—σῶσαι, ὑποκμ.
 ἐμέ.—προέμενοι=ἀφήσαντες τοῦ β. προίεμαι.—ἀπολέσθαι=ὥστε
 ἀπολέσθαι.—ἀποπλέοντες, μετχ. τροπχ. τοῦ ᾠχοντο=ἀπῆλθον.—
 θαυμάζω=ἀπορῶ.—τό... παρανομομηκέναι = τὸ ὅτι ὁ Κρ. ἔχει
 παρανομήσει = τὸ ὅτι ἔχει κατηγορήσει ἀδίκως ἐμέ.—ταῦτα, δηλ.

ἡ δίκη τῶν στρατηγῶν.—ἦν=ἐγίνετο.—ἐν Θετταλία, ὁ Κρ. ἐξορισθεὶς ἐξ Ἀθηνῶν τῷ 407 ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλίαν, ὅπου τοὺς πενέστας ἐξήγειρε κατὰ τῶν κυρίων τῶν ἐκ Θεσσαλίας ἐπανήλθεν εἰς Ἀθήνας τῷ 405 μετὰ τὴν παρὰ τοὺς Αἰγὸς ποταμοὺς μάχην.—κατεσκευάϊζε=ἔδρευε.—τοὺς πενέστας=τοὺς δούλους· οὗτοι ἀντιστοιχοῦσι πρὸς τοὺς Ἑλλωτας ἐν Σπάρτῃ.

§ 37 - 39. Ὁμολογεῖ ὅτι δίκαιον εἶναι νὰ τιμωρῆται πᾶς ζητῶν νὰ παύσῃ τοὺς βουλευτὰς τῆς ἀρχῆς· ἀλλ' ὁ ταῦτα πράττων δὲν εἶναι αὐτός, ὅστις ἠναντιώθη

α') εἰς τὰς θανατώσεις καλῶν καὶ ἀγαθῶν πολιτῶν, διότι ἐγνώριζεν ὅτι ἔνεκα αὐτῶν θά ἐξηγείροντο κατὰ τῆς πολιτείας οἱ λοιποὶ καλοὶ καὶ ἀγαθοί.

ὦν, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ μηδὲν=μηδὲν τούτων, ἄ.—ἐκεῖ, ἐν Θεσσαλία.—ἐνθάδε, ἐν Ἀθήναις.—τάδε=ὡς πρὸς τὰ ἐξῆς· ἐπεξηγεῖται διὰ τοῦ εἶ τις ὑμᾶς...—ὁμολογῶ=συμφωνῶ.—τούτῳ, τί;—ποιεῖ=προσπαθεῖ νὰ κάμῃ.—δίκαιον εἶναι, ἐκ τοῦ ὁμολογῶ.—ὅστις=τίς.—ἄν... κρίνειν=ἔτι δύνασθε νὰ κρίνητε.—τά τε πεπραγμένα καὶ ἄ... ἡμῶν (τῶν τριάκοντα), ἀντικμ. τοῦ εἰ κατανοήσετε.—ἕκαστος, τῶν τριάκοντα· ἄλλως θὰ ἦτο ἐκάτερος.—οὐκοῦν=οὖν=λοιπόν.—μέχρι τοῦ, ἀποδίδεται εἰς τὰ ἀπαρμφ. καταστῆναι... ἀποδειχθῆναι... ὑπάγεσθαι, εἰς μὲν τὰ δύο πρῶτα μὲ τὴν σημασίαν τοῦ μέχρις οὔ, ἕως ὅτου, εἰς δὲ τὸ τρίτον μὲ τὴν σημασ. τοῦ ἐφ' ὅσον=ἕως ὅτου μὲν σεις κατασταθῆτε εἰς τὴν βουλὴν καὶ διορισθῶσιν ἄρχοντες καὶ ἐφ' ὅσον κατηγγέλλοντο.—τοὺς ὁμολογούμενως=τοὺς γνωστούς.—ταῦτα ἐγινώσκομεν=εἶχομεν τὴν αὐτὴν γνώμην.—οὗτοι, ὁ Κριτίας καὶ οἱ περὶ αὐτόν.—καλοὺς τε κἀγαθοὺς=χρηστούς καὶ ἐναρέτους· οὐχὶ μὲ τὴν σημασίαν τοῦ ἐν § 12 καλοὶ κἀγαθοί.—ἐκ τούτου, δηλ. τοῦ χρόνου.—τούτοις, τίς;—ἀποθνήσκοντος=ἔτε ἐφρονεῦετο.—Λέοντος, οὗτος εἶχεν αἰχμαλωτισθῆ ὑπὸ τῶν Λακεδ. (I, 6, § 20): ἐλευθερωθεὶς δὲ μετὰ τὴν εἰρήνην τῶν Ἀθην. καὶ Λακεδ. κατέφυγεν εἰς τὴν πατρίδα του Σαλαμίνα· ἀλλ' ἐκεῖ συλληφθεὶς τῇ διαταγῇ τῶν τριάκοντα ὠδηγήθη εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ ἐφρονεῦθη.—καὶ ὄντος καὶ δοκοῦντος=ἔστις καὶ ἦτο-καὶ ἐθεωρεῖτο.—οὐδὲ ἔν, ἐντονώτερον τοῦ οὐδέν.—τούτῳ, δηλ. τῷ Λέοντι.—συλλαμβανομένου=ἔτε συνελαμβάνετο.—Νικηράτου, οὗτος εἶχε κληρονομήσει μεγάλην περιουσίαν παρὰ

τοῦ πατρός του Νικίου, τοῦ στρατηγοῦ τῶν Ἀθηναίων, τοῦ φονευθέντος ἐν Σικελίᾳ. — οὐδέν... δημοτικόν (= ἄρεστον τῷ δήμῳ), διότι ἦτο ἀριστοκρατικός. — τούτῳ, τίνι;

§ 40-42. β') καὶ κατ' ἄλλων τυραννικῶν πράξεων τῶν τριάκοντα, διότι ἐγνώριζεν ὡσαύτως ὅτι ἔνεκα αὐτῶν θὰ ἠξάνοντο οἱ ἀντίπαλοί των.

ἀλλὰ μὴν=ἀλλὰ βεβαίως. — Ἀντιφῶντος... ἀπολλυμένου=ὅτε ὁ Ἀντιφῶν ἐφονεύετο. — ἐν τῷ πολέμῳ, τῷ Πελοποννησιακῷ. — παρείχεται=ιδίᾳ δαπάνῃ παρείχεν. — ἠπιστάμην = ἐγνώριζον. — ὑπόπτως ἡμῖν ἔξιεν=ὑποπτεύσειεν ἡμᾶς=θὰ ὑποπτεύωσιν ἡμᾶς. — καὶ ὅτε... χρῆναι = καὶ ὅτε ἔφασαν (τίνες;) χρῆναι ἕκαστον λαβεῖν ἓνα τῶν μετοίκων. — τούτων ἀπολομένων = ἐὰν οὗτοι (δηλ. οἱ 30 μέτοικοι) φονευθῶσιν. — τῇ πολιτείᾳ, δηλ. τῆδε. — παρηροῦντο=ἀφῆρουν. — οὐ νομίζων χρῆναι=νομίζων οὐ χρῆναι· ἢ μετχ. αἰτιολογ. — βουλομένους, κατηγορ. μετχ. ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἐώρων. — ἔξῃν, ἀντι ἔξῃν ἄν=θὰ ἦτο δυνατόν. — τούτου, δηλ. τοῦ ὀλίγου γενέσθαι. — πῆσαντας, ὡς ἀντικμ. νοητέα ἢ αἰτ. ἡμᾶς=ἐὰν ἤθελον πῆσει ἡμᾶς (κατὰ τὸν χρόνον τῆς πολιορκίας τῶν Ἀθηνῶν). — οὐδὲ τό... μισθοῦσθαι=οὐδὲ τὸ νὰ λαμβάνωσιν ἐπὶ μισθῷ. — ἔξόν, αἰτκ. ἀπόλυτος=ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν. — ῥαδίως, συναπτέον τῷ κρατήσῃν. — οἱ ἄρχοντες=ἡμεῖς οἱ ἄρχοντες. — κρατῶ τινος=γίνομαι κύριός τινος, ἐν ᾧ κρατῶ τινα=νικῶ τινα. — γιγνομένους, ἀποδοτέα καὶ εἰς τὸ δυσμενεῖς. — Ἄνυτος, ὁ γνωστὸς μετὰ ταῦτα κατήγορος τοῦ Σωκράτους· οὗτος μετὰ τοῦ Θρασυβούλου συνετέλεσεν εἰς τὴν κατάλυσιν τῶν τριάκοντα. — Ἀλκιβιάδης, εἰς τὴν ἐξορίαν τούτου συνετέλεσεν ἰδίως ὁ Κριτίας, ὅστις καὶ τὸν θάνατον τούτου ἐπεδίωξε διὰ τοῦ σατράπου Φαρναβάζου. — φυγαδεύειν=ἐξορίζειν. — τὸ ἀντίπαλον = οἱ ἀντίπαλοι. — οὕτω, πῶς; — ἡγεμόνες=ἀρχηγοὶ (ὅπως βραδύτερον ὁ Θρασύβουλος). — ἡγεῖσθαι=ἡγεμόνας (=ἀρχηγούς) εἶναι· τὸ ἀπαρμφ. ἐκ τοῦ τοῖς βουλομένοις.

§ 43-44. Λοιπὸν ὁ ἀποτρέπων τοὺς τριάκοντα ἀπὸ τοιούτων πράξεων πρὸς τὸ συμφέρον αὐτῶν δὲν δύναται νὰ νομισθῇ προδότης, ἀλλ' εὐμενὴς πρὸς αὐτούς.

πότερα=πότερον=ποῖον ἐκ τῶν δύο. — δικαίως, ἀποδοτέον τῷ νομίζοιτο ἄν=δικαίως θὰ ἐνομίζετο. — οὐχ οἱ ἐχθρούς... ποιοῦσιν, ἢ σύνταξις: οὐ ποιοῦσι τοὺς πολεμίους ἰσχυροὺς οὗτοι, οἱ κωλύον-

τες ποιεῖσθαι πολλοὺς ἐχθρούς, οὐδ' οἱ διδάσκοντες (=προτρέποντες) κτᾶσθαι πλείστους συμμαχοὺς.—ἀφαιρούμενοι=ἀφαιροῦντες δι' ἑαυτοὺς.—οὐδὲν=οὐδὲν ὁδῶς.— ἄλλως=κατ' ἄλλον τρόπον.— γνωστόν, δηλ. εἶσιν.— ἐπισκέψασθε=σκεφθῆτε ἄορ. β' τοῦ ρ. ἐπισκοποῦμαι.— Θρασ. καὶ Ἄνυτον καὶ τοὺς ἄλλους φυγάδας, ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. βούλεσθαι ἄν, ὅπερ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ οἴσθε=νομίζετε ὅτι ὁ Θρ. καὶ ὁ Ἄνυτος καὶ οἱ ἄλλοι φυγάδες θὰ ἐπεθύμουν νὰ γίνωνται.— ἃ ἐγὼ λέγω καὶ ἃ οὗτοι πράττουσι, ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ. γίνεσθαι, ὅπερ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ βούλεσθαι ἄν.— τὸ κράτιστον τῆς πόλεως=οἱ κράτιστοι τῶν πολιτῶν.—εἰ... εἶχε=ἐὰν διέκειτο προσφιλῶς.— ἄν ἠγεῖσθαι, ἐκ τοῦ οἶμαι=νομίζω ὅτι (αὐτοὶ) θὰ ἐνόμιζον.—καὶ τὸ ἐπιβαίνειν ποι τῆς χώρας, ὑποκμ. τοῦ χαλεπὸν εἶναι, ὅπερ ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἄν... ἠγεῖσθαι=ὅτι δύσκολον εἶναι καὶ τὸ νὰ ἐπιβαίνωσιν εἰς τι μέρος τῆς χώρας.

§ 45-47. Ἀποκρούει τὴν ὑπὸ τοῦ Κριτίου ἀποδοθεῖσαν κατηγορίαν, ὅτι εἶναι εὐμετάβολος καὶ προδότης τῶν φίλων του καὶ ἀποδεικνύει ὅτι ὁ Κριτίας εἰς οὐδεμίαν πολιτικὴν μερίδα ἀρέσκει.

ἃ δ' αὖ εἶπεν=ὡς πρὸς ἐκεῖνα δ' ὅμως, τὰ ὅποια εἶπεν.— οἶος=τοιούτος, ὥστε.— αἰί ποτε=ἀνέκαθεν.—καὶ ταῦτα=καὶ τάδε =καὶ τὰ ἐξῆς.— γὰρ=δηλα δῆ.— ἐπὶ τῶν τετρακοσίων=ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν 400.— ἐψηφίσατο=ἐψήφισεν.— διδασκόμενος, μετὰ αἰτιολογ. — ἐκεῖνοι, οἱ Λακεδ.— οὐδὲν ἀνίσσαν, δηλ. πολεμοῦντες =οὐδὲν ὁδῶς ἔπαυον πολεμοῦντες (κατὰ τῶν Ἀθηναίων).—οἱ δὲ ἀμφὶ Ἄριστ... Ἄριστάρχον=ὁ δὲ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Μελάνθιος καὶ ὁ Ἀρίσταρχος καὶ οἱ περὶ τούτους· οὗτοι ἦσαν ἐκ τῶν 400, οἵτινες, ἐπειδὴ ἠπειλοῦντο ὑπὸ τοῦ ἐν Σάμψ στρατοῦ τῶν Ἀθηναίων, ἔκτισαν παρὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος Πειραιῶς (ἐπὶ τῆς Ἡετιωνείας· βλ. τὸν ἐν τῇ κειμ. πίνακα ἐν σελ. 58) φρούριον, ὅπως παραδώσωσιν αὐτὸ εἰς τοὺς Λακεδ.—στρατηγοῦντες=ὡς στρατηγοί.— ἐπὶ τῷ χώματι=ἐπὶ τοῦ προχώματος (ὅπερ Ἡετιώνεια ἐκαλεῖτο). — ἔρουμα=φρούριον.— ὑφ' αὐτοῖς καὶ τοῖς ἐταίροις=ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν ἑαυτῶν καὶ τῶν ἐταίρων.— τοῦτ' ἐστὶ=τοῦτο (δηλ. τὸ διακωλύσαι) σημαίνει.— ὡς... πειρώμενον=διότι κατὰ τὴν γνώμην του προσπαθῶ.— ἀμφοτέροις, δηλ. τοῖς ἀριστοκρατικοῖς καὶ δημοκρατικοῖς.— πρὸς τῶν θεῶν=δι' ὄνομα τῶν θεῶν.— τί ποτε= πῶς ἄρά γε.— δὴ=ὡς γνωστόν.

§ 48-49. Ἐκθέτων τὰς πολιτικὰς του ἀρχὰς ὁμολογεῖ, ὅτι δικαίως ἤθελε φονευθῆ, εἰάν ἀποδειχθῆ ὡς παραβὰς αὐτὰς.

ἀεὶ ποτε=ἀνέκαθεν.—ἐκείνοις... πολέμιῳ=πρὸς ἐκείνους εἶμαι πολέμιος.—τοῖς οὖν πρόσθεν... εἶναι=τοῖς οἰομένοις οὐ πρόσθεν εἶναι ἂν καλὴν δημοκρατίαν=οἷτινες νομίζουσιν ὅτι πρότερον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ καλὴ δημοκρατία.—οἱ δοῦλοι, ὑπερβολικῶς λέγεται περὶ τῶν ἀπελευθέρων καὶ τῶν καταγομένων ἐκ δούλων.—οἱ... ἀποδόμνοι=οὔτοι, οἱ ἀποδοῖντο ἂν = οὔτοι, οἷτινες δύνανται νὰ πωλήσωσιν.—ἀπορίαν=πενίαν.—δραχμῆς=ἀντὶ δραχμῆς.—αὐτῆς, δηλ. τῆς πόλεως=τῆς πολιτείας.—οὐκ οἶονται... ἂν ἐγγενέσθαι=οἶονται οὐκ... ἂν ἐγγενέσθαι (δηλ. τῇ πόλει)=νομίζουσιν ὅτι δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἐν τῇ πόλει.—τὸ μέντοι... οὐ μεταβάλλομαι=τὸ μέντοι ὠφελεῖν (=τὸ νὰ ὠφελῆ τις ἕμῳ) τὴν πολιτείαν σὺν τοῖς δυναμένοις ὠφελεῖν καὶ μεθ' ἑπτῶν καὶ μετ' ἀσπίδων (=καὶ ὡς ἴππεῖς καὶ ὡς ὄπλιται) καὶ πρόσθεν ἄριστον ἡγούμην εἶναι καὶ νῦν οὐ μεταβάλλομαι (=δὲν μεταβάλλω γνώμην).—οὐ μεταβάλλομαι, ὁ Θηραμένης θεωρεῖ ἀρίστην πολιτείαν ἐκείνην, ἐν ἣ μετέχουσι τῶν πολιτικῶν πραγμάτων οἱ εὐπορώτεροι τῶν πολιτῶν.—ἔχω, μετ' ἀπαρμφ.=δύναμαι.—ὄπου=ποῦ.—δημοτικοῖς=δημοκρατικοῖς.—τοὺς καλοὺς τε καὶ γαθοὺς=τοὺς χρηστοὺς καὶ ἐναρέτους.—ἢ... πράττων... ἢ... πεποικῶς=ἢ... ὅτι πράττω... ἢ... ὅτι ἔχω ποιῆσει· αἱ μετχ. πόθεν ἐξαρτ.;—παθῶν=ἐπὶ (ἀφ' οὗ) πάθω.—ἂν... ἀποθνήσκειν=ὅτι ἤθελον φονευθῆ· τὸ ἀπαρμφ. πόθεν ἐξαρτ.;

§ 50-51. Ὁ Κριτίας ἀκούσας τὴν βουλὴν εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασαν φοβεῖται, μὴ αὕτη ἀθώωσι τὸν Θηραμένην, καὶ διὰ τοῦτο μόνος καταδικάζει αὐτὸν εἰς θάνατον.

εἰπῶν, μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύεται;—ἐπαύσατο, δηλ. τοῦ λόγου.—δήλη... ἐπιθορυβήσασα=φανερὰ ἐγένετο ὅτι εὐμενῶς διὰ θορύβου ἐπεδοκίμασε (τοὺς λόγους τοῦ Θηραμένου).—γνοὺς=ἐπειδὴ ἐνόησεν.—ὅτι... ἀναφεύξοιτο=ὅτι ἤθελεν ἀθωωθῆ (τίς;).—διαψηφίξεσθαι=διὰ ψηφοφορίας νὰ ἀποφασίσῃ.—τοῦτο, ποῖον;—οὐ βιωτὸν=ἀνυπόφορον.—ἠγησάμενος, μετχ. αἰτιολογ.—προσελθὼν=πλησιάσας.—ἐξῆλθε, πόθεν;—ἐπιστῆναι, συναπτέον τῷ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις=νὰ σταθῶσι πλησίον τῶν δρυφάκτων· δρυφάκτα δὲ

ἦσαν ξύλιναι κιγκλίδες διαχωρίζουσαι τοὺς βουλευτάς ἀπὸ τῶν ἀκροατῶν. — φανερώς τῇ βουλῇ = εἰς τρόπον ὥστε νὰ φαίνωνται εἰς τοὺς βουλευτάς. — προστάτου ... οἴου δεῖ = προστάτου (δηλ. τῆς πολιτείας) τοιοῦτου, οἷον δεῖ τὸν προστάτην εἶναι. — ὅς ... ἂν μὴ ἐπιτρέπη = μὴ ἐπιτρέπειν. — ὀρῶν = ἐὰν βλέπη. — οἶδε οἱ ἐφεστηκότες, δηλ. οἱ τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντες. — οὐ φασιν ... ἐπιτρέφειν = φασιν οὐκ ἐπιτρέφειν. — εἰ ἀνήσομεν = ἐὰν ἀφήσωμεν (ἐλεύθερον). — τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον, παρατηρητέα ἢ σύντ. τοῦ λυμᾶνομαι μετ' αἰτιατκ., ἐν ᾧ ἀνωτέρω εἶδομεν τοῦτο συντεταγμένον μετὰ δοτκ. (§ 26). — ἔστι δὲ ἐν ... = εἶναι δὲ ὠρισμένον ἐν ... ἐκ τούτου ἔξαρτ. τὸ μηδένα ἀποθνήσκειν καὶ τὸ τοὺς τριάκοντα κυρίους εἶναι. — ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις, οὗς οἱ τριάκοντα συνέγραψαν. — τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ κυρίου. — θανατοῦν, δηλ. αὐτούς· ἐπεξήγησις τοῦ κυρίου = δηλ. νὰ θανατώνωσιν αὐτούς (τοὺς ἔξω τοῦ καταλόγου). — συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν = ἐπειδὴ συνδοκεῖ ἅπασιν ἡμῖν = ἐπειδὴ πάντες ἡμεῖς συναινοῦμεν. — θανατοῦμεν = καταδικάζομεν εἰς θάνατον.

§ 52 - 53. *Ὁ Θηραμένης ἀναπηδήσας ἐπὶ τὴν Ἑστίαν ἱκετεύει τοὺς βουλευτάς νὰ κριθῇ ὑπ' αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον, ὃν οἱ τριάκοντα ἔγραψαν περὶ τῶν τρισχιλίων.*

ἐπὶ τὴν Ἑστίαν = εἰς τὸν (ἐν τῇ βουλῇ) βωμόν τῆς Ἑστίας (ἔπου ὠρκίζοντο οἱ βουλευταί). — ἐγὼ δέ, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ἀνωτέρω ἡμεῖς θανατοῦμεν. — τά ... ἐννομώτατα = τὰς ἐννομώτατας ἱκεσίας. — μὴ ἐπὶ Κρ. εἶναι, ἐπεξήγ. τοῦ ἐννομώτατα = δηλ. νὰ μὴ εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν τοῦ Κριτοῦ. — ἀλλ' ὄνπερ νόμον ... εἶναι, ἢ σύνταξις: ἀλλ' (ἱκετεύω) καὶ ὑμῖν καὶ ἔμοι τὴν κρίσιν εἶναι (= καὶ ὑμεῖς καὶ ἐγὼ νὰ κρίνωμαι) κατὰ τοῦτον τὸν νόμον, ὃν οὗτοι (οἱ τριάκοντα) ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ (= τῶν τρισχιλίων). — τοῦτο μὲν — τότε μὲν· ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ ὑμῶν μέντοι. — οὐδὲν μοι ἀρκέσει = οὐδόλως θά με βοηθήσῃ. — ὅδε ὁ βωμὸς = αὐτὸς ἐδῶ ὁ βωμὸς. — καὶ τοῦτο ἐπιδείξει = καὶ τότε ἐπιδείξει (= σαφῶς δεῖξαι). — περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι, διότι θὰ ἀπέσπων αὐτὸν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ, ὅπερ ὑπὸ τῶν ἀρχαίων ἐθεωρεῖτο ἀσεβές. — ὑμῶν ... θυμαῖζω = παραξενεύομαι μὲ ὑμᾶς. — καὶ ταῦτα = καὶ μάλιστα. — γιγνώσκοντες = ἐν ᾧ γνωρίζετε. — οὐδὲν ... εὐξαλειπτότερον, δηλ. ἔστιν = οὐδόλως εὐκολώτερον δύναται νὰ ἐξαλειφθῇ.

§ 54-56. Ὁ Θηραμένης ἀπάγεται ὑπὸ τῶν ἔνδεκα καὶ θανατοῦται διὰ τοῦ κωνείου, οὗ τὸ κατάλοιπον χύνει ὑπὲρ τοῦ Κριτίου οἰονεὶ ἐπευχόμενος αὐτῷ ὁμοιον τέλος.

ἐκέλευσεν... ἐπὶ τὸν Θηρ.—ἐκέλευσεν ἵνα ἐπὶ τὸν Θηρ.—τοὺς ἔνδεκα, πρβλ. I, 7, § 10.—ἐκεῖνοι εἰσελθόντες... εἶπεν, ἀντὶ τοῦ κανονικοῦ: ἐκεῖνοις εἰσελθοῦσιν... εἶπεν.—ἡγουμένου... Σατύρου = προπορευομένου αὐτῶν τοῦ Σατ.—κατακεκριμένον = καταδεδικασμένον.—ὕμεις, οἱ ἔνδεκα.—ἀπαγαγόντες, δηλ. εἰς τὸ δεσμοκτήριον.—οὐ δεῖ, συναπτεόν τῷ πράττετε = πράττετε ἐκεῖ, ὅπου πρέπει (να πράττητε).—τὰ ἐκ τούτων = τὰ μετὰ ταῦτα, δηλ. τὴν θανάτωσιν.—ὥσπερ εἰκός, ἐνν. τὸ ἐστίν.—ὄρωσα... καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες (κατὰ σύνεσιν ἀναφέρεται εἰς τὸ βουλή=βουλευταί), μετχ. αἰτιολογκ.—ὁμοίους, ἐνν. ἢ μετχ. ὄντας.—τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου = τὴν πρὸ τοῦ βουλευτηρίου ὁδόν.—πλήρες, ἐνν. ἢ μετχ. ὄν.—παρῆσαν, δηλ. οἱ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις.—μάλα μεγάλη = μεγίστη.—ἐν ῥῆμα, κατηγορμ.—ὡς εἰς ἐκ τῶν (πολλῶν) λόγων.—καὶ τοῦτο = καὶ τότε.—ὅτι οἰμώξοιτο = ὅτι θά κλαύσῃ = ὅτι θά πάθῃ κακόν.—ἐπήρετο, ἀόρ. 6' τοῦ ἐπερωτῶ.—οὐκ ἄρα = λοιπὸν δέν.—τὸ κώνειον, τὸ ἐκ τοῦ φυτοῦ κωνείου δηλητήριον.—ἀποκοτταβίσαντα = ἀφ' οὗ ἔχυσεν, ὅπως χύνουσιν οἱ παίζοντες τὸν κότταβον· κότταβος δὲ ἦτο εἶδος παιγνιδίου τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, καθ' ὃ τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ οἴνου ἀπετίνασσον ἐκ τοῦ ποτηρίου εἰς μικρὰ καὶ κενὰ ἀγγεῖα ἐπιπλέοντα ἐπὶ λεκάνῃς τινὸς πλήρους ὕδατος· ἐὰν δὲ ταῦτα ἐπετύγχανον καὶ ἐθύθιζον, ἐπίστευον ὅτι ἀνεγνώριζον τὴν ἐκπλήρωσιν ἐγκαρδίου των πόθου. Ἐνταῦθα ὁμοιωσ ὁ Θηραμένης χύσας τὸ ὑπολειπόμενον τοῦ κωνείου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους εὐχεται καὶ προλέγει τῷ Κριτίᾳ προσεχῆ τὸν θάνατόν του.—εἶπεῖν, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔφρασαν = ἔλεγον ὅτι εἶπεν.—τῷ καλῶ = διὰ τὸν ὠραῖον.—ταῦτα, ὑποκμ.—ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα (ἐστίν), κατηγορμ.· ἀπόφθεγμα δὲ = βραχὺ καὶ περιληπτικὸν λόγιον, εὐφυῆς ῥῆσις.—τοῦ ἀνδρός, ἐκ τοῦ ἐκεῖνο = ἐκεῖνο (τὸ χαρακτηριστικόν) τοῦ ἀνδρός.—ἀγαστὸν = ἄξιον θαυμασμοῦ.—τό... ἀπολιπεῖν, ἔπεξ. τοῦ ἐκεῖνο = τὸ ὅτι δὲν ἐξέλιπεν.—τοῦ θανάτου παρεστηκότος = εἰ καὶ (= ἂν καὶ) ὁ θάνατος παρειστήκει (= ἦτο παρών).—τὸ φρόνιμον (= ἢ φρόνησις)... τὸ παιγνιδῶδες (= ἢ ἀστειότης), ὑποκμ. τοῦ ἀπολιπεῖν.

**Δ'. Θρασύβουλος, κατάλυσις τῶν τριάκοντα,
ἐπάνοδος τῶν φυγάδων, ἀμνηστία (403).**

(4, 1—43)

§ 1. *Μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θηραμένουσ οἱ τριάκοντα, ἀδεῶσ πλέον τυραννοῦντες, ἀναγκάζουσι πλείστουσ Ἀθηναίουσ φοβηθέντασ μὴ θανατωθῶσι νὰ καταφύγουσιν εἰσ τὰ Μέγαρα καὶ τὰσ Θήβασ.*

οἱ τριάκοντα, ὁ ἀριθμὸσ μένει, ἐν ᾧ ἦδη εἶναι 29. — ὡσ ἕξόν, αἰτ. ἀπόλυτοσ=ἐπειδὴ ἦτο δυνατόν.—ἦδη, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θηραμένουσ.—ἀδεῶσ=ἀφόβωσ.—προεῖπον (τοῦ ῥ. προαγορεύω)... μὴ εἰσιέναι=ἀπηγόρευσα νὰ εἰσέρχωνται.—τοῖσ ἕξω τοῦ καταλόγου, δηλ. εἰσ ἐκείνουσ, οἵτινεσ δὲν ἀνῆκον εἰσ τοὺσ 3.000.—ἦγον, δηλ. τινὰσ πρὸσ θάνατον=διέταξα νὰ ἀπάγωσί τινασ εἰσ τὸ δεσμωτήριον πρὸσ θάνατον· ἐν συνόλῳ ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἐφρονεύθησα πρὸσ τοὺσ 1.500.—φευγόντων, δηλ. τοῦτων, οἵτινεσ ἠπειλοῦντο νὰ θανατωθῶσιν· ἢ μετχ. αἰτιολογ.—ἐντεῦθεν, πόθεν;—ἄγοντεσ, ποῦ;—ἐνέπλησα, δηλ. οἱ τριάκοντα=ἐποίησα ἐμπλησθῆναι=ἐνήργησα ὥστε τὰ Μέγ. καὶ αἱ Θῆβαὶ νὰ πληρωθῶσιν ἐκ τῶν ἀναχωρούντων.—καὶ τὰσ Θήβασ, καὶ εἰσ ἄλλασ πόλεισ, ὡσ εἰσ τὴν Χαλκίδα, Ἡλιδα καὶ τὸ Ἄργοσ, κατέφυγον πολλοὶ τῶν ὑποχωρούντων.—τῶν ὑποχωρούντων, πλέον τοῦ ἡμίσεοσ εἶχον φύγει ἐξ Ἀθηῶν.

§ 2-4. *Ὁ Θρασύβουλοσ ὀρμηθεῖσ ἐκ Θηβῶν μετὰ 70 καταλαμβάνει τὴν Φυλὴν· οἱ δὲ τριάκοντα ὀρμῶσι κατὰ τῶν φυγάδων, ἀλλ' ἀναγκάζονται ἐνεκα τοῦ ὀχυροῦ τῆσ Φυλῆσ καὶ τῆσ ἐπιγενομένησ χιόνοσ ν' ἀπέλθωσιν ἀπρακτοὶ εἰσ ἄστυ καὶ ν' ἀποστείλωσιν ἐκεῖθεν κατὰ τοῦ Θρασυβ. τοὺσ Δακιωνικοὺσ φρουροὺσ καὶ τῶν ἱππέων δύο φυλάσ.*

Θρασύβουλοσ, καὶ οὗτοσ (ὡσ φαίνεται ἐκ τῆσ § 42 τοῦ προηγουμένου κεφαλ.) εἶχεν ἐξορισθῆ ὑπὸ τῶν τριάκοντα.—ὀρμηθεῖσ=ἐκκινήσασ.—ὡσ=περίπου.—Φυλὴν, φρούριον ἐπὶ τῆσ Πάρνηθοσ, εἰσ τὰ μεθόρια Ἀττικῆσ καὶ Βοιωτίας, 100 στάδια μακρὰν τῶν Ἀθηῶν (περίπου 5 ὥρασ)· ὁ Θρασ. κατέλαβε τοῦτο τὸ φρούριον, ἵνα ἐντεῦθεν προπαρασκευάσῃ τὴν κατὰ τῶν τριάκοντα προσβολὴν του.—χωρίον ἰσχυρόν=φρούριον ὀχυρόν (βλ. τὴν ἐν τῷ κειμ. εἰκ. ἐν σελ. 55).—ἐβοήθουν=ἔσπευδον.—τοῖσ ἱππεῦσι, οἱ ἱππεῖσ πάν-

τοτε ἦσαν δυσμενεῖς τῇ δημοκρασίᾳ· διὰ τοῦτο καὶ ἤδη συμπράττουσι τοῖς τριάκοντα. — καὶ μάλα... οὔσης = ἐν ᾗ ἦτο καὶ παρὰ πολὺ καλὴ ἡμέρα. — πρὸς τὸ χωρίον, δηλ. τὴν Φυλὴν. — ἀποτειχίζειν, δηλ. τὸ χωρίον = νὰ ἀποκλήῃσι διὰ τείχους. — ὅπως ἐκπολιορκήσειαν, μετὰ προσωπικοῦ ἀντικμ. αὐτοὺς = ἵνα ἀναγκάσωσι τὸν ἐχθρὸν διὰ πολιορκίας νὰ παραδοθῆ (πρβλ. § 28). — τὰς ἐφόδους τῶν ἐπιτηδείων = τὰς ὁδοὺς, δι' ὧν ἐφέροντο τὰ τρόφιμα. — ἐπιγίγνεται = ἐπέρχεται. — χιών, ἦτο Ἰανουάριος τοῦ 403. — οἱ δέ, τίνες; — νιφόμενοι = ἐπειδὴ ἐχιονίζοντο. — συχνούς = πολλούς. — ὑπὸ τῶν ἐκ Φυλῆς, νοητέα ἢ μετχ. ἐπιπεσόντων. — ἀποβαλόντες = στεργθέντες. — γινώσκοντες, μετχ. αἰτιολγκ. — λεηλατήσοιεν, ὑποκμ. οἱ ἐκ Φυλῆς. — εἰ μὴ τις... ἔσοιτο = ἐὰν δὲν ὑπῆρχε σημαντικὴ τις φρουρά. — διαπέμπουσιν = πέμπουσιν ἀνά ὀλίγους. — εἰς τὰς ἔσχατίας = εἰς τοὺς μακρὰν τῶν Ἀθηνῶν κειμένους ἀγρούς. — ὅσον = ὡς = περίπου. — φυλάς, ὁ στρατὸς τῶν Ἀθηναίων (καὶ τὸ πεζικὸν καὶ τὸ ἵππικὸν) ἦτο διηρημένος εἰς 10 φυλάς κατὰ τὴν διαίρεσιν τῆς χώρας. — ἐν χωρίῳ λασίῳ = ἐν τόπῳ δασώδει.

§ 5-7. *Οἱ περὶ τὸν Θρασύβ. αὐξηθέντες εἰς 700 ἐπιπίπτουσι περὶ τὸ λυκαυγὲς κατὰ τῶν Λακωνικῶν φρουρῶν, οὓς νικήσαντες τρέπουσιν εἰς ἄτακτον φυγὴν.*

περὶ ἑπτακοσίους, ὑποκμ. τοῦ συνειλεγμένων = ὅτε εἶχον συναθροισθῆ περίπου ἑπτακόσιοι. — καταβαίνει, πόθεν; — θέμενος τὰ ὅπλα = στρατοπεδεύσας. — ἀπὸ τῶν φρουρῶν, τῶν Λακωνικῶν. — πρὸς ἡμέραν, ὑποκμ. τοῦ ἐγίγνετο = περίπου ἡμέρα ἐγίγνετο = ἐπλησίαζε νὰ ἐξημερώσῃ. — ἀνίσταντο ὅποι = ἀνιστάμενοι ἐπορεύοντο θπου. — ἐδεῖτο = εἶχεν ἀνάγκην, δηλ. νὰ πορευῆται. — ἀπὸ τῶν ὄπλων = μακρὰν τοῦ στρατοπέδου. — ψήχῳ = ξυστριζῶ. — ψόφον = κρότον. — ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ = τότε. — οἱ περὶ Θρασ. = ὁ Θρασ. καὶ οἱ περὶ αὐτόν. — δρόμῳ = δρομαίως. — προσέπιπτον = ἐπετίθεντο (κατὰ τῶν πολεμίων). — ἔστιν οὓς = τινάς. — κατέβαλον, δηλ. ἐκ τῶν ἵππων = ἔρριψαν κάτω. — τρεψάμενοι, διαφέρει ὁ ἀόρ. οὗτος τοῦ β' τραπόμενοι· διότι ὁ μὲν α' μεταθατικὸς, ὁ δὲ β' ἀμετάθατος. — τὸν καλὸν (= ὄρατον) ἐπικαλούμενον, τοῦτο προστετέθη πρὸς διακρίσιν ἄλλου ἔχοντος τὸ αὐτὸ ὄνομα. — καί... δὲ = καὶ προσέτι. — ἔτι, συναπτέον τῷ ἐν ταῖς εὐναῖς = ἐν ταῖς κλίμαις = κοιμωμένους. —

ἐπαναχωρήσαντες (=ἐπανελθόντες)...καὶ στησάμενοι καὶ συσκευασάμενοι (=συλλέξαντες), μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύονται;—τρόπαιον, πρβλ. I, 4, § 23.—ἐπὶ Φυλῆς = εἰς τὴν Φυλὴν.—βοηθήσαντες = τρέξαντες εἰς βοήθειαν (ἀφ' οὗ δηλ. ἐπληροφορήθησαν τὴν προσβολὴν τῶν περὶ Θρασύβουλον).—ἔτι = πλέον.—ἀνείλοντο=ἔθαψαν.—οἱ προσήκοντες=οἱ συγγενεῖς.—ἀνεχώρησαν=ἐπέστρεψαν.

§ 8. *Οἱ τριάκοντα ἐπιθυμοῦντες νὰ καταλάβωσι χάριν τῆς ἑαυτῶν ἀσφαλείας τὴν Ἑλευσίνα μεταβαίνουνσιν ἐκεῖσε καὶ διατάξαντες ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων συλλαμβάνουσιν αὐτοὺς καὶ ἀποπέλλουσιν εἰς Ἀθήνας.*

οὐκέτι...τὰ πράγματα = νομίζοντες τὰ πράγματα (=τὴν ἀρχὴν) οὐκέτι ἀσφαλῆ σφίσις εἶναι.—νομίζοντες, μετχ. αἰτιολογκ.—ἐξειδίωσασθαι = νὰ κάμωσιν ἐντελῶς ἰδίαν.—ὥστε εἶναι, δηλ. τὴν Ἑλευσίνα=ὥστε νὰ εἶναι ἡ Ἑλευσίς.—καταφυγὴν=καταφύγιον· διότι ἡ Ἑλευσίς ἦτο ἀρχαίῳθεν ὠχυρωμένη.—εἰ δεήσειε=ἐὰν ὑπάρξῃ ἀνάγκη (δηλ. καταφυγῆς).—παραγγείλαντες, δηλ. ἐλθεῖν.—ἐξέτασιν ποιήσαντες (δηλ. τῶν Ἑλευσινίων) ἐν τοῖς ὅπλοις=διατάξαντες νὰ γείνη ἔνοπλος ἐπιθεώρησις.—φάσκοντες=προφασίζόμενοι.—εἰδέναι, ἐκ τοῦ βούλεσθαι, ὅπερ ἐκ τοῦ φάσκοντες.—προσδεήσονται, ὑποκμ. οἱ Ἑλευσῖνιοι.—ἀπογραφέσθαι=νὰ γράφωσι τὰ ἑαυτῶν ὀνόματα.—ἀεὶ=ἐκάστοτε· συναπτεόν τῇ μετχ. ἀπογραφάμενον.—διὰ τῆς πυλίδος, δηλ. τοῦ φρουρίου, ὅπερ εἶχεν ἡ Ἑλευσίς.—ἐξίεσθαι, ἐκ τοῦ ἐκέλευον.—ἐνθεν καὶ ἐνθεν=ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο.—κατέστησαν=εἶχον τοποθετήσει.—συνέδουν, τοῦ ῥ. συνδῶ =δένω ὁμοῦ.—συνειλημμένοι ἦσαν, οὗτοι ἦσαν 300.—τὸν ἵππαρχον, τὸν ἀρχοντα τῶν ἱππέων. Δύο ἵππαρχοι ἦσαν· ἐκάτερος ἦτο ἡγεμὼν τῶν ἢ φυλῶν τῶν ἱππέων· διότι ὁ στρατὸς τῶν Ἀθην. (καὶ τὸ πεζικὸν καὶ τὸ ἱππικὸν) ἦτο διηρημένος εἰς 10 φυλάς.—ἀναγαγόντα, δηλ. εἰς ἄστυ = ἐπὶ ἀναγὰγῃ=ἀφ' οὗ ὁδηγήσῃ.—αὐτοὺς, τίνας;

§ 9. *Οἱ εἰς Ἀθήνας ἀχθέντες Ἑλευσῖνιοι καταδικάζονται εἰς θάνατον ὑπὸ τῶν τρισχιλίων καὶ τῶν ἱππέων τῇ ἀπαιτήσει τοῦ Κριτίου.*

εἰς τὸ Ὠιδεῖον, τὸ κτισθὲν ὑπὸ Περικλέους (τῷ 444) εἰς τὸ ΝΑ μέρος τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν ἐχρησίμευε τοῦτο ἰδίως εἰς ἀγῶνας μουσικούς· ἐνταῦθα χρησιμεύει ὡς δικαστήριον.—παρε-

κάλεσαν = προσεκάλεσαν. — και τοὺς ἄλλους ἱππέας = και τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἦσαν (οὐχὶ ὀπλίται, ἀλλ') ἱππεῖς. — ὑμῖν... ἡμῖν αὐτοῖς = χάριν ὑμῶν... χάριν ἡμῶν αὐτῶν. — κατασκευάζομεν = ἐγκαθιδρύομεν. — τῶν οὖν... ἐστίν = λοιπὸν τοὺς Ἑλευσινίους, οἱ ὅποιοι ἔχουσι συλληφθῆ, πρέπει νὰ καταδικάσῃτε. — ἵνα ταῦτά... θαροῦτε (= ἐλπίζητε) και φοβῆσθε = ἵνα ἔχητε τὴν αὐτὴν ἐλπίδα και τὸν αὐτὸν φόβον με ἡμᾶς. — χωρίον = θέσιν. — φανεράν φέρειν τὴν ψῆφον, τοιοῦτος παράνομος τρόπος ψηφοφορίας ἐγένετο και ἐν τῇ δίκῃ τῶν ἐν Ἀργινοῦσαις στρατηγῶν (I, 7, § 9). — ἐν τῷ ἡμίσει τοῦ Ὀιδείου = κατέχοντες τὸ ἡμισυ μέρος τοῦ Ὀιδείου. — τῶν πολιτῶν οἷς = τούτοις τῶν πολιτῶν (δηλ. τῶν τρισχιλίων), οἷς. — οἷς ἔμελε = εἰς οὓς ὑπῆρχε φροντίς = οἵτινες ἐφρόντιζον.

§ 10-12. Ὁ Ἐρασύβουλος μετὰ τῶν φυγάδων φθάνει εἰς τὸν Πειραιᾶ και μὴ δυνάμενος νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς αὐτὸν εἰσοδὸν τῆς ἐπελθούσης στρατιᾶς τῶν τριακοντα συσπειροῦται ἐπὶ τὴν Μουνιχίαν ἔχων τεταγμένους τοὺς περὶ αὐτὸν εἰς βάθος 10 ὀπλιτῶν· ὁ δὲ στρατὸς τῶν τριακοντα χωρεῖ κατὰ τοῦ Ἐρασυβ. τεταγμένους εἰς βάθος 50 ὀπλιτῶν.

ἐκ δὲ τούτου, δηλ. πέντε ἡμέρας μετὰ τὴν πρώτην νίκην τοῦ Ἐρασ. (§ 5-7), μεθ' ἣν και ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ἠὲξήθη κατὰ 300. — περὶ χιλίους, κατηγορημ. τοῦ συνειλεγμένου. — τοῖς ὀπλίταις, δηλ. τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ. — κατὰ τὴν... ἀναφέρουσαν = κατὰ τὴν ἀμαξιτὸν (δόδον) τὴν ἀναφέρουσαν εἰς τὸν Πειραιᾶ (= ἡ ὁποία ἔφερεν ἐπάνω εἰς τὸν Πειραιᾶ) αὕτη ἔκειτο παρὰ τὴν σημερινὴν θέσιν Λάκκα Βάβουλα, ὅπου ὑπάρχουσιν ἐρείπια στρογγύλων πύργων. — ἔτι = ἐπὶ τινὰ χρόνον. — μὴ ἀνιέναι = νὰ μὴ ἀφήσωσιν αὐτοὺς νὰ ἀνέλθωσιν. — ἐπεὶ... οὔσι, ἡ σύνταξις: ἐπεὶ δὲ μέγας ὁ κύκλος ὧν ἐδόκει (αὐτοῖς) οὕτω πολλοῖς οὔσι δεῖσθαι πολλῆς φυλακῆς = ἐπειδὴ δὲ ὁ περίβολος τοῦ Πειραιῶς (τὸ τεῖχος δηλ. τὸ περιβάλλον κύκλῳ τὸν Πειραιᾶ ἰδ. τοπογρ. πίν. ἐν σελ. 58 τοῦ κειμένου) μέγας ὧν ἐφαίνετο εἰς αὐτούς, οἱ ὅποιοι δὲν ἦσαν ἀκόμη πολλοί, ὅτι εἶχεν ἀνάγκην πολλῆς φυλακῆς. — μέγας ὧν, ὁ περίβολος τοῦ Πειραιῶς μετὰ τῆς Μουνιχίας ἦτο 60 σταδίων. — συσπειράθησαν (τοῦ ῥ. συσπειρῶμαι) ἐπὶ = συνεκεντρώθησαν εἰς. — Μουνιχία, λόφος πρὸς ἀνατολὰς τοῦ Πειραιῶς (νῦν Καστέλλα). — οἱ δ' ἐκ τοῦ ἄστεως, ὑποκμ. τοῦ συνετάξαντο = παρετάχθησαν. —

Ἴπποδάμειον, ὀνομασθεῖσαν οὕτως ἀπὸ τοῦ ῥυμοτομήσαντος τὸν Πειραιᾶ καὶ τὴν ἀγορὰν κοσμήσαντος Ἴπποδάμου τοῦ Μιλησίου. Ἐκείτο ἐπὶ τῆς νῦν λεωφόρου Μουνιχίας μεταξὺ τῶν δύο ὁδῶν Ἀθηνᾶς καὶ Τσαμαδοῦ. — τὸ Βενδίδειον, τὸν ναὸν τῆς Βενδίδος Ἀρτέμιδος (θεότητος Θρακικῆς). — ἐγένοντο βάθος = ἀπετέλεσαν βάθος. — ἢ ἐπὶ πενήκοντα ἀσπίδων = ἢ βάθος 50 ἀσπιδοφόρων. Τὸ σύνθηρος βάθος τῆς φάλαγγος ἦτο 8 ἀνδρῶν· ἐνταῦθα τὸ βάθος εἶναι 50 ἀνδρῶν, διότι τὴν ἐν τελείᾳ εὐρύτητι ἀνάπτυξιν τῆς φάλαγγος παρεκώλυον οἱ στοῖχοι τῶν οἰκιῶν τῆς ἀπὸ τῆς Ἴπποδαμείου ἀγορᾶς ἀνηφορικῆς ὁδοῦ. — ἀντενέπλησαν = ἐνέπλησαν καὶ αὐτοί. — εἰς δέκα ὀπλίτας = ἐπὶ δέκα ὀπλιτῶν. — ἐπ' αὐτοῖς = ὅπισθεν αὐτῶν. — πελοφόροι = πελτασταί, ἦτοι οἱ ἔχοντες μικρὰν καὶ ἐλαφρὰν κυκλοτερῆ ἀσπίδα, πέλιτην καλουμένην. — οἱ πετροβόλοι = οἱ λιθοβόλοι. — συχνοὶ = πολλοί. — αὐτόθεν, δηλ. ἐκ τοῦ Πειραιῶς. — θέμενος, τί; — τὰ δ' ἄλλα ὄπλα, δηλ. τὸ δόρυ καὶ τὸ ξίφος. — κατὰ μέσον, τῆς φάλαγγος.

§ 13 - 17. Δημηγορία Θρασυβούλου.

§ 13. *Ἀναμνησκει τοὺς περὶ αὐτὸν ὅτι τῶν προσιόντων οἱ μὲν πρὸ ὀλίγου ἔχουσιν ἠτηθηῆ, οἱ δὲ εἶναι οἱ τριάκοντα οἱ παρασχόντες αὐτοῖς πολλὰς συμφορὰς.*

πολίται = συμπολίται. — τοὺς μὲν διδάξει, δηλ. ἐκείνους, οἵτινες τελευταῖον εἶχον προσέλθει. — ὑμῶν, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ τοὺς μὲν ... τοὺς δέ (= ἄλλους μὲν ... ἄλλους δέ), ὅπως ἡ γενκ. τῶν προσιόντων ἐξαρτ. ἐκ τοῦ οἱ μὲν ... οἱ δέ. — ὅτι εἰσί ... ἐδιώξατε = ὅτι τῶν προσιόντων (= τῶν ἐπερχομένων) οἱ μὲν τὸ δεξιὸν (κέρας) ἔχοντές εἰσιν (ἐκεῖνοι), οὓς ἡμεῖς ἡμέραν πέμπτην (= πρὸ τεσσάρων ἡμερῶν, πρβλ. § 6) τρεψάμενοι ἐδιώξατε. — οὔτοι δὴ, δηλ. εἰσίν. — οὐδὲν ἀδικοῦντες = ἐν ᾧ οὐδὲ ὧς ἠδικοῦμεν. — ἀπεσημαίνοντο = ἐδήμευον.

§ 14 - 16. *ὑποδεικνύει ὅτι ἔνοπλοι ἤδη εὗρισκονται ἄπέναντι τῶν ἐχθρῶν καὶ ὅτι ἔχουσι καὶ τοὺς θεοὺς ἐπικούρους καὶ συμμάχους.*

ἀλλά ... τοι = ἀλλ' ἰδοῦ. — οὔ = ἐκεῖ, ὅπου. — οὔποτε, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ αἰεὶ, ὅπως κατωτέρω τὸ ποτε πρὸς τὸ νῦν. — ᾤοντο, ἐνν. τὸ παραγενέσθαι ἄν. — ἠυχόμεθα, ἐνν. τὸ παραγενέσθαι. — ὄπλα

μέν, ἀνεμένετο ἢ ἀντίθεσις τοὺς δὲ θεοὺς συμμαχοῦντας. — ἐναντίοι=ἀπέναντι. — καθέσταμεν=ἔχομεν σταθῆ παρακμ. τίνος ῥήμ.; — ὅτι=διότι· αἰτιολογεῖ τὸ ἡμῖν συμμαχοῦσι. — ἀγοράζοντες=ἐν τῇ ἀγορᾷ διατρίβοντες. — οἱ δὲ=τινὲς δέ· ἄνευ προηγουμένου οἱ μὲν. — καὶ οὐχ ὅπως (=οὐ μόνον οὐκ) ἀδικοῦντες=καὶ ὄχι μόνον χωρὶς νὰ ἀδικῶμεν. — ἐπιδημῶ=διατρίβω ἐν τῇ πατρίδι· τὸ ἀντίθετον ἀποδημῶ. — ἐν εὐδία, δηλ. ἡμέρα=ἐν καλῇ ἡμέρᾳ· ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ἐν τῇ § 2 «καὶ μάλᾳ εὐημερίας οὐσης». — ποιῶσιν, τίνες; — ἐγχειρῶμεν, δηλ. αὐτοῖς=προσβάλλωμεν. — διδῶσι, νοητέα ἢ δοτκ. ἡμῖν. — καί... δὲ=καί... μάλιστα. — ὑπὲρ τῶν προτεταγμένων=ὑπεράνω τῶν ἔμπροσθεν τεταγμένων. — διὰ τό... ἵεναι=διότι πορεύονται. — πρὸς ὄρθιον=πρὸς μέρος ἀνηφορικόν· ἢ Μουνηχία εἶναι τὸ ὑψηλότερον μέρος τοῦ Πειραιῶς. — δύναιτ' ἄν=δυνήσονται=θὰ δύνανται. — εἰς τὸ κάτω=εἰς τὰ κάτω. — δόρατα, ἀκόντια, πέτρους, δηλοῖ τὰ τρία εἶδη τῶν ὄπλων, ἅτινα εἶχον οἱ στρατιῶται αὐτοῦ, ὡς πρὸ δόλιγου διὰ τοῦ βάλλειν καὶ ἀκοντίζειν ἐδήλωσε τὰ δύο τῶν ἐχθρῶν (ὄπλιτῶν καὶ ἱππέων). — πέτρος=λίθος, ἐν ᾧ πέτρα=βράχος. — ἐξιζόμεθα=θὰ φθάνωμεν· τίνος ῥήμ. εἶναι; — καὶ ᾤετο μὲν ἄν τις=καὶ ἤθελε μὲν τις νομίζει. — δεήσῃν, δηλ. ἡμῖν=ὅτι θὰ γείνη ἀνάγκη εἰς ἡμᾶς. — τοῖς γε πρωτοστάταις, ἐξαρτ. ἐκ τοῦ μάχεσθαι=νὰ πολεμῶμεν κατὰ τῶν παρατεταγμένων τοῦλάχιστον ἐν τῇ πρώτῃ γραμμῇ. — ἐκ τοῦ ἴσου=ἐκ τῆς αὐτῆς θέσεως. — ἁμαρτήσεται... ὁδὸς=οὐδεὶς (ὑμῶν) ἁμαρτήσεται (=θὰ ἀποτύχη) τούτων, ὧν γε ἡ ὁδὸς μεστή ἐστίν. — δραπετεύσουσι=θὰ κρύπτωνται. — ἐξέσται, δηλ. ἡμῖν=θὰ εἶναι δυνατόν εἰς ἡμᾶς. — τύπτειν, δηλ. αὐτούς. — ἐναλλομένους (τοῦ ῥήμ. ἐνάλλομαι=ἐφορμῶ), δηλ. ἡμᾶς, ὅπερ ὑποκμ. τοῦ ἀνατρέπειν (αὐτούς).

§ 17. Διὰ τοῦτο ἕκαστος πρέπει νὰ προσπαθῇ πῶς θὰ γίνῃ αἰσιώτατος τῆς νίκης, ἐξ ἧς πολλὰ τὰ ἀγαθὰ θὰ ἔχωσιν.

ἄλλ' =διὰ τοῦτο. — ὅπως=πῶς. — ἕκαστός τις=πᾶς τις. — ἐαυτῶ συνείσεται=θὰ ἔχη τὴν συνείδησιν. — αἰσιώτατος=ὁ μέγιστος αἴτιος. — ὧν=ὅτι εἶναι· ἢ μετχ. ἐκ τοῦ συνείσεται. — αὕτη, τίς; — ἀποδίδωμι, τί σημ. τὸ ῥ. τοῦτο καὶ ποῖον τὸ ἀντίθετον; — οἷς εἰσί, δηλ. παῖδες. — δῆτα=τῷ ὄντι. — ἐπίδωσι=ζήσῃ καὶ ἴδωσιν. —

μνημείου... τεύξεται = οὐδεις γὰρ πλούσιος ὦν (=καὶ ἂν εἶναι πλούσιος) τεύξεται οὕτω καλοῦ (=λαμπροῦ) μνημείου.—ἐξάρξω... παιᾶνα = θὰ κάμω τὴν ἀρχὴν νὰ ψάλλω τὸ πολεμικὸν ἄσμα.—ὅταν δὲ τὸν Ἐνυάλιον παρακαλέσωμεν = ὅταν δὲ τὸν θεὸν τοῦ πολέμου (δηλ. τὸν Ἄρην) ἐπικαλεσθῶμεν (ἀνακράζοντες τὴν πολεμικὴν κραυγὴν ἀλαλὰ ἢ ἔλελεῦ). — ὁμοθυμαδὸν = ὁμοφύχως.— ἄνθ' ὧν (= ἀντὶ τούτων, ἃ) ὑβρίσθημεν = δι' ἕσας ὑβρεις ὑπέστημεν. — τιμωρόμεθα = ἄς ἐκδικώμεθα.

§ 18-19. Ὁ μάντις ὁ παρακολουθῶν τὸν στρατὸν τοῦ Θρασυβ. πρῶτος ἐμπηδήσας εἰς τὰς τάξεις τῶν πολεμίων πίπτει· γενομένης δ' εἶτα μάχης τῶν ἀπὸ Φυλῆς πρὸς τοὺς τριάκοντα νικῶσιν οἱ πρῶτοι καὶ φονεύεται μετ' ἄλλων³ ὁ Κριτίας.

μεταστρέφομαι πρὸς τινα = στρέφω ἐμαυτὸν ὀπίσω πρὸς τινα.— καὶ γὰρ = γὰρ· αἰτιολογεῖ τὸ ἡσυχίαν εἶχεν.— ὁ μάντις, πάντοτε ἐν τῷ στρατῷ ὑπῆρχε μάντις· δι' αὐτὸ ἐτέθη καὶ τὸ ἄρθρον.— αὐτοῖς, τίσι;— πρίν... τρωθεῖη = πρίν τις ἐκ τῶν ἰδικῶν των ἢ φονευθῆ ἢ πληρωθῆ.— ἐπειδὰν (= ἀφ' οὗ) τοῦτο γένηται, δηλ. ἢ πέσῃ τις ἢ τρωθῆ.— ἡγήσόμεθα ἡμεῖς, ἀντὶ ἡγήσομαι ἐγὼ = ἐγὼ θὰ προηγηθῶ.— ἔφη, ὁ μάντις· μετάδασις εἰς ὀρθὸν λόγον.— ἐπομένοις, μετχ. ὑποθ. = ἐὰν ἐπησθε· ἔπομαι = ἀκολουθῶ.— ἐμοί... θάνατος, ποῖον τὸ ῥῆμ. τῆς προτάσεως;— ὡς γέ μοι δοκεῖ = καθὼς ἐγὼ τοῦλάχιστον προαισθάνομαι.— καὶ οὐκ = καὶ ἀληθῶς δέν.— ἐψευσάμην = εἶπον ψεῦδος, ἐν ᾧ ἐψεύσθην = ἠπατήθην.— τὰ ὄπλα, δηλ. τὰς ἀσπίδας, ἃς εἶχον καταθέσει (§ 12).— αὐτὸς μὲν; ἢ ἀντίθεσις οἱ δ' ἄλλοι.— ὥσπερ... ἀγόμενος = ὡς εἰ ὠδηγεῖτο.— ὑπὸ μοίρας = ὑπὸ πεπρωμένου.— καὶ τέθαιπται = καὶ κεῖται τεθαμμένος.— Κηφισός, ποταμὸς τῆς Ἀττικῆς πρὸς Δ. τῶν Ἀθηνῶν ἐκβάλλων εἰς Φάληρον.— ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν = ἐνίκησαν καὶ νικῶντες κατεδίωξαν.— μέχρι τοῦ ὀμιλοῦ = μόνον μέχρι τῆς πεδιάδος (εἶνα μὴ ἀφήσῃσι τὴν ὀχυρὰν θέσιν των). — ἐνιαῦθα, ποῦ;— τῶν... δέκα ἀρχόντων, οἵτινες εἶχον κατασταθῆ ὑπὸ τῶν τριάκοντα (3, § 11).— Χαρμίδης, θεῖος τοῦ φιλοσόφου Πλάτωνος καὶ συγγενῆς τοῦ Κριτίου.— περὶ ἑβδομήκοντα, ὑποκμ. τοῦ ἀπέθανον.— ἔλαβον, οἱ νικηταί.— σκυλεύω = ἀφαιρῶ φονευθέντος ἐχθροῦ τὰ ὄπλα, ἐνδύματα, ἄτινα σκῦλα καλοῦνται.

§ 20-22. Ὁ Κλεόκριτος ἐπωφελούμενος τῆς φιλικῆς προσπελάσεως τῶν ἀντιμαχομένων Ἀθηναίων προσπαθεῖ νὰ πείσῃ αὐτοὺς νὰ παύσωσι τὸν ἐμφύλιον πόλεμον· πρὸς τοῦτο ἀναφέρει αὐτοῖς τοὺς ἱερωτάτους δεσμούς, δι' ὧν οὗτοι εἶναι συνηνωμένοι πρὸς ἀλλήλους καὶ λέγει ὡς αἰτίους τῆς ὅλης συμφορᾶς τοὺς τριάκοντα.

ἀπεδίδοσαν, οἱ νικηταί.—ἀλλήλοις, ἀποδοτέα ἢ δοτκ. καὶ εἰς τὸ προσιόντες (= πλησιάσαντες) καὶ εἰς τὸ διελέγοντο.—πολλοί, ἐξ ἀμφοτέρων τῶν μερῶν.—διελέγοντο, δηλ. περὶ διαλλαγῆς.—ὁ τῶν μυστῶν κήρυξ, ὁ κήρυξ τῶν Ἐλευσινίων μυστῶν (= τῶν μουμένων τὰ Ἐλευσίνα μυστήρια), οἵτινες κατήγοντο ἐκ τοῦ ἐπιφανοῦς γένους τῶν Κηρύκων.—εὐφρονος=καλλίφρονος.—κατασιωπησάμενος=ἀφοῦ ἐπέβαλε σιωπὴν.—τί=διατί.—ἔξελαύνετε, δηλ. τῆς πόλεως.—ὕμιν=μεθ' ὑμῶν.—πολλά=πολλάκις.—πρὸς θεῶν=ἐν δνόματι τῶν θεῶν.—κηδεστία=ἐκ γάμου συγγένεια.—ἔταιρεία=φιλία.—ἁμαρτάνοντες, μετχ. κατηγορημ. ἔξαρτ. πόθεν;—κερδέων=κερδῶν.—ὀλίγου δεῖν, τὸ ἀπαρμφ. ἀπολύτως=σχεδόν.—πλείους, ὑπερβολή· οἱ φονευθέντες ὑπὸ τῶν τριάκοντα ἀνῆρχοντο εἰς 1500.—ἐν ὀκτῶ μηνσίν=ἐν διαστήματι ὀκτῶ μηνῶν, δηλ. ἀπὸ τοῦ Σεπτεμβρίου τοῦ 404 π. X. μέχρι τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 403.—δέκα ἔτη, ἐννοεῖ τὴν διάρκειαν τῆς τρίτης περιόδου τοῦ Πελοπ. πολέμου, ἦτοι τὸν Δεκελεικὸν πόλεμον (413-404 π. X.).—ἔξον=ἐν ᾧ ἦτο δυνατόν.—πολιτεύεσθαι = νὰ ζῶμεν ὡς πολῖται.—οὔτοι, τίνες;—ἔχθιστον=μισητότατον· ποῖον τὸ θετικόν του;—καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις, εἰς τὸ ἔχθιστον.—ἐπίστασθε, προστακτ. ἐγκλ.--καὶ τῶν νῦν... ἀποθανόντων, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ἔστιν οὗς (=τινάς)=καὶ τινὰς ἐκ τῶν τώρα ὑφ' ἡμῶν φονευθέντων.—πολλά, δηλ. δάκρυα = θλιβερώς.

§ 23. Οἱ τρισχίλιοι παύουσι τοὺς τριάκοντα τῆς ἀρχῆς, ἐκλέγουσι δὲ ἀντ' αὐτῶν δέκα ἄλλους ἄρχοντας, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

οἱ δὲ λοιποί, δηλ. οἱ ἐπιζῶντες.—ἄρχοντες, ἐννοοῦνται ὄχι μόνον οἱ 27 τῶν τριάκοντα, ἀλλὰ καὶ οἱ 9 τῶν δέκα ἐν Πειραιεῖ.—καὶ διὰ τό... προσακούειν=καὶ διότι προσέτι (ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἠτήθησαν) ἤκουον.—τοὺς μεθ' αὐτῶν, ὑποκμ. τοῦ προσακούειν καὶ ἀντικμ. τοῦ ἀπήγαγον.—δὴ=ὡς ἦτο ἐπόμενον (μετὰ τὴν ἦτταν).—ἐν τῷ συνεδρίῳ=ἐν τῷ τόπῳ, ἐν ᾧ ἐποιοῦντο τὰς συνεδρίας.—διεφέροντο

—εἶχον διάφορον γνώμην, διεφώνουν.—καὶ ἐφοβοῦντο = καὶ ἐπο-
μένως ἐφοβοῦντο.—ἐντόνως = ὁλαῖς δυνάμειν. — καθυφίεσθαι =
ὑποχωρεῖν.—τοῖς ἐν Πειραιεῖ, οὕτω καλοῦνται οἱ ὄπαδοι τοῦ Θρα-
συβούλου, ἀπ’ οὗτου κατέλαβον τὸν Πειραιᾶ.—ἐδίδασκον = ἐπει-
ρῶντο διδάξαι.—ὡς οὐδὲν δέοιντο = ὅτι οὐδὲ ὁλως ἔχουσιν ἀνάγκην.
—τούτων τῶν κακῶν, δηλ. τοῦ ἐμφυλίου πολέμου.—οὐκ ἔφασαν
χρῆναι = ἔφασαν οὐ χρῆναι.—οὐδ’, δηλ. ἔφασαν χρῆναι.—ἐπιτρέ-
πειν, δηλ. τοῖς τριάκοντα.—τὸ τελευταῖον = ἐν τέλει.—δέκα, οὗτοι
ἐκλήθησαν δεκαδοῦχοι καὶ ἐλήφθησαν δύο μὲν ἐκ τῶν τριάκοντα
(ὁ Φεῖδων καὶ ὁ Ἐρατοσθένης), οἱ δὲ λοιποὶ ὀκτὼ ἐκ τῆς ὀλιγαρ-
χικῆς μερίδος.—ἀπὸ φυλῆς, ἐκάστης.

§ 24-25. *Ἀναχώρησις τῶν τριάκοντα εἰς
Ἐλευσίνα.—Φρούρησις τοῦ ἄστεως ὑπὸ τῶν ἱππέων.—Προ-
νομαὶ τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς.*

οἱ μὲν τριάκοντα, καὶ μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Κριτίου, τοῦ Ἴππο-
μάχου, τοῦ Θηραμένους καὶ μετὰ τὸν ἀποσχισμὸν τοῦ Ἐρατοσθέ-
νους καὶ τοῦ Φεῖδωνος διετήρησαν οἱ ὑπόλοιποι τῶν τυράννων τὸ
ὄνομα τῶν τριάκοντα.—Ἐλευσινάδε, πρβλ. § 8.—καὶ μάλα, ὡς καὶ
ἐν § 2.—τῶν ἐν ἄστει (= τῶν τρισχιλίων)... ἄλλήλοις, ἐξαρτ. ἐκ
τοῦ ἐπεμέλοντο.—τεταραγμένων, ἐνν. ἢ μετχ. ὄντων.—ἐξεκάθευδον
= διενυκτέρευον.—τούς τε ἵππους... ἔχοντες = καὶ ὡς ἱππεῖς καὶ ὡς
ὄπλιται.—δι’ ἀπιστίαν = διὰ δυσπιστίαν· οὗτοι ἐπεθύμουν νὰ ἐμπο-
δίσωσι τὰς περαιτέρω διαπραγματεύσεις τῶν ἐν Ἀθήναις ἐπαμφότε-
ριζόντων ὀλιγαρχικῶν μετὰ τῶν δημοκρατικῶν ἐν Πειραιεῖ.—ἐφώ-
δευον = περιεπόλουν.—τὸ μὲν ἀπ’ ἐσπέρας = τὸν μὲν ἀπ’ ἐσπέρας
μέχρι τοῦ ὄρθρου χρόνον.—κατὰ τὰ τεῖχη = ἀνὰ τὰ τεῖχη = εἰς ὅλα
τὰ μέρη τῶν τειχῶν.—τὸ δὲ πρὸς ὄρθρον = τὸν δὲ ἀπὸ τοῦ ὄρθρου
καὶ ἐξῆς χρόνον.—οἱ δέ, δηλ. οἱ ἐν Πειραιεῖ.—παντοδαποὶ = ἐκ
διαφόρων τόπων (ιδίως ἐξ Ἀχαρνῶν).—ὄπλα = ἀσπίδας. Κατὰ τὴν
§ 20 τοῦ 3 κεφ. τὰ ὄπλα εἶχον ἀφαιρεθῆ ἀπ’ αὐτῶν.—οἰσίνα =
ἐξ οἰσῦας = ἐκ λυγαριάς.—ἐλευκοῦντο = ἔχριον διὰ λευκοῦ χρώμα-
τος (ἵνα διακρίνωνται ἀπὸ τῶν ἐναντίων).—πρὶν... γενέσθαι = πρὶν
δὲ παρέλθωσι δέκα ἡμέραι (ἀπὸ τῆς καταλήψεως τῆς Μουνηχίας).
—πιστὰ δόντες... ἔσεσθαι = πιστὰ δόντες ἔσεσθαι ἰσοτέλειαν τού-
τοις, οἵτινες συμπολεμήσειαν, καὶ εἰ ξένοι (= μέτοικοι) εἶεν = ἀπ’ οὗ

ἔδωκαν ἔνορκον ὑπόσχεσιν ὅτι θὰ εἶναι ἰσοπολιτεία εἰς τούτους, οἵτινες ἤθελον πολεμήσει μετ' αὐτῶν, καὶ ἂν εἶναι ξένοι. — ἰσοτέλειαν, αὕτη ἔδιδεν εἰς τοὺς μὴ πολίτας ἐν Ἀθήναις τὰ αὐτὰ τοῖς πολίταις δικαίωματα καὶ ἀπήλλασσεν αὐτοὺς τοῦ μετοικίου καὶ τῶν ἄλλων ὑποχρεώσεων. — ἔξῃσαν, ὡς ὑποκμ. οἱ ἐν Πειραιεῖ, εἰς ὃ παράθεσις κατ' ἐπιμερισμὸν εἶναι τὸ ἐπόμενον πολλοὶ μὲν... πολλοὶ δέ. — ὀπλίται, κατηγρμ. = ὡς ὀπλίται. — γυμνήτες = ψιλοὶ = ἄνευ ἀσπίδων. — ὦσει = ὡς = περίπου. — προνομιάς = ἐξόδους πρὸς συλλογὴν τροφίμων. — ὀπώραν = ὀπώρας = ὀπωρικά.

§ 26-27. *Οἱ ἱππεῖς ἐξεληθόντες ἐκ τοῦ ἄστεως συλλαμβάνουσί τινας τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ κακουργοῦσι τὴν φάλαγγα αὐτῶν· ὡσαύτως δὲ συναντῶσι καὶ τινας τῶν Αἰξωνέων, οὓς ὁ Λυσίμαχος φονεύει· ἀλλὰ καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς φονεύουσι τὸν ἱππέα Καλλίστρατον καὶ μέγα φρονήσαντες ἐπιχειροῦσι νὰ προσβάλωσι τὸ τεῖχος τοῦ ἄστεως.*

τῶν ἐκ τοῦ ἄστεως, ἀντὶ τῶν ἐν ἄστει ἢ ἐκ ἐτέθη ἔνεκα τοῦ ἐξήει. — οὐδέεις... ἐξήει, ἐκ δειλίας, διότι κατενόουν ὅτι οἱ ἐκ Πειραιῶς ἦσαν κρείσσονες. — ἔστιν ὅτε = ἐνίστε. — ληστὰς = τοὺς προνομιάς ποιουμένους. — ἐχειροῦντο = συνελάμβανον. — τὴν φάλαγγα, τῶν ὀπλιτῶν τῶν ἐξεληθόντων πρὸς προφύλαξιν τῶν ληστῶν. — κακουργῶ = βλάπτω. — περιέτυχον... τισὶν = συνήντησάν τινας. — Αἰξωνεῖς, οἱ ἐκ τῆς Αἰξώνης, δήμου τῆς Κεκροπίδος φυλῆς, κειμένου παρὰ τὰ παράλια πρὸς Μ. τῶν Ἀθηνῶν ($\frac{1}{2}$ ὥραν μακρὰν αὐτῶν). — ἐπὶ τὰ ἐπιτήδεια = ἔνα λάδωσι τροφάς. — λιτανεύοντας... χαλεπῶς φερόντων, μετχ. ἐνδοτικαὶ = ἂν καὶ πολὺ παρεκάλουν καὶ πολλοὶ ἱππεῖς ἠγανάκτουν. — ἀνταπέκτεινάν = πρὸς ἐκδίκησιν (ἀντὶ) ἐφόνευσαν. — τῶν ἱππέων, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ Καλλίστρατον. — ἐπ' ἀγροῦ = ἐν ἀγρῷ. — φυλῆς Λεοντίδος, μιᾶς τῶν δέκα ἐν Ἀθήναις φυλῶν ἢ γενν. σημ. τὴν καταγωγὴν. — καὶ γὰρ = καὶ ἀληθῶς. — μέγα ἐφρόνουν, τίνες; — πρὸς τὸ τεῖχος = τῷ τείχει. — κατὰ τὸν ἐκ Λυκείου δρόμον = κατὰ τὸν δρόμον τοῦ Λυκείου (ἐνθα τὸ τεῖχος τῆς πόλεως δὲν ἦτο ἀρκούντως ὀχυρῶς ὀκοδομημένον). Τὸ Λύκειον ἦτο γυμνάσιον κείμενον πρὸς Α. τῆς πόλεως παρὰ τὸν Ἰλισόν, ἐν ᾧ ἐδίδασκεν ὁ φιλόσοφος Ἀριστοτέλης καὶ οἱ μαθηταὶ του καλούμενοι Περιπατητικοὶ ἐκ τῆς συνηθείας τοῦ περιπατεῖν ἐν ᾧ

ἐδίδασκον.—μέλλοιεν, τίνες; — τὰ ζεύγη=τὰς ὑπὸ δύο ζῳῶν συρ-
 μένας ἀμάξας.—ἀμαξιαίους=ὑπὸ ἀμάξης δυναμένους νὰ μετακομί-
 ζωνται.—τοῦ δρόμου, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ ὄπου.—πράγματα=δυσκολίας.

§ 28. *Οἱ ἐν τῷ ἄστει ἀποστέλλουσι πρέσβεις εἰς Λακεδ.
 ζητοῦντες ἐπικουρίας· ὁ δὲ Λύσανδρος κατορθοῖ νὰ δοθῶ-
 σιν αὐτοῖς 100 τάλαντα καὶ αὐτὸς μὲν ν' ἀποσταλῆ ὡς
 ἄρμοστής κατὰ γῆν, ὁ δὲ ἀδελφός του Λίβυς ὡς ναύαρχος.*

πεμπόντων... καὶ κελευόντων, μετχ. χρονκ. πῶς ἀναλύονται;—
 τῶν δ' ἐν τῷ καταλόγῳ, τῶν τρισχιλίων, οἵτινες εἶχον ἐνωθῆ μετὰ
 τῶν δέκα. Μεταξὺ τῶν ἀποσταλέντων πρέσβεων ἦτο καὶ εἰς ἐκ τῶν
 δέκα ὁ Φεῖδων, πρῆγν μέλος τῶν τριάκοντα.— ὡς ἀφροστηκός
 τοῦ δήμου = διότι δῆθεν εἶχον ἀποστατήσει οἱ δημοκρατικοί.—
 Λύσανδρος, ὅστις διὰ τοῦτο σπύδων ἐπανῆλθεν εἰς Σπάρτην ἐκ
 τῆς Λιδύης, ἔνθα τότε διέμενεν.—λογίζομαι=σκέπτομαι.—ἐπιπο-
 λιορκῆσαι, μετὰ προσωπ. ἀντικμ. τοὺς ἐν Πειραιεῖ=νὰ ἀναγκάσῃ
 διὰ πολιορκίας τοὺς ἐν Πειραιεῖ νὰ παραδοθῶσιν (πρβλ. § 2).—
 συνέπραξε, δηλ. τοῖς πρέσβεσιν.—ἐκατὸν τάλαντα, πρὸς στρατολο-
 γίαν μισθοφόρων· διότι ἡ Σπάρτη δὲν ἐπεθύμει νὰ ἀναλάβῃ ἐκστρα-
 τεῖαν κατὰ τῶν Ἀθηναίων.—δανεισθῆναι... ἐκπεμφθῆναι, δηλοῦσι
 σκοπὸν=ἵνα δοθῶσιν ὡς δάνειον... ἵνα ἀποσταλῆ.—ἄρμοστήν...
 ναυαρχοῦντα, κατηγορμ.=ὡς ἡγεμῶν τοῦ κατὰ ξηρὰν στρατοῦ...
 ὡς ναύαρχος.—ἐξελεθῶν, δηλ. ἐκ Σπάρτης· ἀποδοτέον καὶ τῷ ὁ
 ναύαρχος.—συνέλεγεν, διὰ τῶν 100 ταλάντων.—αὐτοῖς, τοῖς ἐν
 Πειραιεῖ.—ἐν ἀπορίᾳ ἦσαν = εὐρίσκοντο εἰς ἀμηχανίαν.—πάλιν
 αὐτῶν=πάλιν ἐκ μέρους τῶν· τὸ μὲν α' δηλοῖ τὴν ἐπανάληψιν τῆς
 ἐννοίας τοῦ ῥήματος, τὸ δὲ β' τὴν ἀντίθεσιν (ἢ ἀλλαγὴν) τοῦ ὑποκμ.

§ 29-30. *Ὁ βασιλεὺς Πανσανίας φθονήσας
 τῷ Λυσάνδρῳ ἐξάγει φρουρὰν καὶ στρατοπεδεύει ἐν τῷ
 Ἀλιπέδῳ πλησίον τοῦ Πειραιῶς.*

προχωροῦντων, δηλ. τῶν πραγμάτων=ἐν ᾧ τὰ πράγματα ἐπὴ-
 γαιναν καλά.—Πανσανίας, υἱὸς τοῦ Πλειστοάνακτος ἐκ τοῦ φιλει-
 ρηγικοῦ γένους τῶν Ἀγιαδῶν.—εἶ=διότι.—κατειργασμένος=ἐὰν
 κατορθώσῃ.—εὐδοκίμησοι=ἤθελεν ἀποκτήσει πολιτικὴν ἰσχύν.—
 τῶν ἐφόρων τρεῖς, δηλ. τὴν πλειονοψηφίαν· οἱ ἐφοροὶ ἐν Σπάρτῃ
 πόσοι ἦσαν;—φρουρὰν, Λακεδαιμόνιον στρατόν, ἐν ἀντιθέσει πρὸς

τοὺς μισθοφόρους, οὓς συνέλεξεν ὁ Λύσανδρος. — ὅτι οὐ νομίζοιεν εὐδοκεῖν ἂν=ὅτι νομίζοιεν οὐκ εὐδοκεῖν ἂν=ὅτι νομίζουσιν ὅτι δὲν ἤθελον φυλάττει τοὺς ὄρκους. — στρατεύομενοι = εἰ στρατεύοιντο. — παρὰ σπονδον=παρὰ τὰς σπονδάς, τὰς γενομένας μεταξύ Ἀθηναίων καὶ Λακεδ. κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν Ἀθηνῶν (2, § 19). — ταῦτα, ποῖα; — ὅτι = διότι. — οἰκείαν = ἰδικήν των. — ἐστρατοπεδεύσατο, ὁ Πausanίας διαβάς τὸν Ἰσθμὸν ἦλθεν εἰς Ἐλευσίνα καὶ ἐνωθεὶς μετὰ τοῦ Λυσάνδρου, ὅστις ἤδη ἠναγκάσθη νὰ ὑποταχθῆ εἰς τὸν βασιλέα, προεχώρησεν εἰς τὰς Ἀθήνας. — Ἀλίπεδον, ἡ παραλία πεδιάς ἢ κειμένη μετὰ τῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς (τὸ ὁμαλὸν § 19). — πρὸς τῷ Πειραιεῖ = πλησίον τοῦ Πειραιῶς. — τὸ εὐώνυμον, δηλ. ἔχων.

§ 31-32. *Ὁ Πausanίας πέμψας πρέσβεις πρὸς τοὺς ἐν Πειραιεῖ ἀξιῶ τὴν διάλυσιν αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ οὗτοι δὲν πείθονται, παρασκευάζεται πρὸς περιτειχισμόν τοῦ Πειραιῶς· ἀλλὰ περιπλακεὶς ἀκουσίως εἰς σύγκρουσιν καταδιώκει τοὺς προσβαλόντας αὐτὸν ἀντιπάλους πρὸς τὸ Πειραιεῖ θέατρον.*

ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν=εἰς τὰς οἰκίας των· διὰ τούτου ἐδήλου ὁ Πausanίας ὅτι δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ τοὺς βλάψῃ. — ἐπειθόντο, τίνες; — ὅσον ἀπὸ βοῆς ἔνεκα=κατὰ τὸ φαινόμενον μόνον. — ἐπεὶ δέ... ἀπῆλθεν = ἐπεὶ δὲ ἀπῆλθεν οὐδὲν πράξας (= χωρὶς οὐδὲν νὰ πράξῃ) ἀπὸ (= διὰ) τῆς προσβολῆς. — δύο μόρας, ὁ στρατὸς τῶν Λακεδ. ἀπετελεῖτο ἐξ ἑξ μωρῶν, ὧν ἑκάστη περιεῖχε 400-500 ἄνδρας· πρῶστατο δὲ ἑκάστης μόρας ὁ πολέμαρχος. — ἐπὶ τὸν Κωφὸν λιμένα, οὕτως ἐκαλεῖτο τὸ μυχαιάτατον μέρος τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς τὸ διὰ τοῦ περιβάλλου τῶν τειχῶν χωριζόμενον ἀπὸ τοῦ Ἐμπορίου (νῦν Λίμνη). — πῆ = ποῦ. — σκοπῶν = ἐξετάζων. — εὐαποτειχιστότατος εἶη=εὐκολώτατος ἢ δύνατο νὰ ἀποτειχισθῆ. — ἀπιόντος αὐτοῦ=ἐν ᾧ αὐτὸς ἀπήρχετο. — τινές, δηλ. τῶν ἐκ Πειραιῶς. — πράγματα παρέχω τινὶ = ἐνοχλῶ τινά. — ἑλᾶν = ἐλαύνειν = ὀρμᾶν. — ἐνέντας (τοῦ ῥ. ἐνίημι), δηλ. τοὺς ἵππους=ἀφ' οὗ ἀφήσωσι τοὺς χαλινούς τῶν ἵππων. — τὰ δέκα (δηλ. ἔτη) ἀφ' ἡβης = τὰ δέκα ἔτη ἀπὸ τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας, δηλ. οἱ ἔχοντες ἡλικίαν 20-30 ἐτῶν. — ἐγγύς = περίπου. — Πειραιεῖ = ἐν Πειραιεῖ· ἐπίρρ. τοπικὸν ὡς τὰ Ἐλευσίνοι, οἴκοι, Φαληροὶ κ.τ.λ. — πρὸς τό... θέατρον, ἔκειτο ἐπὶ τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τῆς Μουνιχίας (κατὰ τὸ πέρασ τῆς νῦν ὁδοῦ Ἀρεως).

§ 33-34. *Μάχη τῶν ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ τῶν Λακεδ., καθ' ἣν τὸ μὲν πρῶτον ὑποχωροῦσιν οἱ Λακεδ. καὶ τινες αὐτῶν φονεύονται, εἶτα δὲ ἀνασυνταχθέντες ἐπὶ λόφον τινὸς καὶ ἐνισχυθέντες μεγάλως ἀποκρούουσι τοὺς ἐκ τοῦ Πειραιῶς καὶ πολλοὺς αὐτῶν φονεύουσιν.*

ἐκεῖ, ποῦ;—ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι=κατὰ τύχην ἐξωπλίζοντο.— πελτασταί, ἢ λέξις δηλοῖ ἐνταῦθα, ὡς πολλάκις, πάντας τοὺς ἐλαφρῶς ὠπλισμένους (ἀκοντιστάς, πετροβόλους, τοξότας, σφενδονήτας). — τῶν ἐκ Πειραιῶς, νοητέα ἢ μετχ. γενομένων ἢ συλλεγόντων.— ἐκδραμόντες, ἐκ τοῦ θεάτρου, ἐν ᾧ ἔτυχον ἐξοπλιζόμενοι.— ἔβιλλον, δηλ. πέτρους· τὸ ἀσύνδετον παρέχει ζωηράν τὴν ἀπεικόνισιν τῶν συμβάντων.— πιεζόμενοι, μετχ. αἰτιολογ.— ἐπὶ πόδα=ὀπίσω χωρὶς νὰ στρέψωσι τὰ νῶτα, μὲ μέτωπον δηλ. πρὸς τοὺς ἐχθρούς.— οἱ δ°=οἱ δ' ἄλλοι, δηλ. οἱ ἐκ Πειραιῶς, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς οἱ Λακεδαιμόνιοι.— ἐν τούτῳ, δηλ. τῷ χρόνῳ=τότε, ἐν ᾧ δηλ. οἱ Λακεδ. ὑπεχώρουν.— ἐπέκειντο=ἐπετίθεντο.— ἐνταῦθα καί, ὁ καὶ ἀναφορικῶς πρὸς τὸ ἐπιτρῶσκοντο· ἢ ἔννοια: ὄχι μόνον ἐτραυματίσθησαν πολλοὶ τῶν Λακεδ., ἀλλὰ καὶ τινες ἐφονεύθησαν.— πολέμαρχος, ὁ διοικητὴς τῆς μόρας.— ἐν Κεραμειῳ, τόπῳ πρὸς τὸ ΒΔ τῶν Ἀθηνῶν (παρὰ τὴν νῦν ἁγίαν Τριάδα)· ἐχωρίζετο διὰ τῶν τειχῶν τῆς πόλεως εἰς δύο μέρη, εἰς ἔσω καὶ ἔξω Κεραμεικόν· ἐνταῦθα ἐννοεῖται ὁ ἔξω Κεραμεικός, ἐν ᾧ ἐθάπτοντο ὑπὸ τῆς πόλεως οἱ ἐν πολέμῳ ἀποθνήσκοντες.— οἱ ἄλλοι ὀπλιται, δηλ. ἐκεῖνοι, οἵτινες μετὰ τοῦ Θρασυβούλου ἐκ τῆς Φυλῆς εἶχον ἔλθει εἰς Πειραιᾶ.— πρὸ τῶν ἄλλων, ἵνα τούτους, κεκημηκότας, ἀντικαταστήσωσιν.— ἐπ' οὐκὼν=εἰς βάθος οὐκὼν ἀνδρῶν.— ὅσον=περίπου.— καὶ τοῖς ἄλλοις συμμάχοις=καὶ εἰς τοὺς ἄλλους, οἵτινες ἦσαν σύμμαχοι.— ἐπιχώρειν=προσιέναι.— τοὺς Ἀθηναίους, ἐνταῦθα=τοὺς ἐκ Πειραιῶς.— εἰς χεῖρας μὲν ἐδέξαντο=συνεπλάκησαν μὲν βραχυλογίᾳ ἀντὶ ἐδέξαντο, ὥστε εἰς χεῖρας ἵεναι.— οἱ μὲν...οἱ δέ, δηλ. τῶν ἐκ Πειραιῶς.— ἐξεώσθησαν, τοῦ ῥήμ. ἐξωθοῦμαι=ἀποκρούω.— Ἀλαί, παράλιος δήμος τῆς Ἀττικῆς ἀπέναντι τῆς Αἰξωνῆς (διὰ τοῦτο καὶ Αἰξωνίδες Ἀλαί)· τοποθετεῖται παρὰ τὰ κοινῶς καλούμενα Βοῦρλα, μεταξὺ τοῦ σταθμοῦ τοῦ σιδηροδρόμου Α. Π. καὶ Πειραιῶς-Πελοποννήσου.— ἐνέκλιναν=ὑπεχώρησαν.

§ 35-37. *Τῇ προτροπῇ τοῦ Πausανίου οἱ ἐκ Πειραιῶς, οἱ ἐξ ἄστεως καὶ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ ἀποστέλλουσι πρέσβεις εἰς Λακεδαίμονα πρὸς διαλλαγὴν.*

οὐδ' ὧς = οὐδὲ οὕτως (δηλ. ἂν καὶ οἱ στασιῶται ἐπολέμησαν πρὸς αὐτόν). — ἐδίδασκε... ἐφόρους = ἐδίδασκε τοὺς ἐν Πειραιεῖ πέμπειν πρὸς αὐτόν καὶ τοὺς παρόντας ἐφόρους πρέσβεις λέγοντας οἷα χρεή. — τοὺς παρόντας ἐφόρους, οἱ δύο ἔφοροι, οἵτινες πάντοτε παρηκολούθουν τὸν στρατεύοντα βασιλέα, οὐδεμίαν εἶχον αὐτοτελῆ ἐξουσίαν· ἐπέβλεπον ὅμως τὸν βασιλέα, καὶ συνεβούλευον τοῦτον. — δίοστη = διεχώριζε. — πρὸς σφᾶς = πρὸς ἑαυτοὺς, δηλ. πρὸς ἑαυτὸν καὶ τοὺς παρόντας ἐφόρους. — οὐδὲν δέονται = δὲν ἐπιθυμοῦσιν. — ἀλλὰ διαλυθέντες, νοητέον ἐκ τοῦ οὐδὲν δέονται τὸ βούλονται. — διαλυθέντες = ἀφ' οὗ διαλλαγῶσιν. — συνήκουεν, μετὰ τοῦ Πausανίου. — νομίζεται = νόμος ἐστίν. — κοινή = ἀπὸ κοινοῦ. — ἀμφοτέροι, αὐτοὶ καὶ οἱ περὶ τὸν Θρασύβουλον. — τῆς μετὰ Πausανίου (δηλ. οὔσης) γνώμης (γενν. κτητικῆ) ὄντες = ὄντες μὲ τὴν γνώμην τοῦ Πausανίου. — Λυσάνδρου, ὅστις ἠγνόει τοὺς τριάκοντα. — εἰς τὴν Λακεδ. ἔπεμπον, διότι ἄνευ τῆς γνώμης καὶ τῶν τριῶν ἄλλων ἐφόρων δὲν ἠδύναντο νὰ δεχθῶσι τὰς περὶ σπονδῶν προτάσεις. — τοὺς τ' ἐκ Πειραιῶς, δηλ. ἦκοντας ἢ ἀποσταλέντας. — ἔχοντας τὰς... σπονδάς = μὲ τοὺς ὅρους τῶν διὰ τοὺς Λακεδ. συνθηκῶν. — τοὺς... ἰδιώτας, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὸ οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ. — δὴ = ὧς ἦτο ἐπόμενον. — οἱ ἀπὸ τοῦ κοινοῦ, δηλ. οἱ δέκα, οἱ ἔχοντες τὴν διεύθυνσιν τῶν πραγμάτων ἐν Ἀθήναις καὶ οἱ περὶ αὐτοὺς 3.000. — λέγοντας, πρὸ τούτου νοητέα ἢ αἰτ. πρέσβεις = πρέσβεις, οἵτινες ἔλεγον. — χρῆσθαι (δηλ. τοῖς τείχεσι καὶ σφίσιν αὐτοῖς), δηλοῖ τὸν σκοπὸν· ἐξαρτ. ἐκ τοῦ παραδιδόασιν = παραδίδουσιν... ἵνα μεταχειρίζωνται. — ὅτι βούλονται = ὅπως θέλουσιν (δηλ. ἄνευ ὅρων). — ἀξιοῦν, ἐκ τούτου ἐξαρτ. τὸ τοὺς ἐν Πειραιεῖ παραδιδόναι = ὅτι ἔχουσι τὴν ἀξίωσιν νὰ παραδίδωσιν οἱ ἐν Πειραιεῖ.

§ 38. *Οἱ ἔφοροι καὶ οἱ ἔκκλητοι ἀποστέλλουσιν εἰς Ἀθήνας πεντεκαίδεκα ἄνδρας, οἵτινες μετὰ τοῦ Πausανίου διαλλάττουσι τοὺς ἐν ἄστει καὶ τοὺς ἐν Πειραιεῖ.*

οἱ ἔφοροι, οἱ τρεῖς μείναντες ἐν Σπάρτῃ. — οἱ ἔκκλητοι = ἡ ἐκκλησία. — ἐπέταξαν (δηλ. αὐτοῖς), τοῦ ἐπιτάττω = διατάττω. — διαλλάξαι... διήλλαξαν, δηλ. τοὺς ἐν Πειραιεῖ τοῖς ἐν ἄστει. — ἐφ' ᾧτε...

ἔχειν... ἀπιέναι=ἐπὶ τῷ ὄρω νὰ ἔχωσι... νὰ ἀπέρχηται.—ἐπὶ τὰ ἑαυτῶν=εἰς τὴν οἰκίαν καὶ τὰ κτήματά του.—τῶν ἀρξάντων=τῶν ἀρχόντων ὁ ἀόρ. ἐτέθη, διότι οὗτοι εἶχον ἐκδιωχθῆ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ὑπὸ τῶν δημοκρατικῶν.—εἰ δὲ φοβοῖντο, ἢ ἀπόδοσις δὲν εἶναι τὸ ἔδοξεν, ἀλλ' ἐμπεριέχεται εἰς τὸ ἀπαρμφ. κατοικεῖν.—τῶν ἔξ ἄστεως, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τινές.—αὐτοῖς, δηλ. τοῖς πεντεκαίδεκα καὶ τῷ Πασανίᾳ.—κατοικεῖν, νοητέον ὡς ὑποκμ. τὸ τούτους ἐκ τοῦ εἶ τινες.

§ 39-42. *Οἱ ἐκ τοῦ Πειραιῶς ἀνελθόντες εἰς τὴν ἀκρόπολιν θύουσι τῇ Ἀθηνᾷ· εἶτα δὲ συγκληθείσης ἐκκλησίας ἀγορεύει ὁ Θρασύβ. ὑποδεικνύων τοῖς μὲν ἔξ ἄστεως ὅτι δὲν πρέπει νὰ μεγαλοφρονῶσιν ἐπὶ δικαιοσύνη, οὔτε ἐπ' ἀνδρεία, οὔτε ἐπὶ τοῖς Λακεδ., τοῖς δ' ἑαυτοῦ ἑταίροις ὅτι ὀφείλουσιν οὔτοι νὰ εἶναι εὐορκοὶ καὶ ὄσιοι.*

διῆκε = διέλυσε (οὐχὶ ὄλον τὸν στρατόν, ἀλλὰ μόνον τοὺς συμμάχους· τοὺς Λακεδ. ὠδήγησεν αὐτὸς ὁ βασιλεὺς εἰς τὴν Σπάρτην). — ἀνελθόντες... εἰς τὴν ἀκρόπολιν, τῇ 12 Βοηδρομιῶνος (= 21 Σεπτεμβρίου) 403. Ἐκτοτε κατὰ ταύτην τὴν ἡμέραν ἐτέλουν ἑορτὴν καλουμένην χαριστήρια ἐλευθερίας.—τῇ Ἀθηνᾷ, τῇ Πολιάδι, ἣτις ἦτο προστάτρια τῆς πόλεως.—κατέβησαν, ἐκ τῆς ἀκροπόλεως εἰς τὴν Πνύκα, ἔνθα συνήθως συνήρχετο ἡ ἐκκλησία τῶν Ἀθηναίων.—οἱ στρατηγοί, ἐκτὸς τοῦ Θρασυδούλου ὁ Ἀρχίνος καὶ ὁ Ἄνυτος.—ἂν γνοίτε, δηλ. ὑμᾶς αὐτοὺς.—ὑμῖν μέγα φρονητέον ἐστὶ= δεῖ ὑμᾶς μέγα φρονεῖν.—ὥστε... ἐπιχειρεῖν = ὥστε ἐπιχειρεῖν (ὑμᾶς ὡς ὑποκμ.) ἄρχειν ἡμῶν.—πότερον, τὸ δεύτερον μέρος τῆς διπλῆς ἐρωτήσεως (ἢ ἀνδρεότεροι) ἐκφέρεται κατ' ἄλλην μορφήν: σκέψασθε, εἰ ἄρα ἐπ' ἀνδρεία ὑμῖν μέγα φρονητέον.—ὦν=ἂν καὶ εἶναι.—κερδέων=κερδῶν.—δικαιοσύνης... προσήκει = οὐδόλως μετέχετε δικαιοσύνης, δηλ. εἴσθε ἀδικώτατοι.—εἰ ἄρα=ἂν τυχόν.—κρίσις = μέσον πρὸς κρίσιν, κριτήριον.—ἢ ὡς = ἢ ὁ τρόπος, καθ' ὅν.—γνώμη=κατὰ τὴν φρόνησιν.—φαίτ' ἂν = δύνασθε νὰ εἴπητε.—ἔχοντες, μετχ. ἐνδοτ.=ἂν καὶ εἴχετε.—συμμάχους, κατηγορημ. = ὡς συμμάχους.—παρελύθητε = περιήχθητε εἰς παραλυσίαν.—ἀλλά... δὴ=ἀλλὰ βεβαίως.—πῶς, οἱ γε=πῶς οἴεσθε μέγα φρονητέον εἶναι ἐπὶ τούτοις, οἱ γε.—κλοιὸς=σιδηροὺν περιτραχήλιον, δεσμός.—παραδιδόασιν, οἱ ἄνθρωποι (πρὸς τιμωρίαν).—κἀκεῖνοι, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου καὶ αὐτοί, δηλ. οἱ Λακεδ.—τῷ ἡδικημένῳ

τούτω δῆμω=τούτω τῷ ἡδ. δῆμω. — μέντοι γε=ἀλλ' ὅμως. — ὧ ἄνδρες, ἤδη ἀποτείνεται πρὸς τοὺς φίλους του.—ὧν ὁμωμόκατε... οὐδὲν=οὐδὲν τούτων, ἃ ὁμωμόκατε.—πρὸς τοῖς ἄλλοις καλοῖς=ἐκτὸς τῶν ἄλλων ἀρετῶν (ἄς μέχρι τοῦδε ἐπεδείξατε), δηλ. τῆς δικαιοσύνης, τῆς ἀνδρείας καὶ τῆς σοφίας (= γνῶμη). — τοῖς ἀρχαίοις, δηλ. τοῖς πρὸ τῶν τριάκοντα. — ἀνέστησε = διέταξε νὰ σηκωθῶσιν οἱ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ (διότι ἐκάθηγτο) καὶ νὰ ἀπέλθωσιν· εἶτα ἀνέστησε = διέλυσεν.

§ 43. *Οἱ Ἀθηναῖοι μαθόντες ὅτι οἱ ἐν Ἐλευσίῃ στρατολογοῦσιν ἄνδρας στρατεύουσι πανδημεὶ κατ' αὐτῶν καὶ τοὺς μὲν στρατηγούς αὐτῶν φονεύουσι, τοὺς δ' ἄλλους πείθουσι νὰ συνδιαλλαγῶσιν.*

καταστησάμενοι = ἀφ' οὗ δι' ἑαυτοὺς ἐξέλεξαν. — ἐπολιτεύοντο = ἔζων ὡς πολῖται ἐλευθέρας πολιτείας. — ξένους = μισθοφόρους. — μισθοῦσθαι τοὺς Ἐλευσίῃ = ὅτι ἐμίσθουν οἱ ἐν Ἐλευσίῃ (ὄχι μόνον οἱ τριάκοντα, ἀλλὰ καὶ ὅσοι ἐκ τοῦ ἄστεως ἠκολούθησαν αὐτούς, εἴτε διότι δὲν ἐθεώρουν ἑαυτοὺς ἀσφαλεῖς ἐν Ἀθήναις, εἴτε διότι ἦσαν δυσηρεστημένοι ἐπὶ τῇ γενομένῃ συνθήκῃ). — πανδημεῖ = πανστρατιᾷ (οἱ τε ἐξ ἄστεως καὶ οἱ ἐκ Πειραιῶς). — τοὺς μὲν στρατηγούς, δηλ. τοὺς τριάκοντα. — εἰς λόγους = εἰς διαπραγματεύσεις. — τοῖς δὲ ἄλλοις, συνετάχθη πρὸς τὴν μετοχὴν εἰσπέμψαντες, ἀντὶ νὰ συνταχθῇ κατ' αἰτ. πρὸς τὸ ἔπεισαν. — ἀναγκαίους = συγγενεῖς. — ἔπεισαν, δηλ. αὐτούς. — ἧ μὴν = βεβαίως. — μὴ μνησικακήσειν (μι-μνή-σκω, κακός) = ὅτι δὲν θὰ μνησικακήσωσι, δηλ. ὅτι δὲν θὰ ἐνθυμῶνται τὰ γενόμενα ὑπ' αὐτῶν κακά. — ἔτι καὶ νῦν, κατὰ τὸ ἔτος 390, ὅτε ὁ Ξενοφῶν ἔγραφε τοῦτο τὸ μέρος τῶν Ἑλληνικῶν. — ὁμοῦ, τοπικῶς πάλιν ἠγνωμένοι, δηλ. ἐν Ἀθήναις. — ἐμμένει = μένει πιστός.

ΕΙΣ ΚΥΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΝ

Α'. Γένος Κύρου.

Ἡ παρὰ Πέρσαις ἀγωγή καὶ πολιτεία.

(I, 2, 1—15)

§ 1-2. Ὁ Κύρος, υἱὸς τοῦ Καμβύσου καὶ τῆς Μανδάνης, ἦτο κατὰ τὸ εἶδος μὲν κάλλιστος, κατὰ τὴν ψυχὴν δὲ φιλοφροσύνωτος καὶ φιλομαθέστατος καὶ φιλοτιμώτατος· εἶχε δὲ παιδευθῆ κατὰ τοὺς νόμους τῶν Περσῶν καὶ οὐχὶ κατὰ τοὺς νόμους τῶν πλείστων πόλεων.

πατρός... τοῦ γένους... μητρός, γενν. τῆς καταγωγῆς = ἐκ πατρός... ἐκ τοῦ γένους... ἐκ μητρός.—ὁ δὲ Καμβύσης, τὸ ἄρθρον ἐτέθη, διότι τὸ ὄνομα εἶναι ἤδη γνωστόν.—Περσέως, ὁ Περσεὺς ἦτο ἥρωε μυθικός, υἱὸς τοῦ Διὸς καὶ τῆς Δανάης· οὗτος ἐλθὼν εἰς Αἰθιοπία, ἧς ἐβασίλευεν ὁ Κίρφεύς, ἔλαβε γυναῖκα τὴν τούτου θυγατέρα Ἀνδρομέδαν· ἐκ ταύτης ἐγέννησεν υἱὸν τὸν Πέρσην, ἐξ οὗ κατήγοντο οἱ βασιλεῖς τῶν Περσῶν.—κλήζονται=ὀνομάζονται· τὸ β. τοῦτο ἀχρηστον ἐν τῷ Ἀττικῷ πεζῷ λόγῳ.—ὁμολογεῖται=βεβαιοῦται ὑπὸ πάντων.—φῦναι=ἔτι ἐκ φύσεως ὑπῆρξεν· ἀόρ. τοῦ φύομαι.—ἄδεται=ἀναφέρεται εἰς τὰ ἄσματα τῶν βαρβάρων.—εἶδος =κατὰ τὴν μορφήν.—κάλλιστος = ὠραιότατος.—ψυχὴν, αἰτ. τοῦ κατὰ τι.—ὥστε... ἀνατλήναι (ἀόρ. τοῦ ἀχρήστου παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς πεζολόγοις ἀνατλήω)=ὥστε νὰ ὑποφέρῃ.—πόνον = κόπον.—τοῦ ἐπαινεῖσθαι ἔνεκα=ἔνα ἐπαινῆται.—φύσιν=φυσικὰ προτερήματα.—ἔχων διαμνημονεύεται=ἀναφέρεται ὅτι εἶχεν.—γὰρ μὴν=δέ.—ἐν... νόμοις=διὰ τῶν νόμων.—τοῦ κοινοῦ... ἐπιμελόμενοι=νὰ φροντίζωσι περὶ τοῦ κοινοῦ ἀγαθοῦ· κοινὸν δὲ ἀγαθὸν καλεῖ τὴν ἀνατροφὴν τῶν παιδῶν.—οὐκ ἐνθεν περ=ὄχι ἀπ' ἐκεῖ, ἔθεν.—ἐν ταῖς πλείσταις πόλεσι, ἐξαιρουμένων τῶν πόλεων τῶν Λακεδ. καὶ τῶν Κρητῶν, ἐν αἷς ἡ ἀγωγή τῶν παιδῶν ἐγένετο ὅπως καὶ παρὰ Πέρσαις.—ἄρχονται, δηλ. ἐπιμελόμενοι.—γὰρ, διασαφητικός.—ἀφεῖσαι=ἄφ' οὗ ἀφήσωσι.—διάγειν, δηλ. τὸν βίον=νὰ ζῶσιν.—μὴ... παριέναι=νὰ μὴ εἰσέρχωνται.—παίω = κτυπῶ.—ὄν μὴ δίκαιον, δηλ. παίειν.—τούτων, γενν. διαιρετ. τοῦ τί.—ζημίαν = τιμωρίαν.—αὐτοῖς, κατὰ πληθ., διότι ἡ τίς, εἰς ἣν ἀναφέρεται, εἶναι περιληπτική.—ἐπέθεσαν, γνωμικὸς ἀόρ.=συνήθως ἐπιβάλλουσι.

§ 3-14. Τρόπος, καθ' ὃν ἐπιμέλονται τῶν πολιτῶν οἱ Περσικοὶ νόμοι.

§ 3-4. Ὑπάρχει παρὰ Πέρσαις περὶ τὰ ἀρχεῖα ἀγορὰ διηρημένη εἰς 4 μέρη· τούτων ἐν μὲν εἶναι προωρισμένον διὰ τοὺς παῖδας, ἐν δὲ διὰ τοὺς ἐφήβους, ἄλλο διὰ τοὺς τελείους ἄνδρας καὶ ἄλλο διὰ τοὺς ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονότας.

προλαβόντες, μετχ. τροπ.=ἐκ τῶν προτέρων.—ὅπως τὴν ἀρχὴν μὴ τοιοῦτοι ἔσονται=πῶς ὅλως διόλου νὰ μὴ εἶναι τοιοῦτοι.—οἰοί... ἐφίεσθαι=ᾧστε νὰ ἐπιθυμῶσι πονηρόν τι ἢ ἀσχρόν ἔργον.—ὧδε=ὡς ἐξῆς.—ἔστιν=ὕπαρχει· ἀσύνδετον ὡς διασαφoῦν τὸ ᾧδε.—ἐλευθέρᾳ, κατηγορμ.· ἐκαλεῖτο οὕτω, διότι ἦτο ὠρισμένη διὰ τοὺς ἐλευθέρους εὐγενεῖς Πέρσας.—βασιλεία, δηλ. δώματα=ἀνάκτορα.—ἀρχεῖα=δημόσια οἰκήματα.—ἐντεῦθεν, πόθεν;—ὦνια=ὀφώνια.—οἱ ἀγοραῖοι=οἱ ἄνθρωποι τῆς ἀγορᾶς, δηλ. οἱ ἀγοράζοντες καὶ πωλοῦντες.—ἀπειροκαλῖαι=ἀσχημῖαι.—ἀπελήλυνται, παρχμ. τοῦ ἀπελαύνομαι=ἀπομακρύνομαι.—τύρβη=θόρυδος.—τῆ... εὐκοσμία=μὲ τὴν εὐκοσμίαν τῶν καλῶς ἀνατεθραμμένων.—τέτταρα μέρη=εἰς τέσσαρα μέρη.—παισί, δοτκ. χαριστική· παῖδας δὲ καλεῖ τοὺς μέχρι τοῦ 17 ἔτους ἀπὸ τῆς γεννήσεως.—ἐφήβοις=διὰ τοὺς ἐφήβους· ἐφήβους δὲ καλεῖ τοὺς ἀπὸ τοῦ 17-28 ἔτους.—τελείοις ἀνδράσι=διὰ τοὺς τελείους ἄνδρας· τελείους ἄνδρας καλεῖ τοὺς ἀπὸ 28-53 ἔτους.—τοῖς ὑπὲρ τὰ στρατεύσιμα ἔτη γεγονόσι=διὰ τοὺς ἔχοντας ὑπερβῆ τὰ στρατεύσιμα ἔτη· στρατεύσιμα δ' ἔτη ἦσαν παρὰ τοῖς Πέρσαις τὰ ἀπὸ τοῦ 28-53 ἔτους.—νόμῳ=ἕνεκα νόμου.—εἰς τὰς ἑαυτῶν χώρας=εἰς τὰς θέσεις των.—εἰς... πάρεισι, ἐπειδὴ ἐν τῷ πάρεισιν ἐνυπάρχει ἡ ἔννοια τοῦ ἔρχεσθαι.—ἠνίκ' ἂν ἐκάστω προχωρῆ=ὅταν εἰς ἕκαστον εἶναι εὐκόλον (νὰ παρευρίσκηται).—καὶ κοιμῶνται, οὐ μόνον πάρεισιν ἄμα τῇ ἡμέρᾳ, ἀλλὰ καὶ κοιμῶνται.—σὺν τοῖς γυμνητικοῖς ὄπλοις=μὲ τὰ ὄπλα, τὰ ὅποια ἔφερον οἱ γυμνῆται (=οἱ ἐλαφρῶς ὄπλισμένοι στρατιῶται), δηλ. τόξα, κοπίδα ἢ σάγαριν, γέρρον καὶ παλτὰ δύο (πρβλ. § 9).

§ 5. Ὁρισμένοι δ' ἀρχοντες ἐπιτηροῦσιν ἕκαστον τῶν μερῶν τούτων.

ἐφ' ἐκάστω=ἐπὶ ἐκάστου.—δώδεκα Περσῶν φυλαὶ διήρηνται, ἐτέθη γενκ. τοῦ διηρημένου ὄλου ἀντὶ τοῦ Πέρσαις διήρηνται δώδεκα φυλάς.—ἐπὶ μὲν τοῖς παισὶ=εἰς τὴν ἐπίδλεψιν μὲν τῶν παιδῶν.—οἱ ἂν δοκῶσιν=οἵτινες ἤθελον φανῆ.—ἀποδεικνύναι, ἐνν. ὁ δυνητικός ἂν=ὅτι δύνανται νὰ καθιστῶσιν.—ἐπὶ δὲ τοῖς ἐφήβοις, ἐνν. ἠρημένοι εἰσὶ.—παρέχειν, νοητέον τὸ ἂν=ὅτι δύνανται νὰ καθιστῶσιν.—ἐπὶ δὲ τοῖς τελείοις ἀνδράσι, ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως;—παρέχειν (ἂν) αὐτοὺς ποιοῦντας=ὅτι δύνανται

νά ἀποδεικνύωσιν ὅτι αὐτοὶ πράττουσι.—τῆς μεγίστης = τῆς ἀνωτάτης.—προστίται=ἐπιτηρηταί.—προστατεύουσιν=ἐπιτηροῦσιν.—ὅπως... ἀποτελῶσι=ἵνα ἐκτελῶσιν.—μᾶλλον δῆλον = φανερώτερον.—ἧ = τίνι τρόπῳ.—ἐπιμέλονται, οἱ Περσικοὶ νόμοι.—ὡς ἄν... οἱ πολῖται=πῶς νὰ εἶναι οἱ πολῖται ἄριστοι.

§ 6-8. Διδασκαλία τῶν παιδῶν.

§ 6-7. Οἱ μὲν παῖδες μανθάνουσι δικαιοσύνην, οἱ δ' ἄρχοντες δικάζουσι αὐτοὺς διὰ τὰ γινόμενα ἐγκλήματα.

διδασκαλεῖα=σχολεῖα.—διάγουσι μανθάνοντες=διαρκῶς μανθάνουσιν.—ἐπὶ τοῦτο=διὰ τοῦτο, δηλ. τὸ μανθάνειν δικαιοσύνην.—ὡσπερ παρ' ἡμῖν, ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως;—ὅτι... μαθησόμενοι, δηλ. ἔρχονται.—διατελοῦσι... δικάζοντες αὐτοῖς = διαρκῶς δικάζουσιν αὐτούς.—τὸ πλείστον τῆς ἡμέρας, δηλ. μέρος.—ἐγκλήματα = κατηγορίαι.—κλοπῆς καὶ ἀρπαγῆς καὶ βίας καὶ ἀπάτης καὶ κακολογίας, γενν. τῆς αἰτίας.—καὶ ἄλλων οἶων διη εἰκός (δηλ. ἐστὶν ἐγκλήματα γίνεσθαι)=καὶ δι' ἄλλα ἀδικήματα, διὰ τὰ ὅποια βεβαίως κατηγορίαι ἐπόμενον εἶναι νὰ γίνονται.—οὓς... ἀδικοῦντας=θσοὺς δὲ ἤθελον ἐννοήσῃ, ὅτι πράττουσιν ἀδικημά τι ἐκ τούτων.—ὄν... εὐρίσκωσι=ἔντινα ἤθελον εὖρει ὅτι ἀδίκως κατηγορεῖ.—καὶ ἐγκλήματος... ἀχαριστίας = καὶ ἕνεκα κατηγορίας δι' ἀχαριστίαν.—δικάζονται δ' ἧμισα = σπανιότατα δ' ἔρχονται εἰς τὸ δικαστήριον.—ἰσχυρῶς=αὐστηρῶς.—οἴονται... ἄν... ἀμελῶς ἔχειν=νομίζουσιν ὅτι δύνανται νὰ εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀμελεῖς.—ἔπεσθαι δέ, ὁ δὲ=γὰρ = δηλα δῆ.—καὶ γὰρ = καὶ τῷ ὄντι.—αὕτη, τίς;—ἡγεμῶν = δδηγός.

§ 8. Διδάσκουσι τοὺς παῖδας καὶ σωφροσύνην καὶ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσι καὶ ἐγκράτειαν γαστροῦ καὶ ποιοῦν πρὸς δὲ τούτοις τὸ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν.

μέγα δὲ συμβάλλεται = μεγάλην δὲ συμβολὴν συμβάλλεται = μεγάλως δὲ συντελεῖ.—ὅτι καὶ τοὺς πρεσβυτέρους ὁρῶσι, ὑποκμ. τοῦ συμβάλλεται.—ἀγὰ πάσαν ἡμέραν = καθ' ἐκάστην ἡμέραν.—διάγοντας = ὅτι διάγουσι.—καὶ εἰς τοῦτο, δηλ. τὸ πείθεσθαι τοῖς ἄρχουσιν.—ἰσχυρῶς, συναπτεόν τῷ πειδομένους = ὅτι παρὰ πολὺ πειθονται· ἢ ἐν τέλει θέσις τοῦ ἐπιρρημ. παρέχει ἔμφασιν εἰς αὐτό.—γαστροῦ = τροφῆς.—καὶ εἰς τοῦτο, ποῖον;—οὐ πρόσθεν ἀπίοντας = ὅτι δὲν ἀπέρχονται πρότερον (ἐκ τῆς ἀγορᾶς).—πρὶν ἂν ἀφῶσι, δηλ. αὐτούς.—παρὰ μητρὶ, ἢ παρὰ = πλησίον.—αιτούμαι = τρώγω.—φέρονται = φέρουσι μεθ' ἑαυτῶν.—σίτον μὲν, ὄφον δὲ, κατηγορούμενα = ὡς τροφήν μὲν, ὡς προσφάγιον δέ.—πιεῖν, τὸ ἀπαρμφ. δηλοῖ σκοπὸν = ἵνα πίωσιν.—κώθων,

ποτήριον μίαν λαβὴν ἔχον. — ὡς... ἀρύσασθαι = ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ἀντλήσωσιν τοῦ ῥήμ. ἀρύτομαι. — ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ, τοῦ παρὰ τὴν Περσέπολιν βέροντος Ἀράξου. — ἕξ ἢ ἑπτακαίδεκα = ἑκακίδεκα ἢ ἑπτακαίδεκα. — ἀπὸ γενεᾶς = ἀπὸ τῆς γεννήσεως. — ἐκ τούτου = μετὰ ταῦτα. — εἰς τοὺς ἐφήβους ἐξέρχονται = ἐξέρχονται ἐκ τῶν παίδων καὶ εἰσέρχονται εἰς τοὺς ἐφήβους.

§ 9-12. Τρόπος, καθ' ὃν διάγουσιν οἱ ἔφηβοι.

§ 9-10. Οἱ ἔφηβοι κοιμῶνται περὶ τὰ ἀρχαία καὶ φυλακῆς ἕνεκα τῆς πόλεως καὶ σωφροσύνης· παροῦσι δὲ καὶ τὴν ἡμέραν ἑαυτοὺς τοῖς ἄρχοις πρὸς δημοσίαν ἕπηρεσίαν· ὅταν δ' ἐξέρχεται ὁ βασιλεὺς ἐπὶ θήραν, ἐξάγει τοὺς ἡμίσεις τῶν ἐφήβων πρὸς ἀσκήσιν αὐτῶν εἰς τὴν θήραν.

δέκα ἔτη = ἐπὶ δέκα ἔτη. — ἀφ' οὗ = ἀφ' ὅτου. — ἐκ παίδων = ἐκ τῆς τάξεως τῶν παίδων. — προειρήκαμεν = ἔχομεν προεῖπει. — καὶ φυλακῆς... καὶ σωφροσύνης = καὶ ἵνα φυλάττωσι τὴν πόλιν καὶ ἵνα διάγῃσι σωφρόνως. — μάλιστα, δηλ. τῶν ἄλλων ἡλικιῶν. — δεῖσθαι = δεῖ ἔχει ἀνάγκην· τὸ ἀπαρμφ. πόθεν ἔξαρτ.; — τὴν ἡμέραν = κατὰ τὴν ἡμέραν. — χρῆσθαι, δηλ. αὐτοῖς = νὰ μεταχειρίζονται αὐτοὺς. — ἦν τι δέονται, δηλ. χρῆσθαι αὐτοῖς = ἐὰν κατὰ τι ἔχῃσιν ἀνάγκην νὰ μεταχειρίζονται αὐτοὺς. — δέη, δηλ. μένειν. — τὴν ἡμίσειαν τῆς φυλακῆς = τὸ ἥμισυ τῆς φυλακῆς (= φρουρᾶς)· ἐνίοτε ὁ ἐπιθετικὸς προσδιορισμὸς ἀφομοιοῦται πρὸς τὸ γένος τοῦ οὐσιαστικοῦ (= πολλὴν τῆς χώρας — τοῦ σίτου τὸν ἡμίσιον). Περὶ δὲ τοῦ ἄλλου ἡμίσεος τοῦ μένοντος ἐν τοῖς ἀρχαίοις λόγον ποιεῖται ὁ Ξενοφῶν ἐν § 12· «αἱ δ' αὖ μένουσαι...». — τοῦτο, δηλ. τὸ ἐξιέναι ἐπὶ θήραν. — τόξα... κοπίδα... γέρρον καὶ παλτὰ δύο, ταῦτα εἶναι τὰ γυμνητικὰ ὅπλα. — φαρέτραν, κοπίδα, σάγαριν, γέρρον, τίθεται ὁ ἐνικὸς ἀριθμὸς, ἂν καὶ ὁ λόγος εἶναι περὶ περισσοτέρων, διότι ἀναφέρεται εἰς ἕνα ἕκαστον τῶν ἐφήβων. — φαρέτρα = θήκη βελῶν. — κολοῶς = θήκη ξίφους. — κοπίς = μάχαιρα. — σάγαρις = πέλεκυς. — γέρρον, ἐλαφρὰ ἀσπίς τετράγωνος τῶν Περσῶν καὶ Θρακῶν, διάφορος τῆς μεγάλης φοειδοῦς ἀσπίδος τῶν Ἑλλήνων. — τῷ δ'... ἐκ χειρὸς χρῆσθαι = τὸ δὲ ἄλλο νὰ μεταχειρίζονται ἐκ τοῦ πλησίον. — διὰ τοῦτο, προεξαγγέλλει τὸ ἐπόμενον ὅτι. — τῶν ἄλλων... θηρῶσιν, κατὰ πρόληψιν ἀντί: ἐπιμέλεται ὅπως ἂν οἱ ἄλλοι θηρῶσιν. — ὅτι ἀληθεστάτη... πρὸς τὸν πόλεμον = διότι αὕτη ἢ ἀσκήσις (τοῦ θηρᾶν) φαίνεται εἰς αὐτοὺς δεῖ εἶναι ἀληθεστάτη (ἀσκήσις) τῶν πολεμικῶν. — ἐθίζει... γυμνάζει, δηλ. ἢ μελέτη. — ἀνάγκη, δηλ. ἐστίν. — ὅπου ἂν παραπίπτῃ = ὅπου ἤθελε φανῆ ἔμπρός των. — θήγεσθαι = γίνεσθαι θαρραλεωτέρων. — ἀκίμων = γενναίων. — παίειν = κτυπᾶν. — τὸ ὁμῶς γιγνόμενον (δηλ. θηρίον) = τὸ ἐρχόμενον εἰς συμπλοκὴν. — οὐ ὀράδιον, ἐγνωεῖτ. τὸ ἐστὶ. — ἄπειτος = ἐλλείπει. — τῶν... παρόντων, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ τί = τί ἐκ τῶν συμβαινόντων.

§ 11. *Οἱ ἔφηβοι θηρώντες εἶναι ἐγκρατεῖς φαγητοῦ καὶ ποτοῦ.*

ἄριστον, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς τὸ γεῦμα τῆς μεσημβρίας ἀκρά-
τισμα ἦτο τὸ πρωινόν, δεῖπνον δὲ τὸ ἑσπερινόν φαγητόν.—ὡς τὸ
εἰκός, ἀντὶ τοῦ συνηθεστέρου ὡς εἰκός, δηλ. ἐστίν = καθὼς εἶναι
ἐπόμενον.—τάλλα, δηλ. κατὰ τὴν ποιότητα.—θηρώντες = ἐν ὄσφ
κυνηγοῦσιν.—ἐπικαταμείναι = νὰ μείνωσι περισσότερον χρόνον.—
ἄλλως = δι' ἄλλον λόγον.—διατρῖψαι = νὰ χρονοτριβήσωσιν.—τὸ
ἄριστον τοῦτο=τὴν τροφήν ταύτην τοῦ γεύματος.—δειπνήσαντες
= ἀφ' οὗ φάγωσιν ἐν τῷ δείπνῳ.—τούτω τῷ, παρὰ τοῖς Ἀττικοῖς
συνήθως τίθεται τὸ ἄρσεν. ἄρθρον καὶ προσδιορισμός κατ' ἄρσεν.
γένος εἰς τὸν Δυϊκὸν ἀριθμὸν τῶν θηλυκῶν.—λογίζονται = λογα-
ριάζουσιν.—ὅτι = διότι.—σίτον = τροφήν.—τοῦ ἐθίξασθαι ἔνεκα
= διὰ νὰ συνηθίζωσιν.—ὄψον, κατηγοραμ. = ὡς προσφάγιον.—οἱ
τιλικούτοι = οἱ ἔχοντες ταύτην τὴν ἡλικίαν (δηλ. οἱ ἔφηβοι).—εἰ
δὲ μή, ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως;—τὸ κάρδαμον, ἐνταῦθα
μετὰ τοῦ ἄρθρου, διότι ἀνωτέρω προειρηνημένεῦθη (§ 8).—ἀηδῶς
= χωρὶς ὄρεξιν.—ἐπὶ τῷ σίτῳ = ἐκτός τοῦ ἄρτου.—πίνειν ἀηδῶς =
ὅτι πίνουσι χωρὶς εὐχαρίστησιν.—ἀναμνησθήτω, τοῦ ἀναμνη-
σκομαι = ἐνθυμοῦμαι.—πῶς, ἀνήκει εἰς βληγὴν τὴν φράσιν ἡδύ...
φαγεῖν, καὶ οὐχὶ μόνον εἰς τὸ ἡδύ, ὅτε θὰ ἦτο ὡς.—μᾶλα = κριθι-
νος ἄρτος.—ἄρτος = ἄρτος ἐκ σίτου.—φαγεῖν... πιεῖν, τὰ ἀπαρμφ.
ἀντὶ οὐσιαστ. = φαγητόν... ποτόν.—ἡδύ = εὐχάριστον.

§ 12. *Οἱ ἐν τοῖς ἀρχαίοις μένοντες ἔφηβοι ἀσκοῦνται καὶ εἰς ἐκεῖνα, ἃ παῖδες
ὄντες ἔμαθον, καὶ εἰς τὸ τοξεύειν καὶ ἀκοντίζειν, καὶ εἰς ταῦτα διαγωνί-
ζονται μεταχειρίζονται δ' αἱ ἀρχαὶ τοὺς ἐφήβους τοῦτους καὶ εἰς ἔργα
ἀπαιτοῦντα τόχος καὶ ἰσχύν.*

αἱ δ' αὖ μένουσαι φυλαί = οἱ δ' αὖ (= πάλιν) ἔφηβοι τῶν μενου-
σῶν φυλῶν.—διατρίβουσιν, ἐνν. τὸν χρόνον = διέρχονται τὸν και-
ρόν των.—διαγωνιζόμενοι, ἀναφέρεται εἰς τὸ φυλαὶ κατὰ τὸ σχῆμα
κατὰ σύνεσιν.—διαγωνιζόμενοι διατελοῦσι = διαρκῶς διαγωνίζον-
ται.—ταῦτα = τοῦτους τοὺς ἀγῶνας.—καὶ δημόσιοι, οὐ μόνον κατ'
ἰδίαν ἀγῶνες.—τούτων, δηλ. τῶν τε ἄλλων καὶ τοῦ τοξεύειν καὶ
τοῦ ἀκοντίζειν.—ἄθλον = βραβεῖον, ἐν ᾧ ἄθλος = ἀγών.—ἐν ἧ...
αὐτῶν, ἢ σύνταξις μετεβλήθη, διότι ἡ εἰς τὴν ἀναφορικὴν ἀντων.
ἀναφερομένη λέξις ταύτης ἀντικατεστάθη διὰ τῆς λέξεως αὐτῶν,
ἕνα σαφῶς δηλωθῆ, ὅτι ὁ ἔπαινος δὲν ἀποδίδεται εἰς τὸν ἡγεμόνα
τῆς φυλῆς ὡς τοιοῦτον, ἀλλ' ὡς ἡγεμόνα τῶν χρηστοτάτων πολιτῶν
(αὐτῶν, δηλ. τῶν δαημονεστάτων κλπ.).—δαημονεστατοὶ, λέξις
ποιητικῆ = ἐμπειρότατοι.—ἀνδρικώτατοι = γενναϊότατοι.—εὐπιστό-
τατοι = εὐπειθέστατοι.—ἐπαινοῦσι, ἔχει τὸ αὐτὸ ἀντικμ., ὅπερ καὶ
τὸ τιμῶσι (ποῖον);—αὐτῶν, δηλ. τῶν δαημονεστάτων, ἀνδρικωτά-

των και εὐπιστοτάτων.—ὄντας = ὅτε ἦσαν.—ἦν τι...δεήση=ἐάν παρουσιασθῇ ἀνάγκη τις.—ἐρευνῶ = ἀναζητῶ.—ὑποδρομαεῖν, ἀόρ. β' τοῦ ὑποτρέχω = καταδιώκω.—δραῖσαι, τοῦ δρω = πράττω.—ὅσα...ἔργα ἐστίν=ὅσα χρειάζονται και ἰσχύον και ταχύτητα.—τὰ δέκα ἔτη, τὰ προμνημονευθέντα ἐν § 9 δι' αὐτὸ και τὸ ἄρθρον.—διατελῶ=ἐντελῶς τελειώνω.—ἐξέρχονται...ἀνδρας=ἐξέρχονται ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐφήθων και εἰσέρχονται εἰς τοὺς τελείους ἀνδρας.

§ 13. Τρόπος, καθ' ὃν διάγουσιν οἱ τέλειοι ἄνδρες: οἱ τέλειοι ἄνδρες παρέχουσιν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς ἄρχοντας, ἵνα μεταχειρισθῶσιν αὐτοὺς ὑπὲρ τοῦ κοινοῦ εἰς ἔργα ἀπαιτοῦντα φρόνησιν και δύναμιν· ἐν περιπτώσει δὲ στρατείας ἐκστρατεύουσιν οὗτοι ἔχοντες τὰ ἀγχέμαχα ὄπλα.

ἀφ' οὗ...χρόνου = ἀπὸ τοῦ χρόνου δέ, ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἤθελον ἐξέλθει (ἐκ τῆς τάξεως τῶν ἐφήθων).—πέντε και εἴκοσιν ἔτη, δηλ. τὰ στρατεύσιμα ἔτη (§ 4).—πρῶτον μὲν, ἢ ἀπόδοσις ἦν δέ.—ὅσα φρονούντων τε (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἐφήβους) ἤδη ἔργα ἐστὶ και ἔτι δυναμένων (ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς γεραιτέρους) = εἰς ὅσα ἔργα εἶναι ἀνδρῶν ἐχόντων και φρόνησιν πλέον και δύναμιν ἀκόμη.—ποι, ἀποδοτέον τῷ στρατεύεσθαι.—ἀγχέμαχα ὄπλα, λέγονται ἐκεῖνα, διὰ τῶν ὁποίων ἐμάχοντο ἐκ τοῦ πλησίον.—θώραξ, οὗτος ἐχρησίμευεν ὅπως προφυλάσσει τὸ ἀπὸ τοῦ λαίμοῦ μέχρι τῶν σκελῶν μέρος τοῦ σώματος.—περὶ τοῖς στέρνοις = εἰς τὸ στήθος.—οἶόν περ = καθώς.—γράφονται = ἐν γραφῇ δεικνύονται· γραφὴν δὲ ἐννοεῖ τὴν εἰκόνα τῆς ἐν Μαραθῶν μάχης, ἣτις ἦτο ἐν τῇ Ποικίλῃ Στοᾷ.—ἔχοντες, ἔξαρτ. ἐκ τοῦ γράφονται.—μάχαιραν = μικρὸν ξίφος.—εἶεν ἂν γεγονότες = θά ἦσαν.—πλέον τι...ἢ τὰ πενήκοντα ἔτη = περισσότερο κατά τι τῶν 50 ἐτῶν.—τηνικαῦτα = τότε.—ἐξέρχονται εἰς...καλουμένους = ἐξέρχονται ἐκ τῆς τάξεως τῶν τελείων ἀνδρῶν και εἰσέρχονται εἰς τὴν τάξιν ἐκείνων, ὁρτινες και εἶναι και ὀνομάζονται γεραιτέροι.

§ 14. Καθήκοντα γεραιτέρων: οἱ γεραιτέροι οἴκοι μένοντες δικάσουσι τὰ τε κοινὰ και τὰ ἴδια πάντα· ἔτι δὲ και θανάτου κρίνουσι και τὰς ἀρχὰς πάσας αἰροῦνται.

τῆς ἑαυτῶν, δηλ. χώρας.—τὰ τε κοινὰ και τὰ ἴδια = και τὰς δημοσίας και τὰς ἰδιωτικὰς δίκας.—και...δέ = και προσέτι.—θανάτου κρίνουσι = περὶ θανάτου κρίνουσιν.—ἐν ἐφήβοις = μεταξύ τῶν ἐφήθων.—ἦν...ἐλλίπη τι = ἐάν...δὲν ἐκπληρώσει τι.—φαίνω = καταγγέλλω.—ἕκαστοι, ἕκαστος τῶν φυλάρχων, εἰς ὃν ἀνήκει ὁ μὴ ἐκτελέσας τι τῶν νομίμων.—και τῶν ἄλλων, τίνων;—ὁ βουλόμενος = ὅστις δήποτε θέλει.—ἐκκρίνω = ἀποχωρίζω.—ἄτιμος = ὁ ἐστερημένος τῶν πολιτικῶν δικαιωμάτων.—διατελεῖ, ἐνν. ἢ μετχ. ὦν = διαρκῶς εἶναι.

§ 15. Διὰ βραχυτάτων δήλωσις τῆς Περσῶν πολιτείας: πᾶσι τοῖς Πέρσαις ἐπιτρέπεται νὰ πέμπωσι τοὺς ἐναντιῶν παῖδας εἰς τὰ διδασκαλεῖα· καὶ οἱ μὲν παῖδες παιδευθέντες παρὰ τοῖς δημοσίοις διδασκάλοις δύνανται νὰ νεανισκεύωνται ἐν τοῖς ἐφήβοις· οἱ δ' ἐφηβοὶ ποιήσαντες τὰ νόμιμα δύνανται νὰ συγκαταλέγωνται εἰς τοὺς τελείους ἄνδρας, καὶ οὗτοι τέλος ἀνεπίληπτοι δειχθέντες δύνανται νὰ γίνωσι γεραῖτεροι.

μικρὸν=ἐπ' ὀλίγον.—ἐπάνειμι=θά ἐπανάελθω (ἐκ τῶν γερόντων πάλιν εἰς τὴν τάξιν τῶν παιδῶν).—ἐν βραχυτάτῳ=συντομώτατα.—διὰ τὰ προειρημένα=ἕνεκα ἐκείνων, τὰ ὅποια ἔχουσι προλεχθῆ (ὑπ' ἐμοῦ).—γάρ=δῆλα δῆ.—δῶδεκα μυριάδας, ὁ ἀριθμὸς οὗτος τῶν ἑκατὸν εἴκοσι χιλ. δὲν περιλαμβάνει φυσικῶς ἄλλους τοὺς Πέρσας, ἀλλὰ μόνον τοὺς ἐν ἡλικίᾳ.—ἀπελήλαται, τοῦ ἀπελαύνομαι=ἀποκλήρομαι.—ἔξεστιν=ἐπιτρέπεται.—ἀργοῦντας=ἄνευ ἐργασίας, χωρὶς οἱ παῖδες νὰ ἐργάζωνται.—νεανισκεύεσθαι=διέρχεσθαι τὰ ἔτη τῆς νεότητος.—τοῖς δὲ μὴ διαπαιδευθεῖσιν οὕτως=εἰς ἐκείνους δέ, οἱ ὅποιοι δὲν ἀνετράφησαν μέχρι τέλους τοιοῦτω τρόπῳ.—οὐκ ἔξεστί, δηλ. νεανισκεύεσθαι ἐν τοῖς ἐφήβοις.—συναλλῆεσθαι=συγκαταλέγεσθαι.—ἂν μὴ διαγέωνται, ἐν. ἡ μετχ. ὄντες=διαρκῶς δὲν ἤθελον εἶσθαι.—ἀνεπίληπτοι=ἄμεμπτοι.—αὕτη, ἐνν. τὸ ἐστί.—χρῶμενοι, μετχ. ὑποθετκ.=ἐὰν μεταχειρίζωνται.—οἶονται βέλτιστοι ἂν εἶναι=νομίζουσιν ὅτι δύνανται νὰ εἶναι βέλτιστοι.

**Β'. Ἡ τοῦ Κύρου τελευτῇ
καὶ οἱ τελευταῖοι αὐτοῦ λόγοι πρὸς τοὺς παῖδας
καὶ τοὺς παρόντας φίλους.**

(VIII, 7, 1—28)

§ 1-2. Ὁ Κύρος ἐξ ἐνυπνίου προαισθάνεται τὸν θάνατόν του.

οὕτω=κατὰ τοῦτον τὸν τρόπον.—τοῦ αἰῶνος προκεχωρηκός=ἄφ' οὗ ὁ χρόνος τοῦ βίου εἶχε παρέλθει.—δῆ=ἤδη.—μᾶλα πρεσβύτης ὢν, ὁ Κύρος ἀπέθανεν εἰς ἡλικίαν 70 ἐτῶν.—τὸ ἔβδομον=ἑβδόμην φοράν.—ἀρχῆς=βασιλείας.—πάλαι δῆ=πρὸ πολλοῦ ἤδη.—ὡσπερ εἰκὸς=ὡς ἦτο ἐπόμενον.—τὰ νομιζόμενα ἱερά=τὰς συνθησμένας θυσίας.—τοῦ χοροῦ ἠγήσατο (=προηγῆσατο)=ἔγεινεν ἡγεμὸν τοῦ χοροῦ=ἔσυρε τὸν χορόν. Ὁ Ξενοφῶν μεταφέρει Ἑλληνικὰ ἔθιμα εἰς τοὺς Πέρσας.—Πέρσαις=χάριν τῶν Περσῶν.—εἰώθει, τοῦ εἴωθα=συνήθιζεν.—κοιμηθεῖς, μετχ. χρονκ.—ἐν τῷ βασιλείῳ, δηλ. οἴκῳ=ἐν τῷ ἀνακτόρῳ.—προσελθὼν=πλησιάσας.—κρεῖττων τις ἢ

κατ' ἄνθρωπον = ὑπεράνθρωπόν τι ὄν. — εἰπεῖν, ἐκ τοῦ ἔδοξεν = ἐφάνη εἰς αὐτὸν (δηλ. καθ' ὑπνον) ὅτι εἶπεν. — συσκευάζου = ἐτοιμάζου. — ἄπει, μέλλ. τοῦ ἀπέρχομαι. — σχεδόν, ἀποδοτέον τῷ εἰδέναι.

§ 3. *Δαβὼν ἱερεῖα θύει τοῖς θεοῖς καὶ εὐχεται αὐτοῖς ἵνα δεχθῶσι τὰς θυσίας καὶ δώσωσιν αὐτῷ μὲν καλὴν τελευτήν, τοῖς δ' οἰκείοις αὐτοῦ καὶ τῇ πατρίδι εὐδαιμονίαν.*

ἐπὶ τῶν ἄκρων = ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρέων. Οἱ Πέρσαι δὲν εἶχον μονίμους θεοὺς, ἀλλ' ἔθνον ἐπὶ τῶν κορυφῶν τῶν ὄρέων. — ἱερεῖα = σφάγια. — τάδε = ταύτας τὰς θυσίας. — τελεστήρια = ὡς ἀμοιβὴν διὰ τὴν αἰσίαν ἐκτέλεσιν. — χαριστήρια (ἱερὰ) = εὐχαριστηρίου (θυσίας). — ὄτι = διότι. — ἐν ἱεροῖς = διὰ θυσιῶν. — ἐν οὐρανίοις σημείοις, δηλ. διὰ τῶν βροντῶν, ἀστραπῶν κ.τ.τ. — ἐν οἰωνοῖς = διὰ τῆς πτήσεως τῶν πτηνῶν. — ἐν φήμαις = διὰ φωνῶν μαντικῶν. — χάρις (= εὐγνωμοσύνη), δηλ. ἔστω. — ὑπὲρ ἄνθρωπον ἐφρόνησα = μειζον ἢ κατ' ἄνθρωπον ἐφρόνησα = περισσότερορον τοῦ ἀρμόζοντος εἰς ἄνθρωπον ὑπερηφανεύθην. — αἰτοῦμαι = παρακαλῶ. — γυναικί = συζύγῳ. — αἰῶνα = βίον.

§ 4-5. *Προσκαλεῖ παρὰ τὴν κλίνην του τοὺς παῖδας, τοὺς φίλους καὶ τὰς Περσῶν ἀρχάς.*

ἔδοξε = ἔκρινε καλόν, ἠθέλησε. — κατεκλίνη = κατεκλίθη. — οἱ τεταγμένοι = οἱ (ἐπὶ τοῦ λουτροῦ) ὄρισμένοι θεράποντες. — οἱ δ' αὖ τεταγμένοι, δηλ. ἐπὶ τῆς τραπέζης. — τῷ δέ, τίνι; — ἡ ψυχῇ, ἐνταῦθα = ἡ διάθεσις, ἡ ὄρεξις. — σίτον = τροφήν. — οὐ προσίετο = δὲν ἐδέχετο τίνος ῥήμ. εἶναι; — ὡς δὲ = ἐπειδὴ δέ. — τοὺς παῖδας, τὸν Καμβύσην καὶ Ταναοξάρην. — ἐν Πέρσαις = ἐν Περσίᾳ. — ἦρχετο, παρατ. τοῦ ἀρχομαι.

§ 6-28. *Δόγος τοῦ Κύρου.*

§ 6-8. *Μακαρίζει ἑαυτὸν, ὅτι ἔτυχεν εὐδαίμονος βίου.*

παῖδες ἐμοὶ (δοτ. ἠθικῇ) = υἱοί μου. — οἱ παρόντες φίλοι = ὑμεῖς οἱ παρόντες φίλοι. — ἐκ πολλῶν, δηλ. τεκμηρίων (μάλιστα δὲ ἐκ τοῦ ὄνειρου § 2). — ὡς περὶ εὐδαίμονος ἐμοῦ = περὶ ἐμοῦ ὡς περὶ εὐδαίμονος. — τὰ ἐν παισὶ = τὰ ἐν τῇ τάξει τῶν παιδῶν. — δοκῶ κεκαρπῶσθαι = νομίζω ὅτι ἔχω ἀπολαύσει. — ἤβησα = ἐγενόμην ἐφηβος. — τὰ ἐν νεανίσκοις, πῶς συμπληροῦται; — σὺν τῷ χρόνῳ προϊόντι = μὲ τὴν πρόδοτον τοῦ χρόνου. — αἶ... δύναμιν = αἶ ἐδόκουν ἐπιγινώσκειν συναυξανομένην καὶ τὴν ἐμὴν δύναμιν = πάντοτε ἐνόμιζον ὅτι παρετήρουν ὅτι καὶ ἡ δύναμις μου συγχρόνως ἠῤῥαεν. — γιγνόμενον, πόθεν ἔξαρτ.; — καί... ἠτύχησα = καὶ οἶδα ὅτι οὐτ' ἐπεχείρησα οὐτ' ἐπεθύμησά τινας, ὅτου ἠτύχησα (= οὐτινος οὐκ ἔτυχον).

—ἐπειδὸν=ἐπέζησα νὰ ἴδω.—γενομένους... δουλωθέντας, πόθεν ἐξαρτ.;—ἰδιωτεύουσαν=ἄσημον οὖσαν.—προτετιμημένην=τετιμημένην περισσότερον τῶν ἄλλων.—οὐδὲν ὅτι οὐ διεσφάμην=οὐδὲν ὧν ἐκτησάμην ἔστιν, ὅπερ οὐ διεσφασα ἑμαυτῷ.—ἠϋχόμην, δηλ. πράττειν.—συμπαρομαρτῶν=συμπαρακολουθῶν· ἢ μετχ. αἰτιολογ. —χαλεπὸν=δυσάρεστον.—εἶα, παρατ. τοῦ ἐῷ=ἀφήνω.—ἐκπεπταμένως=καθ' ὑπερβολήν.—πῶς οὐκ ἂν... μνήμης τυγχάνοιμι= πῶς δὲν ἤθελον μνημονεύεσθαι.—μακαριζόμενος=εὐτυχής.

§ 9-10. *Προτιθέμενος νὰ καταλίπη τὴν βασιλείαν ὑποδεικνύει τὴν ἀνάγκην τοῦ ὑπέικειν τοῖς πρεσβυτέροις καὶ ἐμπείροις.*

σαφηνίσαντα=ἐπὶ σαφηνίσω=ἀφ' οὗ σαφῶς ὄρισω.—ὡς= ἴνα.—ἀμφίλογος=ἀμφισβητήσιμος.—φιλοῶ=ἀγαπῶ.—τὸ προβουλεύειν=τὸ προνοεῖν.—τὸ ἠγεισθαι=τὸ εἶναι ἠγεμόνα.—ἐφ' ὅτι... εἶναι=εἰς πᾶν ὅτι ἢ περίστασις ἤθελε φανῆ ὅτι ἀπαιτεῖ.—τοῦτο, ποῖον;—τῷ προτέρῳ γενομένῳ=τῷ πρεσβυτέρῳ.—τοῖς πρεσβυτέροις... ὑπέικειν, ἐπεξήγησις τοῦ οὕτως.—οὐ μόνον ἀδελφοῖς, ὁ Κύρος λέγει ταῦτα ἀναφορικῶς πρὸς τοὺς δύο υἱοὺς του· διότι οὗτος οὐδένα ἀδελφὸν εἶχεν. Καὶ ἐνταῦθα πάλιν ὁ Ξενοφῶν ὁμιλεῖ περὶ Ἑλληνικῶν ἐθίμων καὶ μάλιστα Σπαρτιατικῶν.—θάκων=κχισμάτων.—ὑπέικειν=ὑποχωρεῖν.—τοὺς μὲν γεραιτέρους... προτετιμῆσθαι, ἐπεξήγησις τοῦ οὕτως.—ὡς... λέγοντος ἑμοῦ=νομίζοντες ὅτι ἐγὼ λέγω.—ἔννομα=νόμιμα.

§ 11-12. *Καθιστᾷ διάδοχον τοῦ θρόνου τὸν υἱὸν του Καμβύσην ὡς πρεσβύτερον, τὸν δὲ δευτερότοκον Ταναοξάστην σατραπήν τῶν Μήδων, Ἀρμενίων καὶ Καδουσίων.*

ἔχε=παράλαβε.—θεῶν τε διδόντων (δηλ. σοί) καὶ ἑμοῦ=ἐπειδὴ καὶ οἱ θεοὶ σοι παραδίδουσι ταύτην καὶ ἐγώ.—ὅσον ἐν ἑμοῦ=ὅσον δύναμαι (νὰ σοι παραδίδω ταύτην τὴν βασιλείαν).—καὶ τρίτων Καδουσίων=καὶ τρίτον τῶν Καδουσίων (ἔθνος ἀνδρείου παρὰ τὴν Κασπίαν θάλασσαν).—ἀλυποτέραν=μὲ ὀλιγωτέρας λύπας.—ἐπιδεῆς=ἔστερῆμένος.—ἀλλὰ πάντα... παρέσται=ἀλλὰ πάντα τὰ δοκοῦντα ἀνθρώπους εὐφραίνειν παρέσται σοι.—τὸ δὲ δυσκαταπρακτοτέρων ἐρᾶ=τὸ δὲ νὰ ἐπιθυμῆ μᾶλλον δυσκατόρθωτα πράγματα.—τὸ πολλὰ μεριμνᾶν=τὸ νὰ ἔχη πολλὰς μερίμνας.—κεντριζόμενον=κεντούμενον.—φιλονικίας=ἀμίλλης.—ἀνάγκη, νοητέον τὸ ἐστί.—σοῦ μᾶλλον=μᾶλλον ἢ σοί.—σάφ'=σάφα=σαφῶς.—ἀσχολίας=κωλύματα.

§ 13-14. *Συμβουλεύει τὸν Καμβύσην, ἵνα διὰ τῆς εὐεργεσίας ἀποικῆ φίλους πιστοὺς, καθιστᾷ δὲ συμφύλακας τῆς βασιλείας οὐχὶ ἄλλους ἢ τὸν γεννηθέντα ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πατρὸς.*

ἀσφαλέςτατον, δηλ. ἐστίν.—πιστοὺς δέ... φύεσθαι=μὴ νόμιζε δὲ ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκ φύσεως εἶναι πιστοί.—πᾶσι... ἂν...

φύοιντο, ὡς ὑπόθεσις νοητέα εἰ φύοιντο πιστοί.—τὰ πεφνυότα= τὰ φυσικὰ πράγματα. — τίθεσθαι = παρασκευάζειν· ποιοῦν τὸ ὑποκμ. τοῦ ἀπαρμφ.; — αὐτῶν, τίνων; — σὺν τῇ βίᾳ = διὰ τῆς βίας. — εἰ... πειράσει=ἐὰν ἐπιχειρήσῃς.—μηδαμῶθεν... γενομένου=ἀπὸ κανὲν μέρος πρότερον μὴ κάμνε τὴν ἀρχὴν παρὰ ἀπὸ τοῦ καταγομένου ἐκ τοῦ αὐτοῦ μέρους μὲ σέ (δηλ. ἀπὸ τοῦ ἀδελφοῦ σου).—πολίται=συμπολίται. — τοί= βεβαίως. — οἰκειότεροι, δηλ. εἰσίν. — καὶ σύσσιτοι ἀποσκήνων (δηλ. οἰκειότεροί εἰσιν)= καὶ οἱ ἐν τῇ αὐτῇ σκηνῇ οἰκούντες καὶ συσσιτοῦντες τῶν ἐν ἄλλῃ σκηνῇ οἰκούντων καὶ μὴ συσσιτοῦντων.—ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ σπέρματος=ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ πατρός.—φύντες, τοῦ φύομαι=γεννώμαι.

§ 15 - 16. Προτρέπει τοὺς ἀδελφοὺς εἰς ἀμοιβαίαν ἀγάπην.

μὴ οὖν... ποιήσητε=μὴ οὖν ποιήσητέ ποτε μάταια τὰ ἀγαθὰ, ἃ οἱ θεοὶ ὑφήγηται εἰς οἰκειότητα ἀδελφοῖς=λοιπὸν μὴ ματαιώσητέ ποτε τὰ ἀγαθὰ, τὰ ὅποια οἱ θεοὶ ἔχουσιν ὑποδείξει πρὸς οἰκειότητα τῶν ἀδελφῶν.—ἐπὶ ταῦτα, δηλ. τὰ φυσικὰ ἀγαθὰ.—ἀνιπέροβλητος ἄλλοις = ἀνίκητος ὑπ' ἄλλων.—τοι=βεβαίως.—κῆδομαι=φροντίζω.—μέγας ἂν=ἔταν εἶναι μέγας, κατὰ τὸ ἀξίωμα δηλ. καὶ τὴν δύναμιν.—καλόν, δηλ. ἔστιν=φέρειε στολισμόν, τιμὴν.—οὕτω... ὡς=τόσον... ὅσον.—τιμῆσεται=τιμηθήσεται.—ἀδικεῖν, ἐκ τοῦ φοβήσεται=θὰ φοδηθῆναι ἀδικῆ.—ἀδελφοῦ μεγάλου ὄντος=ἔταν ὁ ἀδελφὸς εἶναι μέγας ἀνθρώπος.—θάτιον... σου=θάτιον ἢ σύ, ὦ Ταναοξάρη.—τούτω, δηλ. τῷ Καμβύσῃ.—παρέστω=βοηθεῖτω.—δεινὰ=συμφοραὶ, κίνδυνοι.—ἐννόει=να σκέπτησαι.—χαρισάμενος, μετχ. ὑποθετ.=ἐὰν κάμης χάριν.—ἐλπίσαις ἂν=δύνασαι νὰ ἐλπίσης.—τυχεῖν=τυχεῖν ἂν=ἔτι ἤθελες τύχει.—βοηθήσας, μετχ. ὑποθ.—ἂν... ἀντιλάβοις=δύνασαι νὰ λάβῃς ὡς ἀντάλλαγμα (διὰ τὴν βοήθειαν).—μόνον τοι... ἐφικνεῖται =βεβαίως μόνον ὅταν ὁ ἀδελφὸς πρωτεύῃ (=ἔχη τὴν πρώτην θέσιν) παρὰ τῷ ἀδελφῷ, οὐδὲ φθόνος παρὰ τῶν ἄλλων (εἰς αὐτὸν) φθάνει.

§ 17 - 21. Συμβουλεύει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας νὰ τιμῶσιν ἀλλήλους ὑποδεικνύων αὐτοῖς ὅτι ἡ ψυχὴ καὶ μετὰ θάνατον ζῆ.

πρὸς θεῶν=ἐν ὀνόματι τῶν θεῶν.—εἴ τι... μέλλει ὑμῖν=ἐὰν κατὰ τι φροντίζητε.—οὐ γάρ... εἰδέναι=διότι βεβαίως δὲν φαίνεσθε ὅτι σαφῶς γνωρίζετε τοῦτο τοῦλάχιστον.—ἔτι=πλέον.—τοῦ ἀνθρώπινου βίου, ἀντὶ τὸν ἀνθρώπινον βίον· ἐτέθη ἡ γενικὴ κατ' ἀναλογίαν τοῦ παύεσθαι ἢ λήγειν τινός.—οὐδὲ γάρ... κατεφωρᾶτε =διότι βεβαίως οὐδὲ μέχρι τῆς στιγμῆς ταύτης (=νῦν) ἐδoléπετε τὴν ψυχὴν μου, ἀλλὰ κατενοεῖτε ὅτι αὐτὴ ὑπῆρχεν ἐκ τούτων, τὰ ὅποια πάντοτε ἔπραττον.—τὰς δὲ τῶν... ἐμβάλλουσιν, ἀντὶ τοῦ: οὐπω δὲ κατενοήσατε οἷους μὲν φόβους τοῖς μαιφόνους αἰ τῶν ἄδικα παθόντων ψυχῶν ἐμβάλλουσιν.—τοῖς μαιφόνους =

εἰς τοὺς μεμισασμένους διὰ φόνου=εἰς τοὺς φονεῖς.—τῶν ἄδικα παθόντων=τῶν ἀνοσίως φονευθέντων.—παλαμναίους (ἐκ τοῦ παλάμη) =θεοὺς ἐκδικητάς, τιμωροὺς (οἱ παρ' Ἑλλήσιν αἱ Ἐρινύες). — τοῖς δὲ φθιμένοις=τοῖς δ' ἀποθανοῦσιν.—τὰς τιμάς, τὰς συνήθεις (δι' αὐτὸ καὶ τὸ ἄρθρον), δηλ. τὴν ταφὴν καὶ τὰς χοάς.—διαμένειν... ἄν=ὅτι διέμενον ἄν.—εἰ μηδενός... κύριαί ἦσαν =ἐὰν μηδενός αὐτῶν (τίνων;) αἱ ψυχαὶ ἀπέλαυον.—οὔτοι, ἀποδοτέον τῷ ἐπέισθην.—παρέχεται =παρέχει.—ὅπως =ὅτι.—ἐπειδὴν... δίχα γένηται=ὅταν χωρισθῇ.—ἀλλ' ὅταν... ἐκκριθῇ=ἀλλ' ὅταν ὁ νοῦς χωρισθῇ ἀπὸ τοῦ σώματος, ὥστε νὰ εἶναι ἄκατος (=ἀμιγῆς τοῦ σώματος, κεχωρισμένος) καὶ καθαρός.—εἰκὸς εἶναι, ἐκ τοῦ πέπεισμαι.—ἕκαστα ἀπιόντα=ὅτι ἕκαστα (δηλ. τὰ συστατικά τοῦ σώματος) ἀπέρχονται.—πρὸς τὸ ὁμόφυλον=πρὸς τὰς οὐσίας τῆς αὐτῆς φύσεως (δηλ. τὰ ὑδατώδη πρὸς τὸ ὕδωρ, τὰ γεώδη πρὸς τὴν γῆν κλπ.).—ὅτι ἐγγύτερον... ὕπνου =ὅτι οὐδὲν τῶν ἀνθρωπίνων ἐστὶν ἐγγύτερον (=ὁμοιότερον) θανάτῳ ὕπνου (=ἡ ὁ ὕπνος).—τότε, δηλ. ἐν τῷ ὕπνῳ.—ἐλευθεροῦνται, τίνος;

§ 22. Προτρέπει νὰ σέβονται τὴν ψυχὴν του, ἐὰν αὐτῇ, καθὼς αὐτὸς νομίζει, καὶ μετὰ θάνατον ζῇ· εἰ δὲ μὴ, φοβούμενοι τοὺς θεοὺς νὰ μὴ ποιῶσιν ἀσεβές τι ἢ ἀνόσιον.

οἶμαι, δηλ. ἔχην.—καὶ τὴν ἐμὴν ψυχὴν, καθὼς αἱ ψυχαὶ ἄλλων ἀποθανόντων τιμῶνται ὑπὸ τῶν συγγενῶν των.—καταιδουμένοι=σεβόμενοι.—δέομαι, δηλ. ὑμᾶς ποιεῖν.—εἰ δὲ μὴ οὔτως, ποῖον τὸ ῥῆμ. τῆς προτάσεως;—γέ=τοῦλάχιστον.—συνέχουσι=συγκρατοῦσιν.—ἀτριβῆ=ἀβλαβῆ.—ἀναμάρτητον = ἀλάνθαστον.—ἀδιήγητον = ἀνέκφραστον.—τούτους, μετ' ἐμφάσεως ἐπαναλαμβάνει τὴν προηγουμένην ἀναφορικὴν πρότασιν.—μήτε βουλευσῆτε=μήτε νὰ διανοηθῆτε.

§ 23-24. Ὅχι μόνον τοὺς θεοὺς, ἀλλὰ καὶ τὰς μεταγενεστέρας γενεὰς τῶν ἀνθρώπων συμβουλεύει τοὺς ἑαυτοῦ παῖδας νὰ σέβονται καὶ ὑποδεικνύει αὐτοῖς ὅτι δύναται καὶ παρὰ τῶν προγεγενημένων νὰ μανθάνουσιν, ὁποῖοι πρέπει νὰ εἶναι πρὸς ἀλλήλους.

τὸ αἰεὶ ἐπιγιγνώμενον=τὸ ὅποιον πάντοτε διακρινίζεται.—ἀποκρύπτονται=ἀποκρύπτουσιν.—ἀλλ' ἐμφανῆ... ἔργα=ἀλλ' ἀνάγκη ἐστὶ ζῆν (=νὰ ἐπιζῶσιν) αἰεὶ τὰ ὑμέτερα ἔργα ἐμφανῆ (=φανερά) πᾶσιν.—ἔξω τῶν ἀδικῶν = ἀπηλλαγμένα ἀδικίας.—εἰς ἀλλήλους=κατ' ἀλλήλων.—εἰ... φρονήσετε=ἐὰν διανοηθῆτε.—ἐκ πάντων... ἀποβαλεῖτε=θὰ ἀποβάλητε ἐκ πάντων τῶν ἀνθρώπων τὴν αξιοπιστίαν.—οὐδ' εἰ... προθυμοῖτο =οὐδὲ ἐὰν οὗτος ἤθελεν ἔχει μεγάλην προθυμίαν (εἰς τοῦτο).—ἰδῶν, μετχ. ὑποθετ.—τὸν μάλιστα φιλίαν προσήκοντα=τὸν μάλιστα ἀρμόζοντα εἰς τὴν φιλίαν σας, τὸν ἀδεαφὸν ὑμῶν.—εἰ μὲν οὖν... , νοητέα ἢ ἀπόδοσις εὐ ἔχει.—εἰ δὲ μή, ποῖον τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως;—αὕτη, ἀντὶ τοῦ: τοῦτο (=τὸ

παρὰ τῶν προγεγενημένων μανθάνειν). — γὰρ=δηλα δῆ. — διαγεγέννηται, νοητέα ἢ μετχ. ὄντες=μέχρι τέλους τοῦ βίου ἔχουσι διαμείνει. — ἦδη=μέχρι τοῦδε. — καὶ ἐναντία ἀλλήλοις ἔπροζαν=καὶ ἐχθροὶ ἀλλήλοις διαγεγέννηται ὄντες. — ὀποτέρους... συνενεγκόντα=ὀπότερον ἂν οὖν αἰσθάνησθε συνενεγκόντα τοῖς πράξασιν=λοιπὸν ὅποια ἐκ τῶν δύο ἐννοεῖτε ὅτι ὑπῆρξαν ὠφέλιμα εἰς τοὺς πράξαντας. — αἰροῦμενοι=εἰ αἰροῖσθε.

§ 25-28. Προτρέπει τοὺς ἐαυτοῦ παῖδας ν' ἀποδώσωσι τὸ σῶμά του ὡς τάχιστα τῇ γῆ, καὶ δοῦς τὰς τελευταίας του συμβουλὰς ἀποχαιρεῖζει πάντας.

τούτων... ἄλις (ἐστὶ)=ταῦτα εἶναι ἀρκετά. — τῇ γῆ ἀπόδοτε, παρὰ τοῖς Πέρσαις οἱ νεκροὶ δὲν ἐκαίοντο, ἀλλ' ἐθάπτοντο ἀφ' οὗ προηγουμένως ἠλείφοντο κηρῷ. — τοῦ γῆ μιχθῆναι, ἐπεξήγησις τοῦ τούτου=δηλ. τοῦ νὰ ἀναμιχθῆ τις μὲ τὴν γῆν. — τὰ καλὰ=τὰ ὠραία. — ἠδέως ἂν μοι δοκῶ κοινωνῆσαι=νομίζω ὅτι εὐχαρίστως ἤθελον μετὰσχει. — τοῦ εὐεργετοῦντος=ἐκείνου, τὸ ὅπολον εὐεργετεῖ, δηλ. τῆς γῆς. — ἀλλὰ γὰρ, αἰτιολογεῖ παραλειφθεῖσαν πρότασιν=ἀλλὰ πρέπει νὰ τελειώω (τὸν λόγον), διότι... ἐκλείπειν=ὅτι ἀπέρχεται. — μοί, συναπτόεν τῷ φαίνεται. — ὄθεν περ=ἐκεῖθεν, ὅθεν, δηλ. ἐκ τῶν ἄκρων τοῦ σώματος (χειρῶν, ποδῶν). — ὄμμα τοῦμόν ζῶντος=τὸ ὄμμα ἐμοῦ ζῶντος. — προσίτω=ἄς προσέρχηται τίνος ῥῆμ.; — ὅταν δ' ἐγκαλύρωμαι=ὅταν δὲ σκεπασθῶ. Οἱ ἀποθνήσκοντες συνηθίζον νὰ σκεπάζωνται, ἵνα ἀποφεύγῃσι τὰ βλέμματα τῶν περισταμένων. — μηδὲ αὐτοὶ ὑμεῖς, δηλ. ἴδητε. — παρακαλεῖτε=προσκαλεῖτε. — συνηθισμένους ἐμοὶ=ἵνα χαρῶσι μετ' ἐμοῦ. — ὡς... παθεῖν=ὥστε μηδὲν κακὸν πλέον νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ πάθω. — ἦν μηδὲν ἔτι ὧ, κατὰ τὴν § 17. — εὖ ποιήσαντες=περιποιηθέντες. Εἰς τοὺς συνοδεύοντας τὸν νεκρὸν οὐ μόνον τράπεζα παρετίθετο, ἀλλὰ καὶ δῶρα ἐδίδοντο ὑπὸ τῶν συγγενῶν πρὸς ἀνάμνησιν τοῦ ἀποθανόντος. — ὅποσα... νομίζεται=μὲ ὅσα συνηθίζονται (νὰ γίνωνται). — ἐπ' ἀνδρὶ=πρὸς τιμὴν ἀνδρός. — καὶ τοῦτο!... τελευταῖον=καὶ τοῦτόν μου τὸν τελευταῖον λόγον νὰ ἐνθυμῆσθε. — εὐεργετοῦντες=ἐὰν εὐεργετῆτε. — τῇ μητρί, δηλ. τῇ ὑμετέρᾳ. — ἀπαγγέλλετε, δηλ. χαίρειν. — ὡς παρ' ἐμοῦ=ἐν ὀνόματί μου. — καὶ... δέ=καὶ προσέτι. — οἱ παρόντες=ὑμεῖς οἱ παρόντες. — πάντας δεξιωσάμενος=ἀφ' οὗ προέτεινεν εἰς ὄλους τὴν δεξιάν (πρὸς ἀποχαιρετισμόν). — ἐτελεύτησε, ὁ τάφος τοῦ Κύρου ἦτο ἐν Πασαργάδαις, τῇ πρωτευούσῃ τοῦ Περσικοῦ κράτους· λείψανά τινα τοῦ τάφου καὶ νῦν ἀποσφύζονται.